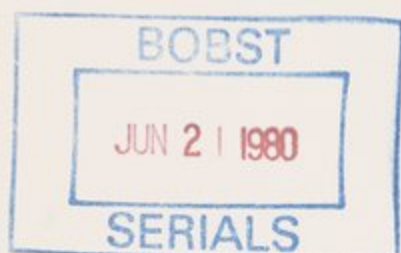

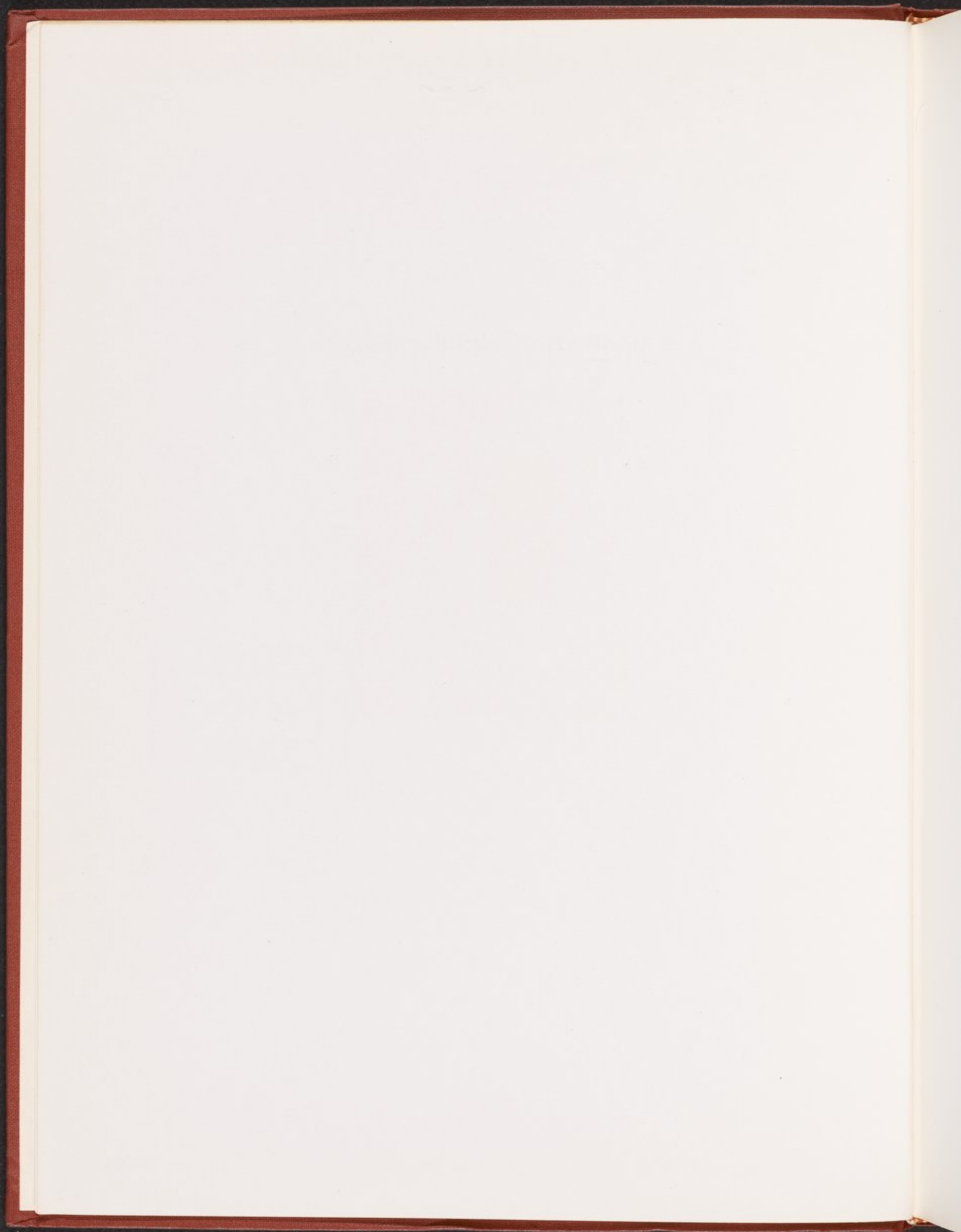
**Elmer Holmes
Bobst Library**

**New York
University**

1924

AMERICAN STUDIES IN PAPHYROLOGY

*Bible. O.T. Genesis. Greek. Beatty
papyri. 1977.*

AMERICAN STUDIES IN PAPYROLOGY
VOLUME SIXTEEN

*/*CHESTER BEATTY
BIBLICAL PAPYRI IV AND V*/*

A NEW EDITION WITH
TEXT-CRITICAL ANALYSIS

ALBERT PIETERSMA

SAMUEL STEVENS HAKKERT AND COMPANY
TORONTO AND SARASOTA MCMLXXVII

Oversize
BS
1234
G2
1977

~~BS~~
~~1234~~
~~G2~~
~~1977~~
C.I.

Printed in Canada

Published for
The American Society of Papyrologists
by
Samuel Stevens Hakkert and Company
554 Spadina Crescent
Toronto, Canada M5S 2J9
3807 Bond Place
Sarasota, Florida 33580

Copyright © 1977 by A. M. Hakkert Ltd.

This book has been published with the help of a
grant from the Humanities Research Council of
Canada, using funds provided by the Canada Council.

Standard Book Number 0-88866-016-2
Library of Congress Catalogue Card Number 74-84103

Canadian Cataloguing in Publication Data

Bible. O.T. Genesis. Greek. Beatty papyri. 1977.
Chester Beatty Biblical papyri IV and V

(American studies in papyrology ; v. 16)

Textual criticism in English.

Bibliography: p.

Includes index.

ISBN 0-88866-016-2

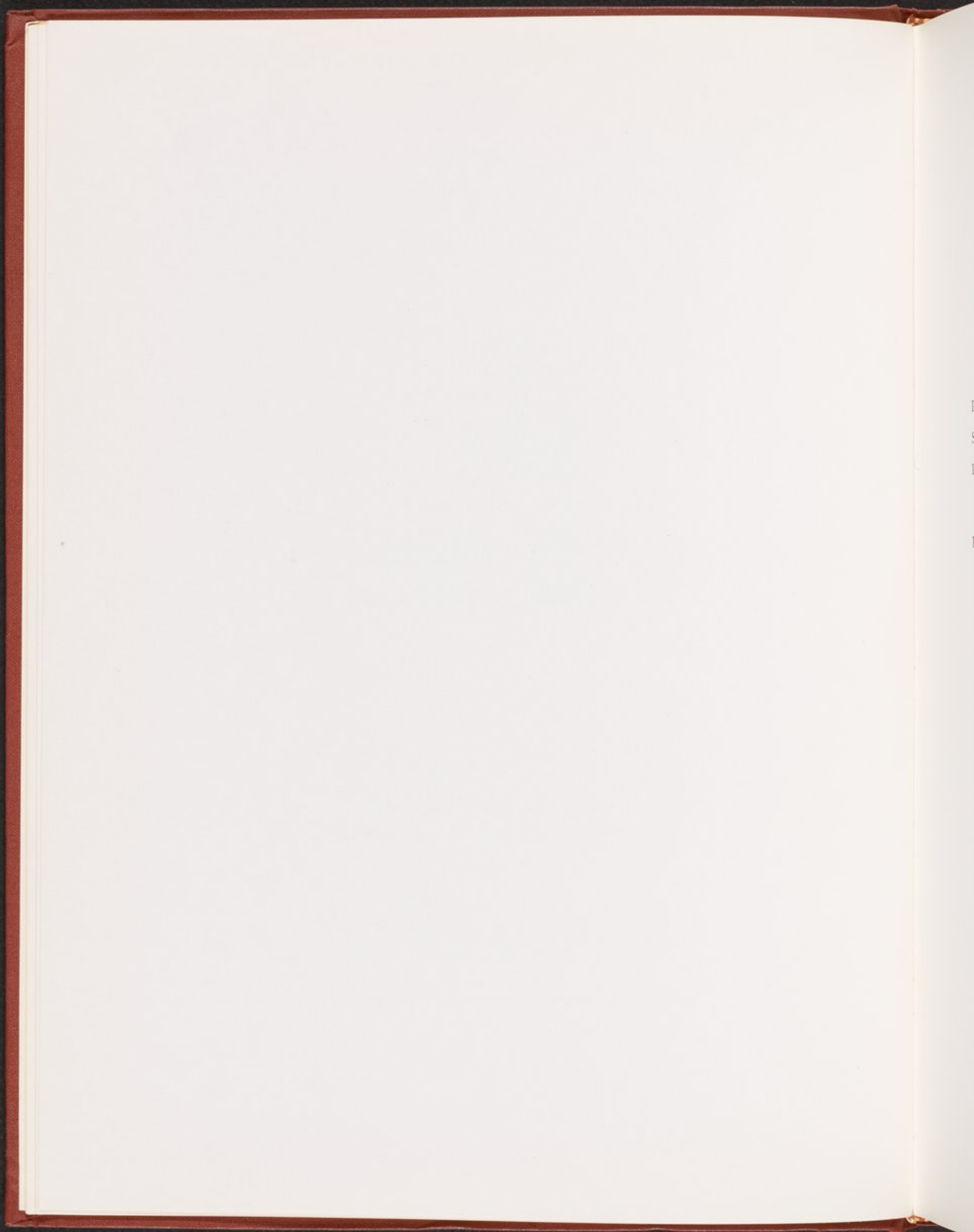
1. Manuscripts, Greek (Papyri). 2. Bible. O.T.
Genesis - Criticism, Textual. I. Pietersma, Albert,
1935- II. Title. III. Series.

BS1234.G2 1977

222'.11'048

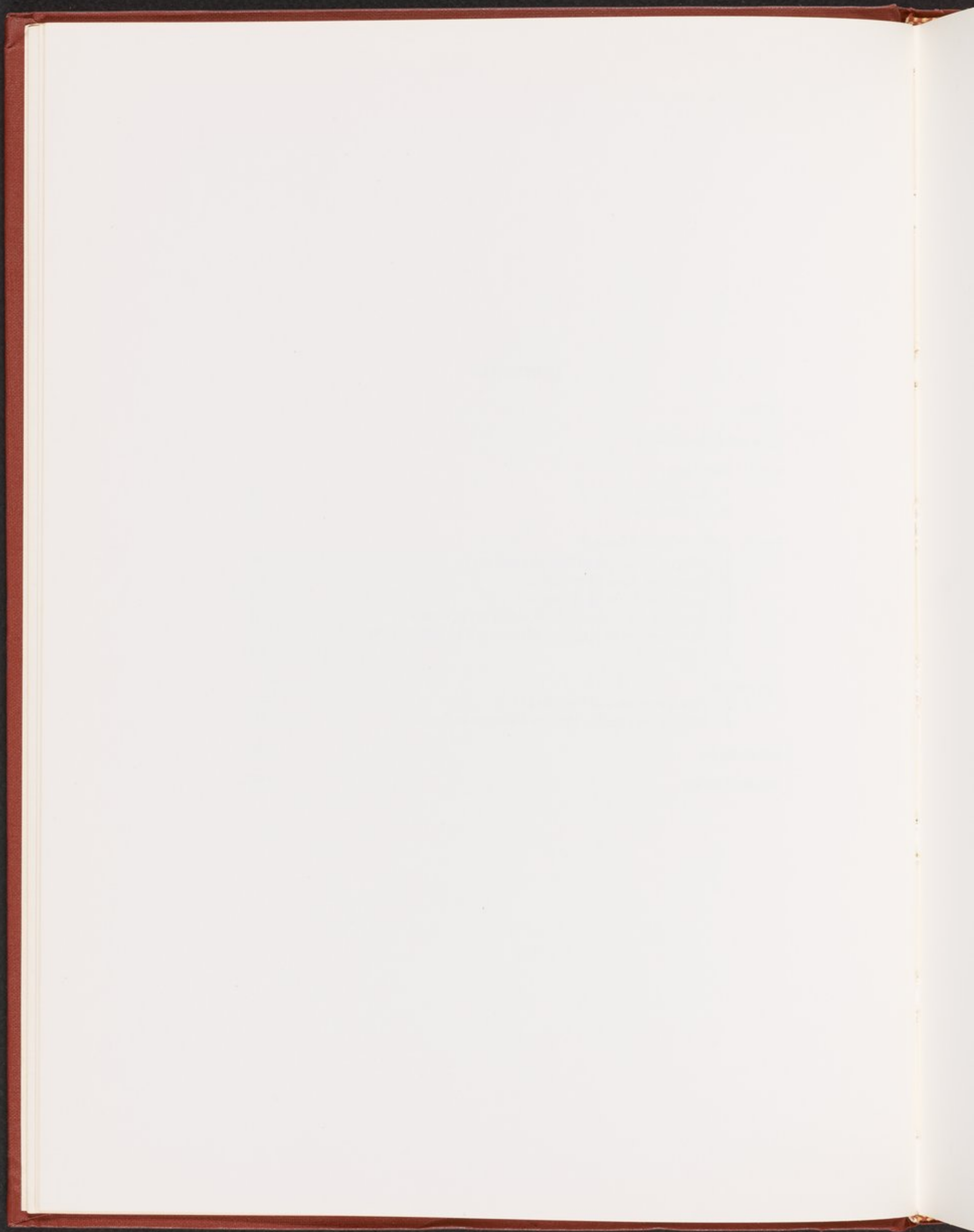
C77-001084-9

To
Margaret

CONTENTS

Preface	ix
Sigla and Abbreviations	x
Part I: The Texts	
A. Papyrus 961	3
B. Papyrus 962	69
Part II: Textual-Critical Analysis	
A. Allgeier's Analysis of Pap. 961 and 962	97
B. Deviations from Ⓢ in Pap. 961	103
C. Deviations from Ⓢ in Pap. 962	128
D. Proposed Revisions in the Rahlfs Text of Genesis	143
E. The Question of Hebrew Influence in Pap. 961 and 962	157
F. Conclusion	173
Appendices	
A. New Fragments of Papyrus 962	175
B. Instances of Possible Hebrew Influence in Pap. 911	186
Bibliography	194
Scripture Index	197

PREFACE

In the course of my textual-critical study of Genesis Papyri 961 and 962 it was discovered that the transcribed texts published in 1934 by F. G. Kenyon as Fascicle IV of the Chester Beatty Biblical Papyri are in unsatisfactory condition. Kenyon's texts not only contain minor errors in connection with signs for diaeresis, paragraphing etc., but also a considerable number of mistaken transcriptions and reconstructions. Particularly bad is the text of Papyrus 961. As a result, I decided to prepare a new edition of both papyri which are housed in the Chester Beatty Library in Dublin.*

For a description of the physical characteristics of Papyri 961 and 962 the reader should still consult Kenyon's *editio princeps*. A feature of Papyrus 961 not noted by the first editor is the fact that in various places in the manuscript letters have been retraced in a hand similar to the one responsible for adding the pagination (e.g. fol. 30r 1).

Part II of this study is based on the Göttingen collations for Genesis which were made available to me by my esteemed former teacher and present colleague Professor J. W. Wevers the new editor of Genesis in the Göttingen series.

To the editors of *American Studies in Papyrology* I am grateful for their acceptance of this study as one of their Monographs.

Thanks to a Research Grant from The Canada Council I was able to add a new edition of Papyri 961 and 962 to the previously completed textual-critical study.

The Chester Beatty Library kindly supplied the Plates of the hitherto unpublished fragments of Pap. 962 (see Appendix A).

Victoria College, Toronto
September, 1971

Albert Pietersma

* The corrections and additions proposed by Galiano and Gil (see Bibliography) have been given due consideration for the new edition.

SIGLA AND ABBREVIATIONS

Manuscripts

Textual families:

- O* 15-17-29-58-61-72-82-135-376-400-426-707-G (Arm Syh)
oI 64-381-618-708-799 (from 36,8) $O' = O + oI$
C 14-16-25-77-128-131-414-422-500-551-646-739
dI 57-73-78-413-550
dII 18 (to 47,15)-52-54 (from 22,21)-79-313-408-569-615-761
 $C' = C + dI$; $C'' = C + dII$; $C''' = C + dI + dII$
b 18 (from 47,15)-19-108-118-314-537-B^s
d 44-106-107-125-370 (from 25,5)-610
f 53-56-129-246-664
n 75-458
s 30-85-127-130-343-344-730 (from 26,13)
t 46-74-76 (to 42,1)-84-134-370 (to 25,5)-799 (to 36,8)
γ 71-121-318-346-392-424-527-619
z 31-120-122-407

Uncials: A B D F G (see *O* above) L M S

Papyri: 806 807 814 815 820 831 832 833 901 903 905 907 911 912 935 939
 940 942 944 945 953 958 959 961 962 977 995 997 Oxy²²⁸

Codd mixt: 54 (to 22,21) 55 59 76 (from 42,1) 319 368 508 509 630 662 666 707^{II}
 707^{III} 730 (to 26,13)

Manuscript pairs: for *O'*: 15' = 15 + 82 17' = 17 + 400 72' = 72 + 707 135' = 135
 + 376 376' = 376 + 426 64' = 64 + 708 381' = 381 + 618; for *C''*: 14' = 14 + 16
 77' = 77 + 131 128' = 128 + 646 414' = 414 + 422 500' = 500 + 739 551' =
 551 + 414 57' = 57 + 413 73' = 73 + 78 413' = 413 + 550 52' = 52 + 79
 408' = 408 + 569 615' = 615 + 761; for *b*: 19' = 19 + B^s 118' = 118 + 314; for
d: 44' = 44 + 106 106' = 106 + 125 107' = 107 + 610; for *f*: 53' = 53 + 664
 56' = 56 + 246; for *s*: 30' = 30 + 730 343' = 343 + 130 344' = 344 + 127;
 for *t*: 76' = 76 + 370 74' = 74 + 134; for *γ*: 71' = 71 + 619 318' = 318 +
 346 346' = 346 + 527 392' = 392 + 527 424' = 424 + 527; for *z*: 31' = 31
 + 122 120' = 120 + 407; for codd mixt: 59' = 59 + 707^{II}

Texts and Versions

Arab	Arabic
Arm	Armenian (see <i>O</i> above)
Bo	Bohairic
Co	Coptic (= Bo + Sa)

SIGLA AND ABBREVIATIONS

Eth	Ethiopic
ⓖ	Old Greek
La	Old Latin
Ⓜ	Masoretic Text
Pal	Palestinian Aramaic
Ⓢ	Syriac (Peshitta)
Sa	Sahidic
Sam Pent	Samaritan Pentateuch
Syh	Syro-Hexaplar (see O above)
Vulg	Vulgate

Greek and Latin Authors and Works

Ambr	Ambrosius
Ambrost	Ambrosiaster
Ath	Athanasius
Barh	Bar Hebraeus
Cass	Cassiodorus
Chr	Chrysostomus
Cyr	Cyrillus Alexandrini
Dial A Z	The Dialogues of Athanasius and Zaccheus
Dial T A	The Dialogues of Timothy and Aquila
Epiph	Epiphanius
Eus	Eusebius
Filast	Filastius
GregNys	Gregorius Nysseni
Hi	Hieronymus
Iren	Irenaeus
Jos	Josephus
Jub	Jubilees
Just	Justinus
Lib geneal	Liber Genealogus
Or	Origenes
Phil	Philon Judaeus
Procop	Procopius Gazaeus
Ps-klem	The "Pseudoklementinen"
Ps-Phil	Pseudo-Philon
Quodv	Quodvultdeus
Ruf	Rufinus
Spec	Speculum
Tert	Tertullianus
Tht	Theodoretus
Tyc	Tyconius

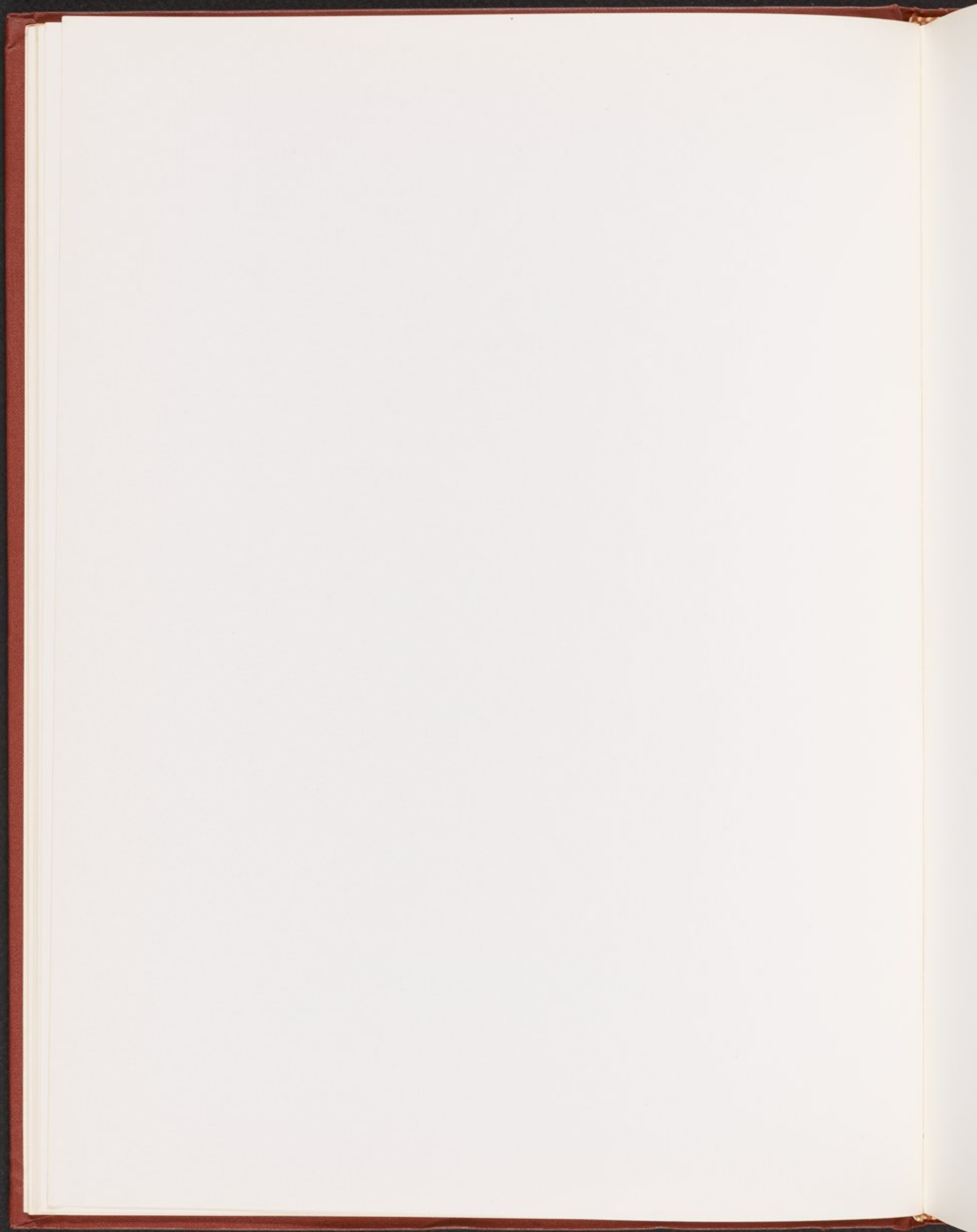
Other

ap	apparatus in editions
c	corrected reading
cod	codex

codd	codices
c.var	cum variis lectionibus
Dt	Deuteronomy
Ex	Exodus
fin	finis
Gn	Genesis
Hatch and Redpath	Hatch, E., and Redpath, H. A., <i>A Concordance to the Septuagint and the other Greek Versions of the Old Testament</i>
inc	incertum
intr	intransitive
JQR	<i>Jewish Quarterly Review</i>
Ju	Judges
Kittel ³	Kittel, R., <i>Biblia Hebraica</i> , 3rd edition
Liddell & Scott	Liddell, H. G., and Scott, R., <i>A Greek-English Lexicon</i> , 9th ed. revised by H. S. Jones
LXX	Septuagint
mg	margin
MS(S)	manuscript(s)
Nu	Numbers
1°, etc.	first occurrence, etc.
pass	passive
pr	praemittit (-tunt)
R	Rahlfs (= R ¹ + R ²)
R ¹	Rahlfs, A., <i>Septuaginta</i> , I, <i>Genesis</i> . Stuttgart, 1926
R ²	Rahlfs, A., <i>Septuaginta</i> . Stuttgart, 1935
rell	reliqui
^s	suppletor
sed hab	sed habe(n)t
Thack	Thackeray, H. St. John, <i>Grammar of the Old Testament in Greek</i>
ThR	<i>Theologische Rundschau</i>
tr	transposuit (-suerunt)
txt	text
var	variant reading
vid	ut videtur
vs	versus
v(v).	verse(s)
/	alternative reading
<	resulting from
>	resulting in
^	omit(s)
+	plus
*	original reading

For a description of the manuscripts the reader is referred to A. Rahlfs' *Verzeichnis der griechischen Handschriften des Alten Testaments*, and to J. W. Wevers' forthcoming edition of *Genesis* for a description of both manuscripts and Septuagint sub-versions. The designations of the textual families appearing in the present study are those that will be employed in Wevers' new edition.

PART I: THE TEXTS

A. PAPYRUS 961 (CHESTER BEATTY IV): IV CENTURY A.D.

fol. 1^r. Col. 1.
Gen. IX.

1 και ε]ιπεν
αυτοις αυξανεσθε] και πλη
θυνεσθε και π]ληρωσατε
την γην κ]αι κατακυρι
2 ευσατε αυ]της και ο φο
βος υμω]ν και ο τρομος
υμων εσ]ται επι πασιν
τοις θηρ]ιοις της γης
και επι π]αντα τα ορνεα
του ουρα]νου και επι
παντα τ]α κεινουμενα
επι της γ]ης και επι παν
τας τους] ιχθυας της θα
λασσης υ]πο χειρας υ
3 μιν δεδω]κα και παν ερ
πετον ο εσ]τιν ζων υ
μιν εσται ει]ς βρωσιν ως
λαχανα χορτο]υ δωδω
4 κα υμιν τα πα]ντα πλην
κρεας εν αιμα]τι ψυχης
5 ου φαγεσθε και γα]ρ το
υμετερον αιμα]των
ψυχων υμων ε]κζητη
σω εκ χειρος παν]των
των θηριων εκζ]ητη
σω αυτο και εκ χει]ρος
c. 17 ll. lost.

Col. 2. 7 ll. lost.
IX.

10 γης οσ]α μ[εθ υμ]ωγ
απο παντων των ε
ξελθοντων εκ της
11 κιβωτου και στησω
την διαθηκην μου
προς υμας και απο
θανειται πασα σαρξ
ετι απο του υδατος
του κατακλυσμου
και ουκ εσται ετι κα
τακλυσμος υδατος
του καταφθειραι τη]ν
12 γην πασαν και ει]πεγ
κς ο θς νωε τουτο
το σημειον της δια
θη ^{κης} εγω διδωμι α
να μεσον εμου και
υμων και ανα με
σον πασης ψυχης
ζωσης η εστιν με
θ υμων εις γενεας
13 αιωνιους το τοξον
μου τιθημι εν τη γε
φελ]η και εσται εις ση
μει]ον διαθηκης α
να μ]εσον εμου και
της γης και εσ]ται εν
c. 10 ll. lost.

IX. 12 διαθηκης] διαθη* διαθηκης^c

fol. 1^v. Col. 1. 3 ll. lost.

IX.

- 15 εις
κατακλυσμον ωστε]ε
ξαλειψαι πασαν σα]ρ
16 κ]α [και εσται το τοξ]ον
εν τ[η ν]εφε[λη και ο]ψο
μαι του μνησθηναι
διαθηκην αιωνιον
ανα μεσον εμου και
ανα μεσον πασης ψυ
χης εν πασ[τ]η σαρκι η ε
17 στιν επι της γης και
ειπεν ο θς τω νωε
τουτο το σημειον
της διαθηκης ης διε
θεμην ανα μεσον ε
μου και ανα μεσον
πασης σαρκος η εστ[ι]
18 επι της γης ησαν δε
οι υιοι νωε οι εξελθ[ο]
τες εκ της κιβωτου
σημ χαμ και ιαφ[ε]θ
χαμ ην πατηρ χανα
19 αν τρεις ουτοι εισιν
υιοι νωε απο του
των διεσπαρησαν
επι πασαν την γην
20 και ηρξατο νωε αγ
θρωπος γεωργος γης
και εφυτευσεν [αμ
21 πελων[α και επιεν
εκ τ[ρ]υ οινου και
c. 6 ll. lost.

Col. 2.

IX.

- 22 ανηγ[γειλεν τοις δυ
σιν αδ[ελφοις αυτου ε
23 ξω και λ[αβοντες σημ
και ιαφ[ε]θ [το ιματιον
επεθεντο ε[πι τα δυο
νωτα αυτω]ν [και επο
ρευθησαν ο[πισθοφα
νω]ς και συν[εκαλυψαν

IX. 16 παση] πασι* παση^oX. 7 σαβαθα] σαβατα* σαβαθα^o

- την γυμνω[σιν του
πατρος αυτω]ν και το
προσωπον α[υτων ο
πιστοφανε]ς και την
γυμνωσιν [του πατρος
24 αυτων ουκ [ιδον εξε
νηψεν δε ν[ωε απο
του οινου] και εγνω
οσα εποieh[σεν αυτω ο
υιος αυτου] ο νεωτε
25 ρος και ε[ιπεν επικατα
ρατος χ]α [νααν παις οικε
της εστ[αι τοις αδελφοις
26 αυτου] και ειπεν ευλο
γητος [χς ο θς του σημ και
εσται [χανααν παις αυ
27 του] πλατυναι ο θς τω
ιαφ[ε]θ

c. 17 ll. lost.

fol. 2^v. Col. 1. top of col.

X.

- 2 κα]ι ελειςα και
θοβελ και μο]σεχ και θει
3 ρας και υιοι] γαμερ ασχενεζ
και ριφ[ε]θ και θ[εργα]μα
4 και υιοι] ιωυαν ελειςα
και θαρσ]εις κιτιοι ροδιοι
5 εκ του]των αφωρισθη
σαν ν]ησοι των εθνων
εν τη γ]η αυτων εκαστος
κατα γλ[ωσσαν εν ταις φυ
λαις αυ]των και εν τοις
6 εθνεσ]ιν αυτων υιοι
δε χαμ] χους και μεσρα
ιν φουδ] και χανααν
7 υιοι δε χ]ους σαβα και ευ
ιλα και] σαβατα και ρε
γμα και σα]βεκαθα υιοι
δε ρεγμα σ]αβα και δαδα
8 χους δε εγε]γνησεν τω
νεβρωδ ου]τος ηρξατο
ειναι γιγας ε]πι της γης
9 ουτος ην γιγ]ας κυνη
γος εναντιον] χυ δια
τουτο ερουσιν] ως νε

βρωδ γιγας κυνη]γος
c. 9 ll. lost.

fol. 2^r. Col. 1.
X.

Col. 2.
X.

- 13
και τους λαβει]ειμ κ[ι
τους νεφθαλι]ειμ κ[ι
14 τους πατροσ]ονιειμ και
τους χασ]λωνιειμ
οθεν εξηλ]θεν εκει
θ[εν φυ]λιστιειμ και
τους καθοριειμ
15 χαναν δε εγεννη
σεν τον σειδωνα πρω
τοτοκον και τον χετ
αιον
16 τισειμ και τον ιε
βουσαιον και τον
αμορραιον και τον
17 γεργεσαιον και τον
ευαιον και τον α
ρουκαιον και τον
18 ασενναιον και τ[ον
αραδιον και τον σα
μαραιον και τον α
μαθει και με ταυτα
διεσπαρησαν αι φυ
λαι των χαναναιων
19 και εγενοντο τα ρρι
α των χαναναι[ων α
πο σειδωνος εφ[ς
εισελθειν εις γεραρα
και γαζαν εως ελθει[ν
σοδομων και γ[ομ]ο[ρ
ρας αδαμα και σεβω
20 ειμ εως δασα ουτοι
υιοι χ]αμ εν ταις φυ
λαις αυτ[ων] κατα γλωσ
σας αυτων εν] ταις χω
ραις αυτων και ε]ν τοις
c. 5 ll. lost.

- 22 υιοι σ]ημ [αιλα]μ
και α]σσουρ κ[αι αρφα
ξαδ και λουδ [και αρα]μ
23 και υιοι αραμ [ως και] ρυλ
και γαθερ κ[αι] μοσοχ
24 και αρφαξαδ [εγεν]νη
σεν τον σαλα σαλα δε
εγεννησεν τον εβερ
25 και τω εβερ εγεννη
θησαν δυο υιοι ονο
μα τω ενι φαλεκ οτι
εν ταις ημεραις αυτου
διεμερισθη η γη και
ονομα τω αδελφω
26 αυτου ιεκταν ιεκτα
δε εγεννησεν τον
ελμωδαδ και τον σα
λεφ και τον ασαρμωθ
27 και ιαραχ και οδορ
ρα και εξηλ και δαικλα
28 και αβειμεηλ και σα
29 βευ και ουφειρ και
ευειλα και ιωβαβ παν
τες ουτοι υιοι ιεκτα
30 και εγενε[τ]ο η κατορ
κησις αυτων απο
μασση εως ελθειν
εις σωφρηρα ορος α
31 νατολων ουτοι υι
οι σ]ημ εν ταις φυ
λαις αυτων κατα γλ[ωσ
σας αυτων εν] ταις
χωραις αυτω[ν] και εν
τοις εθγ[εσιν] αυτων
c. 6 ll. lost.

Col. 2. top of col.
X.

- XI.
32 γης με[τα τον κατακλυ
1 σμον και η[ν] πασα η γη χει
λος εν και [φωνη] μια πα
2 σιν και εγενε[το] εν τω
κεινησαι [αυτους] απο α

X. 15 χετταιον] χεττιειμ* χετταιον^c

νατολων ευρ[ον πεδι
ον εν γη σεννα[αρ και κα
3 τωκησαν εκει κ[αι ειπεν
ανθρωπος τω πλησιον
δευτε πλινθευ[σωμεν
πλινθους και ο[πτησω
μεν αυτας πυ[ρι και εγε
νετο αυτοις η [πλινθος
εις λιθον και [ασφαλτος
4 ην αυτοις ο π[ηλος και
ειπαν δευτ[ε οικοδο
μωσωμεν [εαυτοις πο
λιν και πυρ[γον ου η
κεφαλη [εσται εως του
ουρανου [και ποιησω
μεν εαυ[τοις ονομα προ
του διασ[παρηναι επι
προσ[ωπου πασης της
5 γης [και κατεβη $\overline{\kappa\varsigma}$ ιδειν
την [πολιν
c. 15 ll. lost.

fol. 3^r. Col. 1. top of col.
XI.

8 $\overline{\kappa\varsigma}$ ε]κειθεν επι προ
σωπον πα]σης της γης
και επ[αυσαντο οικοδο
μουν]τες την πολιν
9 και τ[ον πυργον] δια του
το εκ]ληθη το ονομα
αυτ[ης] συγχυσις οτι ε
κει σ]υνεχεεν $\overline{\kappa\varsigma}$ ο $\overline{\theta\varsigma}$
τα χε]ιλη πασης της γης
και ε]κειθεν διεσπει
ρεν α]υτους $\overline{\kappa\varsigma}$ ο $\overline{\theta\varsigma}$ επι
προσ[ωπον πασης της
10 γης κ]αι αυται αι γενε
σεις σ]ημ σημ υιος $\overline{\rho}$
ετων] οτε εγεννη
σεν το]ν αρφαξιδ
δευτερο]υ ετους με
τα τον κα]τακλυσμ $\overline{\omega}$
11 και εξησε]ν σημ με
τα το γεν]νησαι αυτ $\overline{\omega}$
τον αρφα]ξιδ ετη $\overline{\phi}$
και εγεννησε]ν υιους

και θυγατερ]ας και α
c. 15 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XI.

13 τον τον σαλα ε
τη $\overline{\tau\lambda}$ και εγεννη
σεν υιους και θ[υ]γα
τερ]ας και απεθαν $\overline{\epsilon}$
14 κ $\overline{\alpha\iota}$ εξησεν σαλα ε
τη $\overline{\rho\lambda}$ και εγεννη
15 σεν τον εβερ και ε
ζησεν σαλα μετα
το γεννησαι αυ
τον τον εβερ ετη
 $\overline{\tau\gamma}$ και εγεννησε
υιους και θυγατε
ρας και απεθανε]ν
16 και εξησεν εβερ
ετη $\overline{\rho\lambda\delta}$ και εγεν
νησεν τον φα
17 λεκ και εξησεν
εβερ μετα το γεν
νησαι αυτον τον
φαλεκ ετη $\overline{\sigma\omega}$ και
εγεννησεν υιους
και θυγατερας και
18 απεθανεν και ε
ζησεν φαλεκ ε
τη $\overline{\rho\lambda\delta}$ και εγεν
νησεν τον ραγαυ
19 και εξησεν φαλεκ
μετα το γεννησαι
αυτον τον ραγαυ
ετ]η $\overline{\sigma\theta}$ και εγεν
νησε]ν υιους και
θυγατερας κα]ι απε
5 ll. lost.

fol. 3^v. Col. 1. top of col.
XI.

21 σε]ν ραγαυ μετα το γεν
νησαι αυτον τον σε
ρουχ ετη $\overline{\sigma\zeta}$ και εγεν
νησεν υιους και θυγα

τερας και απεθανεν
 22 και εξησεν σερουχ ε
 τη ρλ και εγεννησε
 23 τον ναχωρ και εξη
 σεν σερουχ μετα το
 γεννησαι αυτον τον
 ναχωρ ετη δ και εγε
 νησεν υιους και θυ
 γατερας και απεθα
 24 νεν και εξησεν να
 χωρ ετη οθ και εγεν
 25 νησεν τον θαρρα και
 εξησεν ναχωρ μετα
 το γεννησαι αυτον
 τον θαρρα ετη ρκβ και
 εγεννησεν υιους
 και θυγατερας και απε
 26 θανεν και εξησεν
 θαρρα ετη δ και εγεν
 νησεν τον αβραμ
 και τον ναχωρ και
 27 τον αρραν αυται δε
 αι γενεσεις θαρραν
 θαρραν εγεννησεν
 τον αβραμ και τον
 ναχωρ και τον αρρα[ν
 και αρραν εγεννη[σε
 28 τον λωτ' και α[πεθα
 νεν αρρα[ν [ενωπιον
 c. 8 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XI.

29 καχ' ονο[μα τη γυναι
 κι ναχω[ρ μελχα θυ
 γατηρ αρραν [και πα
 τηρ μελχα κ[αι πατηρ
 30 ιεσχα και ην σ[αρα στει
 ρα και ουκ ετε[κνοποι
 31 ει και ελαβεν [θαρρα
 τον αβραμ υιο[ν αυτου
 και τον λωτ τ[ον υι
 ον αρραν υιο[ν του
 υιου αυτου κ[αι την

XI. 29 και¹⁰] κας* και^o

σαραν την νυ[μφην
 αυτου γυναι[κα δε
 αβραμ του υ[ιου αυ
 του και εξ[ηγαγεν αυ
 τους εκ τη[ς χωρας
 των χαλδ[αιων πο
 ρευθηνα[ι εις γην τω
 χανανα[ιων και ηλ
 θεν εως [χαρραν και
 32 κατωκη[σεν εκει και
 εγενογ[το πασαι αι
 ημε[ραι θαρρα εν
 χ]αρ[ραν

c. 17 ll. lost.

fol. 4^v. Col. I. top of col.
XII.

3 και τους κατ[αρωμενους
 σε καταρασ]ομαι και εν
 ευλογηθη]σονται εν σοι
 πασαι αι] φυλαι της γης
 4 και επο]ρευθη αβραμ κα
 θα περ ε]λαλησεν αυτω
 κς και] ωχετο μετ αυτου
 λωτ αβ]ραμ δε ην ετων
 οε οτε] εξηλθεν εκ χαρ
 5 ραν κα]ι ελαβεν αβραμ
 την σ]αραν γυναικα αυ
 του και] λωτ τον υιον
 του αδε]λφου αυτου
 και παν]τα τα υπαρχον
 τα αυτω]ν οσα εκτησα
 το και πα]σαν ψυχην ην
 εκτησαντ]ο εν χαρραν
 και εξηλθε]ν πορευθη
 ναι εις γην χ]αναν και
 ηλθον εις γ]ην χανα
 6 αν και διωδ]ευσεν α
 βραμ την γη]ν εις το
 μηκος αυτης] εως του
 τοπου συχεμ] επι την
 δρυν την υψηλη]ν οι
 δε χαναναιοι τοτ]ε κα
 7 τωκουν την γην κ]αι
 c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XII.

- 8 τολας και ωκ[οδομη
 σεν εκει θυσιαστη[ρι
 ον τω κω και επεκα
 λεσατο επι τω ονομα
 9 τι κυ και απηρεν αβραμ
 και πορευθεις εστρα
 τοπεδευσεν εν τη ε
 10 ρημω και εγενετο λει
 μος επι της γης και
 κατεβη αβραμ εις αι
 γυπτον παροικησαι
 εκει οτι ενεισχυσεν
 ο λειμος επι της γης
 11 εγενετο δε ηνικα ηγ
 γισεν αβραμ εισελ
 θειν εις αιγυπτον ει
 πεν αβραμ σαρα τη
 γυναικι αυτου γει
 νωσκω εγω οτι γυνη
 12 ευπροσωπος ει εσται
 ουν ως αν ιδωσιν
 σε οι αιγυπτιοι ερου
 σιν οτι γυνη αυτου
 αυτη και αποκτενου
 σι με σε δε περιποιη
 13 σονται ειπον ουν
 οτι αδελφή αυτου ει
 μι οπως αν ευ μοι γε
 νηται δια σε και ζησε
 τα]ι η ψυχη μου ενε
 14 κεν σ]ου εγενετο
 δε ηνικα ει]σηλθεν
 αβραμ εις αιγυ]πτον
 c. 5 ll. lost.

fol. 4^r. Col. 1. top of col.
XII.

- 15 επηνε]σαν αυτην
 π]ρος φαραω και εισ
 ηγαγον αυτην εις
 16 τον οικον φαραω και
 τω αβραμ ευ εχρησαν

XIII. 3 ηλθεν]επορευθη*ηλθεν^o

το δι αυτην και εγε
 νετο αυτω προβα
 τα και μοσχοι και ο
 νοι και παιδες και παι
 δισκαι και ημιονοι

- 17 και καμηλοι και ητα
 σεν κς ο θς τον φα
 ραω ετασμοις μεγα
 λοις και πονηροις
 και τον οικον αυτου
 περι σαρως της γυναι
 18 κος αβραμ καλεσας
 δε φαραω τον αβραμ
 ειπεν αυτω τι του
 το εποιησας μοι ο
 τι ουκ απηγγειλας
 μοι οτι γυνη σου ε
 19 στιν ινατι ειπας οτι
 αδελφή μου εστιν
 και ελαβον αυτην ε
 μαυτω γυναικα και
 νυν ιδου η γυνη σου
 ενωπιον σου λαβων
 20 αποτρεχε και ενε
 τειλατο φαραω αν
 δρασιν περι αβραμ συν
 προπεμψαι αυτον
 και την γυναικα [αυ
 του και παντ[α οσα
 ην αυτω [και τον λωτ
 μετ α[υτου

c. 6 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XIII.

- 2 ος σφοδρ[α κτηνεσιν
 και αργυρ[ιω και χρυσι
 3 ω και επ[ορευθη οθεν
 ηλθεν εις τ[ην ερημον
 εως βαιθηλ ε[ως του
 τοπου ου ην [η σκη
 νη αυτου το π[ροτε
 ρον ανα μεσση [βαιθηλ
 και ανα μεσση [αγγαι

4 εἰς τὸν τόπον [τοῦ θυ-
σιαστηρίου ὃν ἐποίη-
σεν ἐκεῖ τὴν ἀρχὴν
καὶ ἐπεκαλεσέ[ν ἐκεῖ
ἀβραμ τὸ ὄνομα κυ-
5 τοῦ θυ καὶ λω[τ τῷ συμ-
πορευομένῳ μετὰ
ἀβραμ ἦν π[ροβατα
6 καὶ βοεὶς κ[αὶ κτήνη καὶ
οὐκ ἐχώρ[ει αὐτοὺς ἡ
γῆ κατο[ικεῖν ἀμὰ ὅτι ἦν
τὰ ὑπαρ[χόντα αὐτῶν
πολλὰ κ[αὶ οὐκ ἐδύναν
7 τὸ κατ[οικεῖν ἀμὰ καὶ
ἐγένε[το μάχη ἀνα με-
σον τ[ῶν ποιμένων
τῶν κτηνῶν
c. 15 ll. lost.

fol. 5^r. Col. I. 1 line lost.

XIII.

9 δι[αχωρῖ-
σθητι ἀπ[ὸ ἐμοῦ] ὅτι σὺ ἀρι-
στερα ἐγώ] εἰς δεξιά
εἰ δὲ σὺ εἰς] δεξιά ἐγώ δὲ
10 εἰς ἀριστερ[α καὶ ἐπαρὰ
λωτ τοὺς] ὀφθαλμοὺς
εἶδεν π[ᾶσαν τὴν περι-
χώρον] τοῦ ἰορδάνου
ὅτι πᾶσ[α ἡν ποτιζόμε-
νη προ] τοῦ καταστρε-
ψαί τον] ἦν σοδομα καὶ
γομορρα] ὡς ὁ παραδει-
σος τοῦ θυ καὶ ὡς ἡ γῆ
αἰγυπτο] ὡς ἐλθεῖν
11 εἰς ζογορ[α καὶ ἐξελεξά-
το ἐαυτῷ] λωτ' πᾶσαν
τὴν περι]χώρον τοῦ
ιορδάνου] καὶ ἀπῆρεν
λωτ ἀπὸ ἀν[ατολῶν καὶ
διεχωρίσθη]σαν ἕκασ-
τος ἀπὸ τοῦ] ἀδελφοῦ
12 αὐτοῦ καὶ ἀ[βραμ παρῶ-
κησεν ἐν γῇ] χανααν
λωτ δὲ κατωκή]σεν ἐν
πολεὶ των περ]ιχω-

ρων καὶ ἐσκήν]ωσεν
13 ἐν σοδομοῖς οἱ δ]ε ἀν-
c. 16 ll. lost.

Col. 2.

top of col.

XIII.

15 τ]ὴν καὶ [τῷ σπέρμα-
τι σου εἰς τοῦ αἰῶ-
16 νος καὶ ποιήσω τὸ
σπέρμα σου ὡς τὴν
ἀμμόν τῆς γῆς εἰ
δύναται τίς ἐξαρι-
θμῆσαι τὴν ἀμμόν
τῆς γῆς καὶ τὸ σπέρ-
μα σου ἐξαριθμῆθη
17 σεται ἀναστάς δι-
δουσον τὴν γῆν εἰ-
ς τὸ μήκος αὐτῆς καὶ
εἰς τὸ πλάτος [ὅτι
18 σοὶ δώσω αὐτὴν κα[ὶ
ἀποσκήνωσας ἀ-
βραμ κατωκήσεν πα-
ρὰ τὴν δρυὸν τὴν μαμ-
βρη ἡ ἣν ἐν χεβρών
καὶ ὠκοδομήσεν ἐ-
κεῖ θυσιαστήριον κῶ

XIV.

1 ἐγένετο δὲ ἐν τῇ βα-
σιλεῖα τῇ ἀμαρφάδ βε-
σιλεως σεννααρ ἀρι-
ωχ βασιλεως σελλασα-
αρ καὶ χοδολλαγομορ-
βασιλεως αἰλαμ καὶ
θαργαλ βασιλεως ἐθνῶ
2 ἐποίησαν πόλεμον
μετὰ βαρὰκ βασιλεως
σοδομῶν καὶ μετὰ
βαρσα βασιλεως γο-
μορρας καὶ μετὰ σεν-
νααρ] βασιλεως ἀδα-
μα καὶ συ]μοβορ βασιλε-
ως σεβῶ]ειν καὶ βα-
σιλεως βαλα]κ αὐτῇ
c. 6 ll. lost.

fol. 5^v. Col. 1. top of col.
XIV.

3 γα την αλυ]κην αυ[τη η
4 θαλασσα των αλων δω
δεκα ετη εδουλευον
τω χοδολλαγομορ τω
δε τρισκαιδεκατω ετει
5 απεστησαν εν δε τω
τεσσαρεςκαιδεκατω
ετει ηλθεν χοδολλα
γομορ και οι βασιλεις οι
μετ αυτου και κατεκο
ψαν τους γιγαντας τους
εν ασταρωθ καρναιν
και εθνη ισχυρα αμα
αυτοις και τους σομ
μαιους εν σαυη τη πο
6 λει και τους χορραιους
τους εν τοις ορεσιν
σηειρ εως της τερε
μινθου της εν τη φα
ρανει η εστιν εν τη ε
7 ρημω και αναστρεψαν
τες ηλθον επι την πη
γην της κρισεως αυ
τη εστιν καθης και
κατεκοψαν παντας
τους αρχοντας αμαληκ
και τους ομορραιους
και τους κατοικουν
τας εν σασαν θαμαρ
8 εξηλθεν δε βασιλευς
σοδομων και βασιλ[ευσ
γομορρας και βασιλ[ευσ
αδαμα και βασ[ιλευς σε
βωειμ και βασιλ[ευσ βα
λακ αυτ[η εστιν σηγωρ
c. 4 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XIV.

9 βα[σιλεα αιλαμ και θαρ
γαλ [βασιλεα εθνων
και αμ[αρχαλ βασιλεα

XIV. 6 τ(ους)²⁰] ε* τ⁰

σεννα[αρ και αριωχ
βασιλεα σε[λλασαρ οι
τεσσαρες [βασιλεις προς
10 τους πεντ[ε η δε κοι
λας η αλυκη [φρεατα
φρεατρα ασ[φαλτου ε
φυγεν δε βα[σιλευς σο
δομων και [ι βασιλευς
γομορρας [και ενεπε
σαν εκει ο[ι δε κατα
λειφθεντ[ε]ς εις την ο
11 ρινην εφ[υγον ελα
βον δε πα[σαν την ιπ
πον σοδο[μων και γο
μορρας κ[αι παντα τα
βρωματ[α αυτων και
12 απηλθον ελαβον δε
και λωτ [τον υιον του
αδελφου αβραμ και
την α[ποσκευην αυ
του [και απωχοντο ην
γαρ [κατοικων εν σοδο
13 μο[ις παραγενομε
ν[ος δε

c. 15 ll. lost.

fol. 6^v. Col. 1. top of col.
XIV.

14 γενεις αυ]του τη και κα
τεδιωξ]εν οπισω αυτων
15 εως] θαν και επεπεσεν ε
π αυ]τους την νυκτα αυ
τος] και οι παιδες αυτου
και ε]παταξεν αυτους
και ε]ξεδιωξεν αυτους
εως] χωβαλ' η εστιν αρι
16 στερ]α δαμασκου και απε
στρε]ψεν πασαν την ιπ
πον] σοδομων και λωτ
τον α]δελφον αυτου α
πεστ]ρεψεν και παντα
τα υπ]αρχοντα αυτου και
τας γ]υναικας και τον
17 λαον] εξηλθεν δε βασι
λευς σο]δομων εις συν
αντησι]ν αυτω μετα το

υποστρεψαι αυτον απο
της κοπης] του χοδολλα
γομορ και των βασιλε
ων των μετ] αυτου ει
ς την κοιλαδα] την σαυη
τουτο ην το πεδιον του
18 βασιλεως και μελχεισε
δεκ βασιλευς σαλ]ημ ε
ξηνεγκεν αρτους] και
οινον ην δε ιερεις] του
θεου του υψιστου

c. 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XIV.

20 τω δεκατην [απο παν
21 των ειπεν δε βασιλευς
σοδομων προς αβραμ
δος μοι τους ανδρας
την δε ιππον λαβε [σε
22 αυτω ειπεν δε αβραμ
προς βασιλεα σοδομων
εκτενω την χειρα
μου προς τον θν τον
υψιστον δε εκτισε
τον ουρανον και την
23 γην ει απο σπαρτι
ου εως σφαιρωτηρος
υποδηματος λημ
ψομαι απο παντων
των σων ινα μη ει
πης οτι εγω επλου
24 τισα τον αβραμ πλην
ων εφαγον οι νεα
νισκοι και της μερι
δος των ανδρων
των συμπορευθεν
των μετ εμου ε
σχωλ αυναν μαμ
βρη ουτοι λημψον
XV. 1 ται μεριδα μετα δε
τα ρηματα ταυτα ε
γενηθη ρημα κυ

XV. 6 αβραμ - θν] very uncertain.

προς αβραμ εν ορα
ματι λεγων μη φο
βου αβραμ] εγω υπ[ερ
c. 7 ll. lost.

fol. 6^r. Col. 1. top of col.
XV.

2 ος] μασεκ της οικογε
ν]ους μου ουτος δα
3 μασκος ελιεζερ και ει
πεν αβραμ επειδη ε
μοι ουκ εδωκας σπερ
μα ο δε οικογενης μου
κληρονομησει με
4 και ευθυ φωνη θυ ε
γενετο προς αυτον
λεγων ου κληρονο
μησει σε ουτος αλλ ος
εξελευσεται εκ σου ου
τος κληρονομησει
5 σε εξηγαγεν δε αυτον
εξω και ειπεν αυτω
αναβλεπον εις τον
ουρανον και αριθμη
σον τους αστερας ει
δυνησαι εξαριθμησαι
αυτους και ειπεν ου
τως εσται το σπερμα
6 σου και επιστευσεν
αβραμ εις θν και ε
λογισθη αυτω εις δι
7 καιουσνην ειπεν δε
προς αυτον εγω ειμι
ο θς ο εξαγαγων σε εκ
χωρας χαλδαιων ωσ
τε δουναι σοι την γη
ταυτην κληρονο
8 μησαι ειπεν δε
δεσποτα κε κατα
c. 8 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XV.

9 και τρυγον] α και περι
10 στεραν ελαβε]ν δε αυτω
παντα ταυτα και [διδει
λεν αυτα μεσα κα[ι εθη

κεν αυτα αντιπ[ροσω
 πα αλληλοις τα δε ορ
 II νεα ου διειλεν κ[ατε
 βη δε ορνεα επι τ[α σω
 ματα τα διχοτομ[ημα
 τα αυτων και συ[νεκα
 θισεν αυτοις α[βραμ
 12 περι δε ηλιου δ[υσμας
 εκστασις επεπε[σεν τω
 αβραμ και ιδο[υ φοβος
 σκοτεινος με[γας επι
 13 πειπτει αυτω [και ερ
 ρεθη προς αβ[ραμ γι
 νωσκων οτ[ι παροικον
 εσται το σπ[ερμα σου
 εν γη ουχ[ι δια και δου
 λωσουσι[ν αυτους και
 κακωσου[σιν και τα
 πεινω[σουσιν αυτους
 14 ετη υ[το δε εθνος ω ε
 αν δ[ουλευσωσιν κρι
 ν[ω εγω μετα δε ταυτα
 εξελευσονται

c. 13 ll. lost.
 1 leaf lost.

fol. 7^v. Col. 1. top of col.
 XVII.

7 μετα σε ε]ις γενεας αυτων
 εις διαθ[ηκην αιωνιον
 8 ειναι σ]ου θς και του σπερ
 ματος] σου μετα σε και δω
 σω σο]ι και τω σπερματι
 σου] μετα σε την γην ην
 παροι]κεις πασαν την γη
 χανα]αν εις κατασχεσιν
 αιωνι]ον και εσομαι αυ
 9 τοις θ]ς και ειπεν ο θς
 προς] αβρααμ συ δε την
 διαθ[ηκην μου διατη
 ρησεις] συ και το σπερ
 μα σου] μετα σε εις γε
 10 νεας α]ντων και αυτη η
 διαθ[ηκη ην διατηρη
 σεις ανα] μεσον εμου
 και υμ]ων και ανα με

στον του] σπερματος σου
 μετα σε] εις γενεας αυ
 των περ]ιτηθησε
 ται υμω]ν παν αρσεν
 ικον εις τ]ας γενεας υ
 II μων και] περιτηθη
 σεσθε τη]ν σαρκα της
 ακροβυστι]ας υμων
 και εσται εν ση]μειω
 διαθηκης ανα] μεσο
 εμου και υμων και] ανα
 μεσον του σπερμ]α
 [τος σου

c. 10 ll. lost.
 top of col.

Col. 2.
 XVII.

12, 13 τος σου περιτομη
 περιτηθησεται ο
 οικογενης της οικι
 ας σου και ο αργυρω
 νητος και εσται η δι
 αθηκη μου επι της
 σαρκος υμων εις δι
 αθηκην αιωνιον
 14 και απεριτητος
 αρσην ος ου περιτημ
 ησεται την σαρκα
 της ακροβυστιας
 αυτου τη ημερα τη
 ογδοη εξολεθρευ
 θησεται η ψυχη ε
 κεινη εκ του γενους
 αυτης οτι την δια
 θηκην μου διεσκε
 15 δασεν και ειπεν ο
 θς τω αβρααμ σαρα
 η γυνη σου ου κλη
 θησεται το ονομα
 αυτης σαρα αλλα σαρ
 ρα εσται το ονομα
 16 αυτης ευλογησω
 δε αυτην και δωσω
 σοι εξ αυτης τεκνον
 και ευλογησω αυτον
 και εσται εις εθνη
 και βασιλεις εθνων

17 ἐξ αὐτοῦ ἐσονται καὶ
ἐπέσεν ἀβραὰμ ἐπὶ
προσώπῳ καὶ ἐγέλα
σε] καὶ εἶπεν ἐν τῇ
διανοίᾳ λέγων εἰ τ[ω
c. 6 ll. lost.

fol. 7^r. Col. 1. top of col.
XVII.

18 τὸν θν ἰσμαὴλ οὗτος
ζητῶ ἐναντίον σου
19 εἶπεν δὲ ὁ θς πρὸς α
βραὰμ ναι ἰδοὺ σάρρα
ἡ γυνὴ σου τεξέται
σοι υἱὸν καὶ καλέσεις
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰσακ
καὶ στήσω τὴν δια
θήκην μου πρὸς
αὐτὸν εἰς διαθήκην
αἰωνίου καὶ τὼ σπερ
ματι αὐτοῦ μετ' αὐ
20 τὸν περὶ δὲ ἰσμαὴλ
ἰδοὺ ἐπηκουᾶ σου
ἰδοὺ εὐλογῆκα αὐτὸ
καὶ αὐξάνω αὐτὸν
καὶ πληθύνω αὐτὸν
σφόδρα ἰβ' ἔθνη γεν
νήσει καὶ δώσω αὐτῷ
21 εἰς ἔθνος μέγα τὴν
δε διαθήκην μου στή
σω πρὸς ἰσακ ὃν τε
ξεῖται σοὶ σάρρα εἰς τὸν
καῖρον τούτου ἐν
τῷ ἐν αὐτῷ τῷ ἔτε
22 ῶ συνετέλεσεν δὲ
λαλῶν πρὸς αὐτὸν
καὶ ἀνέβη ὁ θς ἀπὸ α
23 βραὰμ καὶ ἐλάβεν ἀβρα
αμ ἰσμαὴλ τὸν υἱὸν
αὐτοῦ καὶ πάντας τοὺς
οἰκογενεῖς αὐτοῦ
καὶ πάντας τοὺς ἀργυ
ρωνήτους καὶ π[αν
ἀρσεν τῶν ἀνδρ[ων
τῶν ε]γ τ[ω οἰκῶ
c. 4 ll. lost.

XVII. 19 αὐ(του)²⁰] τοῦ*(vid) αὐ^c

Col. 2. top of col.
XVII.

23 τῆς ἡμέρας [ἐκείνης
καθὰ ἐλάλησεν [αὐτῷ
24 ὁ θς ἀβραὰμ δ[ε ἦν ἐ
τῶν ῥθ' ἡνικά [περιε
τέμετο τὴν σάρκα τῆς
ἀκροβυστίας αὐ[τοῦ
25 ἰσμαὴλ δὲ ὁ υἱὸς αὐ
τοῦ ἐτῶν ἑγ' ἡγ[ηνι
κα περιετμήθη τὴν
σάρκα τῆς ἀκρο[βυστι
26 ας αὐτοῦ ἐν τῷ [καὶ
ῶ τῆς ἡμέρας [ἐκεῖ
νης περιετμήθη α
βραὰμ καὶ ἰσμ[αὴλ ὁ
27 υἱὸς αὐτοῦ κα[ὶ παν
τες οἱ ἀνδρε[ς τοῦ οἰ
κοῦ αὐτοῦ κ[αὶ οἱ οἰ
κογενεῖς κα[ὶ οἱ ἀργυ
ρωνῆται ὁ [εξ ἄλλο
γενῶν ἐθν[ων περὶ

XVIII. 1. ἐτέμεν αὐ[τοὺς ὡ
φθῆ δὲ αὐ[τῷ ὁ θς πρὸς
τὴν δρυὶ τῇ [μαμβρη
καθημέν[ου αὐτοῦ
ἐπὶ τῆς θ[ύρας τῆς σκῆ
νης αὐ[τοῦ μεσημβρι
2 ας καὶ [ἀναβλεψας
τοῖς [ὀφθαλμοῖς αὐ
τοῦ [εἶδεν καὶ ἰδοὺ
τρ[εῖς ἀνδρες
c. 10 ll. lost.

fol. 8^r. Col. 1. top of col.
XVIII.

3 ἀρχεὺρον χάριν ἐναντι
ὦν σο]υ μὴ παρελθῆς τῷ
4 παιδ]ι σου λημφθῆτω
δὴ υ]δωρ καὶ νιψάτωσά
τοὺς] ποδας ὑμῶν καὶ
κατα]ψύξατε ὑπο το
5 δέν]δρον καὶ λημψο
μαι α]ρτον καὶ φάγεσθε
καὶ μετὰ τοῦτο παρελευ
σεσθ]ε εἰς τὴν ὁδὸν ὑ

μων] ου εινεκεν εξε
κλιν]ατε προς τον παι
δα υμ]ων και ειπον ου
τως πο]ιησομεν καθα
6 ειρηκα]ς και εσπουδα
σεν αβρ]αμ επι την
σκηνη]ν προς σαρραν
και ειπε]ν αυτη σπευ
σον και φ]υρασον τρια
μετρα σε]μιδαλεως και
ποιησον ε]νκρυφιας
7 και εις τας] βους εδρα
μεν αβρα]μ και ελαβε
μοσχαριον] απαλον
και καλον και ε]δωκεν
τω παιδι και ετα]χυνε
8 του ποιησαι αυτο] ελα
βεν δε βουτυρον] και
c. 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XVIII.

10 ναστρεφω]ν ηξω
προς σε κατα του
τον τον καιρον εις
ωρας και εξει υιον
σαρρα η γυνη σου
σαρρα δε ηκουσεν
προς τη θυρα της
σκηνης ουσα οπι
11 σθεν αυτου αβρα
αμ δε και σαρρα πρεσ
βυτεροι προβεβη
κοτες ημερων ε
ξελειπεν δε σαρρα
γεινεσθαι τα γυναι
12 κεια εγελασεν δε σαρ
ρα εν εαυτη λεγου
σα ουπω μεν μοι γε
γονεν εως του νυν
ο δε κυριος μου πρε
13 σβυτερος [και ειπεν
κς προς αβρααμ τι ο
τι εγελασεν σαρρα εν
εαυτη λεγουσα αρα
γε αληθως τεζομαι

14 εγω δε γεγηρακα μη
αδυνατει παρα θυ ρη
μα εις τον καιρον
τουτον επαναστρε
φω προς σε εις ω
ρας και εσται τη σαρ
15 ρα] υιος ηρνησατο
δε σα]ρρα λεγουσα ου
κ εγελα]σα εφ[οβηθη
c. 5 ll. lost.

fol. 8^v. Col. 1. top of col.
XVIII.

16 βλεψαν επι προσω
πον σοδομων και
γομορρας αβρααμ δε
συνεπορευετο με
τ αυτων συμπρο
17 πεμπων αυτους ο
δε κς ειπεν μη κρυ
ψω εγω απο αβρααμ
του παιδος μου α ε
18 γω ποιω αβρααμ δε
γεινομενος εσται
εις εθνος μεγα και
πολυ και ενευλογη
θησονται εν αυτω
παντα τα εθνη της
19 γης ηδειν γαρ οτι συ
ταξει αβρααμ τοις υ
ιοις αυτου και τω οι
κω αυτου μετ αυτω
και φυλαξουσιν τας
οδους κυ ποιειν δι
καιοσυνην και κρι
σιν οπως αν επαγα
γη ο θς επι αβρααμ
παντα οσα ελαλησε
20 προς αυτον ειπεν
δε κς κραυγη σοδο
μων και γομορρας
πεπληθυνται προς
με και αι αμαρτι[αι αυ
των μεγαλα[ι σφοδρα
21 κατ'αβας ο[υν οψομαι
c. 4 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XVIII.

21, 22 γνῶ και ἀποστρα-
φέντες ἐκεῖθεν
οἱ ἄνδρες ἤλθον
εἰς σοδομα ἀβρααμ
δε ἦν ἐτι ἐστηκώς
23 ἐναντίον κῦ [και
ἐγγισας ἀβρααμ εἰ-
πεν μὴ συναπο-
λεσης δικαιο[ν με-
τα ἀσεβους κα[ι ἐστὶ
ὁ δικαίος ὡς ὁ [ἀσε-
βης εἰν ὡσιν γ[ν δι-
καίοι ἐν τῇ πόλει α-
πολεσεῖς αὐ[τους
οὐκ ἀνησεῖς πάντα
τον τόπον εἰνε
κεν τῶν ν[δικαίων
25 εἰν ὡσιν εἰν αὐτῇ μὴ
δαμῶς συ[ποιήσεις
το ῥῆμα τῷ τοῦ
ἀποκτείν[αι δικαί-
ον μετ[α ἀσεβους
και ἐστ[α]ι ὁ δικαίος
ὡς ὁ ἀσεβης μὴ δα-
μῶ[ς] ὁ κρινῶν τὴν γῆν
π[άσαν]

c. 10 ll. lost.

fol. 9^v. Col. 1. top of col.
XVIII.

27 δε εἰμι] γῆ και σποδος
28 εἰν δε] ἐλαττονηθῶσ[ι
οἱ ν[δι] καιοι εἰς πεντε
ἀπολ[ι]εις εἰνεκεν τῶν
πεν]τε πᾶσαν τὴν πό-
λιν κ[αι] εἰπεν οὐ μὴ ἀ-
πολε[σ]ω εἰν εὐρω ἐκεῖ
29 μ[ε] κ[αι] προσεθηκεν ε-
τι ἀλλ[η]σαι πρὸς αὐτον
και εἰ]πεν εἰν δε εὐρε-
θῶσιν ἐκεῖ μ[ε] και εἰπ[ε]
οὐ μὴ ἀπολῶ εἰνεκεν

XVIII. 23 σ(υναπολεσης) α* σ^ο

30 τῶν] μ[ε] μὴ τι κ[ε] εἰν λα-
λησῶ] εἰν δε εὐρεθῶ
σιν ἐκεῖ] λ[ε] και εἰπεν οὐ
μὴ ἀπο]λεσῶ εἰν εὐρω
31 ἐκεῖ λ[ε] κ[αι] εἰπεν εἰ
δη ἐχῶ λ[ε] λησαι πρὸς
τον κ[ν] εἰν δε εὐρε-
θῶσιν ἐκ]εῖ κ[αι] εἰπ[ε]
οὐ μὴ ἀπο]λῶ εἰνεκε
32 τῶν κ[αι] εἰπεν μὴ
τι κ[ε] εἰν λα]λησῶ ἐτι
ἀπαξ εἰν δε] εὐρεθῶ
σιν ἐκεῖ τ[ε] και εἰπεν
οὐ μὴ ἀπολῶ ἐν]εκε
33 τῶν τ[ε] ἀπηλθεν] δε ὁ
c. 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XIX.

1 στη εἰς συναντή-
σιν αὐτοῖς και προσ-
εκυνησεν τῷ προ-
σώπῳ ἐπὶ τὴν γῆν
2 και εἰπεν ἴδου κύ-
ριοι ἐκκλινάτε
εἰς τὸν οἶκον τοῦ
παιδὸς ὑμῶν και
καταλύσατε και νι-
ψάσθε τοὺς πόδας
ὑμῶν και ὀρθρισά-
τε ἀπελευσεσθε
εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν
εἰπον δε οὐχί ἀλ[λα]
ἐν τῇ πλατείᾳ κατα-
3 λυσομεν και κατ[ε]-
βιάζετο αὐτοὺς και
ἐξεκλείναν πρὸς
αὐτον και εἰσηλθ[όν]
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ
και ἐποίησεν αὐτοῖς
ποτὸν και ἀζύμους
ἐπέψεν αὐτοῖς και ἐ-
φαγον πρὸ τοῦ κοι-
4 μῆθηναι και οἱ ἄνδρες
τῆς πόλεως οἱ σοδο-
μεῖται περιεκυκ[λῶ]

σαν την οικίαν ἀπο
νεανισκου εως πρ[ε
σβυτερου απας ο λ[α
5 ος] αμα και εξεκ[αλο]υ
το τον] λωτ' και ελ[ε
γον πρ]ος αυτον
c. 4 ll. lost.

fol. 9^r. Col. 1. top of col.
XIX.

5 μας ἵνα συγγενωμε
6 θα αυτοις εξηλθεν
δε προς αυτους λωτ
προς το προθυρον
την δε θυραν προσ
εξωθεν οπισω αυ
7 του ειπεν δε αυτοις
μηδαμως αδελφοι
μη πονηρευεσθε
8 εισιν δε μοι δυο θυ
γατερες αι ουκ εγνω
σαν ανδρα εξαξω αυ
τας προς υμας και
χρησασθε αυταις κα
θ ο αν αρεσκη υμειν
μονον εις τους αν
δρας τουτους μη ποι
ησητε μηθεν αδι
κον ου εινεκεν εισ
ηλθον υπο την στε
γην των ποδων μου
9 ειπαν δε αποστα ε
κει και ειπον εισηλ
θας παροικειν μη
και κρισιν κρινειν
νυν ουν σε κακωσο
μεν μαλλον η εκει
νους και παρεβιαζο
το τον ανδρα τον λωτ'
σφοδρα και ηγγισαν
συντρεψαι την θυ

XIX. 8 π(οδων)] crossed diagonally with the result
that it can be read either as π or ν (N). One suspects that
ν is due to dittography with a subsequent correction to π.

10 ραν εκ]τ[ει] γην[τες δε
οι ανδρες τ[ας χειρας
εισεσπασ]αντο
c. 4 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XIX.

11 δε ανδρας [τους ον
τας επι της [θυρας
του οικου επ[αταξ]α
αορασια απο μ[ικρου
εως μεγαλου [και παρ
ελυθησαν ζη]τουν
12 τες την θυρα[ν ειπαν
δε οι ανδρες [προς
λωτ εστιν τι[ς σοι ω
δε γαμβροι η [υιοι η
θυγατερες η ε[ι τις σοι
αλλος εστιν ε[ν τη πο
λει εξαγαγε ε[κ του το
13 που τουτου] οτι α
πολλυμεν η[μεις
τον τοπον [τουτον
οτι υψωθη [η κραυ
γη αυτων [εναντι
ον κυ και [απεστει
λεν ημας [κς εκ
14 τρεψαι αυ[την εξηλ
θεν δε λω[τ και ελα
λησεν π[ρος τους
γαμβρ[ους αυτου
τους [ειληφotas τας
θυγα[τερας αυτου
και ε[ιπεν αναστη
τε [και εξελθατε
c. 10 ll. lost.

fol. 10^r. Col. 1. top of col.
λζ

XIX.

15 σου κ]αι τας δυο θυγατε
ρας α]ς εχεις και εξελθε
ινα] μη και συ συναπο
λη τ]αις ανομιμαις της
16 πο] λεως και εταραχθη
σα]ν και εκρατησαν οι

30 λωτ' ανεβη δε λωτ'
 εκ σηγωρ και εκαθη
 το εν τω ορει αυτος
 και αι δυο θυγατερες
 αυτου μετ αυτου
 31 ειπεν δε η πρεσβυ
 τερα προς τη[ν νεω
 τ]εραν ο πατηρ ημων
 4 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XIX.

31, 32 κει παση τη γ[η δευ
 ρο και ποτισωμ[εν
 τον πατερα ημ[ων
 οινον και κοιμηθω
 μεν μετ αυτου [και
 εξαναστησωμ[εν
 εκ του πατρος ημ[ων
 33 σπερμα εποτισ[αν δε
 τον πατερα αυτ[ων
 οινον εν τη νυ[κτι
 ταυτη και εισελ[θου
 σα η πρεσβυτε[ρα ε
 κοιμηθη μετ[α του
 πατρος αυτη[ς την
 νυκτα εκειν[ην και
 ουκ ηδει εν τ[ω κοι
 μηθηναι αυ[την
 34 και αναστην[αι εγε
 νετο δε τη [επαυριον
 και ειπεν η [πρεσβυ
 τερα προς [την νεωτε
 ραν ιδου [εκοιμηθην
 εχθες με[τα του πα
 τρος πο[τισωμεν αυ
 τον οινον και την νυ
 κτα [ταυτην και εισελ
 θ[ουσα

c. 10 ll. lost.

fol. 11^v. Col. 1. top of col.

λθ

XIX.

35 εν τω] κοιμηθηναι αυτη
 36 και αν]αστηναι και συν

ελαβ[ον αι δυο θυγατερες
 λωτ] εκ του πατρος αυ
 37 των] και ετεκεν η πρεσ
 βυτ]ερα υιον και εκαλε
 σεν] το ονομα αυτου
 μω]αβ λεγουσα εκ του
 πατ]ρος μου ουτος πα
 τηρ] μωαβειτων εως
 της] σημερον ημερας
 38 ετε]κεν δε και η νεωτε
 ρα υιον] και εκαλεσεν το
 ονομ]α αυτου αμμαν
 υιος το]υ γενους μου
 ουτος] πατηρ αμμανει
 των ε]ως της σημερον
 XX. 1 ημερα]ς και εκεινη
 σεν εκει]θεν αβρααμ
 εις γην] προς λιβα και ω
 κησεν α]να μεσον κα
 δης και α]να μεσον σουρ
 και παρω]κησεν εν γε
 2 ραροις ειπ]εν δε αβρααμ
 περι σαρρας] της γυναι
 κος αυτου ο]τι αδελφη
 μου εστιν α]πεστειλε
 δε αβειμελεχ] βασιλευς
 γεραρων και ελα]βεν
 3 την σαρραν και ει]σηλ
 θεν]

c. 7 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XX.

4 εθνος αγνοουν
 και δικαιον απολεις
 5 ουκ αυτος μοι ειπε
 αδελφη μου εστιν
 και αυτη μοι ειπεν
 αδελφος μου εστιν
 εν καθαρα καρδια και
 εν δικαιοσυνη χει
 ρων εποιησα τουτο
 6 ειπεν δε αυτω ο θς
 καθ υπνου καγω
 εγνων οτι εν καθα
 ρα καρδια εποιησας

τουτο και εφεισα
 μην εγω σου του
 μη αμαρτειν σε εις
 εμε ενεκεν του
 του ουκ αφηκα σε
 7 αψασθαι αυτης νυν
 δε αποδος την γυ
 ναικα τω ανθρωπω
 οτι προφητης εστι
 και προσευζεται πε
 ρι σου και ζηση ει
 δε μη αποδιδως γνω
 θι οτι αποθανη συ
 8 και παντα τα σα και
 ωρθρισεν αβειμε
 λεχ το πρωι και εκα
 λεσεν παντας τους
 παιδας αυτου και ε
 λαλησεν παντα τα
 ρ]ηματα ταυτα εις τα
 ω]τα αυτων εφοβη
 θησα]ν δε παντες
 οι ανθρωποι] σφο
 δρα]

3 ll. lost.

12 και γαρ αληθως αδελ
 φη μου εστιν εκ πα
 τρος αλλ ου εκ μητρος
 εγενηθη δε μοι εις
 13 γυναικα εγενετο η
 νικα εξηγαγεν με ο
 θς εκ του οικου του
 πατρος μου και ειπ^ω
 αυτη ταυτην την δι
 καιουσυνην ποιησεις
 επ εμε εις παντα το
 πον ου εαν εισελθω
 μεν εκει ειπον εμε
 οτι αδελφός μου ε
 14 στιν ελαβεν δε αβει
 μελεχ χειλια διδρα
 χμα προβατα και μο
 σχους και παιδας [και
 παιδισκας και εδ[ω
 κεν τω αβρααμ και
 απε[δωκεν

3 ll. lost.

Col. 2.
XX.

top of col.

fol. 11^r. Col. 1. top of col.

μ

XX.

9 τι τουτο εποιησας
 ημιν μη τι ημαρτο
 μεν εις σε οτι επηγα
 γες επ εμε και επι την
 βασιλειαν μου αμαρτι
 αν μεγαλην εργον ο
 ουδεις ποιησει πεποι
 10 ηκας μοι ειπεν δε ο
 αβειμελεχ τω αβρααμ
 τι ενειδων εποιησας
 11 τουτο ειπεν δε αβρα
 αμ ειπα γαρ μη ποτε
 ουκ εστιν θεοσεβεια
 εν τω τοπω εμε τε
 αποκτενουσιν εινε
 κεν της γυναικος μου

15 μου εναντι[ον σου
 ου αν σοι αρεσ[κη κα
 16 τοικει τη δε σ[αρρα ει
 πεν ιδου δεδ[ωκα χει
 λια διδραχμα τ[ω αδελ
 φω σου ταυτα [εσται σοι
 εις τειμην το[υ σου προ
 σωπου και πασ[αις ταις
 μετα σου και π[αντα
 17 αληθευσον π[ροσηυ
 ξατο δε αβρααμ [προς
 τον θν και ιασ[ατο
 ο θς τον αβει[μελεχ
 και την γυναικα αυ
 του και τας π[αιδισκας
 18 αυτου και ε[τεκον ο
 τι συνκλειω[ν συν
 εκλεισεν κς [εξωθεν
 πασαν μητ[ραν εν
 τω οικω το[υ αβιμε

λεχ ενεκε[ν σαρρας
της γυναι[κος αβρα
XXI. 1 αμ και κς ε[πεσκεψα
το την σα[ρραν καθα
ειπεν κς[ι εποιησεν
κς τη σ[αρρα καθα ελα
2 λησεν [και συλλαβου
σα ετε[κεν σαρρα τω
αβραα[μ υιον εις το
γη[ρας εις τον καιρον
κα[θα
c. 9 ll. lost

fol. 12^r. Col. 1. top of col.
μα

XXI.

5 αβρααμ] δε ην ετων ρ η
νικα] εγενετο αυτω ι
6 σακ ο] υιος αυτου ειπεν
δε σα[ρρα γελωτα εποιη
σεν] μοι κς ος γαρ αν α
κου]ση συγχαιρεται μοι
7 ειπε]ν δε τις αναγγελοι
αβρα]αμ οτι ετεκον υι
ον ε]ν τω γηρι μου οτι
θηλ]αζει παιδιον σαρ
8 ρα κα]ι ηυξηθη το παιδι
ον κ]αι απεγαλακτισθη
και ε]ποιησεν αβρααμ
δοχην] μεγαλην η η
μερα απ]εγαλακτισθη
9 ισακ ο υ]ιος αυτου ιδου
σα δε σαρ]ρα τον υιον αυ
γαρ της] αιγυπτιας ος
εγενε]το τω αβρααμ
παιζον]τα μετα ισακ
10 του υιο]υ αυτης και
ειπεν τω] αβρααμ εκβα
λε την πα]ιδισκην ταυ
την και τ]ον υιον αυ
της ου γαρ] κληρονο
μησει ο υιος] της παι
δισκης ταυ]της μετα
του υιου μο]υ ισακ

11 σκληρον δε ε]φανη το
ρημα σφοδρα ε]ναντι
ον αβρααμ περι τ]ου
c. 9 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXI.

12 σεται σοι σπερμα
13 και τον υιον δε της
παιδισκης εις εθνος
μεγα ποιησω αυτω
οτι σπερμα σον ε
14 στιν ανεστη δε α
βρααμ το πρωι και
ελαβεν αρτους και
ασκον υδατος και
εδωκεν αγαρ και ε
πεθηκεν επι τον
ωμον και το παιδι
ον και απεστειλεν
αυτην απελθουσα
δε επλανατο την ε
ρημον κατα το φρε
15 αρ του ορκου εξελι
πεν δε το υδωρ εκ
του ασκου και ερρι
ψεν το παιδιον υ
ποκατω μιας ελα
16 της και απελθουσα
εκαθητο απεναν
τι αυτου μακροθε
ωσει τοξου βολην
ειπεν γαρ ου μη ι
δω τον θανατον
του παιδιου μου
και εκαθισεν απε
ναντι αυτου ανα
βοησαν δε το παιδι
17 ον εκλαυσεν ειση
κουσεν δε ο θς της
φωνης του παιδι
ου εκ του τοπου ου
η]ν και εκαλεσεν
αγγ]ελος του θυ
την αγαρ εκ τ]ου ου
c. 4 ll. lost.

fol. 12^v. Col. 1. top of col.

μβ

XXI.

- 17 φωνης του παιδιου
σου και εκαλεσεν εκ
του τοπου ου εστιν
18 αναστηθι λαβε το παι
διον σου και κρατη
σον αυτο τη χειρι σου
εις γαρ εθνος μεγα
19 ποιησω αυτον και α
νεωξεν ο θς τους ο
φθαλμους αυτης και
ειδεν φρεαρ υδωρ
και επορευθη και ε
πλησεν τον ασκον
υδατος και εποτισε
20 το παιδιον και ην ο
θς μετα του παιδιου
και ηυξηθη και κατω
κησεν εν τη ερημω
τη φαραν εγενετο
21 δε τοξοτης και ελα
βεν αυτω η μητηρ
γυναικα εκ της αιγυ
22 πτου και εγενετο
εν τω καιρω εκεινω
και ειπεν αβειμελεχ
και οχοζαθ ο νυμφα
γωγος αυτου και φι
χολ' ο αρχιστρατηγος
της δυναμεως αυτου
προς αβρααμ λεγων
ο θς μετα σου εν πασι
23 ος αν ποιης νυν ουν
ομοσον μοι τον θν
μη αδικησειν με μη
δε το σπερμα μου μη
δε το ονομα μου αλλα
c. 4 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXI.

- 23 παρωκησας εν αυτη
24 και ειπεν αβρααμ

- 25 εγω ομουμεν [και η
λεγξεν αβρααμ τον
αβειμελεχ περι των
φρεατων του υδα
τος των αφειλαντο
οι παιδες του αβιμε
26 λεχ και ειπεν αυτω
αβειμελεχ ουκ εγνω
τις εποιησεν το πρα
γμα τουτο ουδε συ
μοι απηγγειλ[ας ου
δ εγω ηκουσα αλλα
27 σημερον [και ελαβε
αβρααμ προβατα και
μοσχους και εδωκε
τω αβειμελεχ και δι
εθεντο αμφοτεροι
28 διαθηκην [και εστη
σεν αβρααμ ζαμνα
δας προβ[ατων μο
29 νας και ειπεν αβιμε
λεχ τω αβρααμ τι εισι
αι ζαμναδες των προ
βατων [τουτων ας ε
30 στησας μονας και ει
πεν [οτι τας ζαμνα
δας ταυτας λημψη πα
ρ εμου
c. 9 ll. lost.

fol. 13^v. Col. 1. top of col.

XXI.

- 32 εν τω φρεατι του ορκι
σμου ανεστη δε αβειμε
λεχ και οχοζαθ ο νυμφα
γωγος αυτου και φιχολ
ο αρχιστρατηγος της δυ
ναμ[εως αυτου και επε
στρεψαν εις την γην
33 των φυλιστιειμ και ε
φυτευσεν αβρααμ α
ρουρα εν επι τω φρεατι
του ορκου και επεκαλε
σατο εκει το ονομα του
κυ θς α[ιωνιος

34 παρωκησε]ν δε αβρα
 αμ εν τη γ]η των φυλι
 στιειμ η]μερας πολλας
 XXII. 1 και εγενε]το μετα τα
 ρηματα τα]υτα ο θς επει
 ραζεν τον] αβρααμ και
 ειπεν προ]ς αυτον α
 βρααμ αβρα]αμ ο δε ειπε
 2 ιδου εγω κ]αι ειπεν
 λαβε τον υιο]ν σου τον
 αγαπητον ο]ν ηγαπη
 σας τον ισακ κ]αι πο
 ρευθητι εις τη]ν γην
 την υψηλην κα]ι ανε
 νεγκον αυτο]ν εις
 ολοκαρπωσιν εφ] εν
 των ορεων ων αν σ]οι
 9 or 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXII.

3 επι τον τοπον ον
 ειπεν αυτω ο θς τη
 ημερα τη τριτη
 4 και αναβλεψας αβρα
 αμ τοις οφθαλμοις
 ειδεν τον τοπον
 5 μακροθεν και ειπε
 αβρααμ τοις παισι
 αυτου καθισατε αυ
 του μετα της ονου
 εγω δε και το παιδα
 ριον διελευσομε
 θα εως ωδε και προσ
 κυνησαντες ανα
 στρεψομεν προς
 6 υμας ελαβεν δε α
 βρααμ τα ξυλα της
 ολοκαρπωσεως
 και επεθηκεν ισακ
 τω υιω αυτου ελα
 βεν δε και το πυρ
 μετα χειρας και την
 μαχαιραν και επο
 ρευθησαν οι δυο α

7 μα ειπεν δε ισακ
 προς αβρααμ τον
 πατερα αυτου πα
 τερ ο δε ειπεν τι ε
 στιν λεγων τεκνον
 λεγων ιδου το πυρ
 και τα ξυλα που εστ
 τ]ο προβατον το ει
 ς τη]ν ολοκαρπω
 8 σιν και ει]πεν ο θς
 c. 4 ll. lost.

fol. 13^r. Col. 1. top of col.
 μ[δ]

XXII.

8, 9 αμα αμφοτεροι ηλ
 θον επι τον τοπον
 ον ειπεν αυτω ο θς
 και ωκοδομησεν α
 βρααμ εκει το θυσια
 στηριον και επεθη
 κεν τα ξυλα και συμ
 ποδισας ισακ τον υ
 ιον αυτου επεθη
 κεν αυτον επι το θυ
 σιαστηριον επανω
 10 των ξυλων και εξε
 τεινεν αβρααμ την
 χειρα αυτου λαβειν
 την μαχαιραν σφα
 ξαι τον υιον αυτου
 11 και εκαλεσεν αυτ
 ος αγγελος του θυ εκ
 του ουρανου και ει
 πεν αυτω αβρααμ
 αβρααμ ο δε ειπεν
 12 δου εγω ο δε ειπεν
 μη επιβαλης την χει
 ρα σου επι το παιδαρι
 ον μηδε ποιησης
 αυτω μηθεν νυν
 γαρ εγνων οτι φο
 βη τον θν συ και ου
 κ εφεισω του υιου
 του αγαπητου δι ε

13 με και αναβλεψας α
βρααμ τοις οφθαλ
μοις αυτου ειδεν
και ιδου κρειος εις
κατεχομενος τω
κερατων εκ φυ[του
σαβεκ και επο[ρευ
6 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXII.

14 αβρααμ το ο[νομα του
τοπου εκεινο[υ κς ει
δεν ινα ειπωσι[ν ση
μερον εν τω ορε[ι κς
15 ωφθη και εκαλε[σεν
αγγελος κυ τον [αβρα
αμ δευτερον εκ [του
16 ουρανου λεγων [κα
τ εμαυτου ωμο[σα
λεγει κς δυ εινε[κε
εποιησας το ρη[μα
τουτο και ουκ ε[φει
σω του υιου σου [του
17 αγαπητου δι εμ[ε ει
μην ευλογων [ευλο
γησω σε και [πληθυ
νων πληθυ[νω το
σπερμα σου [ως τους
αστερας του [ουρανου
και ως την α[μμον
την παρα το [χειλος
της θαλασσης και
κληρονο[μησει το
σπερμα σ[ου τας πο
λεις των [υπεναντι
18 ων και ε[νευλογηθη
σονται [εν τω σπερ
ματι σ[ου παντα τα ε
θνη τ[ης γης ανθ[ων
υπη[κουσας της ε
μη[ς φωνης
c. 11 ll. lost.

fol. 14^r. Col. 1. top of col.
XXII.

20 ιδου τετοκ[εν μελ[χα
και αυ[τη υιους ναχωρ
21 τω αδ[ελφω σου ωξ πρω
τοτο]κον και τον βαυξ
αδε]λφον αυτου και
το]ν καμουηλ πατε
22 ρα σ]υρων και τον χαζαθ
και] τον αζαυ και τον α^ε
φα]λδας και τον ιελδαφ
23 και] τον βαθουηλ και βα
θο]υηλ εγεννησεν >
τη]ν ρεβεκκαν' η ου >
τοι] υιοι ους ετεκεν >
μελ]χα τω ναχωρ τω
24 αδελ]φω αβρααμ και η
παλλακ]η αυτου η ονο
μα ρε]ημα ετεκεν και
αυτη τ]ον τααδ' και
τον τα]βαικ και τον το

XXIII. 1 κος και] τον μωχα' ε
γενετο] δε η ζωη σαρ
2 ρας ετη] ρκζ και απεθα
νεν σαρρ]α εν πολει αρ
βοκ η εστι]ν εν τω κοι
λωματι αυ]τη εστιν
χεβρων εν] τη γη χανα
αν ηλθεν] δε αβρααμ
κοψασθαι σαρ]ραν και >
3 πενθησαι και α]νεστη
αβρααμ απο το]υ νεκρου
αυτου και ειπεν τ]οις αν
c. 8 ll. lost.

Col. 2.
XXIII.

6 κε ακουσον δη η
μων βασιλευς πα
ρα θυ ει συ εν ημειν
εν τοις εκλεκτοις
μνημειοις ημων
θαψον τον νεκρον
σου ουθεις γαρ ημω

XXIII. 3 αυ] there appear to be traces of deletion dots
over both letters.

κωλυσει το μνημει
 ον αυτου απο σου
 θαψαι τον νεκρον
 7 σου εκει αναστας
 δε αβρααμ προσεκυ
 νησεν τω λαω της
 γης τοις υιοις χετ
 8 και ελαλησεν προς
 αυτους αβρααμ λε
 γων ει εχετε την
 ψυχην υμων ωσ
 τε θαψαι τον νεκρῶ
 απο προσωπου μου
 ακουσατε μου και
 λαλησατε περι εμου
 εφρων τω του σα
 9 αρ και δοτω μοι το
 σπηλαιον το διπλῶ
 ο εστιν αυτου το
 ον εν μερει του α
 γρου αυτου αργυρι
 ου του αξιου δοτω
 μοι αυτο εν υμειν
 εις κτησιν μνη . .
 10 μειου εφρων δε
 > εκαθητο εν μεσω
 των υιων χετ α
 ποκρι]θεις δε εφρ[ω
 ο χετται]ος προς [αβ
 ρααμ ειπ]εν ακ[ουοντῶ
 c. 1 l. lost.

fol. 14^v. Col. 1. top of col.
 XXIII.

10 των εισπορευομε
 νων' εις την πολιν
 11 λεγων παρ εμου γε
 νου κε και ακουσῶ
 μου τον αγρον και
 το σπηλαιον το εν
 αυτω σοι διδωμι ε
 νωπιον των πο
 λειτων μου δεδω
 κα σοι θαψον τον
 12 νεκρον σου και προσ

εκυννησεν αβρααμ
 εναντιον του λα
 13 ου της γης και ειπε
 τω εφρων εις τα ω
 τα εναντιον του
 λαου της γης επει
 δη προς εμου ει
 ακουσον μου το
 αργυριον του αγρου
 λαβε παρ εμου και
 θαψω τον νεκρον
 14 μου εκει απεκριθη
 δε εφρων τω αβρα
 15 αμ λεγων ουχι κε
 ακηκοα γαρ τετρα
 κοσιων διδραχμῶ
 αργυριου ανα με
 σον εμου και ανα
 μεσον σου ο τι αν
 ειη τουτο συ δε
 τον νεκρον σου θα
 16 ψον και ηκουσεν
 αβρααμ του εφ[ρων
 και απεστη]σεν α
 βρααμ τ[ω εφρων
 2 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXIII.

16 των υιων [χετ τετρα
 κοσια διδραχμα [αργυ
 ριου δοκιμου εμ[πο
 17 ροις και εστη ο αγ[ρος
 εφρων ὅς ην εν [τω
 διπλω σπηλαιω [ος ε
 στιν κατα προσω[πον
 μαμβρη ὁ αγρος κ[αι
 το σπηλαιον ὁ ηγ[εν
 αυτω και παν δεγ[δρῶ
 ο ην εν τω αγρω [ο ε
 στιν εν τοις οριο[ις αυ
 18 του κυκλω τω α[βρα
 αμ εις κτησιν ε[ναν
 τιον των υι[ων χετ
 και παντων [των εισ
 πορευομενῶ[ν εις

19 την πολιν μετα ταυ
 τα εθαψεν αβρααμ
 σαρραν την γυναικα
 αυτου εν τω σπηλαι
 ω του αγροϋ τω διπλω
 ο εστιν απεναντι
 μαμβρη αυτη εστιν
 χεβρων εν τη γη χα
 20 νααν και εκυρωθη ο
 αγρος και το σπηλαιον
 ο ην εν αυτω τω αβρα
 αμ εις κτησιν ταφου
 c. 7 ll. lost.

fol. 15^v. Col. 1. top of col.
 μζ

XXIV.

2 κιας] αυτου τω αρχον
 τι των αυτου παντων
 θες] την χειρα σου υπο
 3 τον] μηρον μου και ε
 ξορκισω σε κν τον θν
 του ουρανου και τον
 θν] της γης να μη λα
 βης] γυναικα τω υιω
 μου] ισακ απο των θυ
 γατρων των χανα
 ναιων μεθων εγω
 4 οικω εν αυτοις αλλ η
 εις] την γην μου θυ
 εγω] εγενομην πο
 ρευση και εις την φυ
 λην] μου και λημψη
 γυναικα] τω υιω μου
 5 εκειθεν] ειπεν δε
 προς αυτον ο παις μη
 ποτε ου] βουληται η
 γυνη πο]ρευθηναι
 μετ εμου] οπισω εις
 την γην] ταυτην α
 ποστρεψω] τον υιον
 σου εις τη]ν γην οθ
 6 εξηλθες εκειθεν ει
 πεν δε προς] αυτον

XXIII. 19 (εθαψεν) αν* εν^c

αβρααμ προσε]χε σε
 αυτω μη αποσ]τρε
 ψης τον υιον μου] ε
 7 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXIV.

7 λεγων σοι δωσω
 την γην ταυτην
 και τω σπερματι
 σου αυτος αποστε
 λει τον αγγελον
 αυτου εμπροσθ
 σου και λημψεται
 γυναικα τω υιω
 8 μου εκειθεν εαν
 δε μη θελη η γυ
 νη πορευθηναι
 μετα σου εις την
 γην ταυτην καθα
 ρος εση απο του ορ
 κου τουτου μο
 νον τον υιον μου
 μη αποστρεψης
 9 εκει και εθηκεν
 ο παις την χειρα
 αυτου υπο τον μη
 ρον αβρααμ του
 κυριου αυτου και
 ωμοσεν αυτω πε
 ρι του ρηματος τού
 10 του και ελαβεν ο
 παις δεκα καμη
 λους απο των κα
 μηλων του κυρι
 ου αυτου και απο
 παντων των α
 γαθων του κυρι
 ου] αυτου μεθ εαυ
 του] και αναστας
 επορευ]θη εις την
 μεσοποταμ]ιαν
 2 ll. lost.

fol. 15^r. Col. 1. top of col.
μη

XXIV.

- 11 τας καμηλους εξω
της πολεως παρα
το φρεαρ του υδα
τος τα προς οψαι η
νικα εκπορευον
ται αι υδρευομεναι
12 και ειπεν κς ο θς του
κυριου μου αβρα
αμ ευοδωσον εν
αντιον μου σημε
ρον και ποιησον ε
λεον μετα του κυ
ριου μου αβρααμ
13 ιδου εγω εστηκα
επι της πηγης του
υδατος αι δε θυγα
τερες των οικουν
των την πολιν εκ
πορευονται υδρευ
14 σασθαι υδωρ και ε
σται η παρθενος η
αν εγω ειπω επι
κλεινον μοι την
υδριαν σου ινα πι
ω και ειπη μοι πι
ε και τας καμηλους
σου ποτιω εως αν
παυσωνται πεινου
σαι ταυτη ητοιμα
σας τω παιδι σου ι
σακ και εν τουτω
γνωσομαι οτι ε
ποιησας ελεον τω
κυριω μου αβρα
15 αμ και εγε[νετο
προ του αυ[τον συν
τελε[σαι λαλουντα
c. 3 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXIV.

- 15 σα βαθουηλ υι[ω μελ
χας της γυναικ[ς να

χωρ αδελφου δε [αβρα
αμ εχουσα την υδ[ριαν

- 16 επι των ωμων η[δε
θαρθενος ην καλ[η τη
οψει σφοδρα παρ[θε
νος ην ανηρ ουκ [εγνω
αυτην καταβασα [δε ε
πι την πηγην επ[λη
σεν την υδριαν κ[αι α
17 νεβη εδραμεν δε [ο
παις εις συναντησ[ιν
αυτη και ειπεν πο[τι
σον με μεικρον υ[δωρ
18 εκ της υδριας σου [η
δε ειπεν πие κυ[ριε και
εσπευσεν καθ[ελειν
την υδριαν ε[πι τον
βραχειονα εα[υτης και
εποτισεν [αυτον ε
ως επαυσ[ατο πινων
19 και ειπεν [και ταις κα
μηλοις σο[υ υδρευσο
μαι εως α[ν πασαι πιω
20 σιν και ε[σπευσεν και
εξεκεν[ωσεν την υ
δριαν [εις το ποτιστη
ριο[ν και εδραμεν
c. 9 ll. lost.

fol. 16^r. Col. 1. top of col.
μθ

XXIV.

- 22 το] πασαι αι καμηλοι
πι]γουσαι ελαβεν ο
ανθ]ρωπος ενωτια χρυ
σα α]γα δραχμην ολ
κης] και δυο ψελια χρυ
σα] επι τας χειρας αυτης
δε]κα χρυσων ολκη ην
23 αυ]των και επηρωτη
σ]εν αυτην και ειπεν
θ]υγατηρ τινος ει απαγ
γ]ειλον μοι ει εστιν
π]αρα τω πατρι σου το
π]ος ημειν καταλυ

24 σ]αι και ειπεν αυτω θυ
γα]τηρ βαθουηλ ειμι
ε]γω του μελ]χας ον
25 ε]τεκεν τω ναχωρ και
ειπ]εν αυτω αχυρα και
χορτ]ασματα πολλα παρ
ημι]ν και τοπος κα
26 ταλυσ]αι και ευδοκη
σας ο αν]θρωπος προσ
εκυνησ]εν τον κν και
27 ειπεν ευλ]ογητος κς
ο θς του κυ]ριου μου
αβρααμ ος] ουκ ενκα
τελειπεν τη]ν δικαιο
συνην και τη]ν αλ]η
θειαν απο του] κυριου
μου εμε ευοδω]κεν
c 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXIV.

29 προς τον ανθρωπον
εξω επι την πηγην
30 και εγενετο ηνικα
ειδεν τα ενωτια και
τα ψελια επι τας χει
ρας της αδελφης αυ
του και οτε ηκουσε
ρεβεκκας τα ρημα
τα της αδελφης αυ
του λεγουσης ουτω
λελαληκεν μοι ο αν
θρωπος και ηλθεν
προς τον ανθρω
πον εστηκοτος αυ
του επι των καμη
λων επι της πηγης
31 και ειπεν αυτω δευ
ρο εισελθε ευλογη
τος ο κς ινα τι εστη
κας εξω εγω δε η
τοιμακα την οικι
αν και τον τ]αις
32 καμηλοις εισηλ
θεν δε ο ανθρωπος
εις την οικιαν και

απεσαξεν τας καμη
λους και εδωκεν
αχυρα και χορτασ
ματα ταις καμηλοις
και υδωρ τρις προ
σιν αυτου και τρις
ποσιν των ανδρ]ων
33 των μετ αυτου και
παρεθηκεν αυτοις
αρτο]υς φαγειν και
ειπεν ο α]νθρωπος
ου μη φαγω ε]ως
3 ll. lost.

fol. 16^v. Col. 1. top of col.

v

XXIV.

34 ειπεν παις αβρααμ
35 ειμι εγω κς δε ευλο
γησεν τον κυριον
μου σφοδρα και υ
ψωθη και εδωκεν
αυτω προβατα και
μοσχους και χρυσι
ον και αργυριον παι
δας και παιδισκας
καμηλους και ονους
36 και ετεκεν σαρρα
τη γυνη του κυριου
μου υιον τω κυρι
ω μου μετα το γη
ρασαι αυτον και ε
δωκεν αυτω οσα
37 ην αυτω και ωρκω
σεν με ο κυριος
μου λεγων δυ λημ
ψη γυναικα τω υι
ω μου απο των θυ
γατερων των χα
ναναιων εν δις ε
γω παροικω εν τη
38 γη αυτων αλλ η
εις τον οικον του
πατρος μου πορευ
ση και εις την φυ

λην μου και λημ
ψη γυναικα τω υ
39 ιω μου εκειθεν ει
πον δε τω κυριω
μου μηποτε ου
βουληται η [γυνη
πορευθ[ηναι με
τ εμoy [

4 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXIV.

40 τον αγγελον α[υτου με
τα σου και ευοδω[σει
την οδον σου κα[ι λημ
ψη γυναικα τω υ[ιω
μου εκ της φυλη[ς μου
και εκ του οικου τρ[υ
41 πατρος μου τοτε [α
θωος εση απο της α[ρας
μου ηνικα γαρ εαν [ελ
θης εις την εμην φ[υ
λην και μη σοι δωσ[ι
και εση αθωος απο
του ορκισμού μου
42 και ελθων σημερο[ν
επι την πηγην ειπ[α
κε ο θς του κυριου
μου αβρααμ ει συ [ευ
οδοις την οδον [μου
ην νυν εγω πο[ρευ
43 ομαι επ αυτην [ιδου
εγω εστηκ[α] ε[πι της
πηγης του [υδατος
αι δε θυγατ[ερες των
ανθρωπων [ν της πο
λεως εξε[λευσονται
υδρευσα[σθαι υδωρ και
εσται η [παρθενος η
αν εγ[ω ειπω ποτισον
με[

c. 9 ll. lost.

XXIV. 45 ευθ(υς) μου* ευθ^c

fol. 17^v. Col. 1. top of col.
XXIV.

44 ποιηκ[ας ελεος τω κυ
45 ριω μ]ου αβρααμ και ε
γεν]ετο προ του με συ
τελ]εσαι λαλουντα εν
τη] διανοια ευθυς ρε
βεκ]κα εξεπορευετο
εχ]ουσα την υδριαν ε
πι] των ωμων και κα
τε]βη επι την πηγην
κα]υδρευσατο ειπον
δε] αυτη ποτισον με
46 κα]ι σπευσασα καθειλε
τη]ν υδριαν αφ εαυτης
και] ειπεν πие συ και τας
κα]μηλους σου ποτιω
και] επιον και τας κα
47 μηλ]ους εποτισεν και
ηρ]ωτησα αυτην και
ειπ]ον τιнос ει θυγα
τηρ] η δε εφη θυγατηρ
βαθο]υηλ ειμι εγω του
υιου ν]αχωρ ην ετε
κεν αυτ]ω μελχα και πε
ριεθηκα] αυτη τα ενω
τια και τα] ψελια περι τας
48 χειρας αυτ]ης και ευδο
κησας προ]σεκυνησα
κω και ευλ]ογησα κω
τον θν του] κυριου μου
αβρααμ ος ευ]οδωσ^e
με εν οδω αλη]θειας
λαβειν την θυγα]τ^e
ρα]

c. 9 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXIV.

49, 50 ραν αποκριθεις δε
λαβαν και βαθουηλ
ειπον παρα κω εξηλ
θεν το προσταγμα
τουτο ου δυνησο

μεθα ουν σοι αντει
 πειν κακον καλω
 51 ἴδου ρεβεκκα ενω
 πιον σου λαβων α
 πελθε και εστω γυ
 νη τω υιω του κυ
 ριου σου καθα ελα
 52 λησεν κς̄ εγενετο
 δε εν τω ακουσαι τῷ
 παιδα τον παιδα τῷ
 αβρααμ των ρημα
 των αυτων προσε
 κυνησεν επι την
 53 γην κῶ και εξενεγ
 κων ο παις σκευη αρ
 γυρα και χρυσα και ἱ
 ματισμον εδωκε
 ρεβεκκα και δωρα ε
 δωκεν τω αδελφῷ
 αυτης και τη μητρι
 54 και εφάγον και επι
 ον αυτος και οι αν
 δρες οι μετ αυτου
 οντες και εκοιμη
 θησαν και αναστας
 πρωῒ ειπεν εκπεμ
 ψατε με ἵνα απελ
 θω προς τον κυρι
 55 ο]ν μου ειπον δε οι
 αδελφ]οι αυτης και
 η μητ]ηρ μεινατω
 η παρθενο]ς μεθ η
 μων]
 2 ll. lost.

fol. 17^r. Col. 1. top of col. ·
XXIV.

55, 56 το απελευσεται ο δε
 ειπεν προς αυτους
 μη κατεχετε με και
 κς̄ ευοδωκεν την
 οδον μου εκπεμ
 ψατε με ἵνα απελ
 θω προς τον κυρι
 57 ον μου ειπαν δε κα
 λεσωμεν την παι

δα και ερωτησωμε
 58 το στομα αυτης και
 εκαλεσαν ρεβεκ
 καν και ειπον αυτη
 πορευση μετα του
 ανθρωπου τουτου
 η δε ειπεν πορευ
 59 σομαι και εξεπεμ
 ψαν ρεβεκκαν τῇ
 αδελφῇ αυτων
 και τα ὑπαρχοντα
 αυτης και τον παι
 δα τον αβρααμ και
 60 τους μετ αυτου και
 ευλογησαν ρεβεκ
 καν την αδελφῇ
 αυτων και ειπον
 αυτη αδελφῇ ημῶ
 γεινου εις χειλια
 δας μυριαδων και
 κληρονομησατω
 το σπερμα σου τας
 πολεις των ὑπε
 61 ναντιων αναστα
 σα δε ρεβεκκα και α[ι
 αβραι αυτης επεβῃ
 σαν επι τας κ[αμηλους
 και επο[ρευθησαν
 μετ[α του ανθρωπου
 2 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXIV.

61, 62 απηλθεν ισ[ακ δε επο
 ρευετο δια τη[ς ερη
 μου κατα το φρε[αρ της
 ορασεως αυτος δε κα
 τωκει εν τη γη τη [προς
 63 λιβα: και εξηλθεν [ισακ
 >αδολεσχης εις τ[ο πε
 διον το προς δειλη[ς
 και αναβλεψας τοι[ς ο
 φθαλμοις ειδεν κ[αμη
 64 λους ερχομενας και
 >αναβλεψασα ρεβεκ[κα
 τοις οφθαλμοις ε[ιδε

τον ισακ και κατ[επη
 δησεν απο της κ[αμη
 65 λου και ειπεν τω [παι
 δι τις εστιν ὁ αν[θρω
 πος εκεινος ο π[ορευ
 ομενος εν τω π[εδι
 ω εις συναντησ[ιν η
 μιν ειπεν δε ο [παις
 ουτος εστιν ὁ κυριος
 μου η δε λα[βουσα το
 θεριστρο[ν περιεβα
 66 λετο και δι[ιγησατο
 ο παις παγ[τα τα ρημα
 67 τα α εποιη[σεν εισηλ
 θεν δε ἱσ[ακ εις τον οι
 κον τη[ς μητρος αυ
 του [και ελαβεν την
 ρε[βεκκαν
 c. 8 ll. lost.

fol. 18^r. Col. 1. top of col.

γγ

XXV.

2 τ[ον ζεμβραμ και
 το]ν ιεζαν και τον μα
 δ]αν και τον μαδιαμ
 κ]αι τον μαδαιμ και τῶ
 ι]εσβοκ και τον σωυε
 3 ι]εζαν δε εγεννησεν
 τον σαβαν και τον θαι
 ναν και τον δαιδαν
 υιοι δε δαιδαν εγενῶ
 το ραγουηλ και ναβδαι
 ηλ και ασσουρειν και
 λατουσειν και λοω
 4 μει υιοι δε μαδιαμ γαρ
 φαρ και αφεκ και ενωκ
 και αβειρα και ελραγα
 ουτοι παντες ησαν υ
 5 ι]ρι χεττουρας εδωκε
 δε] αβρααμ παντα τα υ
 πα]ρχοντα αυτου ἱσακ
 6 τω] υιω αυτου και τοις
 υιοις] των παλλακων

XXV. 13 (ναβαιω)ρ β is also possible though less probable.

αυτου] εδωκεν αβρααμ
 δοματ]α και εξαπεσται
 λεν αυτ]ους απο ἱσακ
 του υιου] αυτου ετι ζω
 τος αυτο]υ προς ανατο
 λας εις γη]ν ανατολων
 7 ταυτα δε τα] ετη ημε
 ρων ζωης αβρα]αμ ο
 σα εζησεν εκατο]ν
 c. 8 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXV.

9 του εις το σπηλαι
 ον το διπλουν ει
 ς τον αγρον εφρω
 του σααρ του χετ
 ταιου ο εστιν απε
 10 ναντι μαμβρη α
 γρον και το σπη
 λαιον ο εκτησατο
 αβρααμ παρα των
 υιων του χετ' εκει
 εθαψαν αβρααμ και
 σαρραν την γυναι
 11 κα αυτου εγενετο
 δε μετα το αποθα
 νειν αβρααμ ευλο
 γησεν ο ὅς ἱσακ τῶ
 υιον αυτου και κα
 τωκησεν ἱσακ πα
 ρα το φρεαρ της ο
 12 ρασεως αυται δε αι
 γενεσεις ἱσμαηλ
 του υιου αβρααμ
 ὃν ετεκεν αгар η
 παιδισκη σαρρας
 13 τω αβρααμ και ταυ
 τα τα ονομα των
 υιων ἱσμαηλ κα
 τ ονομα των γενε
 ων αυτου πρωτο
 τοκος ἱσμαηλ να
 βαιωρ και κηδαρ
 και ναβδεηλ και

14 μασσαμ και μασ
μαν και ιουδαμα
15 και μ]ασσημ και
χοδδαν] και θαιμαν
και ιετο]υρ και να
2 ll. lost.

21 ναικα εδειτο δε
ισακ κ̄υ πε[ρι ρ]ε[βεκ
κας της γυ[ναικος αυ
του οτι σ[τειρα ην
3 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXV.

fol. 18^v. Col. 1. top of col.

γδ

XXV.

16 τα ονοματα αυτων
εν ταις σκηναις αυ
των και εν ταις ε
παυλεσιν αυτων
δωδεκα αρχοντες
κατα εθνος αυτων
17 και ταυτα τα ετη της
ζωης ισμαηλ ρλζ
ετη και εκλιπων α
πεθανεν και προσ
ετεθη προς το γε
18 νος αυτου κατωκη
σεν δε απο ευειλατ
εως σουρ η εστιν
κατα προσωπον αι
ιγυπτου εως ελθεῖ
προς ασσυριους κα
τα προσωπον παν
των των αδελφῶ
αυτου κατωκησῃ
19 αυται αι γενεσεις
ισακ του υιου αυτου
αβρααμ αβρααμ ε
γεννησεν τον ἱ
20 σακ ην δε ἱσακ ε
των μ̄ οτε ελαβε
την ρεβεκκαν
θυγατερα βαθου
ηλ του συρου εκ της
μεσοποταμιας α
δελφην λαβαν του
συρου εαυτω γυ

21, 22 του εσκιρτων δ[ε τα
παιδια εν αυτη ει[πεν
δε ει ουτω μοι μελλ[ει
γεινεσθαι ἵνα τι μοι
τουτο ε πορευθη δε
23 > πυθεσθαι παρα κ̄υ κα[ι
ειπεν κ̄ς αυτη δυο ε
θνη εν τη γαστρι σου
εστιν και δυο λαοι εκ
της κοιλιας σου διαστα
λησονται και λαος λα
ου υπερεξει και ο μει
σων δουλευσει τω ε
24 λαττονι και επληρω
θησαν αι ημεραι αυτη[ς
του τεκειν αυτην κ̄α[ι
τηδε ην διδυμα εν [τη
25 γαστρι αυτης εξη[λ
θεν δε ο υιος ο πρω[το
τοκος πυρρακης [ο
λος ωσει δορα δ[αςυς
επωνομασευ [δε το
ονομα αυτου [ησαυ
26 και μετα του[το εξηλ
θεν ο αδελφ[ος αυτου
και η χειρ αυ[του επει
λημμενη [της πτερ
νης ησ[υ και εκαλε
σεν το ρ[νομα αυτου
ἱακ[ωβ
> c. 8 ll. lost.

Col. 1. top of col.

fol. 19^v.

XXV.

28 δε ισ]ακ τον ησαυ οτι η
θη]ρα αυτου βρωσις αυ
τ]ω ρεβεκκα δε ηγαπα

XXV. 18 αιγυπτου] sic (vid).
22 παιδ(ια)] βρεφ* παιδ^ο
28 ησαυ] ιακωβ* ησαυ^ο

29 τ]ον ἱακωβ ἠψῆσεν δε
 ι]ακωβ εῖψημα ἦλθεν
 δε ἦσαν εκ του πεδίου
 30 εκλειπων και ειπεν η
 σαν τω ἱακωβ γευσον
 με απο του εῖψεματος
 του πυρου τουτου οτι
 εκλειπω δια τουτο ε
 κληθη το ονομα αυτου
 31 εδωμ ειπεν δε ἱακωβ
 τω ἦσαν αποδου μοι
 σημερον τα πρωτοτο
 32 κεια σου εμοι ειπεν δε
 ἦσαν ιδου εγω πορευ
 ομαι τελευταν και ι
 γα τι μοι ταυτα τα πρω
 33 τ]στοκεια και ειπεν αυ
 τ]ω ιακωβ ομοσον
 μοι σημερον και ω
 μοσ]εν αυτω απεδο
 το δε ἦσ]αν τα πρωτο
 34 τοκεια τ]ω ιακωβ ἱα
 κωβ δε ε]δωκεν τω η
 σαν αρτον] και εῖψημα
 φακου και ε]φαγεν και
 επιεν και ανα]στας ω
 χετο και εφ'αυλι]σεν
 c. 6 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVI.

2 > ωφθη δε αυτω κ̄ς
 και ειπεν μη κατα
 βης εις αιγυπτον
 κατοικησον δε εν
 τη γη ἥ αν σοι ειπω
 3 και παροικει εν τη
 γη ταυτη και εσο
 μαι μετα σου και ευ
 λογησω σε σοι γαρ
 και τω σπερματι
 σου δωσω πασαν
 την γην ταυτην
 και στησω τον ορ

XXVI. 3 τον] σον* τον°

κον μου ον ωμο
 σα αβρααμ τω πα
 4 τρι σου σοι και πλη
 θυνω το σπερμα
 σου ως τους αστε
 ρας του ουρανου
 και δωσω τω σπερ
 ματι σου πασαν τῇ
 γην ταυτην και
 ενευλογηθησον
 ται εν τω σπερμα
 τι σου παντα τα ε
 5 θνη της γης ανθ ω[ν
 υπηκουσεν αβρα
 αμ ο πατηρ σου τη[ς
 εμης φωνης κα[ι
 εφ'υλαξεν παντα
 τα προσταγματα
 μου και τας εντο
 λας μου και τα δι
 καιω]ματα μου κα[ι
 6 τα νομι]μα μου κ[α
 τωκησε]ν δε ισα[κ
 2 ll. lost.

fol. 19^r. Col. 1. top of col.

vf

XXVI.

7 περι ρεβεκκας της
 γυναικος αυτου και
 ειπεν αδελφή μου
 εστιν εφοβηθη
 γαρ ειπειν γυνη
 μου εστιν μη πο
 τε αποκτεινωσιν
 αυτον περι ρεβεκ
 κας οι ανθρωποι
 του τοπου οτι ω
 ραια τη οψει ην
 8 > εγενετο δε πολυ
 χρονιος εκει παρα
 κυψας δε αβειμε
 λεχ ο βασιλευς δια
 της θυριδος ειδεν
 τον ισακ παίζον

τα μετα ρεβεκκας
της γυναικος αυ
9 του εκαλεσεν δε
αβειμελεχ τον ι
σακ και ειπεν αυ
τω αρα γε γυνη σου
εστιν τι οτι ειπας
αδελφή μου εστι
ειπεν δε αυτω ι
σακ ειπα γαρ μη
ποτε αποθανω
10 δι αυτην ειπεν δε
αυτω αβειμελεχ
τι τουτο εποιησας
ημιν μεικρου ε
κοιμηθη τις του
γενους μου μετα
της γυναικος σου
και επηγαγες αν
εφ ημας [αγνοιαν
c. 3 ll. lost

Col. 2. top of col.
XXVI.

11 του ανθρωπου [τουτου
η της γυναικος αυτου
θανατω ενοχος ε[σται
12 εσπειρεν δε ισακ [εν
τη γη εκεινη και ευ
ρεν εν τω ενιαυτω ε
κεινω εκατοστευου
σαν κρειθην ευλογη
13 σεν δε αυτον ο κς και
υψωθη ο ανθρωπος
και προβαινων μει
ζων εγεινετο εως
ου μεγας εγενετο
14 σφοδρα εγενετο δε
αυτω κτηνη προβα
των και κτηνη βοω[ν
και γεωργια πολλα
εζηλωσαν δε αυτον
15 οι φυλειστιειμ και π[αν
τα τα φρεατα α ωρυ
ξαν οι παιδες του π[α

XXVI. 21 εχ(θρια) εφ* εχ°

τρος αυτου ενεφ[ρα
ξαν αυτα οι φυλιστι
ειμ και επλη[σαν αυ
16 τα γης ειπε[ν δε αβι
μελεχ προ[ς ισακ α
πελθε αφ[ημων ο
τι δυνα[τωτερος η
μων [εγενου σφο
δρα[και απηλθεν ε
κε[θεν ισακ
c. 7 ll. lost.

fol. 20^r. Col. 1. top of col.
νζ

XXVI.

18 ενεφ[ραξαν αυτα οι φυ
λισ]τιειμ μετα το απο
θ[χνειν αβρααμ τον
π]ατερα αυτου και επω
νομασεν αυτοις ονο
ματα κατα τα ονομα
τα α[ωνομασεν ο πα
19 τηρ αυτου ωρυξαν δε
οι παιδες ισακ εν τη
φαραγγι γεραρων και
ευραν εκει φρεαρ υ
20 δατος ζωντος και ε
μαχεσαντο οι ποιμαι
νες γεραρων μετα
των ποιμενων ισακ
φασκοντες εαυτων
ειναι το υδωρ και ε
καλεσεν το ονομα
τ]ου φρεατος αδικια
ηδι]κησαν γαρ αυτον
21 απα]ρας δε εκειθεν
ωρυξ]εν φρεαρ ετε
ρον ε]κρεινοντο δε
και περ]ι εκεινου και
επωνο]μασεν το ο
νομα αυτ]ου εχθρια
22 απαρ]ας δε ε]κειθεν ω
ρυξεν φρεα]ρ ετερον
και ουκ εμαχε]σαντο
περι αυτου και επ]ω
c. 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVI.

24 του πατρος σου μη
φοβου μετα σου
γαρ ειμι και ευλογη
κα σε και πληθυνω
το σπερμα σου δια
αβρααμ τον πατερα
25 σου και ωκοδομη
σεν εκει θυσιαστη
ριον και επεκαλε
σατο το ονομα κυ
και επηξεν εκει
την σκηνην αυτου
ωρυξαν δε εκει οι
παιδες ισακ εν τη
φαραγγι γεραρων
26 φρεαρ και αβειμε
λεχ επορευθη προς
αυτον απο γεραρ[ω
και χοζαθ ο νυμ
φαγωγος αυτου και
φιχολ ο αρχιστρα
τηγος της δυναμε
27 ως αυτου και ειπε
αυτοις ισακ ινα ετι
ηλθετε προς εμε
υμεις δε εμεισησα
τε με και απεστει
λατε με αφ υμων
28 και ει[παν ιδοντ
ες εωρ[ακαμε]ν οτι
ην κς μετα σου και
ειπομεν γενεσθω
αρα] ανα μεσον η
μων] και αγχ με
σον σου] και διαθη
σομεθα δια]θηκῃ
3 ll. lost.

fol. 20^v. Col. 1. top of col.
νη

XXVI.

29 λυξαμεθα και ον
τροπον εχρησαμε
θα σοι καλως και εξα

πεστειλαμεν σε με
τ ειρηνης και νυν
συ ευλογητος υπο
30 κυ και εποιησεν αυ
τοις δοχην και εφα
31 γον και επιον και α
νασταντες το πρω
ι ωμοσαν ανθρω
πος τω πλησιον και
εξαπεστειλεν αυ
τους ισακ και απω
χοντο απ αυτου
μετα σωτηριας
32 εγενετο δε εν τη η
μερα εκεινη και
παραγενομενοι οι
παιδες ισακ απηγ
γειλαν αυτω περι
του φρεατος ου ω
ρυξαν και ειπαν ου
χ ευρομεν υδωρ
33 και εκαλεσεν αυτο
ορκος δια τουτο ε
καλεσεν το ονομα
τη πολει φρεαρ ορ
κου εξως της σημε
34 ρον ημερας ην δε
ησχυ μ ετων και ε
λαβεν γυναικα ι
ουδαιν την θυ[γα
τερα βαιηλ τ[ου χετ
ταιου κχ[ι την μα
σεμμ[αθ θυγατερα
c. 3 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVII.

1 μετα το γηρασαι ι[σακ
και ημβλυνησα[ν οι
οφθαλμοι αυτου τ[ου
οραν και εκαλεσεν η
σχυ τον υιον αυτου τ[ον
πρεσβυτερον και ει
πεν αυτω υιε και ειπ[ε
2 ιδου εγω ειπεν δε ι
σακ ιδου εγω γεγηρα

κα και ου γεινωσκω
την ημεραν της τε
3 λευτης μου νυν ουν
λαβε το σκευος σου
την τε φαρετραν κα[ι
το τοξον και εξελθε
εις το πεδιον και θη
4 ρευσον μοι θηραν κ[αι
ποιησον μοι εδεσμ[α
τα ως φιλω εγω [και ε
νεγκε μοι ἵνα [φαγω
οπως ευλογη[ση σε
η ψυχη μου [πριν απο
5 θανειν ρε[βεκκα δε
ηκουσε[ν λαλουντος
ἱσακ πρ[ος ησαυ τον υ
ιον αυτ[ου επορευθη
δε ησα[υ εις το πεδιον
θη[ρευσαι θηραν τω
6 πα[τρι αυτου ρεβεκκα
c. 9 ll. lost.

fol. 21^v. Col. 1. top of col.
νθ

XXVII.

7 γων ευ]λογησω σε εν
αντι]ον κῡ προ του α
8 ποθ]ανειν με νυν οῦ
υιε] ακουσον μου καθα
9 εγ]ω σοι εντελλομαι και
πο]ρευθεις εις τα προ
βα]τα λαβε μοι εκειθῃ
δυ]ο εριφους απαλους
κ]αι καλους και ποιη
σ]ω αυτους εδεσματα
τ]ω πατρι σου ως φιλει
10 και εισοισεις τω πατρι
σου και φαγεται οπως
ευλογηση σε ο πατηρ
σου προ του αποθανῆ
11 αυτον ειπεν δε ἱακωβ
προς ρεβεκκαν την
μ]ητερα αυτου εστιν
ησαυ ο αδελφος μου
α]γερ δασυς εγω δε α

12 νη]ρ λειος μη ποτε
ψηλ]αφήση με ο πατηρ
και εσ]ομαι εναντιον
αυτου] ως καταφρο
νων κ]αι επαξω επ ε
μαυτον] καταραν και
13 ουκ ευλογια]ν ειπεν
δε αυτω η μη]τηρ αυ
του επ εμε η κ]αταρα
c. 8 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXVII.

14, 15 αυτου και λαβου
σα ρεβεκκα την στο
λην ησαυ του υιου
αυτης του πρεσβυ
τερου την καλην
ἥ ην παρ αυτη εν
τω οικω και ενε
δυσεν ἱακωβ τον
υιον αυτης τον
16 νεωτερον και τα
δερματα των ερι
φων περιεθηκῃ
επι τους βραχειο
νας αυτου και επι
τα γυμνα του τρα
17 χηλου αυτου και
εδωκεν τα εδεσμα
τα και τους αρτους
ους εποιησεν επι
τας χειρας ἱακωβ
18 του υιου αυτης και
εισηνεγκεν τω
πατρι αυτου και
ειπ[εν πατερ ὃ δε
ειπεν ιδ]ου εγω
τις ει συ] τεκνον
19 και ειπε]ν ἱακωβ
τω πατρ]ι εγω η
σαυ ο πρω]τοτοκος
σου πεπ]οικα κα
θα ελαλ]ησας μοι
αναστα]ς καθισον
και φαγε] της θη

ρας μου οπ]ως ευ
λογηση με η] ψυχη
3 ll. lost.

fol. 21^r. Col. I. top of col.
XXVII.

20 δε ειπεν ο παρεδω
κεν κς ο θς σου εν
21 αντιον μου ειπεν
δε ισακ τω ιακωβ
εγγισον μοι και ψη
λαφήσω σε τεκνον
ει συ ει ο υιος μου
22 ησαυ η ου ηγγισε
δε ιακωβ προς ι
σακ τον πατερα αυ
του και εψηλαφη
σεν αυτον και ειπε
η φωνη φωνη ι
ακωβ αι δε χειρες
23 χειρες ησαυ και ου
κ επεγνω αυτον
ησαν γαρ αι χειρες
αυτου ως αι χειρες
ησαυ του αδελφου
αυτου δασειαι και
ηυλογησεν αυτον
24 και ειπεν συ ει ο υ
ιος μου ησαυ ο δ[ε
25 ειπεν εγω κ[αι ει
πεν προ[σαγαγε] μοι
και φαγε[μαι απο
της θηρας σου τε
κνον εν[α ευλογη
ση σε η ψ[υχη μο]υ
και προ[σηνεγκε]ν
αυτω και [εφαγεν
και εισην[εγκεν αυ
τω οινον] και επι
26 ευ και ειπεν αυτω
ισακ ο [πατηρ αυτου
εγγ[ισον μοι και φι
4 ll. lost.

XXVII. 30 ε(ξηλθεν)] α* ε^{c(via)}

Col. 2. top of col.
XXVII.

27 αυτου και ευ[λογησεν
αυτον και ειπε[ν ιδου
οσμη του υιου μ[ου ως οσ
μη αγρου πληρο[υς ον
28 ευλογησεν κς κα[ι δω
η σοι ο θς απο της δ[ρο
σου του ουρανου] και
απο της πιστητο[ς της
γης και πληθος σε[ιτου
29 και οινου και δουλ[ευ
σατωσαν σοι εθνη] και
προσκυνησουσιν [σοι
αρχοντες και γεινρ[υ
κς του αδελφου σου
και προσκυνησουσ[ι
σε υιοι του πατρος σ[ου
ο καταρωμενος σε
επικαταρος δ ευ[λο
γων σε ευλογημ[ενος
30] και εγενετο μετα[το
παυσασθαι ισακ ευ[λο
γουντα τον ιακ[ωβ τδ
υιον αυτου κα[ι εγε
νετο οσον εξηλ
θεν ιακωβ α[πο προ
σωπου ισακ του πα
τρος αυτ[ου και ησαυ
ο αδελφ[ος αυτου ηλ
θεν απ[ο της θηρας
c. 10 ll. lost.

fol. 22^r. Col. I. top of col.
XXVII.

32 συ ο δε ε]ιπεν εγω ειμι
ο υιος σ]ου ο πρωτοτο
33 κος ησ]αυ εξεστη δε ι
σακ εκστασιν μεγαλη
σφ]οδρα και ειπεν τις
ου]ν ο θηρευσας μοι
θηραν και εισενεγκω
μο]ι και εφαγον απο
παντων προ του σε
ει]σελθειν και ευλογη

- σα] αυτον και ευλογη
μενος εστω
34 ε]γενετο δε ηνικα η
κ]ουσεν ησαι τα ρημα
τ]α ισακ του πατρος αυ
τ]ου και ανεβοησεν
φωνην μεγαλην πι
κραν σφοδρα και ειπε
ευλογησον δη καμε
35 πατερ ειπεν δε αυτω
ε]λθων ο αδελφος σου
μ]ετα δολου ελαβεν
36 τ]ην ευλογιαν σου και
ει]πεν δικαιως εκλη
θη] το ονομα αυτου
ιακ]ωβ επερνικεν
γαρ με] ηδη δευτερον
τουτο τ]α τε πρωτο
τοκεια μο]υ ειληφεν
και νυν ειλ]ηφεν τη
ευλογιαν μου] και ει
c. 8 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVII.

- 37 ποιηκα [αυ]το [υ οι
κετας σειτω και οι
νω εστηρισα αυτω
σοι δε τι ποιησω τε
38 κνον ειπεν δε η
σαι προς τον πα
τερα αυτου μη ευ
λογια μια σοι εστιν
πατερ ευλογησον
δη καμε πατερ
> κατανυχθεντος
δε ισακ ανεβοησε
φωνην ησαι και
39 > εκλαυσεν αποκρι
θεις δε ισακ ο πατηρ
αυτου ειπεν αυτω
ιδου απο της πιο
τητος της γης ε
σται η κατοικησις
σου και απο της δρο
σου του ουρανου

XXVII. 45 του²⁰ του* σου^{c(via)}

- 40 αγωθεν και επι
τη μαχαιρα σου ζη
ση και τω αδελφω
σ[ου δουλευ]σεις ε
σ[ται δε ηνικα αν
κ[αθελης και εκλυ
σ]ης τον ζυγον αυ
τ[ου]

c. 10 ll. lost.

fol. 22^v. Col. 1. top of col.

XXVII.

- 41 νω ι]α[κωβ] τον αδελ
42 φον μου απηγγε
λη δε ρεβεκκα τα ρη
ματα ησαι του υιου
αυτης του πρεσβυ
τερου και πεμψασα
εκαλεσεν ιακωβ τω
υιον αυτης τον νε
ωτερον και ειπεν
αυτω ιδου ησαι ο α
δελφος σου απει
λει σοι του αποκτει
43 ναι σε νυν ουν τε
κνον ακουσον μου
της φωνης και ανα
στας αποδραθι εις
μεσοποταμιαν
προς λαβαν τον α
δελφον μου εις
44 χαρραν και οικησθ
μετ αυτου ημερας
45 τινας εως του [α]πο
στρεψαι τον θυμον
του και την οργην
του αδε[λ]φ[ω] σου
απο σου και επι]λα
θηται]

c. 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVII.

- 46 γυναικα απ[ο των θυ
γατερων τη]ς γης ταυ

XXVIII. 1 της ἵνα μοι ζ[ην προσ
καλεσαμενος δε [ισακ
τον ἱακωβ ευλογ[ησεν
αυτον και ενετει[λα
το αυτω λεγων ο[υ λημ
ψη γυναικα εκ τω[ν
θυγατερων χαν[ααν
2 αναστας δε αποδρ[αθι
εις την μεσοποτ[αμι
αν εις τον οικον βα
θουηλ του πατρος τ[ης
μητρος σου και λαβ[ε
εκειθεν σεαυτω γ[υ
ναικα εκ των θυγ[ατε
ρων λαβαν του αδελ
φου της μητρος σου
3 ο δε θς μου ευλογη
σαι σε και αυξησαι σ[ε
και πληθυναι σε κ[αι
εση εις συναγωγ[ας
4 εθνων και δωη [σοι
την ευλογιαν α[βρα
αμ του πατρο[ς μου
σοι και τω σπερματι
σου μετα σ[ε κληρονο
μησαι τ[ην γην της
παροικ[ησεως σου
c. 8 ll. lost.

fol. 23^v. Col. 1. top of col.

XXVIII.

5, 6 ιακ[ωβ και ησαυ ειδεν
δε] ησαυ οτι ηυλογησε
ισ[ακ τον ἱακωβ και α
π[ω]χετο εις την μεσο
ποταμιαν συριας λα
βειν εαυτω εκειθεν
γυναικα εν τω ευλο
γειν αυτον και ενε
τειλατο αυτω λεγων
ου λημψη γυναικα α
πο των θυγατερων
7 χαναν και ηκουσε
ιακωβ του πατρος
και της μητρος αυτου
και επορευθη εις τη

XXVIII. 4 δωη] δοιη^(vid) δωη^c

8 μεσοποταμιαν και
ειδεν ησαυ οτι πονη
ραι εισιν αι θυγατερες
χαναν εναντιον
ισακ του πατρος αυ
9 του και επορευθη η
σ[αυ] προς ἱσμαηλ και
ε[λαβεν] την μαελ
εθ θυγατερα ἱσμα
ηλ] του υιου αβρααμ
αδελ[φου]ν ναβαιωθ
προς τ[α]ις γυναιξιν
10 αυτου γ[υ]ναικα και
εξηλθεν] ἱακωβ α
πο του φ[ε]ρατος του
ορκου και επ[ο]ρε[υ]
θη]

c. 7 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXVIII.

11 κεφαλ[ης] αυτου και
εκοιμηθη εν τω τ[ο]
12 πω εκεινω και ενυ
πνιασθη και ιδου
κλειμαξ εστηριγμε
νη εν τη γη ης η κε
φαλη αφικνειτο εις
τον ουρανον και οι
αγγελοι του θυ[ου] αναι
βαινον και κατεβαι
13 νον επ αυτης ο δε
κυριος επεστηρι
κτο επ αυτης και ει
πεν· εγω κς ο θς α
βρααμ του πατρος
σου και ο θς ἱσακ μη
φοβου τη γη εφ[η] ης
συ καθευδεις ε
π αυτης σοι δωσω
αυτην και τω σπερ
14 ματι σου και εσται
το σπερμα σου ως
η χμμος της γης
και πλατυνησε
ται ε[π]ι θαλασσαν
κ[αι] επι λιβα και βορ

ρα]ν και ανατολας
και ε]νευλογηθη
σον]ται εν σοι πα[σ
αι αι] φ[υλαι
c. 7 ll. lost.

fol. 23^r. Col. 1. top of col.
XXVIII.

15 τα]υτην
οτι ου μη σε ενκα
ταλειπω εως του
ποιησαι με οσα ελα
16 λησα σοι και εξηγερ
θη ιακωβ εκ του υ
πνου αυτου και ει
πεν οτι εστιν κς
εν τω τοπω του
τω εγω δε ουκ ηδε
17 και εφοβηθη και ει
πεν ως φοβερος
ο τοπος ουτος ου
κ εστιν τουτο αλ
λ η οικος θυ και αυ
τη η πυλη του ου
18 ρανου και ανεστη
ιακωβ το πρωι και
ελαβεν τον λιθον
ον υπεθηκεν ε
κει προς κεφαλης
αυτου και εστησε
αυτον στηλην και
επεχεεν ελαιον
επι το ακρον αυ
19 της και εκαλ[ε]σεν
ιακωβ το ονομ[α
του τοπου εκει]ου
οι]κος θυ και [ουλα]μ
λους ην ον[ομα
τ]η πολει το π[ροτ]ε
ρ]ογ

c. 7 ll. lost.

XXVIII. 19(ουλαμ). (λους)] the vertical line may be read as ι or reconstructed as η(H). μ(M) and ν(N) appear to be out of the question since there is no trace of a diagonal stroke. On the preceding line μ is clear from the papyrus though not from the plate.

22 αυτας] αυτας* αυτα^ο

Col. 2. top of col.

XXVIII.

20, 21 βαλεσθαι και απ[οστρε
ψη με μετα σωτ[ηρι
ας εις τον οικον τ[ου
πατρος μου και εσ[ται
22 κς μοι εις θυ και ο λ[ι
θος ουτος ον εστη
σα στηλην εσται μοι
οικος θυ και παντω
ων εαν μοι δως δε
κατην αποδεκατω

XXIX. 1 σω αυτας σοι και εξη

ρας ιακωβ τους πο
δας επορευθη εις γη
ανατολων προς λα
βαν υιον βαθουηλ
του συρου αδελφον
ρεβεκκας μητρος ι
2 ακωβ και ησαν ορα
και ιδου φρεαρ εν τω
πεδιω ησαν δε εκει
3 τρια ποιμνια προβα
των αναπαυσμεν[α
επ αυτου εκ γαρ του
φρεατος εκεινου [ε
ποτιζον τα ποιμνια
λιθος δε ην με[γας ε
πι τω στοματι] του
3 φρεατος [και συνη
γοντο ε[κει παντα
τα ποιμ]νια
c. 8 ll. lost.

fol. 24^r. Col. 1. top of col.
ξε

XXIX.

4 δε α]υτοις ιακωβ αδελ
φο]ι ποθεν εστε υμεις
οι] δε ειπαν εκ χαρραν
5 ε]σμεν ειπεν δε αυτοις
γεινωσκετε λαβαν
τον υιον ναχωρ οι δε
ειπαν γεινωσκομε

6 ειπεν δε αυτοις υγια
 νει οι δε ειπαν υγια
 νει και ιδου ραχηλ η θυ
 γατηρ αυτου ηρχετο
 μετα των προβατω
 7 και ειπεν ιακωβ ετι
 εστιν ημερα πολλη
 ουπω ωρα συναχθη
 ναι τα κτηνη ποτισα
 τες τα προβατα απελ
 8 θοντες βοσκετε οι
 δε ειπαν ου δυνησο
 μεθα εως του συνα
 χθηναι παντας τους
 ποιμενας ινα απο
 κ]υλιωσιν τον λιθον
 απο του στοματος
 του] φρεατος και πο
 τισου]μεν τα προβατα
 9 ετι αυτ]ου λαλουντος
 αυτοις κ]αι ιδου ραχηλ
 η θυγατηρ] λαβαν ηρ
 χετο μετα τ]ων προ
 c. 9 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXIX.

10 τον λιθον απο το]υ
 στοματος του φρε
 ατος και εποτισεν τα
 προβατα λαβαν του
 αδελφου της μη
 11 τρος αυτου και εφι
 λησεν ιακωβ την ρα
 χηλ και βοησας τη
 φωνη αυτου εκλαυ
 12 σεν και ανηγγειλε
 τη ραχηλ οτι αδελ
 φος του πατρος αυ
 της εστιν και οτι υ
 ιος ρεβεκκας εστι
 και δραμουσα απηγ

XXIX. 16 ονομα¹⁰ - και] om.* add.^o

19 ανδρι ετερω] ετερω ανδρι* ανδρι ετερω^o

γειλεν τω πατρι αυ
 της κατα τα ρηματα
 13 ταυτα εγενετο δε
 >ως ηκουσεν λαβα
 το ονομα ιακωβ
 του υιου της αδε[λ
 φης αυτου εδραμε
 εις συναντησιν
 αυτου και περιλα
 βων [α]υτον εφιλη
 σ[εν κ]αι εισηγαγε[ν
 α[υτο]ν εις τον ο
 κ[ον αυ]του και δ[ι]η
 γ[ησατο] τω λαβα[ν
 c. 10 ll. lost.

fol. 24^v. Col. 1. top of col.

XXIX. [ονομα τη] μειζονι λεικ και T

15 ει ου δουλευσεις
 μοι δωρεαν και α
 παγγειλον μοι τις
 ο μισθος σου εστι
 16 τω δε λαβαν ησαν
 ψ δυο θυγατερες ψ ο
 νομα τη νεωτερα
 17 ραχηλ οι δε οι οφθαλ
 μοι λειας ασθeneis
 ραχηλ δε καλη τω
 ειδει και ωραια τη ο
 18 ψει ηγαπησεν δε
 ιακωβ την ραχηλ
 και ειπεν δουλευ
 σω σοι επτα ετη
 περι ραχηλ της θυ
 γατρος σου της νε
 19 ωτερας ειπεν δε
 αυτω λαβαν βελ
 τειον δουναι με
 σοι αυτην η δου
 ναι με αυτην [[ετε]]
 [[ρω]] ανδρι ετερω
 οικησον [ου]ν με
 20 τ εμου κχι [ε]δο[υ
 λευσεν ιακ[ωβ π]ε

ρι ρα [χηλ] επ[τα ετη
και ησαν εναντιον]
c. 9 ll. lost.

Col. 2.

top of col.

XXIX.

- 22 > συνηγαγεν δε [λαβαν
παντας τους ανδ[ρας
του τοπου και επ[οιη
23 σεν γαμον και εγε[νε
το εσπερα και λαβων
> λαβαν λειαν την θυ
γατερα αυτου εισηγα
γεν αυτην προς ια
24 κωβ εδωκεν δε λαβαν
λειαν τη θυγατρι αυτο[υ
ζελφαν την παιδισ[κη
αυτου αυτη παιδισ[κη
25 εγενετο δε πρωι κα[ι
> ιδου ην λεια ειπεν
δε ιακωβ τω λαβαν τ[ι
τουτο εποιησας ου
περι ραχηλ εδουλευ
σα σοι και ινα τι παρε
26 λογισω με ειπεν δε
λαβαν ουκ εστιν ου
τως εν τω τοπω ημ[ω
δουναι την νεωτ[ε
ραν πριν η την [πρεσ
27 βυτεραν συντ[ελε
σον ουν τα ε[βδομα
ταυτης και δ[ωσω σοι
και ταυτην αντι της
εργασιας [της εργα
παρ ε]μο[ι
c. 8 ll. lost.

fol. 25^v. Col. 1. top of col.

XXIX.

- 29 τη] θυγατρι αυτου βαλ
λα]ν την παιδισκην
α]υτου αυτη παιδισκη
30 κ]αι εισηλθεν ιακωβ
προς ραχηλ ηγαπησε
δε ραχηλ μαλλον η λει
αν και εδουλευσεν
αυτω επτα ετη ετερα

XXIX. 29 (αυ)τη] τω* τη^c

- 31 > ιδων δε ο κς οτι μει
σειται λεια ηνοιξεν
την μητραν αυτης
ραχηλ δε ην στειρα
32 και συνελαβεν λεια
και ετεκεν υιον τω
ιακωβ εκαλεσεν δε
το ονομα αυτου ρου
βην λεγουσα διοτι ει
δεν μου ο κς την τα
πεινωσιν νυν με
αγαπησει ο ανηρ μου
33 και συνελαβεν πα
λιν λεια και ετεκεν
υ]ιον δευτερον τω ι
ακω]β και ειπεν οτι η
κουσ]εν ο κς οτι μει
σουμαι] και προσεδω
κεν μοι] και τουτον
εκαλεσε]ν δε το ονο
μα αυτου σ]υμεων
c. 10 ll. lost.

Col. 2.

top of col.

XXIX.

- 35 ειπεν νυν ετι του
το εξομολογησο
μαι κω δια τουτο ε
καλεσεν το ονομα
αυτου ιουδαν' και
εστη του τικτειν

XXX.1

- ιδουσα δε ραχηλ οτι
ου τετοκεν τω ια
κωβ εξηλωσεν ρα
χηλ την αδελφην
αυτης και ειπεν τω
ιακωβ δος μοι τε
κνα ει δε μη τελευ
2 τησω εγω εθυμω
θη δε ιακωβ τη ρα
χηλ και ειπεν μη
αντι θυ εγω ειμι
ος εστερεσεν σε
3 καρπον κοιλιας ει
πεν δε αυτω ιδου
η παιδισκη μου βαλ

λα εἰσελθε πρὸς αὐ
τῇν καὶ τεξεται ἐ
πι] τῶν γονατῶν
μου καὶ τεκνοποι
ῇ[σ]ομαι καὶ ἐγὼ ε
4 ξ[αυτης] καὶ ἐδωκε
α[υτω] βαλλαν τὴν
παιδισ]κῃν αὐτης

c. 8 ll. lost.

fol. 25^r. Col. 1. top of col.

ξῆ

XXX.

6 τῆς φωνῆς μου καὶ
ἐδωκεν μοι υἱόν
διὰ τοῦτο ἐκαλεσέ
το ὄνομα αὐτοῦ δᾶ
7 καὶ συνελάβεν βαλ
λα εἰς τὴν παιδισκῇ
ραχὴλ καὶ ἐτεκεν
υἱόν δευτέρον τῷ
8 Ἰακώβ καὶ εἶπεν σὺ
ἐλάβες μοι ὁ θς
καὶ συνανέστρα
φῆν τῇ ἀδελφῇ μου
καὶ ἐδυνασθῆν καὶ
ἐκαλεσεν τὸ ὄνο
μα αὐτοῦ νεφθα
9 λειν εἶδεν δὲ λεία
ὅτι ἐστὶ τοῦ τικτεῖ
καὶ ἐλάβεν ζελφᾶ
τὴν παιδισκῇν αὐ
τῆς καὶ ἐδωκεν αὐ
τῇν τῷ Ἰακώβ γυ
10 ναικα συνελάβεν
δὲ ζελφᾶ τὴν παιδισκῇ
λείας καὶ ἐτεκε[ε]ν
11 τῷ Ἰακώβ υἱόν [κ]αὶ
εἶπεν λεία τῇ [τ]υ
χῇ καὶ ἐπωνο[μ]ῆ
σεν τὸ ὄνο[μα] αὐ
12 τοῦ γὰρ κα[ὶ] συνε]λᾶ
βεν]

c. 9 ll. lost.

Col. 2.

XXX.

14 ρουβὴν ἐν ἡμε[ραις]

θερισμοῦ πυρῶ[ν]
καὶ εὗρεν μῆλα μ[αν]
δραγοροῦ ἐν τῷ ἀγ[ρῷ]
καὶ ἠνεγκεν αὐτὰ
πρὸς λείαν τὴν μῆ
τερα αὐτοῦ εἶπεν δὲ
ραχὴλ λεία τῇ ἀδελφῇ
αὐτῆς δὸς μοι τῶν
μανδραγορῶν τοῦ

15 υἱοῦ σου εἶπεν δὲ λε[ι]
α οὐχ ἱκανὸν σοι ὅτι
ἐλάβες τὸν ἀνδρα μ[ου]
μὴ καὶ τοὺς μανδρα
γορας τοῦ υἱοῦ μου
λημψῇ εἶπεν δὲ ρα
χὴλ οὐχ οὕτως κοί
μηθητῶ μετὰ σου
τὴν νύκτα ταύτην
ἀντὶ τῶν μανδρα
γορῶν τοῦ υἱοῦ σο[υ]
16 εἰσηλθεν δὲ εἰς [αγροῦ]
Ἰακώβ ἐσπερα[ς] καὶ
ἐξῆλθεν λεία [εἰς] συν
αντήσιν αὐτ[ῶ] καὶ εἶ
πεν πρὸς ἐ[μ]ε εἰσε
λευσὴ σημ[ερον] με
μισθωμ[αί] γὰρ σε
c. 9 ll. lost.

fol. 26^r. Col. 1. top of col.

ξθ

XXX.

18 κεν] μοι ὁ θς τὸν μι
σθον] μου ἀνθ' οὗ ἐ
δ]ωκα τὴν παιδισκῇν
μου τῷ ἀνδρὶ μου
κ]αὶ ἐκαλεσεν τὸ ὄνο
μα αὐτοῦ Ἰσσαχάρ δ
19 ἐστὶν μισθός καὶ σὺ
ἐλάβες ἐτι λεία καὶ ἐ
τεκεν υἱόν ἕκτον
20 τῷ Ἰακώβ καὶ εἶπεν
λεία δεδωρηται ὁ θς
μοι δῶρον καλὸν ἐν
τῷ νῦν καιρῷ αἰρε
ται με ὁ ἀνὴρ μου

ετεκον γαρ αυτω υι
ους εξ και εκαλεσεν
το ονομα αυτου ζα
21 βουλων και μετα
τουτο ετεκεν θυ
γατερα και εκαλεσεν
το ονομα αυτης δει
22 ν]α εμνησθη δε ο θς
τη]ς ραχηλ και επηκου
σεν αυ]της ο θς και α
νεωξε]ν αυτης την
c. 12 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXX.

25 στείλον με ἵνα α
πελθω εις τον το
πον μου και εις
26 την γην μου απο
δος τας γυναικας
μου και τα παιδι
α περι ων δεδου
λευκα σοι ἵνα απελ
θω συ γαρ γεινω
σκεεις την δουλει
αν ἣν δεδουλευ
27 κα σοι ειπεν δε αυ
τω λαβαν ει ευρῶ
χαριν εναντιον
σου οιωμισαμην
αν ευλογησεν γαρ
με ο θς τη ση εισο
28 δω διαστείλον
τον μισθον σου
π]ρος με και δωσω
29 ειπεν δε αυτω ἵα
κωβ συ γεινωσκεεις
α δεδουλευκα σοι
και] οσα ην κτηνη
30 σο]υ μετ εμου μι
κρα] γ[αρ] ην οσα σοι
ην ενα]γτιον ε
c. 10 ll. lost.

XXX. 36 (ημε)ρων] ρων* ριων. Perhaps the copyist
meant to correct (τ)ρων > (τ)ριων.

fol. 26^v. Col. 1. top of col.
XXX.

31 τουτο παλιν ποιμα
νω τα προβατα σου
32 και φυλαζω παρελ
θατω τα προβατα
σου σημερον και
διαχωρισεν εκει
θεν παν προβατῶ
φαιον εν τοις αρ
νασιν και παν δια
λευκον και ραντογ
εν ταις αιξιν εσται
33 μοι ὁ μισθος και ε
πακουσεται μοι
η δικαιοσυνη μου
εν τη ημερα τη αυ
ριον οτι εστιν ο
μισθος μου ενω
πιον σου παν ὁ [α]ν
μη η ραντον και
διαλευκον εν τ[α]ις
αιξιν και φαιον
εν τοις αρνασιν
κεκλεμμενον ε
34 σται παρ εμο[ι] ει
πεν δε αυτω [λαβ]ᾱ
εστω κατα το [ρη
35 μα σου κα[ι] διεστ]ει
λ]ην [εν τη ημερα] ε
c. 10 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXX.

35, 36 των υιων αυτ[ου] και
απεστησεν οδ[ον] τρι
ων ημερῶν ανα [με
σον αυτων και αν[α
μεσον ἱακωβ ἱακω[β
δε εποιμαινεν τα
προβατα λαβαν τα υ
37 > πολειφθεντα ελαβῆ
δε αυτω ἱακωβ ραβδῶ

στυρακινην χλωρᾱ
 και καρυνην και πλ[α
 τανου και ελεπισεν
 αυτας ἱακωβ λεπισμ[α
 τα λευκα περισυρας
 το χλωρον εφαινετ[ο
 δε επι τας ραβδους το
 λευκον ο ελεπισεν
 38 ποικιλον και παρεθη
 κεν τας ραβδους ας
 ελεπισεν εν ταις λη
 νοις των ποτιστη[ρι
 ων του ὕδατος ἵνα
 ως αν ελθωσιν τα [προ
 βατα πιειν εν[ωπιον
 των ραβδων [ελθον
 των θυ[των εις το πιειν
 c. 12 ll. lost.

fol. 27^v. Col. 1. top of col.

XXX.

40 και δι[εχωρισεν αυτω
 ποι]μνια καθ εαυτον
 και] ουκ εμειξεν αυτα
 ει]ς τα προβατα λαβαν
 41 ε]γενετο δε εν τω και
 ρω εκεινω ω ενεκισ
 σησεν τα προβατα εν
 γαστρι λαμβανοντα
 εθηκεν ἱακωβ τας
 ραβδους εναντιον
 των προβατων εν
 ταις ληνοις του εν
 κισσησαι αυτα και τας
 42 ραβδους ηνικα δε ε
 τεκεν τα προβατα
 ουκ ετιθει εγενετο
 δε τα ασημα του λαβᾱ
 τα δε επισημα του ἱα
 43 κωβ και επλουτησῃ
 ο ανθρωπος σφοδρα
 σφοδρα και εγενον
 το αυτω κτηνη πολ
 λα και βοες και παιδες
 κ]αι παιδισκαι και καμη

XXXI. 1 λοι] και ονοι ηκουσῃ
 δε ιακ]ωβ τα ρημ[ατα
 των υ]ιων λαβα[ν λεγον
 c. 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXI.

3 αποστρεφου εις
 την γην του πατρος
 σου και εις την γε
 νεαν σου και εσο
 4 μαι μετα σου απο
 στειλας δε ἱακωβ ε
 καλεσεν λειαν και
 ραχηλ εις το πεδιῶ
 5 ὅυ τα ποιμνια και
 ειπεν αυταις ορω
 εγω το προσωπῶ
 του πατρος υμων
 οτι ουκ εστιν προ[ς
 εμου ως εχθες κα[ι
 τριτην ημεραν ο
 δε ὅς του πατρος
 μου ην μετ εμου
 6 και αυται δε οιδατ[ε
 οτι εν] παση [τη ι]σχυ
 ι μου] δεδουλευκ[α
 7 τω π]ατρι υμων [ο
 δε πατ]η[ρ] υμων π
 αρεκ]ρουσατο μ[ε
 και ηλλαξ]εν τον
 c. 13 ll. lost.

fol. 27^r. Col. 1. top of col.

XXXI.

9 νη του πατρος ὕ
 μων και εδωκεν
 10 μοι αυτα και εγε
 >νετο ηνικα ενε
 κισσων τα προβα
 τα και ειδον τοις
 οφθαλμοις μου
 αυτα εν τω ὕπνω
 και ἴδου οι τραγοι
 και οι κρειοι ανα
 βαινοντες ησαν

επι τα προβατα και
 τας αυγας διαλευκοι
 και ποικιλοι και
 σποδοειδεις ραν
 11 τοι και ειπεν μοι
 ο αγγελος του θυ
 καθ υπνον ιακωβ
 εγω δε ειπον τι ε
 12 στ[ιν] και ειπ[εν α]να
 βλεψον τοι[ς οφθ]αλ
 μοις σου κα[ι] ιδε
 τους τραγ[ους και
 τους κρειο[υς ανα
 βαιν]οντας

c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXI.

13 ως σου και εσο[μαι με
 14 τα σου και αποκρ[ιθ]ει
 σαι λεια και ραχηλ [ειπ]α
 αυτω μη εστιν ημ[ιν]
 ετι μερις η κληρον[ο]
 μια εν τω οικω του
 15 πατρος ημων ουχ ω[ς]
 αι αλλοτριαι λελογισ
 μεθα αυτω πεπρακε[ν]
 γαρ ημας και κατεφα
 γεν καταβρωσει το
 16 αργυριον ημων παν
 τα τον πλουτον και
 την δοξαν ην αφει
 λετο ο θς του πατρος
 ημων ημειν εσται
 και τοις τεκνοις ημ[ω]
 νυν ουν οσα ειρηκε[ν]
 17 σοι ο θς σου ποιει' α
 ναστας δε ιακωβ ελα
 βεν τας γυναικας αυ
 του και τα παιδια αυ
 του και ανεβιβασε[ν]
 αυτα επι τας καμ[ηλους]
 18 και απηγαγεν [παντα
 τα υπαρχ]ον[τα] αυτου
 c. 12 ll. lost.

fol. 28^r. Col. 1. top of col.
 XXXI.

20 ψεν δ[ε] ιακωβ λαβαν
 το]ν συρον του μη α
 να]γγειλαι αυτω οτι
 21 α]ποδιδρασκει και α
 πεδρα αυτος και τα αυ
 του παντα και διεβη
 τον ποταμον και ωρ
 μησεν εις το ορος γα
 22 λ]ακδ ανηγγελη δε λα
 βαν τω συρω τη ημε
 ρα τη τριτη οτι απε
 23 δρα ιακωβ και παρα
 λαβων παντας τους
 αδελφους αυτου με
 θ[ε] εαυτου κατεδιωξε
 ρπισω αυτου οδον
 ημερων επτα και κα
 τελαβεν αυτον εν
 24 τ]ω ορει γαλααδ' ηλθ[ε]
 δε ο θς προς λαβαν τ[ο]
 σ]υρον καθ υπνον
 τ]ην νυκτα και ειπ[ε]
 α]υτω φυλαξαι σεαυ
 τ]ον μη ποτε λαλησης
 με]τα [ιακωβ πο]νηρα
 25 και κατελαβεν] λαβαν
 τον ιακω]β ιακωβ δ[ε]
 επηξεν τ]ην σκ[ηνην]
 c. 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXI.

27 και ει ανηγγειλ[ας]
 μοι εξαπεστειλ[α]
 αν σε μετ ευφρο
 συνης και μετα
 μουσικων τυμ
 πανων και κιθα
 28 ρας και ουκ ηξιω
 θην καταφιλησαι
 τα παιδια μου και
 τας θυγατερας νυν
 δε αφρονως επρα

29 ξας και νυν ἰσχυρεῖ
 η χει[ρ] μου κακοποι
 ησαι σε ο δε θς του
 πατρος σου εχθες
 ειπεν προς με λε
 γων φυλαξαι σεαυ
 τ[ον] μη ποτε λαλη
 σ[ης μ]ετα ἱακωβ [πο
 30 γ[ηρα] νυν ουν π[ε
 πορε]υσαι επιθυ
 μια] γαρ επεθυ
 μησα]ς απελθειν
 εις τον] οικον [του
 πατρος] σου [ινα τι
 c. 13 ll. lost.

fol. 28^v. Col. 1. top of col.
 XXXI.

32 ι]ακωβ παρ ω αν ευ
 ρ]ης τους θεους σου
 ου ζησεται εναν
 τιον των αδελφῶ
 ημων ουκ ηδει δε
 ἱακωβ οτι ραχηλ η
 γυνη αυτου εκλε
 33 ψεν αυτους εισελ
 θων δε λαβαν η
 ρευνησεν τον οι
 κον λειας και ουχ ευ
 ρεν και εξη[λθ]εν
 εκ του οικου λειας
 και ηρευνησεν
 τον οικον ἱακωβ
 και ουχ ευρ[ε]ν και
 εις τον οικ[ον] των
 δ]υο παιδισκ[ων] και
 ουχ] ευρεν ε[ισ
 ηλθεν] δε και ε[ις τον
 οικ]ον τον [ραχηλ
 34 ρα]χηλ δε ελ[αβεν
 τα ει]δωλα [και
 c. 12 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXI.

35 και ουχ ευρε[ν τα ειδω

36 λα ωργισθη δε ι[ακωβ
 και εμαχεσατο τ[ω λα
 βαν και αποκριθει]ς
 ειπεν ἱακωβ τω λα
 βαν τι το αδικημα μ[ου
 και τι το αμαρτημα
 μου οτι κατεδιωξ[ας
 37 οπισω μου και οτι η
 ρευνηκας παντα τα
 σκευη μου τι ευρε]ς
 απο παντων των
 σκευων του οικου
 σου θες ωδε ενωπι
 ον των αδελφων σ[ου
 και των αδελφων μ[ου
 και ελεγξατωσαν αγ[α
 μεσον των δυο ημ[ων
 38 ταυτα μοι εικοσι ετ]η
 εγω ειμι μετα σου τ[α
 προβατα σου και αι [αι
 γες σου ουκ ητεκ[νω
 θησαν κρει]ου]ς τ[ων
 προβατων [σου ου
 39 κατε]φάγον [θηρια
 c. 11 ll. lost.

fol. 29^v. Col. 1. top of col.
 XXXI.

41 μου ταυτα] μοι εικοσι
 ετ]η α εποιησα εγω εν
 τ]η οικια σου δεκατες
 σ]αρα ετη εδουλευσα
 σοι αντι των θυγατε
 ρων σου και εξ ετη εν
 τοις προβατοις σου
 και παρελογισω τον
 μισθον μου δεκα α
 42 μνας ει μη ο θς του
 πατρος μου αβρααμ
 ην μοι και ο φοβος
 ἱσακ νυν αν κενον
 με εξαπεστειλας τῇ
 ταπεινωσιν μου και
 τον πονον των χει
 ρων μου ειδεν ο θς
 και ηλεγγεν σε εχθες

43 αποκριθεις δε λαβαν
ειπεν τω ιακωβ αι θυ
γατερες θυγατερες
μου και οι υιοι υιοι
μου και τα κτηνη κτη
νη μου και παντα α
συ ορας ε[μα εστιν
και των θυγα]τερων
c. 12 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXI.

44, 45 > εμου και σου λαβ[ων
δε ιακωβ λιθον εστη
σεν αυτον στηλην
46 ειπεν δε ιακωβ τοις
αδελφοις αυτου συλ
λεγετε λιθους και
συνελεξαν λιθους
και εποιησαν βου
νον και εφαγον και
επιον εκει επι τον
βουνον και ειπεν
αυτω λαβαν ο βου
νος ουτος μαρτυ
ρ[ει αν]α μεσον εμου
κ[α]ι σου σημερον
47 και εκαλεσεν αυ
τον λαβαν βουν[ος
c. 19 ll. lost.

fol. 29^r. Col. I. top of col.
XXXI.

50 ταπεινωσεις τας
θυγατερας μου
ει λημψη γυναικα
επι ταις θυγατρα
σιν μου ορα ουθεις
μεθ ημων εστιν
52 εαν τε γαρ εγω μη
διαβω προς σε μη
δε συ διαβης προς
με τον βουνον
τουτον και την
στηλην ταυτην

53 επι κακια ο θς αβρα
αμ και ο θς ναχωρ
κρινει ανα με[σο]ν
54 ημων και ωμ[ο
σεν ιακωβ κατ[α
του φοβου το[υ π]α
c. 21 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXII.

1 θυ παρεμβ[ε]βλ[η]κυ
αν και συνηνητησ[αν
αυτω οι αγγελοι το[υ θυ
2 ειπεν δε ιακωβ ην[ι
κα ειδεν αυτους παρ[εμ
βολη θυ αυτη και εκα
λεσεν το ονομα του
τοπου εκεινου παρε[μ
3 βολαι απεστειλεν δε
ιακωβ αγγελους εμ
προσθεν αυτου προς
ησαν τον αδελφον αυ
του εις γην σηειρ ει[ς
4 χωραν εδωμ και εν[ε
τειλατο αυτοις λεγ[ων
ουτως ερειτε τω κυ
ριω μου ησαν ουτως
λεγει ο παις σου [ιακωβ
μετα λαβαν παρ[ωκη
σα και εχρονισα εως
5 του νυν και εγενο[ν
το μοι βοες και ον[οι
και προβατα και πα[ι
δες και παιδισκαι κ[αι
απεστειλα αναγγ[ειλαι
τω κυριω μ[ου ησαν
ινα] ευρη ο [παις σου
χαριν] εναν[τιον σου
c. 11 ll. lost.

fol. 30^r. Col. I. top of col.
XXXII.

7 διειλ]εν τον λαον τον
μετ] αυτου και τους βο
ας] και τα προβατα εις

8 δυο παρεμβολας και
ειπεν Ἰακωβ εαν ελ
θη ησας εις παρεμβο
λην μιαν και εκκο
ψη αυτην και εσται
η παρεμβολη η δευ
τερα εις το σωζεσθαι
9 ειπεν δε Ἰακωβ ο θς
του πατρος μου α
βραμ και ο θς του
τρῳ πατ[ρο]ς μου Ἰσακ
ο θς ο ειπα[ς] μοι απο
τρεχε εις τ[ην] γην
της γενεσ[εως] σου
10 και ευ σε πο[ιησω] ι
κανουσαι μ[οι] απο
πασης δικα[ι]ουσυνης
και απο πασ[ης] αλη
θειας ης ε[ποιησας]
τω παιδ[ι] σου
c. 13 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXII.

12 σε ποιησω και θ[η]
σω το σπερμα σ[ου]
ως την αμμον
της θαλασσης η
ουκ αριθμηθησε
ται απο του πλη
13 θους και εκοιμη
θη εκει την νυ
κτα εκεινην και
ελαβεν ων εφε
ρεν δωρα και εξα
πεστειλεν ησας
τω αδελφω αυ
14 του αιγας διακο
σ[ι]ας τραγους εικο
σι] προβατα διακο
σι]α κρειους εξκο
15 σι καμηλ[ους] θ[η]
λαζουσας] και τ[α]
παιδια αυτω]ν τρι[α]
c. 15 ll. lost.

XXXII. 8 (ει)π(εν)] δ*(vid) π^o

fol. 30^v. Col. 1. top of col.
XXXII.

16, 17 μνης και ενετει
λατο τω πρωτω
λεγων εαν σοι σῶ
αντηση ησας ο α
δελφος μου και
ερωτα σε λεγων
τινος ει και που
πορευη και τινος
τα προπορευο
μενα ταυτα εμ
18 προσθεν σου ε
ρεις του παιδος
σ]ου Ἰακωβ δωρα
απεσταλκεν τω
κυριω ησας κ[αι] ι
δου αυτος ο π[ι]σω
19 ημων και εγ[ε]
τ]ειλα[το] τω πρω
τω] κα[ι] τω δευτε
ρω] κα[ι] τω τριτω
c. 15 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXII.

20 πορευομενο[ις] αυ
του και μετα τ[ου]
το οψομαι το πρ[ο]
σωπον αυτου ἴσω[ς]
γαρ προσδεζεται το
21 προσωπον μου κα[ι]
προεπορευετο τα
δωρα κατα προσω
πον αυτου αυτος
δε εκοιμηθη την
νυκτα εκεινην ε
22 τη παρεμβολη αν[α]
στας δε την νυκτ[α]
εκει[νην] ελαβεν
τας δυο γ[υναικας]
και τας] δυο παιδι
σκας κ[αι] τα ενδεκ[α]
παιδια] αυτου και
διεβη τη]ν διαβασιν

23 του ια]βοκ και ελα
βεν αυ]τους και δι[ε
βη τον χειμαρρ]ου[ν
και διεβιβ]ασεν
c. 12 ll. lost.

fol. 31^v. Col. 1. top of col.
XXXII.

25 ει]ν αυτον μετ αυ >
26 τ]ου και ειπεν αυτω
αποστειλον με ανε
βη γαρ ο ορθρος ο δε
ειπεν ου μη σε απο
στειλω ει μη με ευ
27 λογησης ειπεν δε
αυτω τι ονομα σου
28 ο δε ειπεν ιακωβ ει
πεν δε αυτω ου κλη
θησεται ετι το ονο
μα σου ιακωβ αλλα
ισραηλ εσται σου το
ονομα οτ[ι] [ε]νισχυ
σας μετ[ε] θ[υ] και με
τα ανθρωπ[ω]ν δυνα
29 τος ηρωτη[σ]εν δε
ιακωβ κ[αι] ειπεν
αναγγειλο[ν] μοι το
ονομα σου [οτ]ι ενι
σχυσας [και ειπεν ι
γα τι του]το
c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXII.

32 νεκεν τουτο[ν] ου
μη φαγωσιν οι υ[ι]
οι ισραηλ το νευ
ρον ο εναρκησ[ε]
ο εστιν επι του
πλατους του μη
ρου εως της ημε
ρας ταυτης οτι η
ψατο του πλατους
του μηρου ιακωβ
του νευρου και ε

XXXIII. 5 ο δε ειπεν] om.* add.°

XXXIII. 1 ναρκησεν αναβλε
ψας δε ιακωβ ειδ[ε]
και ιδου ησαν ο α
δελφος αυτου ερ
χομενος και υ αγ
δρες μετ αυτου
και επιδιειλεν
ι]ακωβ τα παιδια ε
π[ι] λειαν και ραχη[λ]
και τ]ας δυο παιδ[ι]ς
2 κας κ]αι εποιη[σεν]
c. 14 ll. lost.

fol. 31^r. Col. 1. top of col.
XXXIII.

4 εδ]ραμεν ησαν εις
συναντησιν αυτω
και περιλαβων αυ
τον εφιλησεν και
προσεπεσεν επι
το]ν τραχηλον αυ
του και εκλαυσαν
5 αμφοτερος και α
ναβλεψας ειδεν
τας γυναικας και
τα παιδια και ει
πεν τι ταυτα σοι
ο δε] ειπεν εστιν τα παιδια
οις ηλεησεν ο θ[ς]
6 τον παιδα σου και
προσηγγισαν αι
παιδισκαι και τα
τεκνα αυτων κα[ι]
προσεκυνησαν
7 και προσηγγισ[ε]
λεια και τα τεκν[α]
και προσεκ[υνη]
c. 15 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXIII.

10 ει ευρον χαριν ε[ναν]
τιον σου δεξαι τ[α]
δωρα δια των εμω[ν]

χειρων ενεκεν του
του ειδον το προσω
πον σου ως αν τις
ἴδοι προσωπον θυ
και ευδοκησεις με
11 λαβε τας ευδογιας
μου ας ηνεγκα σοι
οτι ηλεησεν με ο θς
και εστιν μοι παν
τα και εβιασατο αυ
12 τον κχι ελαβεν και
ειπεν [α]παρραντες
πορευσομεθα επ ε[υ]
13 θειαχ [ε]ιπεν δε αυ
τω ο [κ]υριος μου γε[ι]
νωσ[κε]ι οτι τα παιδ[ι]
α μο[υ] παλωτερα
και τα π[ρ]ο[β]ατα και
αι βοες λοχ[ε]υοντ[αι]
επ εμε εαν ο]υν [κατα
c. 14 ll. lost.

fol. 32^r. Col. 1. top of col.
πα

XXXIII.

14 ον] μου εις σχειρ
15 ει]πεν δε ησαυ κατα
λειψω μετα σου απο
του λαου του μετ ε
μου ο δε ειπεν ἵνα
τι τουτο ἱκανον ο
τι ευρον χαριν εν α
16 τιον σου κε απεστρε
ψεν δε ησαυ εν τη
ημερα εκεινη εις
την οδον αυτου εις
17 σχειρ και ἱ[ακ]ωβ απη
ρεν εις τας [σκ]ηνας
και εποιησ[εν] εαυτω
εκει οικια[ς] κα[ι] τοις
κτηνεσι[ν] αυτου ε
ποιησεν [σκ]η[ν]ας
δια τουτο [εκαλ]εσε
το ονομα [του] το που

18 εκεινου σ[κ]ηνα]ι κ[αι]
ηλθεν ἱακ[ωβ] εις σα
λημ πολιν [σικιμων
ἥ] εστιν εγ[γ]η χανα
α]ν οτε [ηλθεν εκ της
c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXIV.

1 ας ἦν ετεκεν [τω
ἱακωβ καταμαθε[ιν]
τας θυγατερας τω[ν]
2 ενχωριων και ει
δεν αυτην συχεμ
ο υιος εμμωρ ο χο[ρ]
ραιος ο αρχων της
γης και λαβων αυ
την εκοιμηθη με
τ αυτης και ετα[π]ει
3 νωσεν αυτην και
προσεσχεν τη ψυ
χη δεινας της θυ
γατρος ἱακωβ και
ηγαπησεν την παρ
θενον και ελαλη
σεν κατα την δια
νοιαν της παρθε
4 νου αυτης ειπ[εν]
δε συχεμ προς [εμ
μω]ρ τον πατ[ε]ρα αυ
του] λεγων λ[α]βε
μοι] την πα[ι]δα ταυ
την] εις γυναικα
5 ἱακω]β δε [ηκουσε
c. 14 ll. lost.

fol. 32^v. Col. 1. top of col.
πβ

XXXIV.

7 ηλ]θον εκ του πε
διου ως δε ηκου
σαν κατενυγησαν
οι ανδρες και λυπη
ρον ην αυτοις σφο
δρα οτι ασχημον
εποιησεν εν ἱσρα

ηλ συχεμ κοιμη
 θεις μετα της θυ
 γατρος ἱακωβ και
 > ουχ ουτως εσται
 8 και ελαλησεν αυ
 τοις εμμωρ λεγω
 συχεμ ο υιος μου
 προειλετο τη ψυ
 χη την θυγατερα
 υμων δοτε αυτη
 9 αυ]τω γυναικα επι
 γα]μβρευσασθε η
 μι]ν τις θυγατρε
 ρας] υμων δο[τε
 ημιν κ]αι τας θ[υ
 γατερας] ημων [λα
 c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXIV.

11 τιον υμων και [ο αν
 ειπητε δωσομεν
 12 πληθυνατε την φ[ερ
 νην αυτης σφοδρα
 και δωσω καθοτι ε
 αν ειπητε μοι και
 δωσετε μοι την
 παιδα ταυτην εις
 13 γυναικα απεκριθη
 σαν δε οι υιοι ἱακωβ
 τω συ[χε]μ και τω εμ
 μωρ [τω] πατρι αυτου
 και μ[ετ]α δολου ελα
 λησα[ν α]υτοις οτι ε
 μεια[να]ν δειναν τη
 14 αδελ[φην] αυτων και
 ειπ[αν αυ]τοις συμε
 ων [και λ]ευει οι αδελ
 φο[ι δειν]ας υιοι λει
 α]ς [ου δυν]ησομεθα
 ποιησαι] το ρημα του
 το δουναι]ι την αδελ
 φην ημω]ν ανθρω
 πω ος εχει ακ]ροβ[υσ
 c. 15 ll. lost.

XXXIV. 14 (συμ)ε(ων)] η* ε°

fol. 33^v. Col. 1. top of col.
XXXIV.

16 σωμ]εν παρ υμιν και
 εσ]ομεθα ως γενος
 17 ε]γ εαν δε μη εισακου
 σ]ητέ ημων του πε
 ριτεμεσθαι τας θυ
 γατερας ημων λαβδ
 τες απελευσομεθα
 18 και ηρεσαν οι λογοι
 εναντιον εμμωρ
 και εναντιον συχεμ
 του υιου εμμωρ
 19 και ουκ εχρογισεν
 ο νεανισκος ποιη
 σαι το ρημα [το]υτο
 ενεκειτο γα[ρ τ]η θυ
 γατρι ἱακω[β αυτ]ος
 δε ην ενδ[οξοτ]α
 τος παντω[ν τω]ν
 εν τω οικω [του πα
 20 τρος αυτου [ηλθεν
 δε εμμωρ [και συ
 χεμ ο υιος [αυτου προς
 την πυλην [της πο
 λ]εως αυ[των και ελα
 λησ]αν [προς τους
 c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXIV.

21 ημων δωσομεν
 22 αυτοις μονον ε
 τουτω ομοιωθη
 σονται ημειν οι
 ανθρωποι ουτοι
 του οικειν μεθ η
 μων ωστε ειναι
 λαον ενα εν τω πε
 ριτεμεσθαι ημω
 παν αρσενικον κα
 θα [αυ]τοι περιτε
 23 μνηνται και τα
 κτηνη αυτων και
 τα [υ]παρχοντα αυ
 των και τα τετρα

ποδα ουχ ημων
 εσται μονον εν
 τουτω ομοιω[θω
 μεν αυτοις κα[ι οι
 κη]σουσιν εν η[μιν
 24 και] εισηκουσαν [εμ
 μωρ] και συχεμ [του
 υιου αυ]του π[αντες
 c. 14 ll. lost.

fol. 33^r. Col. 1. top of col.
 XXXIV.

25 μαχαιραν αυτου
 και εισηλθον εις
 την πολιν ασφα
 λως και απεκτει
 ναν παν αρσενι
 26 κον τον τε εμ
 μωρ και συχεμ
 τον υιον αυτου
 απεκτειναν εν
 στοματι μαχαι
 ρας κ[αι] ελαβ[ον] τη
 δεινιαν εκ τ[ο]υ οι
 κου συχεμ [κ]αι ε
 27 ξηλθον οι δε υι
 οι ιακωβ εισηλθον
 επι τους τραυμα
 τιας και διηρπα
 σαν την πολιν εν
 η ε]μιαναν δειν[α]
 την αδελφην αυ
 28 τ]ων και τα προ[βα
 τ]α αυτων κα[ι] τους
 β]οας αυτων [και
 το]υς ονο[υς αυτων
 οσα] τε ην [εν τη πο
 c. 14 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXIV.

30 ποιηκατε ωσ[τε πο
 νηρον με ειναι [πα
 σι τοις κατοικουσιν
 την γην εν τε τοι[ς
 χαναναίοις και τοι[ς

φερεζαιοις εγω δε
 ολιγοστος ειμι εν α
 ριθμω και συναχθη
 τες επ εμε συνκο
 ψουσιν με και εκτρι
 βη εκτριβησμαι ε
 γω και ο οικος μου
 31 οι δ[ε] επαν αλλ ωσει
 πορ[ν]η χρησονται
 τη [αδε]λφη ημων
 XXXV. 1 ει[πεν δε] ο θς προς ι
 ακωβ] αναστας ανα
 βηθι εις τον τοπον
 βαιθη]λ και οικει ε
 κει και π[ο]ιησον εκει
 θυσιασ]τηριον τω
 θω τω οφ]θεντι σ[οι
 εν τω αποδ]ιδρα[σ
 c. 13 ll. lost.

fol. 34^r. Col. 1. top of col.
 πε

XXXV.

3 μεν] εις βαιθηλ και ποι
 ησω]μεν εκει θυσια
 στ]ηριον τω θω τω ε
 π]ακουσαντι μοι εν
 ημερα θλειψεως ος
 ην μετ εμου και διε
 σωσεν με εν τη οδω
 4 η επορευθη και ε
 δωκαν τω ιακωβ τους
 θεους τους αλλοτρι
 ους οι ησαν εν ταις
 χερσιν αυτων και τα
 ενωτια τα εγ[ο] τοις ω
 σιν αυτων κ[αι] κατε
 κρυψεν αυτ[α] ιακωβ
 υπο την τερ[εβ]ινθον
 την εν σικι[μ]οις και
 απωλεσεν α[υ]τα εω[ς
 της σημερο]ν ημ[ε
 5 ρας και εξηρ[εν] ισρα
 ηλ εκ σικιμ[ων και ε
 γενετο φ[ο]βος θυ
 ε]πι τας [πολεις τας

κυ]κλω [αυτων και
c. 15 ll. lost

Col. 2. top of col.
XXXV.

7 δρασκειν αυτο [ν
απο προσωπου η
σου του αδελφου
8 αυτου απεθανεν
δε δεββωρα η τρο
φος ρεβεκκας κα
τωτερον βαιθηλ
υπο την βαλανω
και εκαλεσεν το
ονομα αυτης βα
λανος πενθους
9 ωφθη δε ο θς ιακωβ
ετι εν λουζα οτε
π]α[ρ]εγενετο εκ
με]σοποταμιας
της] συριας και ευ
λογ]ησεν αυτον ο
10 θς κ]αι ειπεν αυτω
ο θς τ]ο ονομα σου
ου κ]ληθησεται ι
ακωβ ε]τι αλλα ισρα
ηλ εσται] το ονο
11 μα σου ειπε]ν δε [ε
c. 14 ll. lost.

fol. 34^v. Col. 1. top of col.
XXXV.

12,13 τ]αυτην ανεβη δε
ο θς εκ του τοπου
ου ελαλησεν με
14 τ αυτου και εστησε
ιακωβ στηλην εν
τω τοπω ου ελα
λησεν μετ αυτου
στηλην λιθινην
και εσπεισεν επ αυ
την σπονδην
και επεχεεν επ αυ
15 την ελαιον και ε
καλεσεν ιακωβ
το ονομα του το

που εν ω ελα]λη
σεν μετ αυτο [υ ο
16 θς εκει βαιθηλ]α
παρας δε εκ β[αιθηλ
επηξεν τη]ν σκη
νην αυτου [επε
κεινα του πυ]ργου
γαδερ εγε]νετο
δε ηνι]κα ηγγισε
c. 15 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXV.

18 αυτου υιος ο [δυνης
μου ο δε πατη]ρ εκα
λεσεν αυτον βε]νια
19 μιν απεθανεν δε [ε
ραχηλ και εταφη εν
τη οδω εφραθα αυ
τη εστιν βαιθηλεεμ
20 και εστησεν ιακωβ
στηλην επι του μνη
μειου αυτης αυτη
εστιν στηλη μνη
μειου ραχηλ εως της
21 ημε]ρας ταυτης εγε
νε]το δε ηνικα κατω
κησ[εν] ισραηλ εν τη
γη ε[κει]νη επορευ
θη ρο]βην και εκοι
μηθ[η] μετα βαλλας
της πα]λλακης του
πατρος] αυτου ιακωβ
και ηκου]σεν ισραηλ
και πονη]ρον εφ[α
νη εναντι]ον αυ
22 του ησαν δε υ]ιοι
c. 14 ll. lost.

fol. 35^v. Col. 1. top of col.
XXXV.

26 οι ιακ]ωβ οι εγενω
το αυτ]ω εν μεσο
ποτ]αμια της συριας
27 ηλ]θεν δε ιακωβ προς
ισ]ακ τον πατ[ε]ρα αυ

το]υ εις πολιν μαμ
βρ]η του πεδιου αυ
τ]η εστιν χειβρων
εν] γη χαναν δυ παρ
ωκησεν αβρααμ
28 και ισακ εγενοντο
δε αι ημεραι ισακ ας
29 εζησεν ετη ρπ και
εκλιπων απεθανε
και προσετεθη π[ρος
το γενοσ αυτου [πρεσ
βυτερος και πληρη]ς
ημερων και εθ[α
ψαν αυτον ησαυ [και
ιακωβ οι υιοι αυτ[ου
XXXVI. 1 αυτ]αι δε αι γενεσ[εις
ησα]υ αυτος ε[στιν
c. 16 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXVI.

4 σεμμαθ ετε[κεν
5 τον ιεπουδ κ[αι
τον ιεγλωμ κ[αι
τον κορε δυτοι
υιοι ησαυ οι εγε
νοντο αυτω εν
6 γη χαναν ελαβε
δε ησαυ τας γυναι
κας αυ]του και τους
υιους κ]αι τας θυ
γ[ατερας] και παντα
τ[α σω]ματα του οι
κ[ου α]υτου και πα
τα τα υπαρ]χοντα
και παντα] τα κτη
νη και πα]ντα οσα
εκτησατο] και οσα
περιεποιη]σατο
εν γη χαναν] κ[αι
επορευθη] εκ γης
χαναν α]πο προ
σωπου ια]κωβ του
αδελφου α]υτου
c. 13 ll. lost.

fol. 35^r. Col. 1. top of col.
XXXVI.

9 σεις] ησαυ πατρος
εδ]ωμ εν τω ορει
10 σ]ηειρ και ταυτα τα
ονοματα των υι
ων ησαυ ελειφας
υιος αδας γυναι
κος ησαυ και ρα
γουηλ υιος βασεμ
μαθ γυναικος η
11 >σαυ εγενο[ντο
δε υιοι ελ[ιφας θαι
μαν ωμ[αν και σω
φαρ γοθο[μ και] κε
12 νεζ θαμν[α δε η]ν
παλλακη [ελιφας]ς
του υι[ου ησαυ και ε
τεκεν [τω ελιφας
τον α[μαληκ ου
τοι υ]ιοι αδας γυ
13 ναικ[ος ησαυ ου
τοι δε] υιοι ραγου
ηλ ν[αχομ ζαρε
σομαι [και μοζε
ουτοι [ησαν υιοι
β[α]σεμ[μαθ
c. 13 ll. lost.

Col. 2. top of col.
XXXVI.

15 γεμων ω[μαρ ηγε
16 μων σωφαρ [ηγε
μων γοθομ [ηγε
μων κενεζ η[γε
μων αμαληκ ου[τοι
ηγεμονες ελειφ[ας
εν γη ιουδαια ουτ[οι
17 υιοι αδας και ουτο[ι
υιοι ραγουηλ υιο[υ η
σαυ ηγεμων ναχ[οθ
ηγεμων ζαρεδ ηγε
μων σομε ηγεμω
μοζε ουτοι ηγεμο
νες ραγουηλ εν γη

ε]δωμ ουτοι υιοι βα
 σε]μμαθ γυναικος
 18 η]σαν ουτοι δε υιοι
 ελειαμας γυναικος
 η]σαν ηγεμων ιε
 .]ουηλ ηγεμων ιε
 γ]λομ ηγεμων κορε
 ο]υτοι ηγεμονες ε
 19 λι]βαμας ουτοι [υιοι
 ησαν] κ[αι] ουτοι η[γε]
 c. 15 ll. lost.

fol. 36^r. Col. 1. top of col.
 XXXVI.

22 αδελφ]η] δε λωταν
 23 θαμ]γα ουτοι δε [υι
 οι] σωβαλ γολω
 και] μαναχαθ και γαι
 β]ηλ σωφαρ και ω
 24 γαμ και ουτοι υιοι
 σ]εβεγων αιε και
 ωναν ουτος εστ
 ο ωνας ες ευρεν
 τον αιδμειν εν τη
 ερημω οτε ενεμ
 τα υποζυγια σεβε
 γων του πατρος αυ
 25 του ουτοι δε υιοι α
 >να δαισων κα[ι] ελει
 βαμα θυγατη[ρ] α]να
 26 ουτοι δε υιοι δ[αισ]ω
 αμαδα και σαβ[ι]α
 και ασβακ κα[ι] ιε
 27 θραμ και χαρ[αν] ου
 τοι δε υιοι σ[α]ρ βα
 λα]αμ και ζο[υ]καμ
 και ι]ωυκ[αμ] και ου
 28 καν] ου[τοι] δε υιοι
 c. 12 ll. lost.

Col. 2. top of col.
 XXXVI.

31 και ουτ[οι] οι βασι
 λεις οι βα[σι]λευ
 σαντες εν γη ε

δωμ προ του βα
 σιλευσαι βασιλε
 32 α εν ισραηλ και ε
 βασιλευσεν εν ε
 δωμ βαλακ υιος
 β]αιωρ και ονο
 μα τη πολει αυ
 του δενναβα
 33 α]πεθανεν δε βα
 λ]ακ και εβασιλευ
 σ]εν αντ αυτου ι
 ωβαβ υιος ζαφα
 34 εκ βοσορρας απε
 θανεν δ]ε ιωβαβ
 και εβασιλ]ευσεν
 αντ αυτο]υ ασου
 εκ της γη]ς θαιμα
 35 νων απεθ]αν
 c. 15 ll. lost.

fol. 36^v. Col. 1. top of col.
 XXXVI.

37 σαουλ εκ]ρω
 βωθ] γης παρα
 38 ποταμον απε
 θανεν δε σαουλ
 και εβασιλευσεγ
 αντ αυτου βαλ
 λαεννων υιος
 39 αχωβαρ απεθα
 νεν δε βαλλαεγ
 νων υιος αχω
 βωρ και εβασιλευ
 σεν αντ αυτου
 αδαθ υιος βαρα[θ]
 και ονομα τη πο
 λει αυτου φογωρ
 ονομα δε τη γ[υ]
 ναικι αυτου μ[ε]
 τεβεη[λ] θυ[γατηρ]
 ματ[ρ]αι υιου με
 40 ζοο[β] ταυτα τα ο
 νομα[τα] των ηγεμο
 νων [ησαν] εν ταις
 c. 16 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXVI.

43 ζαφω[ιν ουτοι
ηγεμο[νες ε
δωμ εν [ταις κα
τωκοδομημ[εναις
εν τη γη της κτ[η
σεως αυτων ου[τος

XXXVII. 1

κατωκει δε ιακωβ[β
εν τη γη ου παρω
κησεν ο πατηρ α[υ
του εν γη χανανα[ν
2 αυται δε αι γενε
σεις ιακωβ ιωσηφ
δε ην ετων ιζ
ποιμαινων τα
προβατα του πα
τρ[ος αυτου ων
ν]εος μετα των
υι]ων βαλλας και
μετ]α των υιων
ζελ]φας των γυ
ναικ]ων του πατ[ρος
αυτ]ου κατη[νεγ

c. 15 ll. lost.

fol. 37^v. Col. 1. top of col.

XXXVII.

4 τηρ] φιλει εκ πα
των] των υιων αυ
του] εμεισησαν αυ
το]ν οι αδελφοι και
ο]υκ εδυναντο λα
λ]ειν αυτω ουδεν ει

5 ρηνικον ενυπνι
ασθεις δε ιωσηφ εν
υπνιον απηγγει
λεν τοις αδελφοις

6 αυτου και ειπεν
αυτοις ακουσατε
του ενυπνιου του
του ου ενυπνιασα

7 μην ωμην υμας
δεσμευειν δραγμα
τα εν μεσω τω πε

διω και ανεστη το
εμον δραγμα και ωρ
θ]ωθη περιστραφε
τα] δε τα δραγματα
υμων] προσεκυνη
σαν]

c. 15 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXVII.

9 τοι[ς αδελφοις αυ
του και [ει] π[εν
ιδου ενυπνιασ[α
μην ενυπνιον
ετερον ωσπερ
ο ηλιος και η σελη
νη και ενδεκα α
στερες προσεκυ

10 νουν με και επε
τειμησεν αυτω
ο πατηρ αυτου και
ειπεν αυτω τι το
ενυπνιον τουτο
ο ενυπνιασθης
αρα γε [ελ]θοντες
ελευσομεθα εγω
και η μητηρ σου
και οι αδελφοι σου
προσκυνησαι σοι

11 ε]πι την γην και ε
ζη]λωσαν αυτον
οι α]δελφοι αυτου
ο δε πατ]ηρ διετη
c. 15 ll. lost.

fol. 37^r. Col. 1. top of col.

XXXVII.

14 ειπεν δε αυτ]ω ισ
ραηλ πορευθ]εις
ιδε ε]ι υγιαινου
σι]ν οι αδελφοι σου
και τα προβατα και
απαγγειλον μοι
και απεστειλεν
αυτον εκ της κοι
λαδος χεβρων και
ηλθεν εις συχεμ

- 15 και ευρεν αυτον
ανθρωπος πλα
νωμενον εν τω
πεδιω ηρωτησ[ε
δε αυτον ο ανθρω
16 προς τι ζητεις ο
δε ειπεν τους α
δελφους μου ζη
τω αναγγειλον
μοι που βοσκου
17 σιγ[ειπε]ν δε αυτω
ο ανθρωπος απ[η]ρ
κασιν εντευθ[εν
ηκουσα γ[αρ] αυτων
λεγο[ντων] πορευθω
c. 11 ll. lost.

Col. 2. top of col.

XXXVII.

- 19 τον αδελφ[ον] αυτου
ιδου ο ενυπ[νιασ]της
20 εκεινος ερχετ[αι] νυν
ουν δευτε απο[κτει
νωμεν αυτον [και
ρειψωμεν αυτον ε[ις
ενα των λακκων κ[α]
ερουμεν θηριον [πο
νηρον κατεφ[α]γεν
αυτον και οψομεθα
τι εσται τα ενυπνια
21 αυτου ακουσας δε
ρουβην εξειλατο αυ
τον εκ των [χειρων
αυτων και ειπεν[ου
παταξ[ομεν] αυτον
22 εις ψ[υχην] ειπεν δε
αυτοις ρουβην μη
εκχεητ[ε] αιμα] εμ
βαλετε [αυτο]ν εις
το]ν [λακκο]ν τουτ[ον]
τον εν τη ερημ[ω]
χ[ειρα] δε μη επεγ[εγ
κη]τε αυτω οπω[ς]
εξελη]ται α[υτον]
c. 11 ll. lost.

fol. 38^r. Col. 1.

XXXVII. 24

- 25]νος υδωρ
ουκ ειχ[εν] εκαθισαν
δε φαγ[ειν] αρτον και
ανα]βλεψαντες τοις
οφ[θαλμοις] ειδον
κ[αι] ιδου οδοιποροι
ισ]μαηλεια ηρχον
το εκ γαλααδ και αι
καμηλοι αυτων ε
γεμον θυμιαμα
των και ρητεινης
και στακτης επο
ρευοντο δε καταγα
γειν εις αιγυπτον
26 ειπεν δε ιουδας
προς τους αδελφους
αυτου τι χρησιμ[ο
εαν αποκτεινω
μεν τον αδελφον
ημ]ων και κρυψω
μεν] το αιμα αυτου
27 δευτ[ε] αποδωμε
θα αυ]τον τοις ισμ[α
ηλ]ιταις το[υτ]οις
c. 15 ll. lost.

Col. 2.

XXXVII.

- 28
σι χρυ[σ]ω[ν] και κα
τηγαγον [τον] ιω
σηφ[ε] εις αιγυ[πτον]
29 ανεστρεψεν δ[ε]
ρουβην επι τον
λακκον και ου
χ ευρεν τον ιω
σηφ[ε] εν τω λακκω
και διερρηξεν τα
30 ιματια αυτου και
απεστρεψεν προς
τους αδελφους
αυτου και ειπεν
το παιδαριον ου

κ] εστιν ^{εγω} ω δε που
 π]ορευσομαι ετι
 31 λα]βοντες δε τον
 χι]τωνα τον ιω
 ση]φ εσφ[αζαν ε[ρι
 φο]ν αιγ[ων και ε
 μο]λυναν [τον χι
 τω]να τω [αιματι
 και] απ[εστειλαν
 c. 13 ll. lost.

fol. 38^v. Col. I.
 XXXVII.

33
 θηρι]ον
 ηρπασ]ε τον ιωσηφ
 34 διερ]ρηξεν δε ιακωβ
 τα] ιματια αυτου και ε
 π]εθετο σακκον επι
 την οσφυν αυτου
 και επενθει τον υι
 ον αυτου ημερας πολ
 35 λας συνηχθησαν δε
 > παντες οι υιοι αυτου
 και αι θυγατερες και
 ηλθον παρακαλεσαι
 αυτον και ουκ ηθε
 λεν παρακληθηναι
 λεγων οτι καταβη
 σομαι προς το [ν υ]ιδ
 μου πενθων [ει]ς α
 δου και εκλαυ[σε]ν
 αυτον ο πατη[ρ αυτο]υ
 36 ρι δε μαδιην [αιοι
 απεδον]το το [ν ιω
 σηφ εις αιγ]υπτο [ν τω
 πετεφρη τ]ω σπαδ[ον
 τι φαraw] αρχιμ[αγει
 c. 13 ll. lost.

Col. 2.
 XXXVIII.

2
 θεν πρ[ος αυτην

XXXVII. 30 ω]ω* + εγω^c

3 και συλλαβουσα ε
 τεκεν υι[ο]ν [και ε
 καλεσεν το ο[νο
 4 μα αυτου ηρ [και
 συλλαβουσα ε[τι ε
 τεκεν υιον κ[αι
 εκαλεσεν το ον[ο
 μα αυτου αυνα[ν
 5 και προσθειςα ε[τι
 ετεκεν υιον και
 εκαλεσεν το ον[ο
 μα αυτου σηλωμ
 αυτη δε ην εν χ[α]σ
 βει ηνικα ετεκ[εν
 6 αυτους και ε[λα
 βεν ιουδας γυ[ναι
 κα ηρ τω πρω[το
 τοκω αυτου η
 7 ονομα θαμ[αρ εγε
 νετο δε η[ρ πρω
 τοτοκος ι[ουδα
 προ]ν[ηρος εν]αν
 τ[ιον] κ[υ] και
 c. 12 ll. lost.

fol. 39^v. Col. I.
 XXXVIII.

9
 χετο πρ[ος την γυ
 ναικα] του αδελφου
 αυτο]υ εξεχεεν επι
 την] γην του μη δου
 ναι] σπερμα τω αδελ
 10 φ]ω αυτου πονηρδ
 δε εφ[ανη εναντι]δ
 του θυ[οτι εποιησε]
 τουτο και εθανα
 τ]ωσεν και τουτον
 11 ε]ιπεν δε ιουδας θα
 μ[αρ τη νυμφη] αυ
 του καθου χηρα εν
 τ]ω οικω του πατρος
 σου εως μεγας γενη
 τ]αι σηλων ο υιος μου
 ει]πεν γαρ μη ποτε α
 πο]θानη και ουτος

ωσ] περ και οι αδελ
φοι] αυτου απελθου
σα δε] θαμαρ εκαθη
το εν τ]ω οικω τ[ου
12 πατρο]ς αυτης ε[πλ]η
θυνη]σαν δε αι [ημ]ε
c. 13 ll. lost.

Col. 2.

XXXVIII.

13
εις [θα]μ[να] κειραι
τα προβατα [αυτου
14 και περιελομ[ενη
τα ιματια της χη
ρευσεως αυτης πε
ριεβαλετο θερι
στρω και εκαλλω
πισατο· και εκαθι
σεν προς ταις πυ
λαις αυναν η εστ
εν παροδω θαμνα
ειδεν γαρ οτι με
γας γεγονεν ση
λων αυτος δε ου
κ εδωκεν αυτην
15 αυτω γυναικα και
ιδων αυτην του
δ[α]ς εδοξεν αυτη
π]ορνην ειναι κα
τε]καλυψατο γαρ
το] προσωπ[ον] αυ
τ]ης κα[ι] ουκ επε
γν]ω αυ[την]
c. 15 ll. lost.

fol. 39^r. Col. 1.

XXXVIII.

17, 18 λαι σε] ο δε ει[πε]ν
τιν]α τον αρραβω
να] σοι δωσω η δε
ειπεν τον δακτυ
λιον σου και τον

XXXVIII. 14 της] αυτης* της^c14 αφε] om.* add.^c24 (νυ)μ(φη)] μ* υ^c sic

ορμισκον και τον
ραβδον την εν τη
χειρι σου και εδω
κεν αυτη και εισ
ηλθεν προς αυτη
και εν γαστρι ελα
19 βεν εξ αυτου και α
ναστασα απηλθε
και περιειλετο
το θεριστρον αφ ε
αυτης και ενεδυ
σατο τα ιματια
της χηρευσεως
20 αυτης απεστε[ι
λεν δε ιουδας [το]ν
εριφ]ον εν χε[ι
ρι του ποι]μεν[ος]
c. 15 ll. lost.

Col. 2.

XXXVIII.

22 και ειπ[εν] ουχ ευρω
και ο[υ] ανθρ[ω]ποι οι
εκ του τοπου [λεγου
σιν μη ειναι π[ορν]η
23 ωδε ειπεν δε [ιου
δας εχετω αυτα [αλ
λα μη ποτε κατα[γε
λασθω]μεν εγω [μεν
απεσταλκα τον ε[ρι
φον τουτον συ δε
24 ουχ ευρηκας εγε
νετο δε μετα τρι
μηνον ανηγγε[λη
ιουδα λεγοντες εκ
πεπορνευκεν [θα
μαρ η νυμφη σ[ου
και ιδου εν γαστ[ρι
εχει εκ πορνει[ας
ειπεν δε ιουδ[ας ε
ξαγαγετε αυτην
κα]ι κατακαυ[θη
25 τω α]ντη δε αγο[με
c. 15 ll. lost.

fol. 40^r. Col. 1.
XXXVIII.

26
λωμ τω] υιω μου
και ο]υ προσεθετο
ετι τ]ου γνωμαι αυ
27 τη]ν· εγενετο δε
η]νικα ετικτεν και
τη]δε ην διδυμα εν
τ]η γαστρι αυτης
28 εγενετο δε εν τω
τικτειν αυτην ο
εις προεξηνεγ
κεν την χειρα λα
β]ουσα δε η μαρια ε
δ]ησεν επι την χει
ρ]α αυτου κοκκον
λ]εγουσα ουτος ε
ξε]λευσεται προ
29 τε]ρος ως δε επι
συν]ηγαγεν την
χειρ]α ευθυς εξηλ
θεν] ο αδελφος αυ
του] η δε ειπεν τ]
διεκοπ]η δι[α σε
c. 17 ll. lost.

Col. 2.
XXXIX.

1 2 ll. evanidæ
οι κατηγ]αγον αυ
2 τον εκε] και ηγ
κς [μ]ετα ιω [σ]ηφ
και η [ν] ανη]ρ επι
τ]υγχανων και
ε]γενετο εν τω
οικω παρα τω κω
3 τω αιγυπτιω η
δε [ι δε] ο κυριος αυ
του ο [τι] κς [μετ] αυ
του [κ]αι οσα αν ποι
4 η κς ευοδοι και ευ
ρεν ιωσηφ χαριν
ενα [ντ]ιον του
κ]υριου αυτου ευ
ηρεστησεν δε αυ

τω και κατεστη [σε
αυτ]ον επι [της οι
κίας α]υτου και
π]αντα [οσα ην εδω
κ]εν δι[α χειρος
c. 13 ll. lost.

fol. 40^v. Col. 1.
XXXIX.

5
οικ]ω και εγ [τω α
6 γ]ρω και επ[ετρε
ψεν παντα [οσα
ην αυτω εις [χ]ε
ρας ιωσηφ και ου
κ ηδει των κατ αυ
τον ουθεν πλη
του αρτου ου η
σθεν αυτος και
ην ιωσηφ κα
λος τω ειδει και
ωραιος τη οψει
7 σφοδρα και [ε
γενετο μ[ετα
τα ρηματα ταυ
τα και επεβαλε
η γυνη του κυ
ριου αυτου τους
οφθαλμους [αυ
τ]ης επι ιωσηφ
και ειπεν αυτω
κοιμη]θητι μ[ε
8 τ εμου] ο δε ουκ
ηθελεν ει]πε[ν δε
c. 9 ll. lost.

Col. 2.
XXXIX.

9
ουδε υπε]ξηρηται
ουθεν απ εμ[ου πλην
σου δια το σε γ]υναι
κα αυτου ειναι και
πως ποιησω τ[ο ρη
μα το πονηρον [του
το και αμαρτησο

μαί εναντιον το[υ
 10 θυ ηνικα δε ελαλ[ει
 τω ἰωσηφ̄ ημερα[ν
 εξ ημερας και ου
 χ υπηκουεν αυτ[η
 καθευδεν μετ[αυ
 της του συγγεν[ε
 11 σθαι αυτη εγε[νη
 θη δε τοιαυτη [τις
 ημερα εισηλθ[εν
 ἰωσηφ̄ εις τη[ν οι
 κιαν ποιειν τ[α
 εργα αυ]του κα[ι
 ουθεις] ην [εν τη
 c. 15 ll. lost.

fol. 41^v. Col. 1.
 XXXIX.

12
 13 εξω εγε]νετο δε ως
 ειδ]εν οτι κατελι
 πε]ν τα ἱματια αυτου
 ε]ν ταις χερσιν αυτης
 ε]φυγεν και εξηλθ̄
 14 ε]ξω εκαλεσεν δε
 τους οντας εν τη
 οικια και ειπεν αυ
 τοις λεγουσα ἴδετε
 εισηγαγεν ημιν
 παιδα εβραιον εμ
 παιζειν ημιν εισ
 ηλθεν προς με λε
 γων κοιμηθητι
 μ]ετ εμου και εβο
 η]σα φωνη μεγαλη
 15 ε]ν δε τω ακουσαι
 αυ]τον την φων̄
 μ]ου και εβοησα κα
 τα]λιπων [τα ἱματ]ια
 αυ]του παρ ε[μο]υ
 εφυγε]ν κα[ι εξηλ
 c. 15 ll. lost.

Col. 2.

XXXIX.

18
 ηκ]ουσεν ο[τι υ
 ψ]ωσα την φ[ω
 νην μου και ε
 βοησα κατελι
 πεν τα ἱματια
 παρ εμοι και ε
 φυγεν και εξηλ
 19 θεν εξω' εγε
 νετο δε ως η
 κουσεν ο κυ
 ριος αυτου τα
 ρηματα της γυ
 ναικος αυτου
 οσα ελαλησεν
 προς αυτον λε
 γουσα ουτως
 εποιησεν μοι
 ο πα[τερ] σο[υ] και
 εθυ]μωθη
 c. 19 ll. lost.

fol. 41^r. Col. 1.
 XXXIX.

21 του αρχιδ]ε
 22 σμοφύλακος κ]αι
 εδ]ωκεν ο [αρχ]ι
 δεσμοφύλαξ
 το δεσμωτηρι
 ον δια χειρος ἰ
 ωσηφ̄ και παν
 τας τους απη
 γμενους οσοι
 εν τω δεσμω
 τηριω και παν
 τα οσα ποιουσ̄
 23 εκει ουκ ην ο
 αρχιδεσμοφύ
 λαξ του δεσμω
 τηριου γεινω
 σκων δι αυτον
 ουδεν παντα
 γαρ ην δια χειρ
 ος [ι]ωσηφ̄ δια

το το]ν κ̄ν μετ αυ
c. 18 ll. lost.

Col. 2.
XL.

2
του επι τω [αρχοινο
χω και επι τω αρχι
3 σιτοποιω και [εθε
το αυτους εν φυλα
κη παρα τω αρχι[μα
γειρω εις το δεσμ[ω
τηριον εις τον το
πον ου ἴωσηφ απ[η
4 κτο εκει και συνε
στησεν ο αρχιδεσ
μωτης ἴωσηφ αυ
τους και παρεστη
αυτοις ησαν δε η
μερας εν τη φυλ[α
5 κη και ειδον ενυ
πνια αμφοτεροι [ε
κατερος ενυπν[ιδ
εγ μια νυκτι ο [ρα
σ[ις τ]ου ενυπν[ιου
αυτου ο] αρχοινο[χοος
και ο αρ]χισ[ιτοποιος
c. 14 ll. lost.

fol. 42^r. Col. 1.
XL.

7
σωπα υ]μων σκυθρω
8 πα ση]μερον οι δε
ειπ]αν αυτω ενυ
πνι]ον ειδαμεν και
ο] συγκρινων ου
κ] εστιν αυτο' ειπε
δε αυτοις ἴωσηφ ου
χι δια του θυ η διασα
φησις αυτων εστι
διηγησασθε ουν
9 μοι και διηγησατο
ο αρχοινοχοος το
ε]νυπνιον αυτου
τ]ω ἴωσηφ και ει

π]εν εν τω ὑπνω
μου] ην αμπελος
10 εν]αντιον εμου εν
δε] τη αμπελω τρεις
πυ]θμενες και αυ
τη] θαλλουσα ενηνο
χυια βλ]αστο[υς πε
c. 16 ll. lost.

Col. 2.
XL.

13
μν]ησθη [σεται φα
ρα]ω της αρχ[ης σου
και αποκατα[στη
σει σε επι την [αρ
χοινοχοιαν σ[ου
και δωσεις το πο
τηριον φαραω
εις την χειρα αυ
του κατα την αρ
χην σου την προ
τεραν ως ησθα
14 οиноχοων αλλα
μνησθητι μου
δια σεαυτου οταν
ευ σοι γενηται
και ποιησεις εγ
εμοι ελεος και
μνησθηση περι
εμ[ου προ]ς φαρα[ω
c. 16 ll. lost.

fol. 42^v. Col. 1.
XL.

.
16 χ]ον
δριτ]ων αιρ[ειν] ε
πι τ]ης κεφαλη[ς
17 μ]ου εν δε τω κα
ν]ω τω επανω α
πο παντων των
γενων ὧν ὁ βα
σιλευς φαραω εσ
θιει εργον σιτο
ποιου και τα πε
τεινα του ουρα

νου κατησθιεν
αυτα απο του κα
νου του επι της
18 κεφαλῆς μου α
ποκριθεις δε ἴω
σηφ ειπεν αυτω
αυτη ἡ συγκρισις
αυτου τα τρεια κα
να τρεις ημεραι
c. 17 ll. lost.

Col. 2.
XL.

20
αρχης του [αρχοινο
χοου και της [αρχης
του αρχισιτοπ[οιου
εν μεσω των παι[δων
21 αυτου και απεκα[τε
στησεν τον αρχο[ι
νοχον επι την α[ρ
χην αυτου και εδω
κεν το ποτηριον
εις την χειρα φαρα[ω
22 τον δε αρχισιτοπο[ι
ον εκρεμασεν κ[α
θα συνεκρινεν α[υ
23 τοις ἴωσῃφ ουκ [ε
μνησθη δε ο αρχ[οι
νοχος του ἴω[σῃφ
αλλα επελαθετ[ο αυ
XLI. 1 του εγενετο δε
μετα δυο ετη η[με
ρων φαραω ε[ιδεν
ενυπ[νιον ωετο
c. 15 ll. lost.

fol. 43^v. Col. 1.
XLI.

3
αι βοες] παρα το χει
λος το]υ ποταμου
4 και κ]ατεφαγον αι
ξ βο]ες αι αισχραι και
λ]επται ταις σαρξιν
τ]ας ξ βοας τας κα

λ]ας τω ειδει και τας
ε]κλεκτας ηγερθη
5 δε φαραω και ενυ
πνιασθη το δευτε
ρον και ἴδου ξ στα
χ]υες ανεβαινον
ε]ν πυθμενει ενι
ε]κλεκτοι και καλοι
6 κα]ι ἴδου ξ σταχυες
λε]πτοι και ανεμο
7 φθ]οροι τους επτα
στ]αχυας τους εκλε
κτο]υς και τους πλη
ρει]ς ηγερθη δε φα
ραω και] ην ενυπ[νι
ον]
c. 16 ll. lost.

Col. 2.
XLI.

9
10 ση]μερον φ[αραω
ωργισθη τοις [παι
σιν αυτου και [ε
θετο ημας εν φ[υ
λακη εν τω οικω
του αρχιδεσμο
φυλακος εμε τε
και τον αρχισι
11 τοποιον και ει
δομεν ενυπνι
ον εν νυκτι μι
α εγω και αυτος
εκαστος κατα το
εαυτου ενυπνι
12 ον ειδομεν ην
δε εκει μεθ ημ[ω
ν[εα]νισκος παι[ς
ε[βραιος] του αρχ[ι
c. 19 ll. lost.

fol. 43^r. Col. 1.
XLI.

14
αυτο]υ και η[λθε]ν

- 15 πρ]ος φαραω [ει
 π]εν δε φαραω τω
 ι]ωσηφ ενυπνι
 ον ο εορακα και
 ο συνκρινων ου
 κ εστιν αυτο ε
 γω δε ακηκοα πε
 ρι σου λεγοντω
 ακουσαντα σε εν
 υπνια συνκρι
 16 ναι αυτα απο >
 κριθεις δε ιωσηφ
 τω φαραω ειπεν
 ανευ του θυ ου
 κ αποκριθησε
 ται το σωτηριδ
 17 φαραω ελαλησε
 δε φαραω τ[ω ι]ω
 σηφ] λε[γων
 c. 16 ll. lost.

Col. 2.
 XLI.

- 19 τα μ]ου [πονηραι και
 αισχραι τω [ειδει και
 λεπται ταις σ[αρξιν
 δια⁵ ουκ ειδογ[τοι
 αυτας εν ολη α[ιγυ
 πτω αισχροτερ[ας
 20 και κατεφαγον [αι
 επτα βοες αι λεπ[ται
 και αισχραι τας επ[τα
 βοας τας πρωτας
 τας καλας και εκλ[ε
 21 κτας και εισηλθ[ον
 εις τας κοιλιας α[υ
 των και ου διαδ[η
 λοι εγενοντο ο[τι
 εισηλθον εις τ[ας
 κοιλιας αυτων [και
 αι οψεις αυτω [ν αι
 σχραι καθαπε[ρ και
 την αρχην' ε[ξ
 >εγ]ε[ρθ]εις δε εκοι
 c. 14 ll. lost.

XLI. 19 οιας]οια*οιας^o

fol. 44^r. Col. 1.
 XLI.

- 24
 καλους] και τους πλη
 ρεις ειπ]ον ουν τοις
 εξηγη]ταις και ου
 κ η]ν δ απαγγελω
 25 μ]οι και ειπεν ιω
 σ]ηφ τω φαραω το
 ε]νυπνιον φαραω
 ε]ν εστιν δσα ο θς
 ποιει εδειξεν τω
 26 φ]αραω αι επτα βο
 ε]ς αι καλαι επτα ε
 τ]η εστιν και οι ε
 π]τα σταχυες οι κα
 λοι] επτα ετη εστι
 το] ενυπνιον φα
 27 ρα]ω εν εστιν και αι
 επτ]α βοες αι λεπται
 αι ανα]βαινουσαι ο
 πισω α]υτω [ν] επτα
 ετη εστι]ν
 c. 17 ll. lost.

Col. 2.
 XLI.

- 30 αλω]σει ο λε[ιμος
 31 την γην κ[α]ι ου
 κ επιγνωσ[θησε
 ται η ευθεια [επι
 της γης απο το [υ
 λειμου του εσ[ο
 μενου μετα ταυ
 τα ισχυρος γαρ ε
 32 σται σφοδρα πε
 ρι δε του δευτε
 ρωσαι το ενυπ[νι
 ον φαραω δις ο
 τε αληθες εσται
 το ρημα το παρ[α
 του θυ και ταχυ
 νει ο θς του πο[ι
 33 ησαι αυτο [νυν
 c. 19 ll. lost.

fol. 44^v. Col. 1.
XLI.

35
τα τω]ν επτα ε[τῶ
των] ερχομενῶ
τω]ν καλων του
τ]ων και συναχθη
τω ο σειτος ὑπο
χειρα φαραω βρω
ματα εν ταις πο
λεσιν φυλαχθη
36 τω και εσται τα βρω
ματα τα πεφυλα
γμενα τη γη εις
τα] επτα ετη του λει
μου ἃ εσονται εν
γ]η αιγυπτω και
ο]υκ εκτριβησε
τ]ῃ γη εν τω λει
μῶ]
c. 16 ll. lost.

Col. 2.
XLI.

39
πος φρον]ιμωτε
ρος και συ]νετωτε
40 ρος σου συ ε]ση επι
του οικου μο]υ και
επι τω στοματ]ι σου
ὑπακουσεται π]ας
ο λαος μου πλη]ν
τον θρονον ὑπ]ερ
41 ε]ξω σου εγω ει]πῃ
δε φαραω τω ἰω
σηφ ἰδου καθι]στη
μι σε σημερον [ε
πι πασης γης αι]γυ
42 πτου και περ]ιελο
μενος φαρα]ω τον
δακτυλιον [απο
τη]ς χειρος [αυτου
περ]ιεθη]κεν
c. 19 ll. lost.

fol. 45^v. Col. 1.
XLI.

44 φαραω τω ἰωσ]ηφ
εγω φαραω ανευ] σου
ουκ εξαρ]ει ουδεις
την χει]ρα αυτου ε
πι πασ]η γη αιγυπτῶ
45 και εκα]λεσεν φαρα
ω το ο]νομα ἰωσηφ
ψονθ]ομφανηχ
και εδ]ωκεν αυτω
την α]σεννεθ θυγα
τερα π]ετεφρη ιερε
ως ηλίου] πολεως
46 αυτω γυ]ναικα ἰω
σηφ δε η]ν ε]των >
c. 24 ll. lost.

Col. 2.
XLI.

48 των κυκ]λῳ αυ]της ε
θηκεν εν αυ]τη
49 και συνηγαγ]εν
ἰωσηφ σιτον ω]ς
την αμμον της
θαλασσης πολῦ
σφοδρα εως ου
κ ηδυναντο αρι
θμησαι ου γαρ ἦ
50 αριθμος τω δε
> ἰωσηφ εγενοντ]ο
υιοι δυο προ του
ελθειν τα ε]πτ'α [ε
τη του λειμου ο]υς
c. 24 ll. lost.

fol. 45^r. Col. 1.
XLI.

52
53 ως] μου παρηλ
θο]ν δε τα επτα ε
τη της ευθηνει
ας α εγενοντο
εν γη αιγυπτῶ
54 και ηρξατο επτα
ετη του λειμου

ερχεσθαι καθα ει
 πεν ιωσηφ και
 εγενετο λειμος
 εν παση τη γη ε
 δε παση τη γη αι
 γυπτου ησαν αρ
 55 τοι και επεινα
 σεν πασα η γη αι
 γυπτου]
 c. 19 ll. lost.

Col. 2.
 XLI.

57
 χω[ραι ηλθον εις αι
 γυπ[τον αγοραζειν
 προς ιωσηφ επε
 κρατησεν γ[αρ ο λι
 μος εν πασ[η τη γη
 XLII. 1 > ιδων δε ιακ[ωβ οτι
 εστιν πρασ[ις εν αι
 γυπτω ειπ[εν τοις
 υιοις αυτου ινα τι
 2 ραθυμειτε [ιδου α
 κηκοα οτι ε[στιν
 σιτος εν [αιγυπτω
 καταβητ[ε εκει και
 πριασθε [ημιν μι
 κ[ρα βρωματα ινα
 ζ[ωμεν και μη απο
 θ[ανωμεν
 >

fol. 46^r. Col. 1.
 XLII.

6 δελφοι ιωσηφ προσ
 εκυνησαν αυ[τω ε
 πι προσωπο]γ επι
 7 την γην ιδω]ν δε
 ιωσηφ τους] αδελ
 φους αυτου ε]πε
 γνω και ηλλο]τρι
 ουτο απ αυτω]γ και

XLII. 2 πριασθε] πριασθε* πριασασθε^c

Col. 2.
 XLII.

11 κ[ει]σιν [οι παιδες
 σου κατ[ασκοποι
 12 ειπεν δε αυ[τοις
 ουχι αλλα τα [ιχνη
 της γης ηλθ[ατε
 13 ειδειν οι δ[ε ει
 παν δωδε[κα ε
 σμεν οι πα[ιδες
 σου αδελφ[οι εν
 γη χα[νααν και ι
 δου ο [νεωτερος

fol. 46^v. Col. 1.
 XLII.

16 φαν]ερα γ[ε]γε
 σθαι τα ρ]ηματα υ
 μω]ν ει αληθευ
 ετε] η ου δε μη
 νη τ]ην υγιαν φα
 ραω] ει μην κατα
 σκο]ποι εστε
 17 και ε]θετο αυτους
 εν φ]υλακη ημε
 18 ρας τρει]ς ειπεν
 δε αυτοις] τη ημε
 ρα τη τριτη] του

Col. 2.

21
 εσ[μεν περι του α
 δελ[φου ημων οτι
 υπ[ερειδομεν την
 θλι[ψιν της ψυχης
 αυτ[ου οτε κατεδε
 ετο η[μων και ου
 κ εις]ηκουσαμεν
 αυτ[ου ενεκεν
 του]του επηλθεν
 εφ[ημας η θλιψις

fol. 47^v. Col. 2.
 XLII.

28 π]οιησεν θ[ς η

29 μ]ιν· ἤλθον [δε
π]ρος ἱακωβ [τον
π]ατερα αὐτων
ε]ἰς γῆν χανααν
καὶ ἀπηγγείλαν
αὐτῷ πάντα τὰ
συμβεβηκότα
αὐτοῖς λεγόν[τες
30 λε]λάληκεν ὁ [ἀν
θρώπος ὁ [κυρι
ος τῆς γῆς]

fol. 47^r. Col. 1.

XLII.

33 υμῶ]ν ἀφετε ὦ
δε] μετ' ἐμοῦ τ[ὸν
δ[ε α]γορασμὸν
τῆς σιτοδοσῖα[ς
τ]οῦ οἴκου ὑμ[ῶν
λ]αβόντες ἀπέλ
34 θετε καὶ ἀγαγε
τ]ε τὸν ἀδελφόν
υμῶν τὸν νεώ
τερ]ον πρὸς με
καὶ γ]νωσόμεαι ὅ
τι οὐ κατ]ασκο
ποι εἰστε ἀλλ' ο]τι

fol. 48^r. Col. 1.

XLIII.

3 ἰουδας λεγὼν] δια
μαρτυρία διαμεμα]ρ
τυρηται ἡμῖν ὁ α]ν
θρώπος λεγὼν] ὅ

fol. 48^r. Col. 2.

XLIII.

6, 7 λ]ῆος οἱ δ[ε εἰ
π]άν ερωτῶ[ν ἐπη
ρ]ωτήσεν ἡμ[ας ὁ
α]νθρώπος καὶ
τὴν γενεάν ἡ
μῶν λεγὼν εἰ ε
τι ὁ πατήρ ὑμῶν
ζη εἰ ἐστὶν ὑμεῖ
ἀδελφός καὶ ἀπηγ

γείλαμε]ν αὐτῷ
κατὰ τῆ]ν ἐπέ

fol. 48^v. Col. 1.

XLIII.

9 ρτῆκ]ως ἐσομ[αι
εἰς] σε πάσας τὰ[ς
10 ἡ]μέρας εἰ μὴ γ[άρ
ἐβραδυναμὲν [ἡ
δὴ ἀν ἐστρεψα
11 μὲν δις εἰπεν δὲ
αὐτοῖς ἰσραὴλ ὁ
πατήρ αὐτῶν εἰ
οὕτως ἐστὶν τοῦ
το ποι[ήσα]τε λαβετε
ἀπὸ τῶν[τ] καρπῶν τῆς

fol. 48^v. Col. 2.

XLIII.

14 π[οῦ καὶ ἀποστεί
λ[αι τὸν ἀδελφόν
ὑμῶν τὸν ἐνὰ καὶ
τ[ὸν βενιαμὲν ἐγώ

fol. 49^v. Col. 2.

XLIII.

21 γυρίο]ν ἐ[καστοῦ
ἐν]τῷ μ[αρσιππ
ω] αὐτοῦ το δὲ [ἀργ
υ]ρίον ἡμῶν [ἐν
σ]ταθμῷ ἀπε[στρε
ψ]αμεν νῦν [ἐν
τ]αῖς χερσὶν [ἡμῶ
22 κ]αὶ ἀργυρίο]ν [εἰτε
ρ]ὸν ἡ[νεγκαμεν

fol. 49^r. Col. 1.

XLIII.

25 ονοῖς αὐ]τῶ[ν ἡ
τοιμασά]ν δὲ [τὰ
δω]ρα εἰς τοῦ ἐλ
θεῖ]ν τὸν ἰωσήφ
με]σημβρίας ἡ
κο]ύσαν γὰρ ὅτι [ε
κει] μελλεῖ ἀρισ[τᾶ
26 τὴν οἰκ]ῆ]ν ἰω[σήφ

fol. 50^v. Col. 2.
XLIV.

1 leaf missing.

17 αὐτ]ος ἐστὰ[ι
μου π]αῖς ὑμεῖς
δε ἀνα]βητε με
τὰ σωτ]ηρίας πρὸς
τὸν πα]τέρα ὕ
18 μὼν ἐ]γγισας δ[ε α
ὕτω ἰο]ύδας ε[ἰ
πεν δεο]μαι κυ[ρίε

fol. 50^r. Col. 1.
XLIV.

21 εἰπας δὲ [τοῖς παι
σιν σου κ]αταγαγε
τε αὐτὸν [πρὸς με
καὶ ἐπιμ]ελου
22 μαι αὐτο]ν καὶ εἰ
πον τῷ [κυρίῳ οὐ δυ
νήσεται το παι
δαριον [καταλι
πε]ιν

B. PAPYRUS 962 (CHESTER BEATTY PAPYRUS V): III CENTURY A.D.

fol. 1^v.

Gen. VIII. 13] κιβωτου ην εποι
π]ροσωπου της γης
14 εξη]ρανθη η γη
16] της κιβωτ[ου
] υιων σου με[τα
17] απο [πε]τειν[ων
] επι της γης[

fol. 1^r.

21 οτι ενκειτ[αι
εκ νεοτητος []
α]ν καθως επ[οιησα
22 ρι]σμος ψυχ[ος
τ]α παυσου[σιν
IX. 1 το]υ και ειπε[ν
]την γην
2]ς εσται επι π[ασιν

fol. 2^r.

XXIV. 13]ξδ] ιδο]ν ε[γ]ω εστηκα επι της πηγης του υδατος αι
δε θυγατερες των οι]κουντων την πολιν εκπορευονται υδρ[ευ
14 σασθαι υδωρ και εσ]ται η παρθενος η αν εγω ειπω επικλεινθ
μοι την υδριαν σ]ου ινα πιω και ειπη μοι πие και τας καμηλους
σου ποτιω εως] αν παυσωνται πεινουςαι ταυτην ητοιμασας
τω παιδι] σου ισαακ' και εν τούτω γνωσομαι οτι εποιησας ελεος
15 τω κυριω] μου αβρααμ και εγενετο προ του αυτον συντελεσαι λα
λουντα] εν τη καρδια και ιδου ρεβекка εξεπορευετο η τεχθειςα
βαθ]ουηλ υιω μελχας της γυναικος ναχωρ αδελφου δε αβρααμ
16 εχο]υσα την υδριαν επι των ωμων η δε παρθενος ην καλη τη ο
ψε]ι σφοδρα παρθενος ην ανηρ δε ουκ εγνω αυτην καταβασα δε
17 επ]ι την πηγην επλησεν την υδριαν ανεβη επεδραμεν δε ο παις
ε]ις συναντησιν αυτη και ειπεν ποτισον με μεικρον υδωρ εκ της υδρι
18 ας σου η δε ειπεν πие κε και εσπευσεν καθελιν την υδριαν επι τον
19 βρα]κιονα εαυτης και εποτισεν αυτον εως επαυσατο πεινων και ει
20 πεν και ταις καμηλοις σου υδρευσομαι εως πασαι πιωσιν και ε
σπευσεν και εξεκενωσεν την υδριαν εις το ποτιστηριον και εδραμε
21 ε]τι επι το φρεαρ αντλησαι και υδρευσατο πασαις ταις καμηλοις ο δε
αγθρωπος [κατε]μανθανεν αυτην και παρεσιωπα του γνωμαι [η ευ

XXIV. 16 δε] e appears to be dotted

fol. 2^v.

XXIV.

[ξε]

21, 22 ὁδωκεν κς την οδον αυτου η ου [εγενετο δε ηνικα επαυσαντο
 αι καμηλοι πασαι πεινουσαι ελαβεν ο ανθρ[ωπος ενωτια χρυσα ανα
 δραχμην ολκης και δυο ψελια χρυσα επ[ι τας χειρας αυτης δεκα
 23 χρυσων ολκην αυτων και επηρωτησεν αυτην [και ειπεν θυγατηρ
 24 καταλυσαι και ειπεν αυτω θυγατηρ βαθουηλ ειμι ε[γω του μελχας
 25 ον ετεκεν τω ναχωρ και ειπεν αυτω αχυρα και χορτα[σματα πολλα
 26 παρ ημειν και τοπος καταλισεως και ευλογησας ο ανθρ[ωπος προς
 27 εκυνησεν τον κν και ειπεν ευλογητος κς ο θς του [κν μου
 αβρααμ ος ουκ ενκατελειπεν την δικαιοσυνην και την αληθι[αν α
 πο του κν μου εμε ευοδωκεν ο κς εις οικον του αδελφου του κν μ[ου
 28 και δραμουσα η παις απηγ'γειλεν εις τον οικον της μητρος α[ν
 29 της κατα τα ρηματα ταυτα τη δε ρεβεκκα αδελφος ην ω ονομα [λαβαν
 30 και εδραμεν λαβαν προς τον ανθρωπον εξω επι την πηγην και ε
 γενετο ηνικα ειδεν τα ενωτια και τα ψελια επει τας χειρας της
 αδελφης αυτου και οτε ηκουσεν ρεβεκκας τα ρηματα της αδελ
 φης αυτου λεγουσης ουτως λελαληκεν μοι ο ανθρωπος και ηλ
 θ[εν προς τον ανθρωπον εστηκοτος αυτου επι των καμηλων

fol. 3^v.

XXIV.

[ξϛ]

31 επι της πηγης και ειπ[εν αυτω δευρο εισελθε ευλογητο[ς κς] ινα [τι
 εστηκας εξω εγω δε] ητοιμακα την οικιαν και τον ποταμ[ον ταις καμηλοις
 32 εισηλθεν δε ο α[νθρωπος εις την οικιαν και απεσαξεν τας καμηλους
 και εδωκεν αχ[υρα και χορτασματα ταις καμηλοις και υδωρ τοις πο
 33 σιν αυτου και τ[οις ποσιν των ανδρων των μετ αυτου και παρεθηκεν
 αυτοις φαγειν] και ειπεν ου μη φαγω εως του λαλησαι με τα ρηματα
 34, 35 μου] και ειπαν λαλησον και ειπεν παις αβρααμ ειμι εγω κς ο θς ευ
 λογη[σεν τον κν μου σφοδρα και υψωθη και εδωκεν αυτω προβα
 τα κα[ι μοσχους και αργυριον και χρυσιον και παιδας και παιδισκας
 36 κα]μηλους και ονους και ετεκεν σαρρα η γυνη του κν μου υιον ενα
 37 τω κω μου μετα το γηρασαι αυτον και εδωκεν αυτω οσα ην αυτω
 38 και ωρκισεν με ο κς λεγων ου λημψη γυναικα τω υιω μου απο των
 39 θυγατερων των χαναναιων μεθ[ω εν εγω οικω εν τη γη αυτων αλλα
 40 ψη γυναικα τω υιω μου εκειθεν ειπα δε τω κω μου μηποτε ου πο
 ρευσεται η γυνη μετ εμου και ειπεν μοι κς ο θς ω ευηρεστησα εναν
 τιον αυτου αυτος αποστελει τον αγ'γελον αυτου μετα σου και ευθ

fol. 3^r.

XXIV.

[ξζ]

40 δω[σε] την οδον σου και λημψη γυναι[κα τω υιω μου εκ της φυλης μου
 41 η εκ το[υ ο]ικου του πατρος μου τοτε αθως ε[σθ] απο της αρας μου ηνικα
 γαρ εαν ελθης εις την εμην φυλην και μη σοι δ[ωσιν και εσθ] αθως α

XXIV. 27 (ευλογη)τος κς]σαν κν* τος κς

33 αυτοις φαγειν 962 (inc) 31] the common reading of αυτοις αρτους φαγειν is too long by approxi-
 mately six letters.

42 πο του ωρκισμού μου και ελθων σημερον επι την [πηγην ειπα $\overline{\kappa\epsilon}$ ο $\overline{\theta\varsigma}$
του $\overline{\kappa\upsilon}$ μου αβρααμ ει συ ευοδοις μοι την οδον $\overline{\mu}$ [ου ην νυν εγω πο
43 ρευομαι εις αυτην ιδου εγω εστηκα επι την πηγη[ν του υδατος και αι
θυγατερες των ανθρωπων της πολεως εξελευσον[ται υδρευσασθαι
υδωρ και εσται η παρθενος η αν εγω ειπω ποτισ[ον με μικρον
44 υδωρ εκ της υδριας σου και ειπη μοι και συ πие και ταις καμ[ηλοις
σου υδρευσομαι αυτη η γυνη ην ετοιμασεν $\overline{\kappa\varsigma}$ τω εαυτου θερα[ποντι
ισαακ και εν τουτω γνωσσομαι διοτι πεποιηκας ελεος τω $\overline{\kappa\tau\omega}$ μου
45 αβρααμ και εγενετο προ του με συντελεσαι λαλουντα εν τη δια[νοια
ευθυ ρεβεκκα εξεπορευετο εχουσα την υδριαν επι των ωμων
και κατεβη επι την πηγην και υδρευσατο ειπον δε αυτη ποτισον $\overline{\mu}$ [ε
46 και σπενυσσα καθειλεν την υδριαν $\alpha\phi$ εαυτης και ειπεν πие συ και
τας καμηλους σου ποτιω και επειον και τας καμηλους μου εποτισεν
47 και επηρωτησα αυτην και ειπα τινος ει θυγατηρ αναγ'γειλον μοι
η δε ειπεν θυγατηρ βαθουηλ ειμι του υιου ναχωρ ον ετεκεν
αυτω μελχα και περιεθηκα αυτη ενωτια και τα ψελια περι τας

fol. 4^v.
XXIV.

[ξη]
48 χειρας αυτ]ης και ευδοκη[σ]ας π[ροσε] κυνησα $\overline{\kappa\upsilon}$ τον $\overline{\theta\upsilon}$ του $\overline{\kappa\upsilon}$
μου αβρααμ] ος ευδωσεν με εν οδω αληθειας λαβειν την θυ
49 γατερα του α]δελφου του $\overline{\kappa\upsilon}$ μου τω υιω αυτου ει ουν ποιεите υμεις
ελεος]γ και δικαιοσυνην προς τον $\overline{\kappa\upsilon}$ μου απαγ'γειλατε μοι
50 ινα επιστρε]ψω εις δεξια η εις αριστερα αποκριθεις δε λαβαν
 $\kappa\alpha\iota$ β[αθουη]λ ειπαν παρα $\overline{\kappa\upsilon}$ εξηλθεν το προσταγμα τουτο ου δυ
51 νησομεθα ουν αντειπειν κακον καλω ιδου ρεβεκκα ενωπι $\overline{\omega}$
σου λαβων απελθε και εστω γυνη τω υιω του $\overline{\kappa\upsilon}$ σου καθα ελα
52 λησεν $\overline{\kappa\varsigma}$ εγενετο δε εν τω ακουσαι τον παιδα τον αβρααμ των
53 ρηματων αυτων και προσεκυνησεν επι την γην $\overline{\kappa\omega}$ και εξεγεν'
κας ο παις σκευη αργυρα και χρυσα και ιματισμον εδωκεν ρεβεκκα
54 και δωρα εδωκεν τω αδελφω αυτης και τη μητρι και εφ'αγον και ε[πι
ον αυτος και οι ανδρες οι μετ αυτου οντες και εκοιμηθησαν και [ανα
στας πρωι ειπεν εκπεμψατε με ινα απελθω προς τον $\overline{\kappa\upsilon}$ [μου
55 ειπαν δε οι αδελφοι αυτης και η μητηρ μεινατω η παρθενος [με
56 θ ημων ημερας ωσει δεκα και μετα ταυτα απελευσετα[ι ο δε
ε]ιπεν προς αυτους μη κατεχετε με και $\overline{\kappa\varsigma}$ ευδωσεν την ο[δον] μου
57 ε]κπεμψατε με ινα απελθω προς τον $\overline{\kappa\upsilon}$ μου ειπαν δε καλεσωμ[εν] την
58 παιδα και ερωτησωμεν το στομα αυτης και εκαλεσαν ρεβ[εκκαν]

fol. 4^r.
XXIV.

[ξθ]
58 και ειπαν α[υτη] πορευ[ση] μετα του ανθρωπου το]υτου η δ[ε] ειπεν
[πορευσο]
59 μαι και εξεπεμψαν ρεβεκκαν την αδελφην αυτων $\kappa\alpha\iota$ τα υπαρχον
60 τα αυτης και τον παιδα τον αβρααμ και τους μετ αυτου και ε[υ]λογησαν ρε
βεκκαν την αδελφην αυτων και ειπαυ αυτη αδελφη ημω[ν] ει γινου
ει^s χειλιαδας μυριαδων και κληρονομησατω το σπερμ[α] σου τας πο

61 λεις των υπεναντιων αναστασα δε ρεβεκκα και αι αβ[ραι αυτης
 επεβησαν επι τας καμηλους και επορευθησαν μετα του [ανθρωπου
 62 και αναλαβων ο παις την ρεβεκκαν απηλθεν ισαακ δε επορευετο δια
 της ερημου κατα το φρεαρ της ορασεως αυτος δε κατωκει εν τη γη
 63 προς λιβα και εξηλθεν ισαακ αδολεσχησαι εις το πεδιον το προς
 δειλην και αναβλεψας τοις οφθαλμοις ειδεν καμηλους ερχομενας
 64 και αναβλεψασα ρεβεκκα τοις οφθαλμοις ειδεν τον ισαακ και κατε
 65 πηδησεν απο της καμηλου και ειπεν τω παιδι τις εστιν ο ανθρω
 πος εκεινος ο πορευμενος εν τω πεδιω εις συναντησιν ημειν
 ειπε]ν δε ο παις ουτος ο κς μου η δε λαβουσα το θεριστρον περιε
 66 βαλε]το και διηγησατο ο παις τω ισαακ παντα τα ρηματα α εποι
 67 ησε]ν εισηλθεν δε ισαακ εις τον [οικον] της μητρος αυτου και ε
 λαβ]εν την ρεβεκκαν και εγενετο αυτου γυνη και ηγαπησεν αυτη
 I και π]αρεκληθη ισαακ περι σαρρας της μητρος αυτου προσθεμε

XXV.

fol. 5^v.

XXV.

ο
 I, 2 νος δε αβρααμ ελα]βεγ γυναικα η ονομα χετ'τουρα ετεκεν δ[ε αυτω
 τον ζεμβραν και τον] ιεζαν και τον μαδαιμ και τον μαδιαμ και τον [ισ
 3 βοκ και τον σωυε] ιωξαν δε εγεννησεν τον σαβαθ και τον θα]ι
 μαν και τον δαιδ]αν υιοι δε δαιδαν εγενοντο ραγουηλ και να
 4 βδεηλ και ασσουρ]ειμ και λατουσσειμ και λωμειν υιοι δε
 μαδιαμ γεφαρ] κ[α]ι αφερ και αινωχ και αβειρα και ραγα ουτοι παν
 5 τες ησαν υιοι χετ'τουρας εδωκεν δε αβρααμ παντα τα υπαρχον
 6 τα αυτου ισαακ τω] υιω αυτου και τοις υιοις των παλλακων του αβρααμ
 εδωκεν αβρααμ δ]οματα και εξαπεστειλεν αυτους απο ισαακ
 του υιου αυτου ετι ζ]ωντες αυτου προς ανατολας εις την ανατολην
 7 ταυτα δε τα ετη ζω]ης ημερων αβρααμ οσα εζησεν ροε ετη
 8 και εκλειπων απεθ]αγεν αβρααμ εν γηρει καλω πρεσβυτερος
 9 και πληρης ημερων κ]αι προσετεθη προς τ[ο]ν λ[α]ον αυτου και εθα
 ψαν αυτον ισαακ και ισ]μαηλ οι υιοι αυτου [εις το σπηλαιον το] διπλουν
 εις τον αγρον εφρων] του του χετ'ταιου ο [εστιν απεναντι μαμ]βρη
 10 τον αγρον και το σπηλαι]ον ο εκτησατο [αβρααμ παρα των υιω]ν
 του χετ εκει εθαψαν α]βρααμ και σαρραν [την γυναικα αυτο]ν
 11 εγενετο δε μετα το απ]οθανειν τον αβρα[αμ ευλογησεν ο θς] ισαακ

fol. 5^r.

XXV.

οα
 II, 12 το]ν υιον αυτου και κατωκησεν ισαακ π[α]ρα το φ[ρεαρ της ορασεως αυ
 ται] δε αι γενεσεις ισμαηλ του υιου αβρααμ ον [ετεκεν αγαρ η παι
 13 δισκη σαρρας τω αβρααμ και ταυτα τα ονοματα [των υιων ισμαηλ
 κατ ονομα των γενεων αυτου πρωτοτοκος ι]σμαηλ ναβαιωθ
 14 και κηδαρ και ναβδεηλ και μασσα και μασμα [και ιδουμα και
 15 μασσην και χοδαρ και θαιμαν και ιετουρ και γ]αφες και κεδμα

XXV. 9 τ(ου)¹⁰ thus apparently. Neither Kenyon's ρ nor Galiano and Gil's ι (p. 10) is possible since a connective stroke from the preceding letter is clearly visible—something not characteristic of ρ and ι. The connective stroke together with the position of following ο (cf. τ^ο) make τ the most probable reconstruction.

16 ουτοι εισιν υιοι ισμαηλ και ταυτα τα ονομα[τα αυτων εν ταις
 σκηναις αυτων και εν ταις επαυλεσιν αυτω[ν δωδεκα αρχον
 17 τες κατα τα εθνη αυτων και ταυτα τα ετη της [ζωης ισμαηλ
 ρλζ ετη και εκλιπων απεθανεν προσετε[θη προς το γενος
 18 αυτου κατωκησεν δε απο ευειλατ' εως σουρ[η εστιν κατα
 προσωπον αιγυπτου εως ελθειν προς ασσυρι[ους κατα προσω
 19 πον παντω[ν των αδ]ελφων αυτου κατωκησεν [και αυται
 αι γενεσε[ις ισαακ του υιου] αβρααμ αβρααμ δε [ε εγεννησεν τον
 20 ισα[ακ ην δε ισαακ τεσσε]ρακοντα ετων οτε ε[λαβε την ρεбек
 καν [θυγατερα βαθουηλ] του συρου εκ της μ[εσοποταμιας αδελ
 21 φην [λαβαν του συρου ε]αυτω γυναικα εδ[ειτο δε ισαακ
 κυ περ[ι ρεбекκας της] γυναικος αυτου ο[τι στειρα ην επηκου
 σεν δε αυτ[ου ο θς και] ελαβεν εν γαστρι ρ[εбекκα η γυνη

fol. 6^v.
 XXX.

9 leaves lost.

20 καιρ[ω αιρετ]ει
] ονομα αυ[του
 21 εκαλεσ]εν το[
 c. 4 ll. lost
 24 λεγουσ]α προσθετω[
 25 τ]ον ιωσηφ ειπ[εν
 τ]ον τον μου[
 26 π]ερι[
 c. 3 ll. lost
 28 το]ν μισθ[ον
 29 ια[κω]β[συ γινωσκε]ις α δεδο[υλευκα
 30 με]τ εμου μεικρα γαρ[ην ο]σα σοι η[ν
 πληθ]ος και ευλο[γησεν
 c. 2 ll. lost

fol. 6^r.
 XXX.

31]δε αυ[τω
 του]το παλι[ν
 32 τ]α προβ[ατα
 c. 4 ll. lost
 33 κεκλεμμε]νον εσται παρ[εμοι
 35 δι]εστειλεν εν τη η[μερα
 διαλε]γκους και πα[σας
 παν] ο η[ν
 c. 2 ll. lost
 36 εποιμ]αινεν τα[
 37 ρα]βδον στ[υρακινην
 αυ]τας ιακω[β λεπ]ισματα λευκα περ[ισυρων
] το λευκον ο ελεπισε[ν
 38 ελεπι]σεν εν[
 c. 1 l. lost

fol. 7^v.
XXX.

- [κβ]
- 38 τιστηριων του υδ]ατος εν[α ως αν ελθωσιν τα προβατα πι]ειν ενωπ[ιων
[των]
- 39 ραβδων ελθοντων αυτων εις το πιειν εγκισσησω]σιν τα προβ[ατα εις
τας ραβδους και ετικτον τα προβατα διαλευκα και ποι]κιλα και
σπο[δοειδη]
- 40 ραντα τους δε αμνους διεστειλεν] ιακωβ και εθ[ηκεν] εναντιον τ[ων
προβατων κριων διαλευκον και] παν ποικιλον εν τοις α[μνοις και]
διεχ[ωρι]
- σεν αυτω ποιμνια καθ' αυτον κ]αι ουκ εμειξεν αυτα[εις τα προβατα
- 41 λαβ[αν] εγε[νετο δε εν τω καιρω εκε]ιγω ω ενεκισσησεν[τα προβατα εν
γασ[τρ]ι: λαμβ[ανοντα] εθηκεν ιακωβ τας ραβδους εναντιον των προ
[βατων]
- 42 εν[ταις ληνοις του εγκισσησαι αυτα κατα τας ραβδους ηνικα δ' αν
[ετεκον τα]
- πρ[οβατα] ουκ ετιθει εγενετο δε τα ασημα του λαβαν τα δε επισημα του
[ιακωβ]

c. 3 ll. lost

XXXI.

- 1 ημ]ων[
2 προσ]ωπον λα[βαν
3 ημερα]ν ειπεν[
]και εις τ[ην

c. 2 ll. lost

fol. 7^r.
XXXI.

- [γγ]
- 5 του πατρο[ς υμων] οτι ουκ εστιν προς εμου ω]ς εχθες κ[αι] τριτην
[ημεραν]
- 6 ο δε θς το[υ] πατρος μου ην μετ' εμου και αυται δε] οιδατε ο[τι] εν παση
[τη ισχυ]
- 7 ι μου δεδ[ουλευκα] τω πατρι υμων ο δε πατηρ υμων παρεκρουσατο με
και ηλλαξ[ε] τον μισθον μου[των ιαμων και ουκ εδωκεν αυτω ο θς
- 8 κακοποιη]σαι με εαν ουτως ειπ[η] τα ποικιλα εσται σου μισθος και
[τεζεται]
- παντα τα π]ροβατα ποικιλα εαν δε ε[ιπη] τα λευκα εσται σου μισθος και
[τεζεται]
- 9 παντα τα π]ροβα[τ]α λευκα και αφ[ειλατο] ο θς παντα τα κτηνη του] πατρ
[ος υμων]
- 10 και εδωκεν μοι αυτα και εγενετο ηνικα ενεκισσων τα προβ[α]τα και
[ειδ]ον τοις [οφθαλ]
- μοις αυτα εν τω υπνω και ιδου οι τραγοι και κριοι αναβαι]νοντες[ησαν
[επι τα προ]
- 11 βατα και τας αιγας διαλευκοι και ποικιλοι και σποδοειδει]ς ραντο[ι
[και ειπεν]
- 12 μοι ο αγγελος του θυ καθ' υπνον ιακωβ εγω δε ειπα τι εστιν και] ειπεν[
[αναβλεψον]

c. 3 ll. lost

- 13 ραντ]ους ε[ωρακα
]θου ου η[
αναστηθ]ι και εξ[ελθε
]και εσομ[αι
c. 2 ll. lost
- fol. 7a^v.
XXXI. 17 κα]μηλου[ς
18]αυτου[
]εν τη μ[εσοποταμια
αυ]του εις[
19 δ]ε ραχηλ τ[α
c. 7 ll. lost
24 φ]υλαξαι[
25]λαβαν[
] λαβ[αν
26]λαβ[αν
α πεδ]ρα και[εκ]λοποφ[ορησας
αι]χμαλωτ[ιδας
- fol. 7a^r.
XXXI. 29 σεα]υτον μη[ποτε
30 επ]ιθυμια γαρ
c. 7 ll. lost
33 οικου]ν λεια[ς
]τον οικου]ν
παιδισκω]ν και[
34 ρ]αχηλ[
ενε]βαλεν[αυ]τα κα[ι
35] φερε κε[
- fol. 8^r.
XXXI. [9f]
35 το κατ]εθισμον των γυναικων μοι εστι]ν ηρευνησεν[δε λαβαν
36 εν ολω τ]ω οικω[και ουχ ευρεν τα ειδωλα ωργ]ισθη δε ιακωβ[και εμα
χεσατο τ]ω λαβαν[αποκριθεις δε ιακωβ ειπε]ν τω λαβαν τ[ι το α
δικημ]α μου κ[αι τι το αμαρτημα μου οτι κατεδι]ωξας οπισω[μου
37 και οτι] ηρευν[ησας παντα τα σκευη μου τι ευρ]ες απο παντ]ων των
α]δελφων σου[
τ]ων δυο ημω[ν
38]και αι αιγες[
c. 3 ll. lost
40 πα]γετος της ν[υκτος
41 τω]ν οφ[θαλμων ταυ]τα μοι ει[κοσι
c. 3 ll. lost

42]πατρ[ος
εξαπ]εστει[λας
1 l. lost

fol. 8^v.
XXXI.

[ζζ]
43 λαβ]αν ειπεν τω ια[κωβ αιθυγατερες θυγατερε]ς μου και οι υι[οι υιοι μου
και] τα κτηνη μο[υ και παντα οσα συ ορας εμα εστ]ιν και τ[ων θυγατερ
ων μο]υ τι ποιησω[ταυταις σημερον η τοις τεκνοις αυτ]ων οις[ετεκ
44 ον νυ]ν ουν δευρ[ο διαθωμεθα διαθηκην εγω και συ] και εσται ει[ς
μαρτυ]ριον ανα μ[εσον εμου και σου ειπεν δε αυτω] ιδου ου[θεις
μεθ] ημων εστιν
45 ιακω]β λιθον[
c. 3 ll. lost
47]βουνος τη[ς
48] ειπεν δε[
η]ν εστησ[α

49]ο βου[νος
]βουνο[ς
μεσο]ν εμ[ου
c. 2 ll. lost

50]ειπ[εν
αποστ]ησομε[θα
]ει λ[ημψη

fol. 9^r.
XXXI.

9η
50, 52 θυγατρασιν μο]υ αρα ουθεις μεθ ημων εστιν εαν τε γαρ εγω
μη διαβω προς σε] μηδε συ διαβης προς εμε τον βουνον τουτον
53 και την στηλην τα]υτην επι κακια ο θς αβρααμ και ο θς ναχωρ
54 κρινει α]να μεσ[ον] ημων και ωμοσεν ιακωβ κατα του φοβου
του πατρ]ος αυτ[ου] ισ[α]ακ και εθυσεν ιακωβ θυσιαν εν τω ορει και ε
καλεσεν] τους αδ[ελ]φους αυτου και εφαγον και επιον και εκριμηθη
55 σαν εν τω ορει α]ναστας δε λαβαν το πρωι κατεφιλησεν τους υιους
αυτου και τας θυγατερας] αυτου και ευλογ[ησεν α]υτους και αποστρα
XXXII. 1 φεις λαβαν απηλθεν εις τον τοπον αυτου κα]ι ιακωβ απηλθεν
εις την εαυτου οδον κ]αι αναβλ[εψας ειδεν παρεμβολην θυ παρεμ
2 βεβ]ληκυιαν και συνη]ντησαν [αυτω οι αγγελοι του θυ ειπεν δε
ιακωβ ηνικα ειδεν αυτους παρεμβολη θυ αυτη και εκαλεσεν το
3 [ονομα του τοπου εκεινου παρεμβολαι απεστειλεν δε ιακωβ αγ]
[γελους εμπροσθεν αυτου προς ησαυ τον αδελφον αυτου εις γην]
4 σθειρ εις χωραν εδ]ωμ και ε[νετειλατο αυτοις λεγων ουτως ερει
τε τω κω] μου ησαυ ο]υτως λε[γει ο παις σου ιακωβ μετα λαβαν παρ
5 ωκησα και εχρονι]σα εως τ[ου νυν και εγενοντο μοι βοες και ονοι
και προβατα και π]χιδες κα[ι παιδισκαι και απεστειλα αναγγειλαι

XXXI. 54 (εφ)αγ(ον)] οβ* αγ^c

fol. 9^v.

XXXII. 5,

9θ

- 6 τω $\overline{\kappa\omega}$ μου ησαν ἵνα ευρη ο παῖς σου χάριν ἐν[αντίον σου καὶ ἀνέστρε-
ψαν οἱ ἀγ' ἄγγελοι πρὸς ἱακωβ λέγοντες ἦλθομ[εν πρὸς τὸν ἀδελφόν σου
ησαν καὶ ἐρχεται εἰς συνάντησιν σοί· καὶ τετ[ρακοσιοὶ ἄνδρες μετ' αὐ-
7 τοῦ ἐφοβήθη δὲ ἱακωβ σφόδρα καὶ ἠπορεῖτ[ο καὶ] διείλεν [τὸν λαὸν τὸν
8 μετ' αὐτοῦ καὶ τοὺς βοᾶς καὶ τὰ πρόβατα εἰς δύο] παρεμβ[όλας καὶ
[εἶπεν]
ἱακωβ ἐὰν ἐλθῇ ἡσαν εἰς παρεμβολὴν μίαν [καὶ] ἐκκο[ψῇ αὐτὴν καὶ ἐσ-
9 ται] ἡ παρεμβολὴ ἡ δευτέρα εἰς τὸ σῶζεσθ[αι εἶπεν δὲ ἱακωβ ὁ $\overline{\theta\varsigma}$ τοῦ
πατρὸς μου ἀβραάμ καὶ ἰσαάκ $\overline{\kappa\epsilon}$ ο εἶπ[ας] μοι [ἀποτρέχε εἰς τὴν γῆν τῆς
10 [γενεσεως σου καὶ ἐν σὲ ποιήσω ἱκανοῦται μοι ἀπὸ πάσης δικαιοσύνης
[καὶ α]
πο πάσης ἀληθ]ειας ἡς ἐ[ποίησας τῷ παιδί σου ἐν γὰρ τῇ ραβδῷ μου
[διεβήν]
11 τὸν ἰορδάνην τοῦτον νῦν δὲ γέγονα εἰς δύο παρεμβολὰς ἐξελού με]κ
χειρὸς
τοῦ ἀδελφου μου ἡσαν ὅτι φοβούμαι ἐγὼ αὐτὸν μήποτε ἐλθὼν παταξῇ
[μὲ] καὶ
12 [μῆτερα ἐπὶ τέκνοις συ δὲ εἶπας καλῶς ἐν σὲ ποιήσω καὶ θήσω τὸ]
σπέρμα σου ὡς τὴν ἀμμὸν τῆς θ[ε]αλάσσης [ἡ οὐκ ἀριθμηθήσεται
13 ἀπὸ τοῦ πληθους καὶ ἐκοιμήθη] ἐκεῖ τῇ νυκτὴ ἐκείνην
καὶ ἐλαβὲν ὧν ἐφῆρεν δῶρα καὶ ἐ]ξάπεσται[λεν ἡσαν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ

fol. 10^r.

XXXII.

ρ

- 14, 15 αἰγὰς $\overline{\theta}$ [τραγούς] $\overline{\kappa}$ πρόβατα $\overline{\theta}$ κρείους $\overline{\kappa}$ καμηλοὺς θηλαζούσας
καὶ τὰ π[αιδία αὐτ]ῶν $\overline{\lambda}$ βοᾶς $\overline{\mu}$ ταυροὺς $\overline{\iota}$ οἰνοὺς $\overline{\kappa}$ καὶ πώλους $\overline{\iota}$
16 καὶ ἐδω[κεν] διὰ χειρὸς τοῖς παισὶν αὐτοῦ ποιμνίον κατὰ μόνας εἰ-
πεν δὲ τοῖς [παι]σιν αὐτοῦ προπορευέσθε ἐμπροσθεν μου καὶ διὰ
17 στεμα πο[ιεῖτε] ἀνα μέσον ποιμνῆς καὶ ποιμνῆς καὶ ἐνετείλατο
τῷ πρωτῷ [λεγ]ῶν ἐὰν σοὶ συνάντησῃ ἡσαν ὁ ἀδελφός μου καὶ ἐρω-
τᾷ σε λεγῶν [τ]ίνος εἰ καὶ ποῦ πορευῇ καὶ τίνος τὰ προπορευόμενα
18 ταῦτα τὰ ἐ[μπ]ροσθεν σου τοῦ παιδὸς σου ἱακωβ δῶρα ἀπεσταλ[κεν]
19 τῷ $\overline{\kappa\omega}$ ἡ[σαν] καὶ ἰδ[ὲ] οὗτος ο[πισ]ω ἡμ[ῶν] καὶ ἐνετείλατο τῷ πρω-
τῷ κα[ὶ τῷ] δευτέρῳ [καὶ τῷ] τρίτῳ καὶ πᾶσι τοῖς προπορευομένοις ο[πισ]ω
πρωτῶν ποιμνίων τοῦ τῶν λεγῶν κατὰ τὸ ρῆμα τοῦτο λαλήσατε
20 ἡσαν [ἐν τῷ] εὐρεῖν υμᾶς αὐτὸν καὶ ἐ[ρε]ίτε ἰδ[ὲ] οὗτος ο παῖς σου ἱακωβ
παράγ[ει]ται ὀπίσω ἡμῶν ε[ἶ]πεν γὰρ ἐξείλασθ[αι] τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ἐν τοῖς δώροις τοῖς προ[πο]ρευομένοις αὐ[τοῦ] καὶ μετὰ τοῦτο
οψομαί[το] τὸ πρόσωπο[ν] αὐτοῦ ἰσως γὰρ προσδεξ[ε]ται τὸ πρόσωπον
21 μου καὶ παρε[πο]ρευετο τὰ δῶρα[ν] κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ αὐτός
22 δὲ ἐκοιμήθη τῇ νυκτὴ ἐκείνῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ ἀναστὰς δὲ τὴν
νυκτὴ ἐκεῖν[ήν] ἐλαβὲν τὰς δύο θυγατέρας καὶ τὰς δύο παιδίσκας

fol. 10^v.

XXXII.

ρα

22, 23 και τα ἱᾱ παιδια αυτου και διεβη την διαβασ[ιν του ιαβ]ρκ και ελ[α
 βεν αυτους και διεβη τον χειμαρρουν και δι[εβιβα]σεν παντα τ[α
 24 αυτου ὑπελειφθη δε ἱακωβ̄ μονος και επαλ[αιεν] ανθρωπος μ[ε
 25 τ αυτου εως πρωι· ειδεν δε οτι ου δυναται π[ρος] αυτον και ηψᾱ
 το του πλατους του νευρου του μηρου αυτου και ε[ναρκ]ησεν το πλατος
 26 του μηρου ιακωβ̄ εν τω παλαιειν αυτον μετ αυ[του] και ειπεν αυτω
 αποστειλον με] ανεβη γαρ ο ορθρος ο δε ειπεν ο[υ μη] σε αποστειλω
 27 εαν μη με ευλογησῃς ειπεν δ[ε αυτω τι το ο]νομα σοι εσ[τι] γ[αρ] δε ειπεν
 28 ιακωβ̄ και ειπεν αυτω ου κληθησεται]· ετι τ[ο ο]νομα [σου ια]κωβ̄ αλ
 λα ισραηλ το ονομα σου εσται οτι ενισχυσας μετα θῡ κα]· μετα
 29 ανθρωπων] δυνατος ηρωτησ[εν δε ιακωβ̄ και ειπεν α]ναγγειλον[μοι
 το ονομα] σου και ε[ιπ]εν ινα[τι τουτο ερωτας το ο]νομα μου
 30 και ηυλογησεν] αυτον εκει και εκαλεσεν[ιακωβ̄ το ονομ]α του τοπου
 εκεινου ειδος] θῡ ειδον γαρ̄ θ̄ν̄ προσω[πον προς πρ]οσωπον και
 31 εσωθη μου η ψυχη ανετ[ειλεν δε αυτω ο ηλιο]ς ηνικα παρηλθεν
 το ειδος του θῡ αυτ[ος] δε επεσκαζεν τω [μηρω αυτου
 32 ενεκεν τουτου ου μη] φάγωσιν οι υιοι ισραηλ[το νευρον ο ε

fol. 11^r.

XXXII.

[ρβ]

32 ναρκησεν ο εστιν επι το[υ πλατους του μηρου εως της ημερας
 ταυτης οτι ηψατο του π[λατους του μηρου ιακωβ̄ του νευρου

XXXIII.

1 και εναρκησεν αναβλεψας δε ι[ακωβ̄ ειδεν και ιδου ησαυ ο
 αδελφος αυτου ερχομενος και ὕ αν[δρες μετ αυτου και επιδιει
 λεν ἱακωβ̄ τα παιδια επι λειαν και ρα[χηλ και τας δυο παιδισκας
 2 και εποιησεν τας δυο παιδισκας και τ[ους υιους αυτων εν πρωτοις
 και λειαν και τα παιδια αυτης [οπισω και ραχηλ και ιωσηφ̄ εσχατους
 3 αυτος δε προηλθεν εμπρο[σθεν αυτων και προσεκυνησεν επι
 4 την γην επτακις εως του [εγγισαι του αδε]λφου α[υτου και προσε
 δραμεν ησαυ εις συναντ[ησιν αυτω και περ]ιλαβ[ων αυτον εφί
 λησεν και προσεπεσεν επ[ι τον τραχηλον] αυτου κα[ι εκλαυσαν αμ
 5 φοτεροι και αναβλεψας ει[δεν] τας γυναικας] και τα παιδ[ια και ειπεν
 τι ταυτα σοι εστιν ο δε ειπεν [τα παιδια ο]ις ηλεησεν ο [θς] τον παιδα σ[ου
 6 και προσηγ̄γισαν αι παιδι[σκαι και τα τε]κνα αυτων [και προσεκυνη
 7 σαν και προσηγ̄γισαν λεια [και τα τεκνα και προσεκυνησαν και με
 8 τα τουτο προσηγ̄γισεν ραχ[ηλ και ιωσηφ̄ και προσεκυνησαν και
 ειπεν τι ταυτα σοι ε[στ]ιν [

2 ll. lost.

fol. 11^v.

XXXIII.

[ργ]

10 εναντι]ον σου δεξαι τα δωρα δι των
 εμων χειρων ενεκεν τουτου] εἰδὼν το προσωπον σου ως αν τις
 11 ιδοι προσωπον θῡ και ευδ[οκησεις με λαβε τας ευλογιας μου ας
 ηνεγκα σοι οτι ηλεησεν μ[ε ο θς] και εστιν μοι παντα και εβιασατο
 12 αυτον και ελαβεν και ειπ[ε]ν απαραντες πορευσομεθα επ ευθειαν

13 ειπεν δε αυτω ο κυριος μου γινωσκε]ι οτι τα παιδια μου απαλωτερα
και τα προβατα κ]αι αι β[οες λοχευονται] επ εμε εαν ουν καταδιωξω
14 αυτους εις ημερα]ν μια[ν αποθανο]νται παντα τα κτηνη προελ
θατω ο κς μου εμ]προσ[θεν του παιδος εγ]ω δε ενισχυσω εν τη οδω
κατα]σχολ[η]ν της π[ορευσεως της εν]αντιον μου και κατα ποδα των
15 παι]δαριων [μ]ου εως του [με ελθειν] προς τον κν μου εις σχειρ ειπεν
δε ησαι καταλ]ειψω μετ[α] σου απο το]υ λαου του μετ εμου ο δε ειπεν
16 ινα τι τουτο ικανον οτι ευρον χαριν] εναντιον σου κε απεστρεψεν
17 δε ησαι εν τη ημερα εκεινη εις τη]ν οδον αυτου εις σχειρ και
ιακωβ απαιρει εις σκηνας και εποιη]σεν αυτω εκει οικιας και
3 ll. lost.

fol. 12^f.

[ρδ]

XXXIII. 18, 19 παρενεβαλεν κατα προσωπον της] πολ[εως και εκτησατο την μεριδα
του αγρου ου εστησεν εκει την σ]κηνην αυτου πα[ρα] εμμωρ πατρος
20 συχεμ εκατον αμνων και ω]κοδομησεν εκει θυσιασ[τηριον]
XXXIV. 1 και επεκαλεσατο τον θν ισραηλ εξ]ηλθεν δε δεινα η θυγατηρ λ[ε]
ας ην ετεκεν τω ιακωβ καταμαθει]ν τας θυγατερας των ενχωρι
2 ων και ειδεν αυτην συχεμ ο υιος] εμμωρ δ' χορραιος ο αρχων
της γης και]λαβ[ων αυτην ε]κοι[μηθη] μετ αυτης και εταπεινωσεν
3 αυτην και] προ[σεσχεν τη] ψυχ[η] δεινας της θυγατρος ιακωβ και η
γαπη[σεν τ]ην π[αρθενον κ]αι ελα[λησεν κατα τ]ην διανοιαν της
παρθενου
4 αυτη [ειπεν] δε [συχεμ προς εμμωρ τον π]ατερα αυτου λεγων λα
5 βε μο]ι την παιδα τα[υτην εις γυναικα ιακ]ωβ δε ηκουσεν οτι εμει
ανεν ο] υιος εμμωρ δ[ειναν την θυγατερα] αυτου οι δε υιοι αυτου
ησαν] μετα των κτ[ηνων αυτου εν τω] πεδιω παρεσιωπησεν δε ια
6 κωβ εως του ελθειν αυτους εξηλθε]ν δε εμμωρ ο πατηρ συχεμ
7 προς ιακωβ λα]λησαι αυτ[ω] οι δε υιοι ι]ακωβ ηλθον εκ του πεδιου
ως δε ηκουσα]ν κατεν[υχθησαν οι αν]δρες και λυπηρον ην αυτοις
σφοδρα οτι ασχημον εποιησεν εν ισραηλ] συχεμ κοιμηθεις
μετα της θυγατρος ιακωβ και ουχ ουτως εστ]αι και ελαλησεν αυ

fol. 12^v.

[ρε]

XXXIV.

8 τοις εμμωρ] λεγων συχ[εμ ο υιος μου προειλατο τη ψυχη την θυγα
9 τερα υμ]ων δοτε αυτην αυτω [γυναικα επιγαμβρευσατε ημιν
τ]ας θυγατερας υμων δοτε η[μιν και τας θυγατερας ημων λαβετε τοις
10 υιοις υμων και εν ημειν κα[τοικειτε και ιδου η γη πλατεια εναντι
ον υμων και ο εαν ειπητε [δωσομεν εμπορευεσθε επ αυτης και εγκτασ
11 θε εν αυτη ειπεν δε συ[χεμ προς τον πατερα αυτης και προς
τους αδελφους αυτης [ευροιμι] χαρ[ιν εναντιον] υμ[ων και ο εαν
12 ειπητε δωσομεν π[ληθυνατε] την [φερνην σ]φοδρ[α και δωσω
καθοτι εαν ειπητε μο]ι και δωσετε μοι] αυτη[ν εις γ]υναικα
13 απεκριθησαν δε οι υιοι] ιακωβ τω συχεμ] και εμμωρ [τω πατρι
αυτου μετα δολου και ε]λαλησαν αυτοις οτ]ι εμειναν δεινα[ν την α

- 14 δελφὴν αὐτῶν καὶ εἰπ[αν αὐτοῖς συμεῶν] καὶ λευεὶ ἀδελφ[οὶ δεινὰς
 υἱοὶ λειᾶς οὐ δυνήσομε[θα ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο δοῦναι τὴν ἀδελ
 φὴν μὴν ἀνθρώπῳ ὅς [εἰ] χει ἀκροβυσ[τ]ιαν ἐστὶν γὰρ οὐκ εἶδος ἡμῖν
 15 ἐν τούτῳ ὁμοιωσομεθ[α ὑμῖν καὶ] κατοικήσ[ω]μεν ἐν ὑμῖν
 εἰς γενήσθε καθ[ὼς] ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ περιτμηθῆναι ὑμῶν
 16 πᾶν ἀρσενικόν [καὶ] δώσομεν τὰς θυγατέρας ἡμῶν ὑμῖν

fol. 13^v.
 XXXIV.

ρϜ

- 16 καὶ ἀπο τῶν] θυγατέρων ὑμῶν ληψόμεθα ἡμῖν γυναῖκας καὶ οἱ
 17 κησώμεν πα[ρ] ὑμῖν καὶ ἐσομεθα ὡς γένος ἓν εἰς δὲ μὴ εἰσακού
 σῆτε ἡμῶν τ[οῦ] περιτεμεσθαι λαβόντες τὰς θυγατέρας ἡμῶν ἀπε
 18, 19 λεύσομεθα] καὶ ἤρσαν οἱ λόγοι ἐναντίον συχεμ τοῦ υἱοῦ ἐμμῶρ καὶ
 οὐκ ἐχρόνισεν] ὁ νεανίσκος ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνεκείτο γὰρ τῇ θυγα
 τρι ἰακῶβ αὐτ[οῦ] ὅς δὲ ἦν ἐνδοξότερος πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
 20 πατρὸς αὐτοῦ] ἦλθεν δὲ ἐμμῶρ καὶ συχεμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ πρὸς τὴν
 πύλην τῆς] πόλεως αὐτῶν καὶ ἐλάλησαν πρὸς τοὺς ἀνδράς τῆς πόλε
 21 ὡς αὐτ[ῶν] λέγοντες οἱ ἄνθρωποι οὗτοι εἰρηνικοὶ εἰσὶν μεθ[η] μῶν
 οἰκείτω]σαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐμπορευέσθωσαν αὐτὴν ἡ δὲ [γῆ
 ἰδοὺ πλ]ῆτεια ἐναντίον αὐτῶν τὰς θυγατέρας αὐτῶν ληψόμε[θα]
 22 ἡμῖν γ]υναῖκας καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν δώσομεν αὐτοῖς μ[όνον]
 ἐν τούτῳ ὁμοιωθήσονται ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι οὗτοι τοῦ οἰκείν
 μεθ[η] μῶν ὥστε εἶναι λαὸν ἓν ἐν τῷ περιτεμεσθαι ἡμῶν
 23 πᾶν ἀρσε]νικόν καθά καὶ αὐτοὶ περιτετμημένοι καὶ τὰ κτή[νη]
 αὐτῶν] καὶ τὰ ὑπαρχόντα αὐτῶν καὶ τὰ τετραπόδα αὐτῶν [οὐ
 χ[η] μῶν] ἐστὶ μόνον ἐν τούτῳ ὁμοιωθώμεν αὐτοῖς κ[αὶ] οἰκή

fol. 13^r.

ρ[ζ]

- XXXIV. 23, 24 σουσὶν ἐν ἡμῖν καὶ εἰσηκούσαν ἐμμῶρ καὶ συ[χεμ] τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
 πάντες οἱ ἐκπορευόμενοι τὴν πύλην τῆς πόλε[ως] αὐτῶν καὶ
 περιετέμοντο τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτῶν [πᾶς] ἀρσὴν
 25 ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὅτε ἦσαν ἐν τῷ π[όν]τῳ ἐλάβον οἱ
 δύο υἱοὶ ἰακῶβ συμεῶν καὶ λευεὶ οἱ ἀδελφοὶ δει[νὰς] ἑκάστος
 τὴν μαχαίραν αὐτοῦ καὶ εἰσηλθόντες εἰς τὴν πόλιν [ἀσφάλως] καὶ
 26 ἀπ[ε]κτείναν πᾶν ἀρσενικόν τὸν τε ἐμμῶρ [καὶ] συχεμ
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπέκτειναν ἐν στοματὶ μαχαίρᾳ [καὶ] ἐλάβον
 27 τὴν δεινὰν ἐκ τοῦ οἴκου συχεμ καὶ ἐξήλθον οἱ δὲ υἱοὶ ἰακῶβ
 εἰσηλθόντες ἐπὶ τοὺς τραυματίας καὶ διήρπασαν τὴν π[όλιν] ἐν ἡ
 28 ἐμεινάντων δεινὰν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν καὶ τὰ προβάτ[α] αὐτῶν
 καὶ τοὺς βοᾶς αὐτῶν καὶ τοὺς οὐνοὺς αὐτῶν ὅσα τε ἦν [ἐν] τῇ πό
 29 λ[ε]ϊ καὶ ὅσα ἦν ἐν τῷ πεδίῳ ἐλάβον καὶ πάντα τὰ σώμ[ατα] αὐ
 τῶν καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν καὶ τὰς γυ[ναῖκας]
 αὐτῶν ἡχμαλώτευσαν καὶ διήρπασαν ὅσα τε ἦν ἐν [τῇ] πόλει
 30 κ[αὶ] ὅσα ἦν ἐν ταῖς οἰκείαις εἰπὲν δὲ ἰακῶβ συμεῶν καὶ [λευεὶ]
 μ[ε]ισσητόν με πεποιήκατε ὥστε πονηρὸν με εἶναι [πᾶσι]
 τοῖς κατοικοῦσιν τὴν γῆν ἐν τοῖς χαναναίοις καὶ [τοῖς]
 φερεζαίοις] ἐγὼ δὲ ὀλιγόστος εἰμι ἐν ἀριθμῷ κα[ὶ] συναχ

fol. 14^v.
XXXIV.

XXXV.

ρ η

30 θεντ]ες επ εμε συνκοφουσιν με και εκτριβη εκτριβησομαι
 31 εγω κ]αι ο οικος μου οι δε ειπαν αλλ ωσει πορνη χρησονται
 1 τη α]δελφη ημων ειπεν δε ο θς προς ιακωβ αναστας ανα
 βηθ]ι εις τον τοπον βαιθηλ και οικει εκει και ποιησον εκει
 θυ]σιαστηριον τω θω τω οφθεντι σοι εν [τ]ω αποδιδρασκειν σε
 2 απο προσωπου ησαυ του αδελφου σου ειπεν δε ιακωβ τω οι
 κω αυτου και πασι τοις μετ αυτου αρατε τους θεους τους αλλο
 τριους τους μεθ υμων εκ μεσου υμων και καθαρισασθε και
 3 αλλαξατε τας στολας υμων και ανασταντες αναβωμεν εις β[αι
 θηλ και ποιησομεν εκει θυσιαστηριον τω θω τω επακρο]υ
 σαντι μοι εν ημερα θλειψεως ος ην μετ εμου και διεσωσεν [με
 4 εν τη οδω η επορευθην και εδωκαν τω ιακωβ τους θεου]ς
 τους αλλοτριους οι ησαν εν ταις χερσιν αυτων και τα ενωτ]ια
 τα εν τοις ωσιν αυτων και κατεκρυψεν αυτα ιακωβ υπο τ]ην τερε
 μινθον την εν σικιμοις και απωλεσεν αυτα εξως της [σημε
 5 ρον ημερας και εξηρεν ιακωβ εκ σικιμων και εγενετο [φοβος
 θυ] επι τας πολεις τας κυκλω αυτων και ου κατεδιωξαν [οπισω
 6 των υιων ισραηλ ηλθεν δε ιακωβ εις λουζα η εστιν [εν γη

fol. 14^r.
XXXV.

ρ θ

6 χ]αναν η εστιν βαιθηλ αυτος και πας ο λαος ος ην μετ αυ]του
 7 και ωκοδομησεν εκει θυσιαστηριον και εκαλεσεν το ονομ]α του
 τοπου βαιθηλ εκει γαρ εφανε αυτω ο θς εν τω αποδιδρ]ασκειν
 8 αυτον απο προσωπου του αδελφου αυτου ησαυ απεθαν]εν δε δε
 ββωρα η τροφος ρεβεκκας κατωτερον βαιθηλ υπο την βαλ]ανον
 9 και εκαλεσεν το ονομα αυτης βαλανος πενθους ωφθη δε [ο θς
 τω ιακωβ ετι εν λουζα οτε παρεγενετο εκ μεσοποταμιας
 10 της συριας και ευλογησεν αυτον ο θς και ειπεν αυτω ο θς
 το ονομα σου ιακωβ ου κληθησεται ετι ιακωβ αλλα ισραηλ εσ
 11 τ]αι το ονομα σου και ειπεν αυτω ο θς εγω ο θς σου αυξανου
 κ]αι πληθυνου εθνη και συναγωγαι εθνων εσονται εκ σου
 12 κα]ι βασιλεις εκ της οσφους σου εξελευσονται και την γην
 η]ν εδωκα αβρααμ και ισαακ σοι δεδωκα αυτην και τω σπερ
 13 μα]τι σου μετα σε δωσω την γην ταυτην ανεβη δε ο θς α
 14 π]αυτου εκ του τοπου ου ελαλησεν μετ αυτου και εστησεν
 15 ια]κωβ στηλην λιθινην και εσπεισεν επ αυτην σπονδην και
 εκ]αλεσεν [ι]ακ[ω]β το ονομα του τοπου εν ω ελαλησεν με
 16 τ αυτ]ου ο θς εκει βαιθηλ απαρας δε εκ βα[ι]θηλ επηξεν την
 σκη]νην αυτου επεκεινα του πυργου γαδερ ε[γ]ενετο δε ηνικα ηγ'
 [6 leaves lost.]

fol. 15^r.
XXXIX.

[ρ κ β]

3 . . . οσ]α αν π[οιη . . .
 4 . . . αυτ]ω και [. . .
 αυτου] και παντα ο[σα ην αυτω ε]δωκεν δια [χειρος ιωσηφ

XXXV. 15 β(αιθηλ) ο* β°

5 εγενε]το δε μετα το καταστ[αθηναι] αυτον επι του οικου αυτου και
 επι παντ]α οσα ην αυτω εδωκεν δια χειρος ιωσηφ κ[αι ηυλο
 γησεν] κς τον οικον του αιγυπτιου δια ιωσηφ και εγε[νηθη
 ευλο]για κυ εν πασι τοις υπαρχουσιν αυτου εν τω οικω και εν
 6 τω και εν τω αγρω και επεστρεψεν παντα οσα ην αυτω εις χειρα
 ιωσηφ και ουκ ειδη των καθ αυτον ουδεν πλην του αρτου ου
 ησθειεν αυτος και ην ιωσηφ καλος τω ειδει και ωραιος τη οψει
 7 σφοδρα και εγενετο μετα τα ρηματα ταυτα και επεβαλεν η γυνη του κυ
 αυτου τους οφθαλμους αυτης επι ιωσηφ και ειπεν αυτω κοιμη
 8 θητι μετ εμου ο δε ουκ ηθελεν ειπεν δε τη γυναικι του κυ
 αυτου ει ο κς μου ου γεινωσκει δι εμου ουθεν εν τω οικω αυτου
 9 και παντα οσα εστιν αυτω εδωκεν εις τας χειρας μου και ουχ υ[περ
 χει εν τη οικια ταυτη ουθεν εμου ουδ υπερεξειρηται αυτου ο[υ
 θεν εμου πλην σου δια το σε γυναικα αυτου ειναι και πως πο[ι
 ησω το ρημα το πονηρον τουτο και αμαρτησομαι εναντιον [του
 10 θυ ηνικα δε ελαλει τω ιωσηφ ημεραν εξ ημερας και ου[χ

fol. 15^v.
 XXXIX.

[ρκγ]

10 υπηκουεν αυτη κ]αθευδεν μετ αυτ]ης του [συγγενεσθαι αυτη
 11 εγενετο δε τ]οιαυτη τις [ημερα εισ]ηλθεν ιω[σηφ εις την οικιαν
 12 ποιειν τα ερ]γα αυτου κα[ι ουθεις ην] των εν τη οικια [εσω και
 επεσπασατο] αυτον των ιματιων λεγουσα κοιμηθητι μετ ε[μου και
 καταλειπ]ων τα ιματια εν ταις χερσιν αυτης εφυγεν και εξηλ[θεν εξω
 13 εγενετο δε ως ειδεν οτι κατελιπεν τα ιματια εν ταις χερσιν αυτης
 14 και εφυγεν και εξηλθεν εξω εκαλεσεν τους οντας εν τη [οικια
 και ειπεν αυτοις λεγουσα ιδετ εισηγαγεν ημειν παιδα εβραιον
 εμπαιζειν ημειν εισηλθεν προς με καθευδεν μετ εμου και
 15 εβοησα φωνη μεγαλη εν δε τω ακουσαι αυτον οτι υψωσα την
 φωνην μου και εβοησα καταλιπων τα ιματια αυτου παρ εμοι εξηλ
 16 θεν εξω και καταλιμπανι τα ιματια παρ αυτη εως ηλθεν ο κς
 17 εις τον οικον αυτου και ελαλησεν αυτω κατα τα ρηματα ταυτα
 λε[γ]ουσα εισηλθεν προς με ο παις ο εβραιος ον εισηγαγες προς
 ημ]ας εμπαιξαι μοι και ειπεν μοι κοιμηθησομαι μετα σου
 18 ως] δε ηκουσεν οτι υψωσα την φωνην μου και εβοησα καταλι
 19 πω]ν τα ιματια παρ εμοι εφυγεν και εξηλθεν εξω εγενετο δε
 ω]ς ηκουσεν ο κς αυτου τα ρηματα της γυναικος αυτου λεγουσης

3 ll. lost.

fol. 16^r.
 XXXIX. 20, 21

οχυρ]ω[ματι και ην κς μετα ιωσηφ

και κ]ατεχε[εν αυτου ελεος] και [εδωκεν αυτω χαριν εναντιον του
 22 αρχιδε]σμοφυλ[ακος και εδ]ωκεν αυτω ο αρχιδ[εσμοφυλαξ
 το δεσμωτηρ]ιον δια χειρος ιωσηφ και παντας τους [απηγμενους
 23 οσοι εν τω] δεσμωτηριω και παντα οσα ποιου[σιν εκει ουκ ην
 ο αρχιδεσμοφ]υλαξ του [δεσμωτη]ριου γεινωσκ[ων δι αυτον
 ουδεν παντα γαρ η]ν δια χειρος ιωσηφ [δια το κν μετ αυτου
 ειναι και οσα αυτος επο]ιει κς ευοδου εν [ταις χερσιν αυτου

XL.

1 εγενετ[ο] δε μετα τα ρηματα ταυτα [ημαρτεν] ο αρχι[ο]νοχοος του
 βασιλεω[ς] αιγυπτου και ο αρχισιτοπ[οιο]ς τω κω αυ[των] βασιλει
 2 αιγυ[πτου] και ωργισθη φαραω επι τ[ο]ς δυσιν [ευνουχοις] αυτου επι
 3 τω αρ[χι]οινοχω και επι τω αρχισιτ[ο]ποιω και ε[θετο] αυτους εν
 φυλακ[η] παρα τω αρχιμαγειρω εις τ[ο] δ[ε]σμωτ[η]ριο[ν] εις τον τοπον
 4 ου ιωσηφ απηκτο εκει και συνεσ[τη]σεν ο αρχιδ[ε]σμωτης αυτους
 τω ιωσηφ και παρεστη αυτοις η[σαν] δε ημε[ρας] εν τη φυλακη

fol. 16^v.

XL.

6]πρ[
 7 τε]ταρα[γ]μενο[ι] και ηρωτα τους ευνουχους φαραω
 οι ησαν μετ[ε] αυτου εν τη φυλακη παρα του κω [αυτου] λεγων
 8 τι οτι τα προσ[ωπα] υμων σκυθρωπα σημερον ο[ι] δε ειπαν
 αυτω ενυπνιον ειδαμεν και ο συνεκρεινων ουκ [εστιν] αυτο
 ειπεν δε αυτοις ο ιωσηφ [ουχι] δια το[υ] θυ η δ[ι]α σαφ[η]σεις
 9 αυτων εστιν διηγησασθε ουν μοι και διηγησατο ο αρ[χι]οινοχοος
 το ενυπνιον αυτου τω ιωσηφ και ειπεν εν τω [υπνω] μου ην
 10 αμπελος εναντιον μου ε[ν] δε τη αμπελω τρεις πυθ[μεν]ες κη[ι] αυτη
 11 θαλλουσα ανενη[νο]χια β[λαστ]ους πεπειροι οι βοτρυες σ[ταφυλ]ης και
 το ποτηριον φαρα[ω] ε[ν] τη χειρι μου και ελαβον τ[ην] σταφυλην
 και εξε[θλ]υψα αυτην εις το ποτηριον και εδωκα το ποτηριον
 12 εις τα[ς] χειρ[ας] φαρα[ω] και ειπεν αυτω ιωσηφ τ[ο] αυτο η συν
 13 κρισ[ις] αυ[του] ο[ι] τρεις πυθμενες τρεις ημε[ραι] εισιν ετι τρεις
 ημεραι και [μνησ]θησεται φαραω τη[ς] αρχης σου

i leaf lost.

fol. 17^v.

XLI.

ρκη

9 και ελαλησεν ο αρχιοινοχοος τω φαραω λε[γων] την αμαρ
 10 τIAN μου αναμ[νησ]κει σημερον φαραω ωργισθη τοις παι[σιν] αυτου
 και εθετο ημα[ς] εν φυλακη εν τω οικω του αρχιμαγειρου εμε τε και
 τον αρχι
 11 σιτοποιον και ειδομεν εκατερος ενυπνιον εν νυκτι μια εγω και αυτος
 12 εκαστος κατα τ[ο] αυτου ενυπνιον ειδομεν ην δε εκει μεθ[η]μων νεανισκος
 παις εβραιο[ς] του αρχιμαγειρου και διηγησαμεθα αυτω και συνεκρεινεν
 13 ημιν εγ[ε]νηθη δε καθως συνεκρεινεν ημιν ουτως και συνεβη εμε τε
 14 αποκατασταθηναι επι την αρχην εκεινον δε κρεμασθηναι αποστειλας δε
 φ[αρα]ω εκαλεσεν τον ιωσηφ και εξηγαγεν αυτον εκ του οχυρωματος και ε
 15 ξυ[ρ]ησαν αυτον και ηλλαξαν την στολην αυτου και ηλθεν προς φαραω
 ειπεν
 δε φαραω τω [ι]ωσηφ ενυπνιον εωρακα και ο συνεκρεινων ουκ
 εστιν αυτο ε
 γ[ω] δε ακηκοα περι σου λεγοντων ακουσαντα σε ενυπνια συνεκρειναι
 αυτα
 16 απ[ο]κριθεις δε ο ιωσηφ ειπεν τω φαραω ανευ του θυ ουκ αποκρι
 θησεται το
 17 σωτηριον φαραω ελαλησεν δε φαραω τω ιωσηφ λεγων εν τω ^ευπνω μου

XLI. 17 υπνω]υπνω* ενυπνω*

18 ὡμην ἐστάνε παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ καὶ ὡς περ ἐκ τοῦ ποταμοῦ
 ἀνέβαι
 νον ζῖβοες ἐκλεκταὶ ταῖς σαρκίν και καλαὶ τῷ εἶδει καὶ ἐνεμοντο [ἐν τῷ
 19 ἀχει καὶ ἴδου ἑτεραί ζῖβοες ἀνέβαινον ὀπίσω αὐτῶν ἐκ τοῦ π[οταμοῦ
 πονηραὶ καὶ α[ι]σχραὶ τῷ εἶδει καὶ λεπταὶ ταῖς σαρκίνοιας τοιαυτάς οὐκ
 20 ἐν ὅλῃ γῇ αἰπτῷ αἰσχροτέρας καὶ κατεφάγον αὶ ζῖβοες αὶ λεπταὶ καὶ

fol. 17^r.

ρκθ

XLI.

20, 21 αἰσχροὶ τὰς ζῖβο[α]ς τὰς πρῶτας καλὰς καὶ τὰς ἐκλεκτάς καὶ [εἰσηλθόν
 [εἰς τὰς]
 κοιλίας αὐτῶν καὶ οὐ διαδήλοι ἐγενοντο ὅτι εἰσηλθόν εἰς [τὰς κοιλίας αὐ
 τῶν καὶ αὶ οὔτις αὐτῶν αἰσχροὶ τῷ εἶδει καθὰ καὶ τὴν ἀρχὴν [ἐξεγερθεὶς
 [δὲ ἐκοί]
 22 μῆθην παλιν καὶ εἶδον ἐν τῷ ὕπνῳ καὶ ὡς περ ζῖσταχυες [ἀνέβαινον ἐν
 23 πυθμένει ἐνὶ πληρεῖς καὶ καλοὶ ἀλλοὶ δὲ ζῖσταχυες λεπτοὶ [καὶ ἀνεμόφθο
 24 ροὶ ἀνέφυντο ἐχόμενοι καὶ κατεπίον ο[ι] ζῖσταχυες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμο
 φθοροὶ τοὺς ζῖσταχυες τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς πληρεῖς εἰπα[ρουν τοὺς ἐξηγγη
 25 ταῖς καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀπαγ' γέλλων μοι καὶ εἰπεν ἰωσήφ τῷ φάραῳ [τ]ο ἐγγ
 26 πνιον φάραῳ ἐν ἐστὶν ὅσα ὁ ἥς ποιεῖ ἐδείξεν τῷ φάραῳ αὶ ζῖβ[ο]ς αὶ κ[α]
 27 λαὶ ἐπτα ἐτῆ ἐστὶν καὶ οἱ ζῖσταχυες οἱ καλοὶ ζῖτῆ ἐστὶν καὶ αὶ ζῖβοες αὶ λε
 πταὶ αὶ ἀναβαίνουσιν ὀπίσω αὐτῶν ζῖτῆ ἐστὶν καὶ οἱ ζῖσταχυες οἱ
 28 λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι ἐσονται ζῖτῆ λειμὸς τὸ δὲ ρη[μ]α ὁ εἰρηκὰ φά
 29 ραῳ ὅσα ὁ ἥς ποιεῖ ἐδείξεν τῷ φάραῳ ἴδου ζῖτῆ ἐρχε[τ]αὶ εὐθηνία ἐν
 30 πασῇ τῇ γῇ αἰγυπτῷ ἡξεί δὲ ζῖτῆ λειμὸς μετὰ ταῦτα κ[α]ὶ ἐπιλησονται
 31 τῆς πλησμονῆς ἐν ὅλῃ γῇ αἰγυπτῷ καὶ ἀνῆλωσει ὁ λειμὸς τὴν γῆν καὶ
 οὐκ ἐπιγνώσθησεται ἡ εὐθηνία ἐπὶ τῆς γῆς ἀπο τοῦ λειμοῦ τοῦ ἐσομένου
 32 με]τὰ ταῦτα ἰσχυρὸς γὰρ ἐστὶ σφόδρα περὶ δὲ τοῦ δευτέρωσαι τὸ ἐν ὕπνῳ
 ον] φάραῳ δὶς ὅτι ἀληθὲς ἐστὶ τὸ ρῆμα τὸ παρὰ τοῦ ἑ[ν] καὶ ταχυνεὶ ὁ ἥς
 33 τοῦ] ποιῆσαι αὐτὸ νῦν οὖν σκεψάι ἀνθρώπον φρονιμὸν καὶ συνετὸν καὶ
 34 κατὰ] στήσον αὐτὸν ἐπὶ ὅλης γῆς αἰγυπτῷ καὶ ποιήσάτω φάραῳ καὶ κατὰ

fol. 18^v.

[ρλ]

XLI.

34 στήσάτω τὸ] παρχὰς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀποπεμπτῷ [σάτωσαν τὰ γῆ
 35 ἡμάτα γῆς] αἰγυπτῷ τῶν ζῖτων τῆς εὐθηνίας καὶ σ[υναγαγέτω
 σαν τὰ βρ]ώματα τῶν ζῖτων τῶν ἐρχομένων τῶν κα[λῶν τούτων
 καὶ συναχθῇ] τῷ ὀσειτος ὑπὸ χεῖρα φάραῳ βρώματα ἐν ταῖς π[ολ]ῆ
 36 σιν φυλαχθῇ] τῷ καὶ ἐσθαι τὰ βρώματα πεφυλαγμένα τῇ γῇ εἰς τὰ ζῖ
 ἐτῆ τοῦ λειμο]υ α ἐσονται ἐν γῇ αἰγυπτῷ καὶ οὐκ ἐκτριβήσεται ἡ γῆ ἐν τῷ
 37 λειμῷ ἡρεσε]ν δὲ τὰ ρήματα ἐναντίον φάραῳ καὶ ἐναντίον πάντων τῶ
 38 παιδῶν φ[α]ρ[α]ῳ καὶ εἰπεν φάραῳ πᾶσιν τοῖς παισὶν αὐτοῦ μὴ εὐρησόμεν
 39 ἀν]θρώπ[ον] το]ιούτον ὅς ἐχει πνεῦμα ἑ[ν] ἐαυτῷ εἰπεν δὲ φάραῳ τῷ
 ι]ωσήφ ἐπειδὴ ἐδείξεν ὁ ἥς σοὶ πάντα ταῦτα οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπος φρο
 40 νιμ]ωτερός καὶ συνετώτερος σου συ ἐσθ' ἐπὶ τοῦ οἴκου μου καὶ ἐπὶ τῷ
 στομα
 41 τ]ι σου ὑπακούσεται πᾶς ὁ λαὸς μου πλην τὸν θρόνον ὑπερέξω σου ἐγὼ εἰ
 πῆν δὲ φάραῳ τῷ ἰωσήφ ἴδου καθίστημι σε σημερον ἐπὶ πάσης γῆς

XLI. 24 (σταχυ)ε(ς)] α*^{v12} ε^o

42 αιγυπτου και περιελομενος φαραω τον δακτυλιον απο της χειρος αυτου
 περιεθηκεν αυτον ἰωσηφ̄ επι την χειρα και ενεδυσεν αυτον στολην βυσ
 43 σ]ινην και περιεθηκεν κλοιον χρυσου περι τον τραχηλον αυτου και
 ανεβιβασεν αυτον επι το αρμα το δευτερον των αυτου και εκηρυξε[ν
 ε]μπροσθεν αυτου κηρυξ̄ και κατεστησεν αυτον ἐφ' ὅλης γῆς αιγυ[πτου
 44 ει]πεν δε φαραω τῷ ἰωσηφ̄ ἐγὼ φαραω ἀνευ σου οὐκ ἐξαίρει οὐθεις τη[ν
 45 χειρα αυτου ἐπὶ πάσῃ γῇ αιγυπτου και ἐκαλεσεν φαραω το ὄνομα ἰω[σηφ̄

fol. 18^r.

XLI.

ρλα

45 ψονθομ]φανηχ̄ και ἐδωκεν αὐτῷ τὴν ἀσεγγ[εθ] θυγατέρα
 46 πετεφ̄]ρη ἱερεως ἡλίου πολεως αὐτῷ γυναῖκα ἰωσηφ̄ δ[ε] ἦν τρία
 κοντα ἐτῶν ὅτε ἐστὴ ἐναντίον φαραω βασιλεως αιγυπ[του] ἐξήλ
 θεν δε ἰωσηφ̄ ἀπο προσώπου φαραω και διήλθεν πα[σαν] αιγυ
 47 πτον και ἐποίησεν ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔτεσιν τῆς εὐθηνι[ας] δραχμα
 48 τα και συνηγάγεν πάντα τὰ βρώματα τῶν ἐπτα ἐτῶν [ἐν] οἷς ἦν
 ἡ εὐθηνια ἐν γῇ αιγυπτου και ἐθήκεν τὰ βρώματα ἐ[ν] ταῖς πόλε
 σιν βρώματα τῶν πεδίων τῆς πολεως τῶν κυκλῶ α[υτῆς]
 49 ἐθήκεν αὐτὴ και συνηγάγεν ἰωσηφ̄ σείτον πολὺν ὡς τὴν ἀμ
 μὸν τῆς θαλάσσης πολὺν σφόδρα ὡς οὐκ ἠδύνατο ἀριθμῆσαι οὐ
 50 γὰρ ἦν ἀριθμὸς τῷ δε ἰωσηφ̄ ἐγένοντο υἱοὶ δύο πρὸ τοῦ ελθεῖν
 τὰ ἐπτα ἐτὴ τοῦ λειμοῦ οὓς ἐτεκεν αὐτῷ ἀσενεθ' θυγατὴρ πε
 51 τεφ̄]ρη ἱερεως ἡλίου πολεως ἐκαλεσεν δε ἰωσηφ̄ το ὄνομα τοῦ
 πρωτοτοκου μανασση ὅτι ἐπιλαθεσθαι με ἐποίησεν ὁ ὁς
 52 π]αντῶν τῶν πονῶν μου και παντῶν τῶν τοῦ πατρὸς μου το δε
 ὁ]γομα τοῦ δευτέρου ἐκαλεσεν ἐφραῖμ ὅτι ἠύξησεν με ὁ ὁς ἐν γῇ
 53 τα]πεινώσεως μου παρηλθούσαν δε τὰ ἐπτα ἐτὴ τῆς εὐθηνιας ἃ ἐ
 54 γεν]ετο ἐν γῇ αιγυπτῳ και ἠρξάτο τὰ ἐπτα ἐτὴ τοῦ λειμοῦ ἐρχεσθαι

fol. 19^v.

XLI.

ρλβ

54 καθὰ εἰ]πεν ἰωσηφ̄ και ἐγενετο λειμὸς ἐν πάσῃ τῇ γῇ ἐγ[ὼ] δε πάσῃ γῇ
 55 αιγυπτου] οὐκ ἦσαν ἄρτοι και ἐπεινασεν πάσα γῇ αιγυπτου ἐκεκράξῃ
 δε πᾶς ὁ λαὸς πρὸς φαραω περὶ ἄρτων εἶπεν δε φαραω πᾶσι τοῖς αιγυ
 πτιοῖς π]ορευεσθαι πρὸς ἰωσηφ̄ και ὁ ἐὰν εἴπῃ ὑμῖν ποιήσατε
 56 και ὁ λει]μὸς ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς ἀνεώξεν δε ἰωσηφ̄
 57 παντὰς τ]οὺς σείτοβολωνας και ἐπώλει πᾶσιν τοῖς αιγυπτίοις και
 πᾶσαι α[ἱ] χωραὶ ἦλθον εἰς αιγυπτον πρὸς ἰωσηφ̄ ἀγοράζειν ἐπε

XLII.

1 κ]ρατήσεν γὰρ ὁ λειμὸς ἐν πάσῃ τῇ γῇ ἰδὼν δε ἰακώβ ὅτι ἐστὶν πράσις
 2 ἐ]ν αιγυπτῳ εἶπεν ἰακώβ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἵνα τι ραθυμεῖτε ἰδοὺ ἀκὴ
 κ]οα ὅτι ἐστὶν σείτος ἐν αιγυπτῳ και καταβήτε ἐκεῖ και πρειασθε
 3 ἡμεῖν μείκτρα βρώματα ἵνα ζῶμεν και μὴ ἀποθάνωμεν κατε
 βῆσαν δε οἱ ἀδελφοὶ ἰωσηφ̄ οἱ δεκά πρειασθαι σείτον ἐξ αιγυπτου
 4 τον δε βενιαμὴν τον ἀδελφόν ἰωσηφ̄ οὐκ ἀπεστείλεν μετὰ τῶν
 5 ἀδελφῶν αὐτοῦ εἶπεν γὰρ μὴ ποτε συμβῇ αὐτῷ μαλακία ἦλθον δε
 οἱ υἱοὶ τοῦ ἰσραὴλ ἀγοράζειν μετὰ τῶν ἐρχομένων ἦν γὰρ ὁ λειμ[ος]

6 εν γη χανααν ιωσηφ δε ην ο αρχων της γης ουτος επωλει π[αντι τω
λαω της γης ελθοντες δε οι αδελφοι ιωσηφ προσεκυνησαν αυ[τω επι
7 προσωπον επι της γης ιδων δε ιωσηφ τους αδελφους αυτου επε[γνω

fol. 19^r.

XLII.

ρλγ

7 αυτους] και ηλλοτριουτο απ αυτων και ελαλησεν αυτοις σκληρα [και ειπεν
8 αυτοις ποθεν ηκατε οι δε ειπαν εκ γης χανααν αγορασαι βρωμ[ατα επε
γνω δε ιωσηφ τους αδελφους αυτου αυτοι δε ουκ επεγνωσαν [ν αυτον
9 και εμνησθη ιωσηφ των ενυπνιων ων ειδεν αυτος και ειπεγ[αυτοις
10 κατασκοποι εστε κατανοησαι τα ιχνη της χωρας ηκατε οι δε [ειπαν
11 ουχι κε οι παιδες σου ηλθαμεν πριασθαι βρωματα παντες [εσμεν
υιοι ενος ανθρωπου ειρηνικοι εσμεν ουκ εισιν οι παιδες σου κατασκοποι
12, 13 ειπεν αυτοις ουχι αλλα τα ιχνη της γης ηλθατε ιδειν οι δε ειπαν ιβ[εσ
μεν αδελφοι οι παιδες σου εν γη χανααν και ιδου ο νεωτερος ημων
14 μετ[α του πατρος σημερον ο δε ετερος ουχ υπαρχει ειπεν δε αυτοις
15 ιωσηφ τουτο εστιν ο ειρηκα υμειν λεγων κατασκοποι εστε εν τουτω φα
νεισθε νη την υγιαν φαραω ου μη εξελθητε εντευθεν εαν μη
16 ελθη ο αδελφος υμων ο νεωτερος ωδε αποστειλατε εξ υμων ενα
και λαβετε τον αδελφον υμων υμεις δε απαχθητε εως του φανερα
γενεσ[θαι τα ρηματα υμων ει αληθευετε η ου ει δε μη νη την υγι
17 αν φαρα]ω ει μην κατασκοποι εστε και εθετο αυτους εν φυλακη ημε
18 ρας τρεις] ειπεν δε αυτοις τη ημερα τη τριτη τουτο ποιησατε και ζη
19 σεσθε] τον θν[γαρ εγω φοβουμαι ει ειρηνικοι εσ[τε] αδελφος υμων

fol. 20^v.

XLII.

ρλδ

19 κατασχε]θ[ητω εις εν τη φυλακη αυτοι δε βαδισαντες απαγ[αγετε το
20 αγορασ]μον της σειτοδοτειας υμων και τον αδελφον τον νεωτερο[ν
αγαγετ]ε προς με και πιστευθησεται τα ρηματα υμων ει δε μη απο
21 θανεισ]θε εποιησαν δε ουτως και ειπεν εκαστος προς τον αδελ
φον αυ]του ναι εν αμαρτια γαρ εσμεν περι του αδελφου ημων οτι
υπερει]δομεν την θλειψιν της ψυχης αυτου οτε κατεδεετο ημων
και ουκ εισηκουσαμεν αυτου ενεκεν τουτου επηλθεν εφ[η]μας πασα η
22 θλιψις αυτη αποκριθεις δε ρουβην ειπεν αυτοις λεγων ουκ ειπ[ω
υμιν μη αδικησητε το παιδαριον και ουκ εισηκουσατε μου και ιδου
23 το αιμα αυτου εκζητειται αυτοι δε ουκ ηδεισαν οτι ακουει ιωσηφ
24 ο γαρ ερμηνευς ανα μεσον αυτων ην αποστραφεις δε ιωσηφ εκλαυ
σεν και παλιν ηλθεν προς αυτους και ειπεν αυτοις και ελαβε^ν τον συμεωνα
25 απ αυτων και εδησεν αυτον εναντιον αυτων ενετειλατο δε ιωσηφ
ενπλησαι τα αγ[γ]ια αυτων σειτου και αποδουναι εκαστω το αργυριον
εις τον σακκον και δουναι αυτοις επισειτισμον εις την οδον [και ε
26 γεννηθη αυτοις ουτως και επιθεντες τον σειτον επι του[ς] ονους
27 αυτων απηλθον εκειθεν λυσας δε εις τον σακκον α[υ]του δου
ναι χορτασματα τοις ονοις αυτου ου κατελυσαν ειδε[ν] τον δεσ

XLII. 12 ειπεν δε] ειπεν* ειπεν δε^ο
24 ελαβεν] ελαβε* ελαβεν^ο.

fol. 20^r.
XLII.

ρλε

27 μον του αργυριου αυτου και ην επανω του στοματος του [μ]αρσ[ι]ππου
28 και ειπεν τοις αδελφοις αυτου απεδοθη μοι το αργυριον και ἔδ[ου] του
το εν τῷ μαρσιππῷ μου και εξεστη η καρδια αυτων και εταραχθη[σαν]
29 προς αλληλους λεγοντες τι τουτο εποιησεν ο θς ημειν ηλθ[ον] δε
προς ἱακωβ τον πατερα αυτων εις γην χανααν και απηγ[ει]λαν αυ
30 τῷ παντα τα συνβαντα αυτοις λεγοντες λελαληκεν ο ανθρωπος
ο κς της γης προς ημας σκληρα και εθετο ημας εν φυλακη ως
31 κατασκοπευοντας την γην ειπαμεν δε αυτῷ ειρηνικοι εσμεν
32 ουκ εσμεν κατασκοποι δωδεκα αδελφοι εσμεν υιοι του πατρος
ημων ο εις ουχ υπαρχει ο δε μεικροτερος μετα του πατρος ημων
33 σημερον εν γη χανααν ειπεν δε ημειν ὁ ανθρωπος ο κς της γης
εν τουτῷ γνωσομαι οτι ειρηνικοι εστε αδελφον ενα υμων ἃ
φετε ὧδε μετ εμου τον δε αγορασμον της σπειτοδοτειας του οι
34 κ[ο]υ υμων λαβοντες απελθετε και αγαγετε τον αδελφον υμων
τον] μεικροτερον προς με και γνωσομαι οτι ου κατασκοποι εστε
αλλ ειρηνικοι εστε και τον αδελφον υμων αποδωσω υμει
35 και τ[η] γη εμπορευεσθε εγενετο δε εν τῷ κατακενουν αυ
τους τ[ο]υς σακκους αυτων και ην εκαστου ο δεσμος του

fol. 21^r.
XLII.

ρλφ

35 αργυριου ε]ν τῷ σακκῷ αυτων και ειδον τους [δ]εσμους τ[ο]υ
αργυριου] εν τοις μαρσιπποις αυτων αυτοι και ο πατηρ αυτων και
36 εφοβ[η]θησαν ειπεν δε αυτοις ἱακωβ ο πατηρ αυτων εμε
ητ]εκνωσατε ἰωσηφ ουκ εστιν συμεων ουκ εστιν και
τον] βενιαμειν λημψεσθε επ εμε εγενετο παντα ταυτα
37 ειπ]εν δε ρουβην τῷ πατρι αυτου λεγων τους δυο υιους μου
αποκτεινον εαν μη αγαγω αυτον προς σε δος αυ[το]ν εις τῇ
38 χειρα μου και εγω επαξω αυτον προς σε ὃ δε ειπεν ου κα
ταβησεται ο υιος μου μεθ υμων οτι ο αδελφος αυτου απε
θανεν και ουτος μονος καταλελειπται και συμβησεται μα
λακισθηναι αυτον εν τη οδῳ ην αν πορευεσθε και καταξε

XLIII.

1 τε μου το γηρας μετα λυπης εις αδου ο δε λειμος ενεισχυ
2 σεν επι της γης εγενετο δε ηνικα συνετελεσαν καταφαγειν
τον σειτον ον ηνεγ[αν] εξ αιγυπτου ειπεν αυτοις ο πατηρ αυ
των παλιν πορευθεντες πριασθε ημειν μεικρα βρωμ[ατα]
3 ειπεν δε αυτῷ ἰουδας λεγων διαμαρτυρια διαμεμαρτυρη
ται ημειν ο ανθρωπος λεγων ουκ οψεσθε τῷ προσωπον
μου εαν μη ο αδελφος υμων ο νεωτερος μεθ υμων η

fol. 21^v.
XLIII.

ρλζ

4 ει μ[εν] ουν αποστελλεις τον αδελφον ημων μεθ ημῶν καταβησομεθα
5 και αγορ[α]σο]μεν σοι βρωματα ει δε μη αποστελλεις τον αδ[ελφον] ημων
μεθ ημων ου πορευσομεθα ο γαρ ανθρωπος ειπεν ημ[ιν] λεγων
ουκ οψεσθε μου τῷ προσωπον εαν μη ο αδελφος υμων [ο νεωτερος

6 μεθ υμων ην ειπεν δε ισραηλ τι εκακοποιησατε μ[οι αναγγει
 7 λαντες τω ανθρωπω ει εστιν υμειν αδελφος οι δε ειπ[αν] ερω [των
 επηρωτησεν ημας δ ανθρωπος και την γενεαν ημων λεγων [ει ε
 τι δ πατηρ υμων ζη ει εστιν υμειν αδελφος και απηγ'γειλαμ[εν
 αυτω κατα την επερωτησιν ταυτην μη ηδειμεν οτι ερει ημε[ιν
 8 αγαγετε τον αδελφον υμων ειπεν δε ιουδας προς ισραηλ το[ν
 πατερα αυτου αποστειλον το παιδαριον μετ εμου και ανασταντ[ες
 πορευσομεθα ινα ζωμεν και μη αποθανωμεν και ημεις και
 9 συ και η αποσκευη ημων εγω δε εκδεχομαι αυτον εκ χειρος
 μο]υ ζητησον αυτον εαν μη αγαγω αυτον προς σε και στησω
 αυ]τον εναντιον σου ημαρτηκως εσομαι εις σε πασας τας ημε
 10 ρα]ς ει μη γαρ [ε]βραδυναμεν ηδη αν επεστρεψαμεν δις
 11 ει]πεν δε αυτοις ισραηλ' ο πατηρ αυτων ει ουτως εστιν τουτο

fol. 22^r.
 XLIII.

ρλη

11 ποιησ]ατε λαβετε απο των καρπων της γης εν τοις αγ'γειοις
 υμων] και καταγαγετε τω ανθρωπω δωρα της ρητε[ι]νης
 και του] μελειτος θυμιαμα και στακτην και τερμινγθον και κα
 12 ρυα κ]αι το αργυριον διςσον λαβετε εν ταις χερσ[ι]ν υμων το αρ
 γυριο]ν το αποστραφεν εν τοις μαρσιπποις υμων ο απεστρε
 13 ψατε μ]εθ υμων μηποτε αγνοημα εστιν και τον [α]δελφον
 υ]μων λαβετε και ανασταντες καταβητε προς τον ανθρω
 14 π]ον ο δε θς μου δωη υμειν χαριν εναντιον του ανθρωπου
 κ]αι αποστειλαι τον αδελφον υμων τον ενα και τον βενιαμειν
 15 ε]γω μεν γαρ καθα ητεκνωμαι ητεκνωμαι λαβοντες δε οι αν
 δ]ρες τα δωρα και το αργυριον διπλουν ελαβον εν ταις χερσιν
 αυτων και τον βενιαμειν και ανασταντες κατεβησαν εις αι[γυ
 16 πτον και εστησαν εναντιον ιωσηφ ιδεν δε ιωσηφ αυτου]ς
 και τον βενιαμειν τον αδελφον αυτου και ειπεν τω ε[πι της
 οικιας αυτου εισαγαγε τους ανθρωπους εις την οικ[ιαν και
 σφαζον θυματα και ετοιμασον μετ εμου γαρ φαγο]νται οι αν
 17 θρωποι ουτοι αν]τους την μεσημβριαν εποιησεγ [δε ο αν
 θρωπος καθα ειπεν ιωσηφ και εισηγαγεν τρ[ι]ς ανθ[ρω]πους

fol. 22^v.
 XLIII.

ρλθ

17, 18 εις τον οικον τον ιωσηφ ιδοντες δε οι ανθρω[πο]ι ο[τι] εισηχθη
 σαν εις τον οικον ιωσηφ ειπαν δια το αργυριον το απο[στραφεν
 εν τοις μαρσιπποις ημων την αρχην ημεις εισαγομε]θα του
 συκοφαντησαι ημας και επιθεσθαι ημειν του λαβε[ιν ημας
 19 εις παιδας κα[ι] τους ονους ημων προσελθοντες δε πρ[ος τον
 ανθρωπον τον επι του οικου ιωσηφ ελαλησεν αυτω εν τ[ω] πυ
 20 λωνι του ο[ι]κου λεγοντες δεομεθα κε κατεβημεν την [αρχην
 21 πριασθαι βρωματα εγενετο δε ηνικα ηλθομεν εις τ[ο] κ[α]τ[α]λ[υ
 σαι και ηνοιξαμεν τους σακκους ημων και τοδε το αργυριον ε
 κ]α[ι] του εν τω μαρσιππω αυτου το δε αργυριον ημων εν σταθμ[ω]

XLIII. 16 (α)ν(τους)]ν* ρ°

- 22 α]πεστρεψαμεν νυν εν ταις χερσιν ημων και αργυριον ετερ[ον
ην]εγ'καμεν μετ αυτων αγορασαι βρωματα ουκ οίδαμεν τις
23 ενεβα]λεν το αργυριον εις τους μαρσιππους ημων ειπεν δε αυτο[ις
ο ανθρ]ωπος ειλεως υμιν μη φοβεισθε ο $\overline{\theta\varsigma}$ υμων και ο $\overline{\theta\varsigma}$ των
πατερων] υμων δεδωκεν υμειν θησαυρους εν τοις μαρσιπποις
υμων το δε] αργυριον υμων ευδοκιμουν απεχω και εξηγαγεν προς
24 αυτους τον] συμεωνα και ηνεγκαν υδωρ νιψαι τους ποδας αυτων
25 και εδωκε]ν χο[ρτα]σματα τοις ονοις αυτων ητοιμασαν δε τα
δωρα ε]ως του ελθειν ιωσηφ μεσημβριας ηκουσαν γαρ οτι εκει

fol. 23^r.

XLIII.

ρμ

- 25, 26 μελλει αριστ[αν] εισηλθεν δε ιωσηφ εις την οικιαν και προσηνεγ'
καν αυτω] τα δωρα α ειχον εν ταις χερσιν αυτων εις τον οικον και
27 προσεκυ]νησαν αυτω επι προσωπον επι την γην ηρωτησεν δε αυ
τους π]ως εχετε και ειπεν αυτοις ει υγιαίνει ο πατηρ υμων ο πρεσ
28 βυτης] ον ειπατε ετι ζη οι δε ειπαν υγιαίνει ο πατηρ σου ο πατηρ
ημων] ετι ζη και ειπεν ευλογητος ο ανθρωπος εκεινος τω $\overline{\theta\omega}$ και
29 κυψαντ]ες προσεκυνησαν αυτω αναβλεψας δε τοις οφθαλμοις αυτου
ε]ιδεν τρη βενιαμειν τον αδελφον αυτου τον ομομητριον και ειπεν
ουτος αδελφος υμων ο νεωτερος ον ειπατε προς με αγαγειν και ειπεν
30 ο $\overline{\theta\varsigma}$ σε ελεησαι τεκνον εταραχθη δε ιωσηφ συνεστρεφετο γαρ τα
εντερα αυτου επι τω αδελφω αυτου και εξητει κλαυσαι εισελθων δε εις
31 το ταμειον εκλαυσεν εκει και νιψαμενος το προσωπον ενεκρατευ
32 σ]ατο και ειπεν παραθετε αρτους και παρεθηκαν αυτω μονω και αυτοις
καθ εαυτους ου γαρ ηδυναντο οι αιγυπτιοι συνεσθιειν μετα των εβραι
ων αρτους βδελυγμα γαρ εστιν τοις αιγυπτιοις πας ποιμην προβατω
33 ε]καθισαν δε εναντιον αυτου ο πρωτοτοκος κατα τα πρεσβυτερεια αυτου
και ο νεωτερος κατα την νεοτητα αυτου εξισταντο δε οι ανθρωποι εκασ
34 τος προς τον αδελφον αυτου ηραν δε μεριδας παρ αυτου προς αυτους
εμεγαλυνθη δε η μερις βενιαμειν παρ τας μεριδας παντων πεν
ταπλασιως προς τας εκεινων επειον δε και εμεθυθησαν μετ αυτου

fol. 23^v.

XLIV.

ρμα

- 1 και ενετειλατο ιωσηφ τω οντι επι της οικιας α[υτο]υ [λεγων πλησατε
τους μαρσιππους των ανθρωπων βρωματων οσα ε]ν δυνωνται
αραι και εμβαλετε εκαστου το αργυριον επι του στοματ[ος του μαρ
2 σιππου και το κονδυ μου το αργυρουν εμβαλετε εις τον μαρ]σιππον
του νεωτερου και την τιμην του σειτου αυτου εγενηθη δε κατ[α το ρη
3 μα ιωσηφ καθως ειπεν το πρωι διεφασεν και οι ανδρες α]πεστα
4 λησαν αυτοι και οι ονοι αυτων εξελθοντων δε αυτων την π[ολιν ου
κ απεσχον μακραν και ιωσηφ ειπεν τω επι της οικιας αυτ[ου ανα
στας επιδιωξον οπισω των ανθρωπων και καταλημψη αυτους
και ερεις α[υτο]ις τι οτι απεδωκατε πονηρα αντι καλων ινα τι εκλεψα
5 τε μου το κονδυ το αργυρουν ου τουτο εστιν εν ω πεινει ο $\overline{\kappa\varsigma}$ μου
αυτος δε οιωνισμω οιωνιζεται εν αυτω πονηρα συντετελεσ

XLIII. 25 (μεσημβριας appears to be dotted (deletion?))

6 τε α πεποιηκατε ευρων δε αυτους ειπεν αυτοις κατα τα ρηματα
 7 ταυτα οι δε ειπαν αυτω ινα τι ο κς λαλει κατα τα ρηματα ταυτα
 8 μη γενοιτο τοις παισιν σου ποιησαι κατα το ρημα τουτο ει το μεν
 αργυριον ο ευρηκαμεν εν τοις μαρσιπποις ημων απεστρεψα
 μεν προς σε εκ γης χανααν πως δ αν εκλειψαμεν εκ του οικου
 9 του κυριου σου αργυριον η χρυσιον παρ ω αν ευρεθη το κονδυ
 των παιδων σου αποθνησκειτω ημεις δε εσομεθα τω κω
 10 ημων παιδες ο δε ειπεν και νυν ως λεγετε ουτως εσται παρ

fol. 24^r.
 XLIV.

ρμβ

10 ω αν ευρεθη] το κονδυ εσται μου παις υμεις δε [εσεσθε καθαροι
 11, 12 και σπευσαν]τες καθειλαν εκαστος τον μαρσιππον [αυτου ηρευνα
 δε απο του πρ]εσβυτερου αρξαμενος εως ηλθεν επι [τον νεωτερον
 13 και ευρεν] το κονδυ εν τω μαρσιππω τω βενιαμειν [και διερρηξαν
 τα ιματια] αυτων και επεθηκαν εκαστος τον μαρσιπ[πον] αυτου
 14 επι τον ονο]ν αυτου και υπεστρεψαν εις την πολιν εισηλθεν [δε] ιουδας
 και οι αδελ]φοι αυτου προς ιωσηφ αυτου ετι οντος εκει και ε[π]εσαν εναν
 15 τι]ον αυτου επι την γην ειπεν δε αυτοις ιωσηφ τι το πραγμα τουτο εποιη
 16 σα]τε ουκ ειδητε οτι οιωτισμω οιωνιετε ανθρωπος οιο[ς] εγω ειπεν
 δε] ιουδας τι αντερουμεν τω κω η τι λαλησωμεν η τι δικαιοφωμεν ο δε
 17 και] ευρεν την αδικιαν των παιδων σου ειδου εσμεν οικετ[αι τω] κω ημων
 17 και] ημεις και παρ ω ευρεθη το κονδυ ειπεν δε ιωσηφ μη μ[οι γε]
 νοιτο ποι
 ησ]αι το ρημα τουτο ο ανθρωπος παρ ω ευρεθη το κονδυ αυ[τος]
 εσται μου παις
 18 υμ]εις δε αναβητε μετασωτηριας προς τον πατερα υμων [εγ]γισας δε αυ
 τω] ιουδας ειπεν δεομαι κε λαλησατω ο παις σου ρημα εναν[τιον]
 σου και μη
 19 θυ]μωθης τω παιδι σου οτι συ ει μετα φαραω κε σου ηρ[ωτ]ησας τους π[αι]
 20 δας] σου λεγων ει εχετε πατερα η αδελφον και ειπαμεν τ[ω] κω
 εστιν [ημιν]
 πατ]ηρ πρεσβυτερος και παιδιον εκ γηρους νεωτερον [αυτ]ω και ο αδ[ελ]
 φος] αυτου απεθανεν αυτος δε μονος υπελειφθη τη μη[τρι] αυτου ο δε
 21 πατ]ηρ αυτον ηγαπησεν ειπας δε τοις παισιν σου κατα[γαγ]ετε αυτον

fol. 24^v.

XLIV.

ρμγ

21, 22 προς με και επιμ]ελουμαι αυτου και ειπαμεν τω κω [ου δυνησεται
 το παιδιον καταλι]πειν τον πατερα εαν δε καταλιπη τον πα[τερα] αποθα
 23 νειται συ δε ειπ]ας τοις παισιν σου εαν μη καταβη ο αδελ[φος] υμων
 24 ο] νεω[τερος] μεθ] υμων ου προσθησεσθε ετι ιδειν το προ[σωπον] μου και
 εγενετ[ο] ηγ[ικ]α [α]νεβημεν προς τον παιδα σου πατερα δε [ημων
 25 απηγ]γ[ει]λαμεν αυτω τα ρηματα του κω ειπεν δε ημειν [ο πατηρ] ημων
 26 βαδισαντες παλιν αγορασατε ημειν μεικρα βρωματα ημει[ς] δε ειπα
 μεν ου δυνησομεθα καταβηναι αλλ ει μεν ο αδελφος ημων [ο

XLIV. 17 (μo) i² i² i² u^o

νεωτε[ρο]ς καταβαινει μεθ ημων καταβησομεθα ου γαρ δυνησ[ο]
 μεθα [ιδει]ν το προσωπον του ανθρωπου του αδελφου του ν[ε]
 27 ωτου μ[η] οντος μεθ ημων ειπεν δε ο παις σου ο πατηρ ημων
 προς ημ[α]ς υμεις γεινωσκετε οτι δυο ετεκεν μου η γυνη
 28 και εξη[λθ]εν ο εις απ εμου και ειπατε οτι θηριοβρωτος γεγον[ε]
 29 και ουκ [ει]δεν αυτον ετι και νυν εαν λαβητε ουν και του
 τον εκ τ[ο]υ προσωπου μου και συμβη αυτω μαλακια εν τη οδ[ω]
 30 και κατα[ξ]ετε μου του γηρας μετα λυπης εις αδου νυν ουν
 εαν εισπ[ο]ρευωμαι προς τον παιδα σου πατερα δε ημων [και
 τ]ο παιδι[ον] μη ην μεθ ημων η δε ψυχη αυτου εκκρεματ[αι]
 31 εκ της το[υτ]ου ψυχης και εσται εν τω ιδειν αυτον μη ον το πα[ι]

fol. 25^r.

[ρμδ]

c. 2 ll. lost.

XLIV.

32 εκδε]δεκται το παιδιον παρα του πατρ[ος] λεγων εαν
 μη αγαγω αυτον] προς σε και στησω αυτον ενωπιον^{σου} ημ[α]ρτηκως
 33 εσομαι πασα[ς] τας ημερας νυν ουν παραμενω σοι [παις αντι
 του παιδιου οι]χετης του κ[υ] το δε παιδιον αναβητω μετα των αδελ
 34 φων πως γαρ α]ναβησομαι προς τον πατερα του παιδιου μη [ο]ντος με
 1 θ ημω]ν ινα μη ιδω τα κακα α ευρησει τον πατερα μου και ουκ ηδυνα
 XLV. το ιωσ]ηφ ανεχεσθαι παντων των παρεστηκοτων αυτω αλλα ειπεν
 εξαπ]οστειλατε παντας απ εμου και ου παρεστηκε ουδεις ετι τω ιω
 2 σηφ η]νικα ανεγνωριζετο τοις αδελφοις αυτου και αφηκεν φωνην
 μετα] κλαυθμου ηκουσαν δε παντες οι αιγυπτιοι και ακουστον εγενετο
 3 εις το]ν οικον φαραω ειπεν δε ιωσηφ προς τους αδελφους αυτου εγ'
 γισατ]ε προς με και ηγ'γισαν και ειπεν εγω ειμι ιωσηφ ο αδελφος υ
 5 μω]ν ον απεδοσθε εις αιγυπτον νυν ουν μ[η] λυπεισ[θε] μηδε σκλη
 ρον υ]μειν φανητω οτι απεδεσθε ωδε εις γαρ ζωην απεστειλεν
 6 με ο]θς εμπροσθεν υμων τουτο γαρ δευτερον ετος λειμος επι της γης
 7 και ε]τι λοιπα πεντε ετη εν οις ουκ εσται αροτριασις ουδε αμητος
 απεστει
 λεν γαρ με] ο θς εμπροσθεν υμων υπολειπεσθε υμων καταλιμμα

fol. 25^v.

[ρμε]

c. 2 ll. lost.

XLV.

8 απεσταλκατ]ε ωδ[ε] αλλ η ο] θς κα[ι] εποιησεν με ως
 πατερα φαρα]ω και κυριον παντος του οικου αυτου κ[αι] αρχοντα πασης
 9 γης αιγυ]πτου σπευσαντες ουν αναβητε προς το]ν πατερα μου και
 ειπατε αυτω ταδε λεγει ο υιος σου ιωσηφ επ[οι]ησεν με ο θς
 κ[υ]ν πασης γης αιγυπτου καταβητι ουν το ταχος προ[ς] με και μη μει
 10 νης και κατοικησεις εν γη γεσεμ αραβιας και εση εγ'γυς μου συ και
 οι υιοι σου και οι υιοι των υιων σου και τα προβατα σου και αι [βοες
 11 σου και οσα σοι εστιν και θρεψω σε εκει ετι γαρ πεντε ετη λει[μος
 12 ινα μη εκτριβης συ και οι υιοι σου και τα υπαρχοντα σου ιδου ο[ι] ο
 φθαλμοι υμων βλεπουσιν και οι οφθαλμοι βενιαμειν του α[δελ]

XLIV. 32. σου] om.* add.°

13 φου μου οτι το στρομα μου το λαλουν προς υμας απαγ'γειλατε ουν [τω
 πατρι μου πασαν την δοξαν μου την εν αιγυπτω και οσα ειδετε
 14 και ταχυναντες καταγαγετε τον πατερα μου ωδε και επιπεσ[ων
 επι τον τραχηλον βενιαμιν του αδελφου εκλαυσεν επ αυ[τω
 15 και βενιαμιν εκλαυσεν επι τω τραχηλω αυτου και καταφ[ι
 λησας παντας τους αδελφους αυτου εκλαυσεν επ αυτοις και
 16 μετα ταυτα ελαλησαν οι αδελφοι προς αυτον κα[ι δ]ιεβοη[θη]

fol. 26^v.
 XLV.

[ρμF]

16 η φωνη εις τον οικον φαραω λεγοντες η[κασιν οι αδελφοι ιωσηφ εχαρη
 17 δε φαραω] κα[ι] η θεραπεια ειπεν δε φαραω προς ιωσηφ ειπον τοις
 αδ[ελφοις] σου τουτο ποιησατε γεμεισατε τα φορει[α υμων και απελ
 18 θατε εις γην χανααν και παραλαβοντες τον πατερα υμων και τα [υπαρ
 χοντα ηκετε προς με και δωσω υμειν παντων των αγαθων αιγυ
 19 πτου και φάγεσθε τον μυελον της γης συ δε εντειλαι ταυτα λαβειν
 αυτο[ις]
 αμαξας εκ της αιγυπτου τοις παιδιοις υμων και ταις γυναιξιν και αν[α
 20 λαβοντες τον πατερα υμων παραγεινεσθε και μη φεισεσθε τοις οφ[θαλ
 21 μοις των σκευων υμων τα γαρ παντα αγαθα αιγυπτου υμειν εστι ε[πι
 ησεν δε ουτως και οι υιοι ισραηλ και εδωκεν αυτοις αμαξας ιωσηφ
 κατα τα προειρημενα υπο φαραω του βασιλεως και [εδωκ]εν αυτοις επι
 22 σειτισμον εις την οδον και πασιν εδωκεν δισσας στολας τω δε β[ενι
 αμειν εδωκεν τριακοσιους χρυσους και πεντε εξαλλασσουσας στ[ολας
 23 και τω πατρι αυτου απεστειλεν κατα τα αυτα και δεκα ονους αιρ[οντας
 απο παντων των αγαθων αιγυπτου και δεκα ιμιονους αιρουσας [αρτους
 24 εις οδον τω πατρι αυτου εξαπεστειλεν δε τους αδελφους αυτου [και
 25 επορευθησαν και ειπεν αυτοις μη οργιζεσθε εν τη οδω [και ανε
 βησαν εξ αιγυπτου και ηλθαν εις γην χανααν προς ιακωβ τον πατερα

fol. 26^r.

[ρμζ]

i l. lost.

XLV.

26 γ[η]ς αιγυπτου και εξεστη τη διανοια ια[κωβ] ου γαρ επιστευ
 27 σεν αυτοις ελαλ[ησαν] δε αυτω παντα τα ρηματα ιωσηφ [οσα ειπεν αυτοις
 ιδω]ν δε τα[ς] α[μαξ]ας απεστειλεν ιωσηφ ωστε αναλαβειν αυτον [ανε
 28 ζωπυρησεν το π[α]ν ιακωβ του πατρος αυτων ειπεν δε ισραηλ μεγα
 μοι εστιν ει ετι ο υιος μου ιωσηφ ζη πορευθεις οψομαι αυτον προ του
 1 με αποθανειν απαρ[α]ς δε ισραηλ αυτος και παντα τα αυτου ηλθεν επι το
 2 φρεαρ του ορκου και εθυσεν θυσιαν τω θ[ω] του πατρος αυτου ισαακ ειπεν
 3 δε ο θ[ς] ισραηλ εν οραματι νυκτος λεγων εγω ειμι ο θ[ς] των πατερων
 4 σου μη φοβου του καταβηναι εις αιγυπτον εις γαρ εθνος μεγα ποιη
 5 σω] σε εκει και εγω καταβησομαι μετα σου εις αιγυπτον και εγω ανα
 βι[βα]σω σε [ει]ς τελος και ιωσηφ επιβαλει τας χειρας επι τους οφθαλ
 5 μο[υ]ς σου ανεστη δε ιακωβ απο του φρεατος του ορκου και ανελαβον
 οι υι[ο]ι ιακωβ ισραηλ τον πατερα αυτων και την αποσκευην και τας
 γυναι[κ]ας αυτων επι τας αμαξας απεστειλεν ιωσηφ αρ[α]ς αυτον

XLV. 23 η(μιονους); i* η°

6 και αν]αλαβοντες τα ὑπαρχοντα αυτων και πασαν την κτησιν ην εκτη
 σαντ]ο εν γη χαναν και εισηλθεν εις αιγυπτον ιακωβ και παν το σπερ
 7, 8 μα αυτ]ου ηγαγεν εις αιγυπτον ταυτα δε τα ονοματα των υιων ισραηλ
 των] εισπορευθεντων εις αιγυπτον ιακωβ και οι υιοι αυτου πρω
 9 τοτο]κος ιακωβ ρουβην υιοι δε ρουβην ενωχ και φαλλου ασρω[ν

fol. 27^v.
 LXVI.

[ρμη]

10 και χαρμι υιοι δε] συμε[ων ιεμουηλ και ιαμιν και αωδ
 11 και ιαχιμ κ]αι σααρ και σαουλ υιος τη[ς χανανιτιδος υιοι δε λευι
 12 γηρσων] και γααθ και νεραρει υιοι δε [ιουδα ηρ και αυναν και
 ση]λωμ και φαρες και ζααρ απεθανεν [δε η]ρ και α[υναν εν γη χ
 13 ναν εγενοντο δε υιοι φαρες ασρωμ και ιεμουηλ υιοι δε [ισαχαρ
 14 θωμα και φουδ και ιασουμ και ζαμβραμ υιοι δε ζαβουλων
 15 σεδερ και αλλων και αιηλ ουτοι υιοι λειας ους ετεκεν τω ιακωβ
 εν] τη μεσοποταμια της συριας και δειναν την θυγατερα αυτου πασαι
 16 αι ψ]υχαι υιοι και θυγατερες λγ υιοι δε γαδ' σαφων και αγ'γεις και
 17 σα]υνεις και θασοβαμ και οαρροας και αριηλεις ουτοι δε υιοι ασηρ
 ιε]μνα και ιεουσσουαρ και εουλ και αβαρια και σαρα αδελφή αυτων
 18 υιοι δε [α]βαρια χοβορ και μελχειηλ ουτοι υιοι ζ[ελ]φας ην εδωκεν
 λαβαν λεια τη θυγατρι αυτου η ετεκεν τουτους [τ]ω ιακωβ δεκα
 19 και εξ ψυχαι υιοι δε ραχηλ γυναικος ιακωβ ιωσηφ και βενιαμειν
 20 εγενοντο δε υιοι ιωσηφ εν γη αιγυπτω ους ετεκεν αυτω [ας]γεννηθ
 θυγατηρ πετεφρη ιερως ηλιουπολεως την μανασση κ[αι τον εφραειμ
 εγενοντο δε υιοι μανασση ους ετεκεν αυτω η παλλακη [η] συρα τον
 χαμειρ χαμειρ δε εγεννησεν τον γαλααδ' υιοι δε αιφ[ραιμ] αδελ
 21 φου μανασση σουθαλααμ και τααμ υιοι σουθαλααμ ε[δεμ υιοι δε

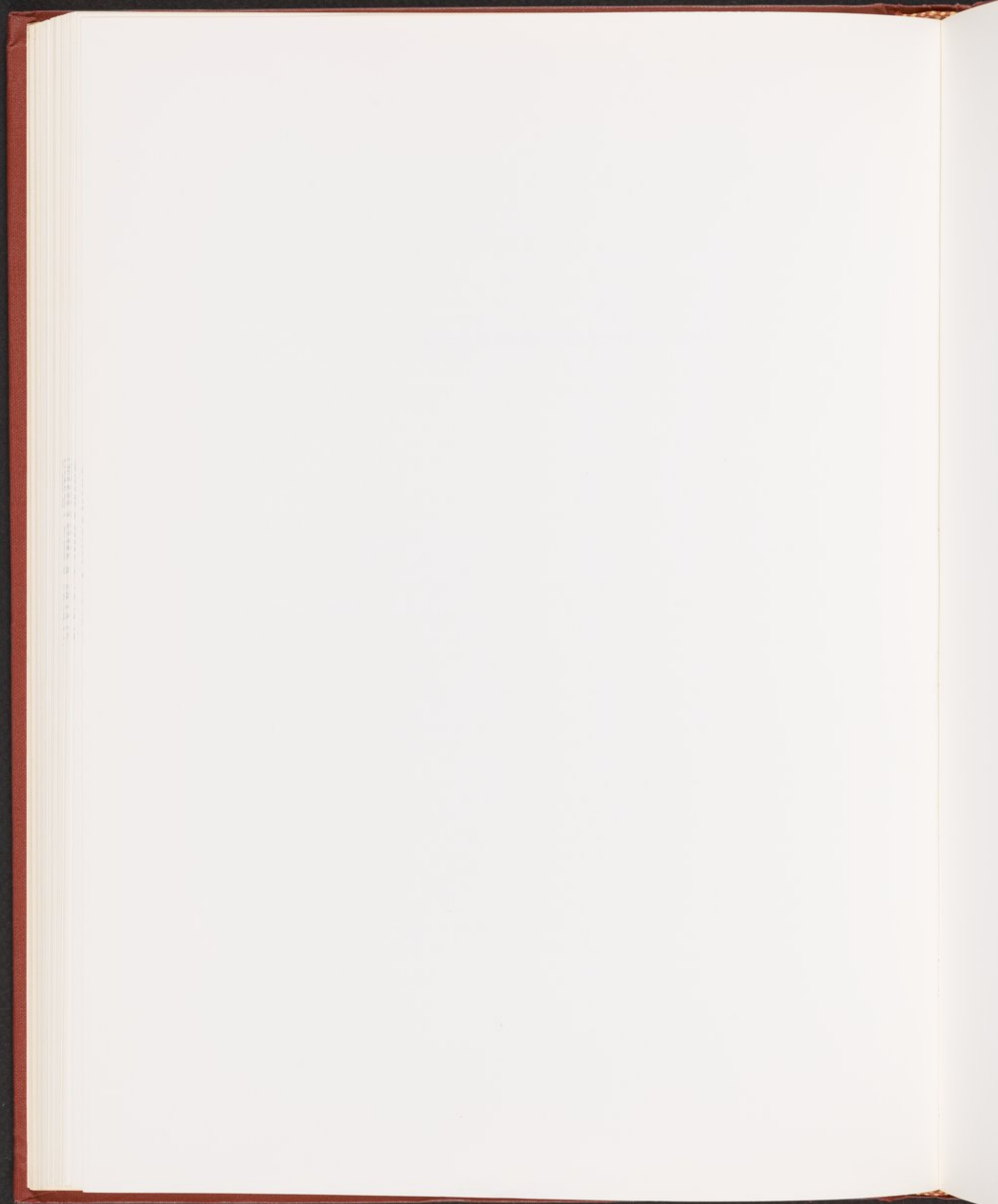
fol. 27^r.
 XLVI.

[ρμθ]

21 βενιαμιν βαλα και χοβωρ και ασ]βηλ [εγενοντο δε υιοι βαλα γηρα
 και νοεμαν και αγχεις και ρ]ως και [μα]μφεως και οφειμ[ιν γηρα δε
 [εγεννη]
 22 σεν τον αραδ ουτοι υ]ιοι ραχηλ ους ετεκεν τω ιακωβ [πασαι ψυχαι ιη
 23, 24 υιοι δε δαν]ασομ κ[αι] υιοι νεφθαλει ασιηλ γωϋνι και σαρρας και σ[υλλημ
 25 ουτο]ι υιοι βαλλας ην εδωκεν λαβαν ραχηλ τη θυγατρι αυτου και ετεκ[εν
 26 τουτους τω ιακωβ πασαι αι ψυχαι ζ πασαι δε αι ψυχαι αι εισελθ[ου
 σαι μετα ιακωβ εις αιγυπτον οι εξελθοντες εκ των μηρων αυτου
 27 χωρις των γυναικων υιων ιακωβ πασαι αι ψυχαι ξF υιοι δε ιωσ[ηφ
 ο γενομενοι αυτω εν αιγυπτω ψυχαι θ α πασαι αι ψυχαι αι εισελ[θουσαι
 28 μετα ιακωβ εις αιγυπτον οδ τον δε ιουδαν απεστειλεν εμ[προσ
 θεν αυτου προς ιωσηφ συναντησαι αυτω καθ ηρωων πολ[ιν εις
 29 γην ραμεσ[ση] ζευξας δε ιωσηφ τα αρματα αυτου ανεβη ει[ς συναν
 τησιν ισραηλ [τω] πατρι αυτου καθ ηρωων πολιν και οφθ[ε]ις αυτω ε
 πεπεσεν επι του τραχηλον αυτου και εκλαυσεν κλαυθμω πλειον[ι
 30 και ειπεν ισραηλ προς ιωσηφ αποθανουμαι απο του νυν επι εω

- 31 ρακα το προσ]ωπον σου ετι γαρ συ ζης ειπεν δε ἰωσήφ προς τους αδ[ελ
φους αυτου] αναβας απαγ' γελω τω φαραω και ερω αυτω οι αδελ[φοι
32 μου και ο σ]ικος του πατρος μου ηκασιν εκ γης χανααν προς με οι α[νδρ
ες ει]σιν ποιμενες ανδρες γαρ κτηνοτρόφοι ησαν και τα κτην[η και
33 τους] βοας και παντα τα αυτων αγειοχασιν εαν ουν καλεση υμας

PART II: TEXTUAL-CRITICAL ANALYSIS

A. ALLGEIER'S ANALYSIS OF PAP. 961 AND 962

As a sequel to F. G. Kenyon's preliminary analysis of Pap. 961 and 962 at the time of their publication, an investigation into their textual character was made by Arthur Allgeier, Professor of Old Testament Literature and Exegesis at the University of Freiburg.¹ His published study was reviewed by H. M. Orlinsky and J. W. Wevers in the *Jewish Quarterly Review*² and *Theologische Rundschau*³ respectively.

Allgeier made his collations of Pap. 961 and 962 on the basis of the transcribed texts prepared by Kenyon and published as fasc. IV of *The Chester Beatty Biblical Papyri*. His reliance on these texts is unfortunate since they contain numerous mistakes, many of which are of text-critical significance (cf. the Preface of this study). The facsimiles of both papyri were published while Allgeier was conducting his investigation,⁴ and could presumably have been made available to him for consultation.

The "Vorwort" and "Einleitung" raise high expectations for a thorough and sound study. Allgeier emphasizes that a mere comparison of Pap. 961 and 962 with other textual traditions is not sufficient. One must do more than simply enumerate variant readings. The "Zeugenwert" of each papyrus needs to be established, and with the help of both the text of ⑥ reconstructed. Concerning the papyri the question must be asked to what extent they deviate from the original text and what they contribute to our knowledge of the Septuagint translation of Gn. Papyri 961 and 962 have to be assigned a place in the history of textual development.

Few would disagree with Allgeier's aims. It is disconcerting, however, to find that in his study he makes no systematic attempt to reconstruct ⑥ where the two papyri are extant. Admittedly, such a reconstruction is not always an easy task, and anyone engaged in it is beset with many uncertainties. But the attempt must nevertheless be made, since without it not even an approximately accurate assessment of Pap. 961 and 962 is possible.

Following in the footsteps of Lagarde whose axioms of textual criticism he quotes (p. 9) Allgeier insists on the necessity of the text-critic's thorough acquaintance with the character of the translation of Gn. The style and methods of the translator are of primary importance. Yet one searches in vain for a single instance where Allgeier has put such understanding of and familiarity with the work of the translator to good use. An example will illustrate the point: 24,37 παροικω 961+] οικω 962+; ⑥ has yšb which nowhere in Gn is translated by παροικω, the latter being reserved for *gwr*, but on occasion introduced secondarily. One can, therefore, conclude with confidence that Pap. 962 has preserved the original reading in this instance. Allgeier simply includes οικω in his list of variants (p. 24), but offers no comment.

Since Allgeier made use of the Larger Cambridge Septuagint Pap. 961 and 962 were collated to MS. A. This in itself would not meet with objections since it is essentially

¹ *Die Chester Beatty-Papyri zum Pentateuch* (Studien zur Geschichte und Kultur des Altertums. XXI. 2), Paderborn, 1938.

² *JQR* 32, 1941-42, pp. 89-95.

³ *ThR* 22, 1954, pp. 115-120.

⁴ Pap. 961: 1935; Pap. 962: 1936.

immaterial what kind of text is made to serve as a point of departure. For Allgeier with his obvious bias in favour of MS. A, collation to this text could only compound the problem. At various points Allgeier admits that A cannot *in toto* be identified with ⑥. Though one of our earliest manuscripts and hence one of considerable importance, A deserves no higher status than that of *primus inter pares*. Writes Allgeier,

Man muss sich darüber klar sein, dass die gesammte Tradition in eine einseitige Perspektive gerückt ist und die Gewinnung eines objektiven Bildes erschwert wird. Man muss, um richtig zu sehen, A selbst in die Untersuchung einbeziehen können und erst seinen Zeugenwert festzustellen suchen. (p. 32)

A few statements are then made concerning the general character of MS. A, but Allgeier's correct insight is never applied to individual variants. Though lists of relevant textual evidence from other manuscripts are supplied, this material plays no role in determining the original Septuagint text. Allgeier's only conclusion in this regard is that Pap. 961 and 962 are related to many manuscripts (p. 25)! Repeatedly one finds MS. A sitting in judgment over the papyri, assessing their loyalty or disloyalty to ⑥.

In the section entitled "Die Sonderlesarten" (p. 26ff.) a number of variant readings are singled out for special attention because—according to Allgeier—no "mechanische Ursache" can account for their existence. A detailed look at some of these will illustrate the use to which Allgeier puts MS. A.

29,6 καὶ 961 + = ⑥] πρὸς αὐτοῦ λαλοῦντος c. var A f 71' 59' 509 Co Eth^{-CR}
 29,6 προβάτων 961 + = ⑥] + τοῦ πατρὸς αὐτῆς c. var 17'-135-426-oI b⁻³¹⁴ 537 d f
 t 71' 59' 509 La^S Arab Co Eth; + τοῦ πατρὸς αὐτῆς αὐτὴ γὰρ ἐβοσκεν τὰ πρόβατα
 τοῦ πατρὸς αὐτῆς A Sa¹⁹

Allgeier speaks in this connection of omissions in Pap. 961. But is it correct to consider these variants omissions? On closer scrutiny it becomes clear that both additions in MS. A are accretions from v. 9. In fact MS. A has added more in 29,6 than any other manuscript. How Allgeier can present these variants as a problem of omission is difficult to understand. Clearly, in this instance A shows itself to be the least reliable of all Greek manuscripts. Pap. 961, on the other hand, has preserved the original text.

30,21 δὲνα 961 (δὲνα) + = ⑥] + καὶ ἐστὶ τοῦ τεκνεῖν A La^S
 As in the preceding instance there is here no question of omission in Pap. 961. Ms. A has added the phrase from 29,35. Pap. 961 and not MS. A contains the true text of ⑥.

45,3-4 ἐγὼ (3) -αὐτοῦ (4)] 962
 45,3 ἰωσήφ] + ὁ ἀδελφὸς υμῶν ὃν ἀπέδοσθε εἰς αἰγυπτον A^c
 45,4 εἶπεν ^{1°} -ἡγγισαν] A

Allgeier's comments on the Greek text at this point demonstrate clearly his failure to place variant readings in the context of all available textual evidence. He argues that Pap. 962 added ἐγγιζετε (but see revised text of 962) πρὸς με καὶ ἡγγισαν καὶ εἶπεν after αὐτοῦ of v. 3, and then omitted ἐτι (v. 3)—αἰγυπτον (v. 4). Allgeier further explains that the omission in Pap. 962 was intentional, serving the purpose of avoiding unnecessary repetition in the "Wiedererkennungsszene." Only an examination of Pap. 962 and MS. A in isolation from all other textual evidence could lead Allgeier to such a far-fetched conclusion. The variant reading in Pap. 962 was caused by parablepsis (τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ (v. 3)—τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ (v. 4)). Admittedly, the omission

leaves an intelligible text, but this does not prove it intentional. Chances of parablepsis were rather enhanced precisely because of this fact. Ms. A is once again more out of line than any other Greek manuscript. The addition in v. 3 of A comes from v. 4, and the omission in v. 4 is possibly the result of parablepsis, if A read *και ειπεν* instead of *ειπεν δε* as do two other manuscripts.

No less detrimental than his preferential treatment of MS. A, and directly related to the latter, is Allgeier's facile recourse to Hebrew influence. For each papyrus a list of instances is given which allegedly shows such influence. A few examples will illustrate the point in question.

13,17 αὐτήν 961 + = (M) + και τω σπερματι σου εις τον αιωνα A b^{f-53} 121-424-619
122 La¹ Sa

Pap. 961 has retained the reading of (G). The addition in A+ comes from v. 15. There is here, therefore, no need to posit Hebrew influence on the text of 961.

19,25 ταύταξ 961 + = (M) + εν αις κατωκει εν αυταις λωτ A

Again there is no question of omission, and, hence, of Hebrew influence. The addition in A comes from v. 29.

20,18 συγκλείων 961 + = (M) A 646 La^E Arab

Rather than an addition in Pap. 961 we have here an *ad sensum* omission in A+ (cf. συνεκλεισεν).

31,32 ἐπιγνώθι - οὐθέν 961 (vid) +] tr post ημων c. var A F M O⁻⁵⁸ C^{''} n 344'-730
γ^{-318' 527} ≈ 55 59' La^x Arm

In connection with this verse Allgeier concocts an elaborate explanation to account for the addition of *και ουχ ευρεν* after *ιακωβ* (v. 33) in Pap. 961+. Reasoning on the basis of A his argument goes essentially as follows: in v. 32 the text of A contains a doublet,

wl' yd' γ'qb < *και ουκ επεγνω (not εγνω!) παρ αυτω ουθεν*
ουκ ηδει δε ιακωβ

To rectify this situation the "Rezendent von 961" dropped *και ουκ επεγνω παρ αυτω ουθεν* (as well as *επιγνώθι—λαβε*), but in order to retain Laban's vain search in Jacob's tent he added *και ουχ ευρεν* after *ιακωβ* in v. 33. Allgeier concludes,

Der Ausfall von v. 32 in 961 beruht also nicht auf einem mechanischen Versehen, sondern auf Überlegung. (p. 31)

Though giving Allgeier credit for his ingenuity, one cannot agree with his argument. Can *και ουκ επεγνω παρ αυτω ουθεν* be regarded as a rendering of *wl' yd' γ'qb*? The only support for such a conclusion is that (M) has no more suitable equivalent for the phrase. It would seem more likely that either the Hebrew *Vorlage* of LXX contained an additional phrase, or *και—ουθεν* is simply an *ad sensum* addition (apparently original) answering to *επιγνώθι—λαβε*. The second and major objection to Allgeier's argument is that he not only argues *e silentio*, but in isolation as well. The extant text of Pap. 961 begins in this verse with *ιακωβ*¹. Only if one assumes that the papyrus had the same word order as A does an omission make sense. Unfortunately, Allgeier did not consult the textual evidence at his disposal very carefully, else he would have noticed that a great many manuscripts support a transposition of *επιγνώθι—ουθεν* to the beginning of

the verse (= R²). This order is found in 911 D L 58 b d f 30-343' t 318'-527 319 509 La^E Arab Co = (M). Pap. 961 apparently supports the same transposition. The addition of και ουχ ευρεν in v. 33 is an accretion from the same verse, in which the phrase occurs twice, and is, therefore, unrelated to a so-called omission in v. 32.

41,19 σαρχίν 961 + = (M) + και ενεμουντο εν τω αχει A(sub ✕)

Apparently once again the reading of A is regarded as (G), and, consequently, an omission is assumed for Pap. 961. But how can one entertain such an idea seriously when και ενεμ.—αχει occurs in a similar context in v. 18? Moreover, the asterisk in A likewise seems to indicate the secondary nature of the phrase.

41,35 φυλαχθήτω 961 + = (M) συναχθήτω c. var A D M 72-01 79* b 121-527 55 59' 319

Since the reading of A+ was influenced by συναχθήτω ο σιτος earlier in the verse, there is no reason for assuming that Pap. 961 has been corrected to the Hebrew.

Summarizing his findings concerning Pap. 961 Allgeier writes,

... im Grunde stellt sich 961 auf den Boden der exegetischen Auffassung, welche die griechische Textzeugen vertreten, und fühlt nicht die Verpflichtung die Reihenfolge des hebräischen Textes Wort für Wort herzustellen. (p. 32; italics A.P.)

Thus far, however, Allgeier has failed to convince his readers of the truth of his contention, and the examples from Pap. 962 show the same kind of identification of MS. A with (G) and unwarranted recourse to Hebrew influence.

34,14 τὸ ῥῆμα τοῦτο 962 + = (M) τοῦτο A

Looking at Pap. 962 and MS. A in complete isolation one might be able to defend Allgeier's suggestion that the former underwent Hebrew influence at this point, but in view of the fact that A stands alone against all other witnesses, and that the omission of το ρημα is easily explained as inner Greek development, his conclusion is unacceptable.

39,23 τοῦ δεσμοτηρίου 962 + = (M) A 75 76 121 Chr = (M)

It is difficult to see how one can suggest that Pap. 962 has anything to do with Hebrew influence since (M) has no equivalent of τοῦ δεσμοτηρίου. When both 962 and A are placed in the total context of the available textual evidence, it becomes clear that A has omitted the phrase, probably under influence of vv. 21 and 22 (cf. αρχιδεσμοφυλαξ in both verses).

44,7 (not 43,7) κατὰ 962 + = (M) A 59 La^S Bo^{-vw} Eth

Again MS. A is guilty of omission, probably for stylistic reasons: ποιησαι κατα το ρημα τουτο > ποιησαι το ρημα τουτο. Pap. 962 has preserved the original reading.

44,20 γήρως νεώτερον = (M) νεώτερον γήρως A; εκ γήρως νεώτερον c. var 962 O^{-15'} (εν γήρῳ 72) b d 56* n 30'-130 t 346 z 630

In this case neither Pap. 962 nor A has preserved (G). The transposition in A brings together παιδιον and νεώτερον, while Pap. 962 + contains an *ad sensum* addition. Instead of containing a correction to the Hebrew 962 reflects a late stage in inner Greek textual development: γήρως > γήρως; γήρως pr εκ.

44,20 τῇ μητρὶ 962 + = (M) τῷ πατρὶ A 422* b 44' 59 Syh(mg)

As in the preceding instances there is here no reason for identifying A with ⓐ. Its reading is simply an *ad sensum* rendering (cf. the two occurrences of $\pi\alpha\tau\eta\rho$ in this verse and the fact that Benjamin's mother had died in Chapter 35).

44,28 ἔτι καὶ νῦν 962+] ἐτι A 17' 129-246; ἐτι ἀχρι νυν O-17' 72' 376 53'-56(mg); ἐτι ἀχρι του νυν 72' (ἐτι 72); μεχρι νυν b; ἀχρι νυν 376 56(txt) 130 Arm Bo Eth; ἐτι νυν n 392' 76 319; ἀχρι και νυν 71'; ἐτι ἀχρι και νυν 128 z 346 630; d-hnh (M)

The situation in the Greek traditions is reasonably clear. If the majority reading $\epsilon\tau\iota$ $\kappa\alpha\iota$ $\nu\upsilon\nu$ is regarded as ㊦ the variations fall neatly into place. The phrase $\epsilon\tau\iota$ $\kappa\alpha\iota$ $\nu\upsilon\nu$ was an open invitation to alteration in the process of textual development. Most traditions made explicit the idea of “until” in some form or other, while A+ read $\epsilon\tau\iota$ with the preceding phrase but dropped $\kappa\alpha\iota$ $\nu\upsilon\nu$ altogether. Allgeier would have us believe that Hebrew influence accounts for the variations in the Greek manuscripts. In fact he calls these “Übersetzungen vom *d-hmh*” (p. 30). It is rather to inner Greek development that one must look for an explanation.

Not only is the value of Allgeier's conclusion concerning Hebrew influence on Pap. 961 and 962 highly questionable on account of the fact that MS. A is often uncritically identified with ㊀, but its corollary is that insufficient attention is paid to inner Greek development. It seems at times as if Allgeier's mode of operation is to regard the text most unlike the Hebrew as ㊀, and then to conclude that all others have undergone Hebrew influence—and this in spite of his contention that the Septuagint translation of Gn is "treu, nur selten frei . . . sogar sklavisch" (p. 34).

Lagarde's second axiom, which states that where two or more variants are extant the free translation of the Hebrew deserves preference over the more literal one as the reading of ㊦, is seriously misused by Allgeier. His mechanical application of this rule is in evidence throughout his study, but especially conspicuous in the section dealing with a comparison between the texts of Pap. 961 and 962 (p. 37ff.). Variants are adduced for the purpose of showing that some differences between the two papyri can be explained only via Hebrew. Thus for example: 31,50 ⲉⲣⲁ 961+] ⲁⲣⲁ 962; *r'h* ㊤. Allgeier concludes here that Hebrew *r'h* was probably originally rendered as ⲁⲣⲁ which suits the context. ⲉⲣⲁ is said to be a correction to the Hebrew. Allgeier himself admits, however, "dass es viel leichter, ja ungezwungen ist, ⲁⲣⲁ aus ⲉⲣⲁ abzuleiten, als umgekehrt . . ." (p. 41). To establish the secondary nature of ⲉⲣⲁ Allgeier argues as follows: the imperative ⲉⲣⲁ is a very rare form in LXX, and one therefore suspects its originality in Gn 31,50; in the context of the LXX text, which differs from ㊤, *r'h* has the function of *hnh*—but the latter is usually translated by ⲓδου. He concludes: "ⲉⲣⲁ = siehe ist daher von allen Seiten her verdächtig. Dagegen leitet ⲁⲣⲁ ungezwungen den kurzen Nachsatz ein: ⲁⲣⲁ οὐθεὶς μεθ' ἡμῶν ἐστίν" (p. 41). It is true, of course, that ⲉⲣⲁ does not occur elsewhere in Gn and infrequently in LXX. However, what one needs to know is how the qal imperative of *r'h* was usually translated in Gn. In four instances we find ⲓδε and in two ⲓδου, but the difference between these and 31,50 is that only in the latter is the imperative used in the apodosis of a condition (fut. most vivid), and it is this that probably accounts for the occurrence of ⲉⲣⲁ instead of ⲓδε or ⲓδου. Furthermore, either a palaeographical error or a stylistic adjustment can readily account for the unique reading of Pap. 962.

39,19 ὅσα ἐλάλησεν (not -σαν!) -λέγουσα 961+] λεγουσῆς 962(vid) 56'; λαλουσῆς 458
 Oddly enough Allgeier maintains here that the text of ⑥ read λεγουσῆς πρὸς αὐτὸν
 λεγουσα, which is allegedly the reading of Pap. 962. To place the papyrus in proper
 perspective it should be mentioned that 962 has a lacuna after λεγουσῆς. Rather than
 reconstruct a text which has no support in any other manuscript one would assume that
 Pap. 962 testifies to the same text as 56'. In the latter tradition ὅσα - αὐτὸν was omitted
 and λεγουσα adjusted to agree with τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. The variant in 962 is evidently
 a stylistic alteration pure and simple, and has no claim to originality.

Allgeier's over-all conclusions concerning Pap. 961 and 962 are as follows:

P. 961 besitzt ganz sekundäre Züge, die ihn überlieferungsgeschichtlich hinter A stellen,
 und verbindet damit ein höchst altertümliches Gepräge.

P. 962 besitzt sehr altes, in einem Punkte uraltes Gut, das kein anderer Zeuge mehr bewahrt hat.
 (p. 56)

That Pap. 961 contains "ganz sekundäre Züge" is an obvious fact, but the text of this
 papyrus does not belong "überlieferungsgeschichtlich hinter A" (cf. below, p. 126).
 Allgeier's third assertion concerning Pap. 961 is general enough to apply to any Gn
 MS. of the Septuagint. As for Pap. 962, none of the examples adduced by Allgeier to
 prove that this papyrus has uniquely preserved "uraltes Gut" can stand up to scrutiny.

The preceding pages have offered a sampling of Allgeier's study of Pap. 961 and 962.
 The picture he creates is badly out of focus. If conclusions concerning Hebrew influence
 and the contribution of these papyri to the reconstruction of ⑥ are to be reliable and
 meaningful one will have to proceed with greater caution than Allgeier did.

B. DEVIATIONS FROM ⑥ IN PAP. 961

The classifications of variants employed in this and the next section are not intended to be mutually exclusive. Their sole purpose is to focus attention on the kinds of deviations from ⑥ encountered in Pap. 961 and 962.

Wherever either papyrus agrees with R² its number has been placed before the square bracket in order to indicate at every point the relationship between the two texts. Thus for example: 24,33 εἶπεν 962] + ο ἀνθρώπος 961 d t 392'.

Proper Nouns

Vocalic changes:

- 10,2 ἐλίσσ[α] ελίσσα 961 72'
 μέσοχ[α] . . . σεχ 961; μοσεχ 376
 θιράς[α] θειρ. 961 A M 64^c-135-400* 128 56 458 γ^{-346 424} 120-122 509 (=R¹)
- 10,3 ἀσχανάζ[α] -χενεζ 961; ασχανεζ 343; ασχαλεζ 426
 ῥιφάθ[α] . . . εθ 961
- 10,4 ἐλίσσ[α] ελίσσα c. var 961 17'-72'-376^c
 θαρσίς[α] -σεις c. var 961 M O' C''-79 108 106 f⁻²⁴⁶ 75 s⁻³⁴³ t γ⁻⁵²⁷ z 54 59 319
- 10,7 σαβακαθά[α] σεβεκ. 961 (vid) 17'-58-135-426 d 343' 346 54 319; σεβακαθα 15-64*-376 Arm^{ap}; σαβαικαθα 129; σεβεκαθα 56*
- 10,14 πατροσωνειμ[α] -σωνειμ 961 (vid) 72-82 77-78 108 318'-424' 55 59 319; -σωννιειμ 911 (vid); πατροσσον. c. var 17'-135 C''-77 78 370 392 120; -σονοειμ 56' 509; προσονειμ 58 (for gentilic-ιμ see page 143)
- 10,15 σιδῶν[α] σειδ. 961; σειδονα 346 319
- 10,18 ἀμαθί[α] -θει 961 911 O^{-72' 82 376} 129^c 346 54 319; -θει 56'
- 10,19 σιδῶνος[α] σειδ. 961 911 58-707 54
 σεβωίμ[α] -βωειμ 961 M O^{-58 82} C''-79 408*(vid) 413 108 129 458 s⁻³⁴³ 392' 120 55 59 509 (=R¹); -βοειμ 79-408*(vid) -413 f⁻¹²⁹ 318' 54 319 730; -βωειν 911 82; -βωνιειν 58 106; -βονιειν d⁻¹⁰⁶; σοβοειμ 75
- 10,27 αἰζήλ[α] εζ. 961 833 58 n 346' 59 319 Arm Bo; εζηρ 15; ιεληλ 130 ιεζηλ 426 79 d(-ζεηλ 44) 343 120 54; ezel La^I
 δεκλά[α] δαικλα 961
- 10,28 ἀβιμεήλ[α] αβειμ. 961 17' 54
- 10,29 οὐφίρ[α] ουφειρ 961 A M O^{-82* 135' 426} C''-313* 108 f s γ z 54 55 59* 319 509 (=R¹); ομφειρ 376; αφειρ 458; ευφειρ 75; ουρφειρ 730; ιουφειρ 370; ουφειν 59^c εὐιλά[α] ευειλα 961 911 (vid) A 58 458 γ^{-346' 392} (=R¹); ευειλατ 833 15' 128 108 s⁻³⁴³ Eus; ευειλαδ 54
- 14,6 σηίρ[α] σηειρ 961 814 A M O^{-17* 426 707} C''-78* 408 108 106 129 458 s⁻³⁴³ 71-121* 54 55 509 730 Chr Eus (=R¹); σειρ 125 246 γ^{-71 121*} z⁻³¹ 319; σκειρ 72' 130*
- 14,7 ἀμορράιους[α] ομορρ. 961; σομορρ. 426—cf. ομμαιους in 14,5

- 14,8 σεβώμ] -βωειμ 961 A M O^{-72 426 707} C^{'-77} b f^{-53'} s γ^{-346* 527} 31' (=R¹); -βοειμ 72-426 77 53° 346*-527 120' 59; -βαειμ 106-107; σαβαειμ 44; σωβωειμ 392; σοβοειμ 664; -βοειν 319; -βηειμ 707; -βοειμ 53*
- 14,18 μελχισέδεκ] -χαισεδεκ 961 (vid)
- 19,4 σοδομῖται] -μειται c. var 961 911° A 426 108 56 -129 344' 799 392* 55 319 509; -μειδ 911*; -μειτειται 246*; -μειτειτε 246°
- 19,37 μωαβιτῶν] -βειτων 961
- 19,38 ἀμμανιτῶν] -νειτων 961
- 20,8 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 20,10 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 376°; αμειβελεχ 905 (vid)
- 20,14 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 911
- 20,17 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 911
- 21,22 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 21,25 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 21,26 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 21,27 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 21,32 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 25,3 ναβδεήλ] -δαηλ 961 426 392
- 25,4 ἀβιρά] αβειρα 961 962 911 (vid) M O^{-72'} 376
- 25,18 εὐιλάτ] ευειλατ 961 962 A D^G 15'-17-376 s⁻³⁰ (=R¹); ευειλα 426 30
- 26,8 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 911
- 26,9 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961
- 26,10 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 (vid)
- 26,14 φυλιστιείμ] -λειστιειμ 961 (for gentilic -ιμ see p. 143)
- 26,26 ἀβιμέλεχ] αβειμ. 961 911
- 26,34 ἰουδὶν] -διν 961 911 D^G M 17'-381' C^{'-16 18* 52' 77 128 551' 569 739} 129-246 s γ⁻⁵²⁷ z 319° 509
- 30,21 δὶνα] δεινα 961 911 O⁻³⁷⁶ C^{'-128 313° 414° 551} d^{-107' -370*} n s⁻¹²⁷ γ⁻⁵²⁷ z 54 319 509 630 Chr (=R¹); δειν A (vid); δειναν 761 (vid) 344
- 32,4(3) σὴρ] σηειρ c. var 961 911 A M O['] C^{'-54 79 128} b d⁻⁶¹⁰ f^{-53'} 458 s⁻⁷³⁰ γ⁻³¹⁸ z 55 319 509 (=R¹)
- 33,14 σὴρ] σηειρ 961 962 911 A M O['] b 106-370 f^{-53 664*} n s⁻¹²⁷ γ^{-318'} z 55 509 (=R¹); σειρ C^{'-16 73 128 550} 44-107-125-610° 53 75 730 319 630
- 33,16 σὴρ] σηειρ 961 962 A M O['] 73-77-550 b 106'-370 f^{-53'} 458 s⁻⁷³⁰ γ^{-318'} z⁻¹²² 55 509 (=R¹); σειρ C^{'-73 77 128 550} 44-107' 53-664° 75 730 319 630
- 34,3 δὶνας] δεινας 961 911 A O^{-72 376°} C^{'-128 550° 551'} d⁻⁴⁴ f^{-53 664°} n s γ^{-318 527} z 55 509; δεινα 610; δειν 72
- 34,13 δὶναν] δειναν 961 962 A O^{-72 426(txt)} d^{-370°} f^{-53 664°} s⁻⁷³⁰ γ^{-318 527} z 55 319 509 (=R¹); τειναν 911; δεινα 72 n
- 34,14 λευῖ] λευει 961 962 911 82-G 129* s^{-130 730} z⁻⁴⁰⁷
- 34,26 δὶναν] δειναν 961 (-νιαν) 962 911 O⁻⁷² C^{'-16 25 78 128 500 551'} 56-129 s⁻¹²⁷ γ⁻³¹⁸ 527 z 55 319 509 630; δεινα A 72 16-25-500 d^{-44 370°} 664* 75 (=R¹)
- 34,27 δὶναν] δειναν 961 962 911 A 15-376-G-01 C^{'-25 78 128 551' 761} d^{-44 370°} f^{-53'} s⁻¹³⁰ 346-392 z 55 319 509 630 (=R¹); δεινα 25-761 71'

- 35,18 βενιαμίν] βενιαμειν 961 A D^G O⁻¹⁵ 135 426 118-314°-537 56-129 s⁻⁷³⁰ 71-121-346-392 407 630 (=R¹); -μειμ 246
 36,5 ιεγλώμ] ιεγλωμ 961 72-135-381' C' 118'-537 t⁻⁷⁹⁹ γ⁻¹²¹ 318 319 Sa; εγλωμ 15 799 (αιγ.); ιεγωμ d; ιεγαωμ 75
 36,9 σήρ] σήριρ 961 A D O⁻⁷² 82 135* C''-52° 78 79 128 761 b 370 f^{-56'} n s⁻¹³⁰ 730 γ⁻³¹⁸ 619 z 55 319 509 (=R¹); σιερ 72-135* 52°-78-79-761 d⁻¹²⁵ 370 730 619; σκειρ 130
 36,10 ἐλιφάζ] ελειφας 961 82; ελειφας G
 For ἐλιφάζ in both 36,10 and 36,16 see p. 144
 36,13 σομέ] σομαι 961 19'-108 318; σωμαι 59'
 36,16 ἐλιφάζ] ελειφας 961; ελειφας G
 36,25 δησών] δαισων 961 15'-17'-376 b 53-129; δεσωμ (<δαισωμ?) 135; δεσων (<δαισων?) 56°-246; δαις 664
 36,32 βεώρ] βαιωρ 961 426 C''-79 128 422 b 106 129 424 Sa; βαιων 79
 36,38 ἀχωβώρ] αχωβωρ 961 408 b^{-B^o}; αχωβαρ 72; αχωβορ 458°
 36,39 ἀχωβώρ] αχωβωρ 961 761* 370 53*; ναχωβαρ 72*; αχωβαρ 72°
 37,25 ισμαηλῖται] -λειται 961 A 58-426 121
 38,5 χασβί] χασβει 961 58; χαζβει 17'-82°; χαζει 15
 38,14 αἰνάν] αυναν 961 72-618 664 46-84*—cf. αυναν in vv. 4.8.9
 Of the 67 vocalic/diphthongal changes the vast majority are instances of the common itacism ι > ει. The complete picture is as follows: ι > ει = 49; α > ε = 5; ε > αι = 4; ο > ω = 3; ω > ο = 1; αι > ε = 1; ο > ε = 1; α > ο = 1; η > αι = 1; ε > η = 1; αι > αυ = 1.

Consonantal changes:

- 10,7 σαβαθα] σαβατα 961* 15-426 d f 343 54
 10,19 λασά] δασα 961 A 58 f⁻²⁴⁶ 121-424 31' -Λ > Δ
 14,1 ἀμαρφάλ] αμαρφαδ 961 77° 53-246 s⁻³⁴³ t (-δαδ 799) 346' 730; ιαμορφαδ 426; -φαθ n Chr -Λ > Δ
 22,24 γάαμ] τααδ 961 17'-82-135 108 d t; τααμ A D M 72'-376-01 C'' n s γ⁻³¹⁸ z 55 59 730 Bo; ταακ 56* -I' > T; M > Δ
 25,3 θαιμάν] θαιναν 961
 25,4 ἄφερ 962] ἀφεκ 961 -αφερκαι > αφερκκαι > αφεκκαι?
 ἐνώχ 962 (αιν)] ενωκ 961 d -X > K
 25,13 ναβαιώθ] ναβαιωρ 961 (vid); ναιβεωρ 509
 36,26 ἀσβάν] ασβακ 961 Sa; ασμακ 458
 ιεθράν] ιεθραμ 961 (vid) 135 d 75 Sa; εθραμ 458
 36,27 βαλαάν] -λα(α)μ c. var 961 72-82-135 C'' b d n s t γ⁻¹²¹ 392 z 55 59' 319 509 630 La^I Bo^w Sa (=R¹)
 The support of R² is A O⁻⁷² 82 135 (βαλακκαν 426) 121-392 = (M). One wonders whether -αν is perhaps a hexaplaric correction.
 38,11 σηλώμ] σηλων 961 44'-370 458 30 707^{III}
 38,14 σηλώμ] σηλων 961 73 d⁻¹²⁵ 707^{III}; σιλων n⁻⁷⁵*(vid)
 Computation: μ > ν = 3; λ > δ = 2; γ > τ = 1; μ > δ = 1; ν > μ = 1; ρ > κ = 1; χ > κ = 1; θ > ρ = 1; ν > κ = 1.

Abbreviated forms:

- 14,7 ἀσασανθιμάρι] σασανθ. 961 392; σαθαμαρ 314; *sasanthem* La¹
 17,19 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 17,21 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 22,6 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 22,7 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 22,9 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 24,14 ἰσαάκ 962] ἰσακ 961
 24,64 ἰσαάκ 962] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 25,5 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 25,6 ἰσαάκ 962] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 25,11 ἰσαάκ¹] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 25,11 ἰσαάκ²] 962] ἰσακ 961
 25,19 ἰσαάκ¹] ἰσακ 961 54*; εἰσακ 911
 25,19 ἰσαάκ²] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 25,20 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911 (vid)
 25,21 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 26,8 ἰσαάκ] ἰσακ 961 L
 26,9 ἰσαάκ¹] ἰσακ 961 L
 26,9 ἰσαάκ²] ἰσακ 961 (vid) L; εἰσακ 911
 26,12 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 26,19 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 26,20 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 26,25 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 26,26 ὁχοζάθ] χοζαθ 961 618 77; χοζατ d³⁷⁰
 26,27 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 26,31 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 26,32 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 27,5 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 27,21 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 27,22 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 27,26 ἰσαάκ] ἰσακ 961
 27,30 ἰσαάκ¹] ἰσακ 961 903 14*; εἰσακ 911
 27,39 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 28,8 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 28,13 ἰσαάκ] ἰσακ 961 618; εἰσακ 911
 31,42 ἰσαάκ] ἰσακ 961; εἰσακ 911
 32,10(9) ἰσαάκ] ἰσακ 961 G; εἰσακ 911
 35,27 ἰσαάκ²] ἰσακ 961 G
 35,28 ἰσαάκ] ἰσακ 961 G
 In only one instance (21,10) does Pap. 961 read ἰσακ.

Expanded forms:

- 11,24 θάρα] θαρρα 961 833 15-72-135°-376 C'-18 128 313 414' 551 b 129-246 458 t 318-346°-424-527°-619 31 Bo^L; θαρραν 422

- 11,25 θάρα] θάρρα 961 833 15-72-135^c-376 C'-18 79 128 414' 551' b 129-246 458 t 318-346^c-424-527^c-619 31 55^c Bo^L; θάρραν 422
 11,27 θάρα¹] θάρραν 961; θάρρα 833 A* (vid) 15-72'-135 C'-128 408 551' 761* b 246 130 t 346'-424-619 z⁻¹²² 55^c 319 Bo—cf. αρραν
 11,27 θάρα²] θάρραν 961; θάρρα 833 A* (vid) 15-72'-135 C'-128 408 551' b 246 130 t 346'-424-619 z⁻¹²² 55^c 319 Bo—cf. αρραν
 14,1 ἐλλασάρ] σελλασααρ 961; σελλασααρ A M 15-376' 128-408 d⁻¹⁰⁶ n t⁻³⁷⁰ 121-318 54 Arm Sa²⁰; σελασααρ 55^c; σαλλ. C'-78 79 128 408' 761* 370; σαλασααρ 78-79-761* 106; sellaar Sa⁸—dittography: βασιλευς ἐλλασααρ
 14,5 ὁμμαίους] σομμαίους 961 814 M 17'-82-135* t⁻⁷⁹⁹ 392 509; σωμμ. 59; σομμαίους A 72-426 458 γ^{-318' 392} 31'; σωμμαίους 75 319 Arm; σημμαίους 15; σημμαίους 376; σιμμαίους 55^c; σοναίους 55*; συμεούς 707; someos Bo^L—dittography: τους ὁμμαίους
 14,6 φάραν] φάρανει 961—inflection: cf. εν τη φάρανει in 961
 14,9 ἐλλασάρ] σελλασααρ 961 (vid) 376 C'-77 78 79 761^c 44-107 129 n 318 54 319 Arm; σελασααρ 78-79 106 343 527—cf. 14,1 above
 14,15 χωβάλ] χωβαλ 961 D M 15'-400 C'-16 77 79 408 422 761 s⁻³⁴³ t⁻⁷⁹⁹ 346 55^c 730 Arm Chr; χοβαλ 17-72'-135 16-79-408-422-761 b d 53 799 71'-527; -βηλ 54 —A > ΑΛ
 25,14 μασσή] μασσημ 961—cf. μασσην in 962
 29,35 ιουδά] -αν 961 M 15-17'-135-οΙ C'-79 551 b d⁻¹²⁵ s t z 630
 36,17 ζάρε] ζαρεδ 961; ζαρειθ 708
 36,23 σώφ] σωφαρ c. var 961 O 128 346 z 630 Arm Bo^w; σωρ 509—cf. vv. 11.15

Transposition:

- 22,22 ιεδλάφ] ιελδαφ 961 A M O⁻¹⁵ 72' 426 77 (mg) 129 n γ^{-346' 392} 31' 55*; ελδαφ 72' 120' 59; ιελδαθ b⁻¹⁰⁸; ιελδαβ 53' 130-344' t⁻⁴⁶ 346; ιελδαμ 56 46; ιαλδαφ 730; γελδαφ 319—cf. ΔΛ, and preceding φαλδαξ
 36,27 ἀσάρ] σααρ 961 (vid) A 121

Miscellaneous:

- 14,2 σεβώιμ] . . . ειν 961; σεβοειν 319; σοβοην 72' d; -βωειμ A M 15'-17' C'-78 79* b 129 s⁻³⁴³ γ^{-71 527} 31' 54 509; -βοειμ 135' 78-79* f⁻¹²⁹ 71-527 120' 55 59 730 Chr; -βωνειμ 75; -βονειμ 458
 21,9 ἀγάρ] αυ . . . 961—= αυτης?
 22,22 χάζαδ] χάζαθ 961 O⁻¹⁷ 82 376 618 54-79-408'-615' 108 f⁻⁵³ n t 55^c; χάζαδ 17'-82-376-618 77-128* s 318'-619 31 730 Arm^{ap} Or (=R¹); χασζαδ A 313-C'-77 128* 121-424 122; χάζαναθ b⁻¹⁰⁸; γάζαθ 53^c-664; γάζδα M; γασαθ 53*; χαφαθ 52; χόζατ d
 22,24 τάβεχ c. var 129 C'] -βαικ 961 392; -βαηκ 59; -βεκ rell—cf. p. 144
 25,3 λοωμίμ] λοωμει 961
 26,34 βεήρ] βαιηλ 961 376 79 509; βεηλ 82-135 129 619 31' Bo^w Chr; βεηα (A < Λ) 15-οΙ; βαθουηλ 319*; βαιηρ 911 M C'-16 79 128* 414' 551 569 392-424; βαιωρ b⁻¹⁹
 30,8 νεφθαλί] νεφθαλειν 961 58; νεφθαλειμ M O⁻¹⁷ 58 400* 426 C' B^s^c-118^c-314-537 d 53'-246* s^{-130 343} 46 γ^{-318 392} z 55 59 319 Sa Chr; νεφθαλημ 618* B^s* -19-108 246^c 799; νεφθαλιμ 17-400* 56 75 t⁻⁴⁶ 799; νεφθαλεμ 509; nephthalim La^E Arab Bo; nephthaliim Arm

The form with final μ , which is indirectly supported by Pap. 961, was probably introduced here from 10,13.

35,19 βηθλέεμ] βαιθηλεεμ 961; βηθηλεεμ L; βαιθηλ 53' 346*-392

The reading of Pap. 961 is a blend of βαιθηλ (v. 16) and βηθλέεμ (v. 19).

36,5 ιεούς] ιεπουδ 961; ιδουδ 318

36,16 ιδουμαίχ] ιουδαία 961 $d^{-44'}$; ιουδουμαία 376 610^c

Additions

Instances of dittography:

11,18 ἐκατὸν τριάκοντα] + τεσσαρα c. var 961 (PΛΔ) 15-17' 52'-569-615' b d t
(τεσσαρακοντα και εκατον 46) 54 Arm Sa — Λ > ΛΔ (cf. also v. 16a)

17,27 ἀργυρώνητοι] + οι 961 17'-135-426 C' d 246 s t 346 54 730 Arm Bo

24,52 τὸν παῖδα] + τον παιδα 961

25,2 μαδιάμ] + και τον μαδαμ 961 — cf. 962

Addition of articles:

11,31 λώτ] + τον 961 426 107-125 53-246 458 54 319 Chr

12,20 λώτ] pr τον 961 (vid) 125 Chr

14,17 βασιλέως] pr του 961 15'-135 343 54

18,33 κύριος] pr ο 961 52' b 106 f 134 Phil^{odd}

20,10 ἀβιμέλεχ] pr ο 961

21,33 κυρίου] pr του 961 527

23,2 γῆ] pr τη 961 O'-426 C'-25 108 d f-129 246 n 74 121-318 31'

24,31 κύριος 962 (vid)] pr ο 961

25,10 χέτ] pr του 961 962 (vid) 911 M O'-15 72 376 C'-54 b-314 537 d-44 125 s t γ-121 527
z 509 630 730

26,12 κύριος] pr ο 961 M 376 25-52'-54 d 75 127 74-76 346 319

27,30 ἱακώβ] pr τον 961 A M 376 77-408 53' 76 392

27,45 θυμόν] + του 961

29,31 κύριος] pr ο 961

29,32 κύριος] pr ο 961

29,33 κύριος] pr ο 961

30,32 μισθός] pr ο 961 L d-125 30'-130 t-134* 799

33,17 σκηνάς¹ 962 (vid)] pr τας 961

34,13 ἐμμώρ 962] pr τω 961 72 422 129

41,54 γῆ²] pr τη 961 82-799 246 346 31 509

43,25 ἰωσήφ 962] pr τον 961 16 b 75 392*-527

Addition of conjunctions:

11,29 πατήρ¹] pr και c. var 961 (vid) A M O' C' b d f-53' n s t γ z 54 55 59 319 509 730
(=R¹)

11,31 ἀβράμ²] pr δε 961 (vid) O'-72' 376 107 53-246 s t-76' 54 730 Chr

14,7 ἀμορραίους] + και 961 b 76' Arm^{ap}

- 19,23 ὁ ἥλιος] pr και 961
 28,2 ἀναστὰς] + δε 961 903 t
 29,15 ἀπαγγεilon] pr και 961
 36,11 σωφάρ] pr και 961 (vid) Eth^c
 37,2 ἰωσήφ¹] + δε 961 53' 346^c z⁻³¹ 630 La^A Bo^W Eth
 43,21 ἀργύριον²] pr δε 961 962

Addition of possessive, demonstrative, and quantitative pronouns:

- 11,32 αἱ ἡμέραι] pr πασαι 961 (vid) O' C''⁻⁵⁶⁹ d 53-246 s⁻¹³⁰ t 424'-619 54 319 730
 Eth Sa Chr Procop; + πασαι 569 129
 14,16 καὶ³] + παντα 961 A D M 426 C'' d f⁻¹²⁹ n s⁻³⁴³ t γ (απαντα 318) z 54 55 59
 730 Arab Bo (=R¹)
 21,18 παιδίον] + σου 961 128 d 75 t 346 54 59 Arm
 24,45 διανοίξ] + μου 961* A 551' b 74-799 121-527-619 z 59 Arab Arm Bo Eth = (M)
 25,19 υἱοῦ 962 (vid)] + αὐτου 961
 26,5 ἐφύλαξεν] + παντα 961 b 59
 27,13 μήτηρ] + αὐτου 961 O'-72' 106 f^{-56*} 71'-527 31 La^E Arab Arm Bo Eth = (M)
 30,41 καιρῷ] + ἐκείνω 961 962 (vid) 72 d 53-664^c n t 527 55
 31,16 θεός²] + σου 961 d l^{-18 313} d 53' 130 (mg) -344' t 71'-318-527
 33,13 παιδί] + μου 961 962 58 569 f^{-56*} Sa
 34,12 φερνήν 962 (vid)] + αὐτης 961
 42,33 ἔνα] + υμων 961 (vid) 962 58-135 130 71' 120' 630 Arm Syh; pr υμων c. var D^G
 F^b 381-O' -58 64' 135 618 d f^{-56*} 129 n t 346' 122 76 319 509 La^S Bo Vulg = (M)

Addition of expressed subject or object:

- 12,18 εἶπεν] + αὐτω 961 833 M 17'-135-426 C'' d⁻¹²⁵ f 75 s t 318-527 54 55 59 509
 730 La^S Arab Arm Co Eth Chr
 18,19 συντάξει] + ἀβρααμ 961 d f 527 54 La Eth Pal Sa Chr = Sam Pent
 19,22 σωθῆναι] + σε 961 343 120'
 24,4 ἐγενόμην] pr εγω 961 (vid) b⁻¹⁰⁸ 246
 24,47 εἰμί 962] + εγω 961 A ol C''^{-16 54} b d⁻¹²⁵ n 730 Arm; pr εγω 121
 27,2 εἶπεν] + ισακ 961; + αὐτω ισακ 72' d f⁻¹²⁹ t 527
 27,2 ἰδοὺ] + εγω 961 707 C''⁻¹⁶ d f s t 318' Bo^L Eth Ath Chr Cyr
 29,30 εἰσῆλθεν] + ιακωβ 961 d 53' 392' La^S Eth
 30,18 ἔδωκεν] + μοι 961 A 58 C''^{-25 128} b f⁻¹²⁹ 130 (mg) 74-84 71'-346 59' La^E Arab
 Arm Chr
 34,7 ἰσραήλ] + συχεμ 961 962 17'-135-426 b d n 130 t 318'-527 55 319 Chr; εν pr συχ.
 A f La^S Arab Co Eth
 35,22(21) αὐτοῦ¹] + ιακωβ 961 b d f n t 71 Eth
 39,7 εἶπεν] + αὐτω 961 (vid) 962 72 125 f^{-56*} 129* 346' 31 59' La^I Arab Arm Co Eth;
 + αὐτη 129*

Additions from context or parallel passages:

- 11,9 κύριος¹] + ο θεός 961 D^G O b (κυριος 108) d⁻¹²⁵ 246 s t 346'-619 54 319 730 Arab Arm Chr^{Lat}: Hippol—cf. the numerous occurrences of κύριος ο θεός in Gn
- 12,17 ὁ θεός] pr κυριος 961 O^{-82 426} 130 (mg) -343-344' (mg)—cf. 11,9 above
- 13,4 κυρίου] + του θεου 961 M 17'-135-426 C' d 53-246 s t 346' 54 319 730 La^S Arm Chr—cf. 11,9 above
- 14,2 σενναάρ] pr μετα 961 M 17'-135-426 d 53-664^c s⁻³⁴³ t γ^{-121 318 392} 31 54 730 Arm Chr—cf. v. 2a
- 17,10 ἀρσενικόν] + εις τας γενεας υμων c. var 961 d f⁻¹²⁹ s t 346' 54 730—cf. vv. 7.9.10.12
- 17,11 ὕμῶν²] + και ανα μεσον του σπερματος σου c. var 961 (vid) 17'-135 125 f^{-56 (txt)} 129 343 370 527; + και του σπερματος σου c. var d⁻¹²⁵ 130-344 t⁻³⁷⁰ 346 54 55 730—cf. v. 10
- 18,20 πεπλήθυνται] + προς με 961 17'-135-426 C' b⁻³¹⁴ d f 75 t 71'-527 31 54 55 Arab Co Pal Chr Dial A Z Tht—cf. v. 21
- 19,20 μου] + ενεκεν σου 961 833 A M 15-376'-oI C'^{-52' 408' 761} b d f n 130 (mg) 370 γ^{-346 392} 31 54 319 509 Arab Pal Sa Chr—cf. 12,13
- 19,30 ὅρει] + αυτος 961 M 17'-135 C' b d f s t 71-346'-392 120' (αυτου 120*) 54 55 59 509 730 Arab Co Eth^{-P Lat}: Ruf—cf. v. 30b
- 21,17 σοῦ] + και εκαλεσεν 961 135—cf. v. 17a
- 21,20 ἐρήμῳ] + τη φαραν c. var 961 O^{-15' 376} f 46; + φαραν c. var oI 18-313 -C'⁻²⁵ b^{-314 B} d t⁻⁴⁶ 54—cf. v. 21
- 22,7 ὁλοκάρπωσιν] pr την 961 (vid) M O^{-72' 376 381} 314-537 f^{-53'} 344 134 318 120' 55 319 508 Bo—cf. της ολοκαρπωσεως v. 6
- 23,13 ὧτα] + εναντιον 961 A O^{-72 426} C'⁻⁷⁷ b (εναντι 537) d f n s t γ^{-71 392} 31' 55 59 509 730 (εις τα ωτα)—cf. v. 12
- 24,22 ψέλια] + χρυσα 961 962 17'-135 d 664^c t⁻³⁷⁰ —cf. v. 22a
- 24,33 εἶπεν 962] + ο ανθρωπος 961 d t 392'—cf. v. 32
- 26,25 φρέαρ] pr εν τη φαραγγι γεραρων c. var 961 17'-135 d s t 346'-392 55 509; pr εν φαραγγι c. var C'; + εν τη φαραγγι γεραρων c. var b f^{-56 (txt)}—cf. vv. 17.19
- 29,9 ἀρχή] pr ιδου 961 58 b f^{-53' 56*} t 527 509 La^S Arab Arm Co—cf. v. 6
- 30,14 λεία] + τη αδελφή αυτης 961 58-oI C' b (της αδελφης αυτης 108) d f s t γ⁻³¹⁸ 55 630 Arm Sa Cyr—cf. vv. 1.8
- 31,17 αὐτοῦ²] + και ανεβιβασεν αυτα c. var. 961 911 58 d f t 318 La^S Arm Co Eth Chr; αυτου¹] και ανεβιβασεν αυτας 55—cf. Ex 4,20
- 31,33 ἰακώβ] + και ουχ ευρε(ν) 961 58 C'^{-25 128} 125-370 f^{-53'} 30 t⁻⁷⁶ 318 509 Sa—cf. v. 33a.b.
- 32,30 (29) σοῦ 962] + οτι ενισχυσας 961 G* (sub ÷); + quia praevalui Sa—cf. v. 29 (28)
- 34,22 ἄνθρωποι] + ουτοι 961 962 b f 130 318-392 Arab Bo Syh; pr ουτοι 346 319—cf. v. 21
- 37,4 αὐτόν²] + οι αδελφοι αυτου 961 D L 58 b d f n 130 t 71'-318-392 55 59' 319 Arab Bo Eth^{-CR} (αυτου 961 L 44' 75 392 55 59' 319)—cf. v. 4a
- 41,27 ἀνεμόφθοροι 962] + επτα ετη εστιν c. var 961 D M 17'-135 C'⁻¹²⁸ b d f⁻¹²⁹ n 130-343-344 (mg) γ^{-121 318} 31 55 59' 319 509 (=R¹)—cf. v. 27a

Miscellaneous additions:

- 15,7 ἐγώ] + εἰμι 961 911 M 17'-135 df 458 s t 318' 54 59 730 Arm Co Eth Chr
 18,28 πέντε] pr εις 961
 19,28 φλόξ] + εκ 961 M O'-72' b(επι 108) d n s γ^{-71 318} 31' 54 55 319 630 730 La^E Eth
 Chr Just
 26,3 σοῦ³] + σοι 961
 26,10 ἐπήγαγε] + αν 961 (vid) M O' C'-25 f^{-53 664} c u s⁻¹²⁷ t γ z^{-122*} 730 Chr (= R¹)
 29,16 λαβάν] + ησαν 961 A M O'-15 72 426 C' df n (εισαν 75) s t γ z 55 59' 84 319 509;
 θυγατερες] + ησαν 72 b La^S
 The evidence for the omission is weak (911 15-426 = ⑥), and ησαν may therefore well
 be the original reading.
 29,19 οἰκησον] + ουν 961 (vid) df^{-56*} t Eth
 36,26 ἀμαδά] + και σαβ . . 961; + *et sabia* Sa
 38,11 ὥσπερ] + και 961 O'-15 72 C'-52 128 551 615' b df^{-56*} 129 n s t γ^{-121 346} 59 509

Omissions

Instances of parablepsis:

- 9,16 ζώσης] 961
 10,18 τα(ῦτα)] 961—cf. μετα ταυτα in 961
 13,17 τε] 961 O'-376' C' d n 370-799 619 z^{-31° 122} 319 730 —τε το? (but cf. p. 149)
 18,30 καὶ εἶπεν] 961 108 (txt) 246 120'—possibly occasioned by μ(τεσσαρακοντα) και
 ειπεν μη
 19,30 ἐφοβήθη—fin] 961 D^G L cII^{-18 52'(mg)} 53' 458 346 (txt) 370 Arab
 20,11 τούτω] 961
 21,21 καί¹—φάραν] 961 17'-82-135 414'-551 108 df 370-799 54
 22,12 σοῦ²] 961
 26,15 ἐν-αὐτοῦ²] 961 72 C'-25 128 413 19' 107'-125 53 Arab^{Lat}: Ps-Phil
 27,29 οἱ (υἱοί)] 961 17'-58*-135'-707 C'-25 77 128' 408 422° 551' b^{-314 537} 44'-370 56*-
 246 458 30* 799 71' 319 Dial T A
 27,46 τί] 961
 29,23 καί³—λακώβ²] 961 550 d n 71' 319 La^S Eth
 34,26 τοῦ (συχέμ)] 961 962 911 (vid) D^G O'-G 15 135 C'-128 d n 730 799 318-527-619
 55 319
 The reading of 961+ may be original. One suspects, however, that του is another
 instance of the so-called relative article (του οικου του; cf. p. 147).
 36,4-5 τὸν ῥαγουήλ (4) — ἔτεκεν (5)] 961
 36,16 κόρε ἡγεμών] 961 La^I = Sam Pent
 41,6-7 ἀνεφύοντο (6)—ἀνεμόφθοροι (7)] 961 44
 41,19 γῆ 962] 961 A La^I

Omission of articles:

- 9,19 οἱ (υἱοί)] 961 D^G O'-72' 82 77-78-cII⁻⁴⁰⁸ b⁻¹⁰⁸ 106' f^{-53 246} s⁻¹³⁰ 799 γ^{-121 392} z
 54 319 Chr Procop
 Followed by a proper noun υἱοι (υἱος) occurs more often than not without article in
 Gn (cf. 35,22 below).

- 14,12 τόν] 961 135* 343 799 Chr
 17,9 τάζ] 961 M O' d—cf. γενεας αυτων v. 7
 17,10 τάζ] 961 15'-17'-376-708 16—cf. γενεας αυτων v. 7
 21,7 τῷ¹] 961 (vid) C' 370 Phil
 22,21 τόν¹] 961 n 71-121*-318-392 120' 59
 24,25 τοῦ] 961 962 (καταλισεως) 940 M O'-426 413 d n s t 71-318' 120' 55 630
 25,10 τόν] 961
 29,1 τόν] 961 58-376 53' t 392 55 319
 In extended constructions of this kind υιος (θυγατηρ) is often anarthrous in Gn.
 30,14 τῇ] 961 911 58 b d f s- 130(mg) 344' t γ-318 392 424—(cf. the addition in 961 of τη
 αδελφη αυτης)
 31,23 τῷ²] 961 A 15'-17'-72 -oI 54-78-550 b 44'-125 f 30-343' t 318' 55 509 Arm
 Chr Cyr
 32,28 (27) τό 962 (vid)] 961 O'-17 58 72 708 500 b 130 318
 Preceding τι may be responsible for this omission.
 34,19 τοῦ¹] 961 962 911 422 b 106' 129-246 71'-318 319
 The increase in use of the articular infinitive in Hellenistic Greek may argue here for
 ποιησαι as the original reading. The latter's support by all three major papyri is rather
 significant (cf. 24,25 above).
 35,22 (23) οἱ (υἱοί)] 961 O'-72 82 376' 550-cII-79 761° 19' 44-125-610 f-53 56 30 t-84
 392* 55 59' 319 509—see 9, 19 above.
 36,32 τοῦ] 961 17'-135' 19'-108 d 458 t 392 55 59'—cf. υιος ζαχα v. 33
 37,14 τῷ²] 961 44'-125 662
 38,24 τῷ] 961 (vid) D^o O 56* 319
 40,4 τῷ] 961 58-72-426 d 75
 Perhaps ω(σφη) contributed to the omission of the article which leaves the clause
 somewhat unclear. (Cf. 48,1.2 where the article in identical constructions is apparently
 original).
 41,54 τὰ 962] 961 799 31* (cf. ηρξαντο]
 42,28 ὁ (θεός) 962] 961 (vid)
 The omission is likely due to the similarity between O and Θ.

Omission of conjunctions:

- 20,13 δέ] 961 569 509
 24,25 καί²] 961 962 14'-77'-500' b 44-125 318 Arab Bo
 25,19 καί 962 (vid)] 961 Arab Bo
 26,7 εἰ¹] 961 L M O' C'-16 44'-370 n s t γ-527 z 59 319 630
 27,29 δέ] 961
 27,34 καί¹] 961 54
 29,2 καί¹] 961 La^s
 30,1 καί¹] 961 58 79 d-106 370 f-246 344' 346' 509 630 La^s Arm Bo Eth Chr—(cf. pre-
 ceding participial clause)
 34,22 καί] 961 71' Arm=Ⓜ
 38,29 καί¹] 961 D M O 125 53' 130 527 319 La¹ Arm Bo Eth Syh Cyr—(cf. preceding
 subordinate clause)
 39,13 καί² 962] 961 52-313-408-551-615' b 106 527 Bo^w Cyr

Omission of possessive pronouns:

- 13,10 αὐτοῦ] 961 D^G 72' 392 120' 55 La^M
 17,17 αὐτοῦ] 961 911 d s^{-130(mg)} 318 54 730 Phil
 19,34 ἡμῶν¹] 961 911 458
 23,8 μου¹] 961 72'-426 52 108 s 71-318-120' 730
 24,27 αὐτοῦ] 961 (vid) 962 A 125 γ^{-346'} z 55 59 319 630 La^A Chr—cf. ἀλ. γ. θεῶν in the same verse
 24,46 αὐτοῦ] 961 962 911 A 72'-376 C' d f^{-53'} n γ^{-346'} 392 31' 730
 26,31 αὐτοῦ¹] 961 911 b
 In the other occurrence of this expression in Gn (11,3) the possessive pronoun is absent, though some 25 manuscripts added it secondarily. It is therefore quite possible that 961 911 b have preserved the original reading, the only difference between 11,3 and 26, 31 being, in that case, that in the latter passage the majority of textual witnesses added αὐτοῦ.
 27,1 μου] 961 b d 129 t 55 509 La^S
 27,12 μου] 961 (vid) 16 d 56* s 71 z⁻³¹ 319 Chr Lat: Ps- Phil
 27,19 αὐτοῦ] 961 (vid) 911 17'-58 f⁻⁵³ 246 t 318 z⁻³¹ 55 Arm
 31,28 μου²] 961 911
 Enough examples of pairs of nouns with a possessive pronoun only with the first one are encountered in Gn to make one wonder whether the reading of 961 911 may not be original (cf. 24, 27 above and 24,53, p. 148)
 32,19 (18) μου] 961 962 911 L 55
 33,7 αὐτοῦ] 961 962 (vid)
 39,18 αὐτοῦ] 961 962 L 58 128-413 56* γ^{-346'} z⁻³¹ 55 630 662

Omission of expressed subject or object.

- 15,13 αὐτοῦ²] 961 (vid) M 82 b d n t⁻³⁷⁰ 318 54 59 Ps-klem Lat: Hi Tyc
 22,8 ἀβραάμ] 961 121 Arm Eth^M
 24,4 ἰσαάκ] 961
 Influence from vv. 7 and 38 where the identical phrase occurs without ἰσαάκ may account for the omission in 961. (For v. 7 see p. 148).
 24,66 τῷ ἰσαάκ 962] 961 246
 27,4 με] 961
 29,25 μοι] 961 Arm
 39,4 αὐτοῦ² 962 (vid)] 961 (vid) 17'-135

Omission of prepositions:

- 9,12 πρός] 961
 The omission is possibly due to parablepsis (θεός πρός). Though Pap. 961 itself consistently abbreviates θεός to θς this may not have been the case in its *Vorlage*.
 12,19 εἰς] 961 M O^{-17' 135} 500 b 53 n s⁻³⁴³ t⁻³⁷⁰ γ^{-424'} 619 z 55 59 319 509 730 La^M
 Arm Chr
 At first glance one is inclined to regard εἰς as original and hence the reading of 961 as secondary, particularly since ⑥ reads l'sh. Looking at the other occurrences of this idiom (λαμβανω . . . εἰς) and the closely related διδωμι . . . εἰς does not exactly prove the correctness of that conclusion. In 2 instances (28,9; 34,21) λαμβανω occurs

without *εις*, according to the unanimous witness of all manuscripts, and on one occasion (25,20) R² omits *εις* but its presence is supported by more than 50 MSS. In 34,4, on the other hand, *λαμβανω* is followed by *εις*—a reading supported by all textual witnesses. As far as *διδωμι* is concerned, according to R it occurs once with *εις* (34,12; = all MSS.), but seven times without it (16,3; 29,28; 30,4,9; 34,8; 38,14; 41,45). However, in 4 instances of the latter group (16,3; 30,9; 34,8; 41,45) between 2 and 14 textual witnesses added *εις*. The evidence seems to indicate, therefore, that the translator was not consistent, and, more importantly, it points up a tendency to add *εις* in the process of textual development. Consequently, the originality of *εις* in 12,19 is not certain.

14,15 *εν*] ⁹⁶¹ 82 14-57*-78-551' 108 d⁻¹⁰⁷ 53 n 370 71-346-424 54 59 Chr
 28,14 *επι*³] ⁹⁶¹ 16 d 53'-56* 346 31' La^{cod 100} Co Eth Chr Cyr Just Phil
 28,14 *επι*] ⁹⁶¹ O'-58 381 56* 71' La^{cod 100} Co Syh Chr Just Phil
 29,25 *παρά*] ⁹⁶¹ A 72-376 C'-25 128 b d f-56* n t 392 509
 31,33 *εις*¹⁰] ⁹⁶¹ L 58 25 b-19' d 129 318 509 La^S Sa Chr—cf. p. 147

Miscellaneous omissions:

9,11 *ουκ*¹⁰] ⁹⁶¹ 19*
 13,18 *ελθων*] ⁹⁶¹ Bo
 15,5 *δη*] ⁹⁶¹ 911 A L O 77-408* b d f 458 343 71-121-318 319 (M = n)
 Though Hebrew *n* was often left untranslated (cf. 24, 14 p. 146) in 18,4 as here it was apparently rendered by *δη*.
 15,13 *γινωσκει*] ⁹⁶¹
 18,25 *ως*¹⁰] ⁹⁶¹ (vid) 833 M 17'-82-426 25-414'-551-cl b d f s t 71-346'-392 54 55
 319 509 730 La^E Arab Arm Bo Chr Dial AZ Eus
 24,32 *νιψασθαι*] ⁹⁶¹ 962 905 A b d (- κα¹⁰ 106) f-246 n 121-318-619 31'
 The infinitive dropped out of some traditions probably under the influence of preceding *αχυρα και χορτασματα ταις καμηλοις*, thus creating an exact parallel.
 24,60 *ει* 962 (vid)] ⁹⁶¹ 79 Arm
 26,8 *γερων*] ⁹⁶¹ 911 (vid) L b 56-129-664* Eth
 27,22 *μεν*] ⁹⁶¹ A 82 s-130 730 76 318* z-31 55*
 28,7 *συριζας*] ⁹⁶¹ A b 75 318 La^E Arab Co Eth—cf. *μεσοποταμιαν* in 27,43; 28,2.5
 31,41 *δυο*] ⁹⁶¹ A* 128-551 b d-370 458 346 Arm Bo
 34,8 *ουν*] ⁹⁶¹ 962 911 b Eth Sa Chr (M = n)
 In some half dozen instances *n* was rendered by *ουν* (cf. p. 146).
 35,10 *λακωβ*¹⁰ 962] ⁹⁶¹ A 17'-72 128 b d f 130 799 γ⁻⁷¹ 319 630 La^{OA} Chr
 35,13 *απ' αυτου*] ⁹⁶¹ 408-414 d 53' n 76 630 Eth^P
 37,2 *μετα*¹⁰-*αυτου*¹⁰] ⁹⁶¹ 118'-537
 37,15 *λεγων*] ⁹⁶¹ 17-135-400 (vid) b La^S Arab Sa³ (vid) Phil
 38,20 *εξ αυτων*] ⁹⁶¹ 458 707^{III} Phil Lat: Jub Vulg
 39,3 *εν*—fin] ⁹⁶¹ 58 30 707^{III} Tht; sub ✕ 344' (txt) Syh
 As the asterisks indicate the Greek text used by Origen for his Hexapla apparently agreed with Pap. 961. There is insufficient reason, however, for regarding the phrase as secondary. The omission is probably *ad sensum*.
 39,15 *ετι ψωσα*] ⁹⁶¹

Transpositions

Transpositions involving the problematic $\epsilon\tau\eta$ are not included in this section. The pattern emerging from Pap. 961 is that, when numerals are written in full $\epsilon\tau\eta$ follows (14,4; 25,7 (vid); 29,18.30; 31,38.41 (2x); 41,26(2x). 27.35.36.53.54), but when signs are used $\epsilon\tau\eta$ precedes (11,11.13.14.15.16.17.18.19.21.22.23.24.25.26; 12,4; 15,13 (vid); 17,24.25; 21,5; 23,1; 25,20; 35,28; 37,2). To the latter group there are three exceptions (11,10; 25,17; 26,31). Judging by the high degree of faithfulness to the Hebrew text on the part of the translator—including matters of word order—one suspects that $\epsilon\tau\eta$ was usually placed after the numeral.

Since the majority of transpositive variants are of a stylistic nature, and, consequently, rather variegated, no attempt at categorization seems advisable.

9,2 $\tau\rho\acute{o}\mu\omicron\varsigma$ et $\phi\acute{o}\beta\omicron\varsigma$] tr 961 O^{-15 58 426} cII^{-18 313} 75 370 121-424-619 31' 59 319 509
La^M Eth Chr Cyr Tht

9,11 $\pi\tilde{\alpha}\sigma\alpha\nu$] tr post $\gamma\eta\nu$ 961

12,5 $\tau\acute{o}\nu$] tr post $\lambda\omega\tau$ 961 O⁻⁴²⁶ 500 d 75 343 346 54 319 Chr

18,10 $\tau\acute{o}\nu$ $\kappa\alpha\iota\rho\acute{o}\nu$] tr post $\tau\omicron\upsilon\tau\omicron\nu$ 961

19,24 $\kappa\acute{\upsilon}\rho\iota\omicron\varsigma$] tr post $\epsilon\beta\rho\epsilon\zeta\epsilon\nu$ 961 125 Eth Pal La^{cod 100} Chr Dial T A Epiph Eus Isid
Just Tht Lat: Ambrost Filast Iren Ruf Tert Tyc

20,16 $\pi\rho\omicron\sigma\acute{\omega}\pi\omicron\upsilon$] tr post $\sigma\omicron\upsilon^{20}$ 961 (vid)

21,7 $\delta\tau\iota^{10}$ — $\sigma\acute{\alpha}\rho\rho\alpha$] tr post $\mu\omicron\upsilon$ 961 135 d s t⁻³⁷⁰ 54 730

21,18 $\tau\tilde{\eta}$ — $\sigma\omicron\upsilon$] tr post $\alpha\upsilon\tau\omicron$ 961 d s 346 54 730 Arm ($\sigma\omicron\upsilon$) Co Eth

22,8 $\acute{\alpha}\mu\phi\acute{o}\tau\epsilon\rho\omicron\iota$] tr post $\alpha\mu\alpha$ 961 54

22,9 $\acute{\epsilon}\kappa\epsilon\tilde{\iota}$] tr post $\alpha\beta\rho\alpha\alpha\mu$ 961 O^{-17' 135 426} C^{-73 408 422}

22,13 $\acute{\epsilon}\nu$ — $\sigma\alpha\beta\acute{\epsilon}\kappa$] tr post $\kappa\epsilon\rho\alpha\tau\omega\nu$ 961 135-426 57'-500 108 d f^{-56 129} 75 127 46-799
346-392 31 54 319 730 Eth Chr Phil Lat: Ruf

22,24 $\tau\acute{\alpha}\beta\epsilon\chi$ et $\gamma\acute{\alpha}\alpha\mu$] tr 961 D 82 108 d f 346' 319 La^I

The C tradition likewise supports this order though it begins the list with $\beta\alpha\alpha\kappa$ (c. var) which appears to be a corruption of an earlier $\tau\alpha\beta\epsilon\kappa$. It is quite possible that the word order of Pap. 961 is original. (For $\tau\alpha\beta\epsilon\chi$ see p. 144)

23,6 $\tau\acute{o}$ $\mu\eta\gamma\mu\epsilon\tilde{\iota}\omicron\nu$ $\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon$] tr post $\kappa\omega\lambda\upsilon\sigma\epsilon\iota$ 961 D 17' C^{-73 408 422} b d f s t γ ^{-121 318 619} z^{-31'} 55 59
319 730 La^A Arm Eth Chr (= R¹)

24,2 $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\omega\nu$] tr post $\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon$ ³⁰ 961 L b d⁻⁶¹⁰ f 730; $\tau\omega\nu$ $\upsilon\iota\omega\nu$ $\pi\alpha\nu\tau\omega\nu$ 610

24,15 $\sigma\upsilon\nu\tau\epsilon\lambda\acute{\epsilon}\sigma\alpha\iota$] tr post $\alpha\upsilon\tau\omicron\nu$ 961 962 D^G O⁻⁴²⁶ f s⁻¹²⁷ 121-318'-527 730

It is possible that Pap. 961 and 962 have preserved the original reading. This becomes doubtful, however, once one examines the general practice of the translator of Gn regarding the position of the pronominal subject of the infinitive, and the subsequent development. As a result two facts become clear: 1. with very few exceptions the pronominal subject follows the infinitive; 2. a tendency to transpose the infinitive and its subject is observable in the Greek manuscripts. In the light of the translator's general practice and the tendency to transpose the infinitive and its subject in the process of textual development it appears unlikely that the reading of Pap. 961 and 962 is original.

24,30 $\tau\acute{\alpha}$ $\acute{\rho}\eta\mu\alpha\tau\alpha$] tr post $\rho\epsilon\beta\epsilon\kappa\kappa\alpha\varsigma$ 961 962 54

24,34 $\acute{\epsilon}\gamma\acute{\omega}$] tr post $\epsilon\iota\mu\iota$ 961 962 79 b d 53' n 30 319

24,35 $\acute{\alpha}\rho\gamma\acute{\upsilon}\rho\iota\omicron\nu$ et $\chi\rho\upsilon\sigma\acute{\iota}\omicron\nu$ 962] tr 961 D M C^{-73 408 422} b f t 71-392' 120' 55 59 319 630 730
Bo Eth

- 24,45 συντελέσαι] tr post με 961 962 C'-25 b df 730 Arm—cf. 24,15 above
 25,4 πάντες] tr post ουτοι 961 962 A 569 df n s 121-318' 59 730 Lat: Lib geneal
 In this expression and the closely related παντα ταυτα the translator, as usual, apparently opted for the order most faithfully reflecting the Hebrew (cf. 10,29; 14,3; 15,10; 25,4; 41,39; 49,28). In the case of παντα ταυτα transposition was common. Thus in 15,10 all but 21 MSS. read ταυτα παντα, and in 41,39 26 textual witnesses have the same order. παντες ουτοι in 25,4 apparently underwent the same stylistic transposition in some traditions.
 26,7 οι ανδρες του τολου 2°] tr post ρεβεκκαζ 2° 961 (ανθρωποι)
 28,2 σεαυτω] tr post εκειθεν 961 903 911 58 Arm Lat^{cod 100} Phil Lat: Aug^{var}
 29,19 αυτην 1°] tr post σοι 961
 29,19 ανδρι ετερω] ετερω ανδρι 961* 107'-125 509 La^s Vulg^{MSS}.
 30,7 ετι] tr post βαλλα 961
 30,16 ιακωβ] tr post αγρου 961 La^c
 30,20 μοι] tr post θεος 961 A 58 C'-14 73' 551 569 344 318 z 55 630
 31,4 ραχηλ et λειαν] tr 961 911 58 C' b df 75 s-343' 527 z 509 630 La^s
 31,14 ραχηλ et λειαν] tr 961 58 b df 75 30-344' 509 630 Arab Sa
 31,21 παντα] tr post αυτου 961 911 58 b 129 s-730 346 z 509 630
 31,36 ιακωβ 2° 962] tr post ειπεν 961 58 370 55
 31,41 εδουλευσα σοι] tr post ετη 2° 961
 31,42 και ο φობος ισαακ] tr post μοι 961 58 C'-128 b d(μοι 107'-125-370) f 30' 318 La^E Bo Eth
 32,29(28) το ονομα 2°] tr post σου 2° 961 G-15'-58-01 18-25(mg)-52'-54-128-313^c-615' 130-730 71' 120' 509 Syh Phil
 34,13 μετα δολου 962] tr post και 2° 961
 34,17 λαβοντες 962] tr post ημων 2° 961
 35,10 ετι 962] tr post ιακωβ 2° 961 129
 35,15 εκει] tr post θεος 961 962 82 77 118'-537 44 f-53' 318
 35,27 εις μαμβρη εις πολιν] εις πολιν μαμβρη c. var 961 df-56* n 130 318 Eth Sa; εις πολιν εις μαμβρη 30'
 36,15-16 ηγεμων 4° (15)-κορε(16)] tr post γοθομ 961 (ηγγ. κορε) d n s-130
 37,2 δεκα -ετων] ην ετων δεκα επτα 961 53' 527
 38,22 ωδε] tr post πορνην 961
 39,9 απ' εμου] tr post ουδεν 961 962 (απ) 58 df 75 s-130 Tht (απ)
 43,26 ιωσηφ 962] tr post οικιαν 961

Other Variants

Orthographical variants:

The itacism ι > ει is common in Pap. 961, though no absolute consistency obtains. To include such variants, which abound in all Gn papyri, would seem rather pointless.

Also excluded are instances of non-assimilation of consonants—a phenomenon occurring likewise with great frequency and involving almost exclusively ν preceding palatals (κγχ).

9,3 δέδωκα] δωδωκα 961

9,23 ὁπισθοφάνες] οπιστοφάνες 961

11,25 ἑκατὸν εἴκοσι ἑννέα] εκατον εικοσι δυο c. var 961 (ρκβ) 15-17-135^e-426 d(κβ) 44
129 343 t 54 Arm

The mistake seems to be based on a confusion of Θ and Β.

12,5 ἐξήλθοσαν] ἐξηλθον 961 M O⁻¹³⁵ (-θων 376) C^{500 569} (-θων 551* (vid)) d f⁻¹²⁹
s t 346'-392 55 319 730 (cf. 14,7 below)

14,6 τοῦς] εους 961*

14,7 ἤλθοσαν] ἤλθον 961 M O C^{57(mg) 408*} b d f n s⁻³⁴³ t γ^{-121 318} 31' 54 55 59 319 730

The fact that the -οσαν termination is uncommon in the Greek MSS. of Gn may argue for its originality in 12,5 and 14,7 (cf. also 8,19 and 18,8). In that case the translator was apparently not consistent since instances of ἤλθον and ἐφαγον (plus compounds) abound. Apart from Pap. 962 and 911 additional instances of the hybrid formation (cf. Thack § 17,5) are furnished by some of the cursive manuscripts. Unless all of these cases are considered original (which would be difficult to defend), -οσαν was apparently introduced secondarily on occasion. R's four instances of -οσαν (8,19; 12,5; 14,7; 18,8) are therefore not above suspicion. In the Septuagint MSS. of Gn the complete picture regarding this form is as follows:

8,19 ἐξηλθοσαν 911 A 121-424-619 31' = R; -θωσαν n

12,5 ἐξηλθοσαν A 569 129 121-318-424-619 31' = R; -θωσαν n

14,7 ἤλθοσαν 814 911 A 57 (mg) 121-318 = R

18,8 ἐφαγοσαν 911 A 15'-376-708 121* (-γωσαν) = R

19,16 ἐξηγαγοσαν 15'-135'-708 (in a hexaplaric addition)

34,27 εισηλθοσαν 911

41,21 εισηλθοσαν d^{-125 610}

41,53 παρηλθοσαν 962; -θωσαν f⁻¹²⁹

45,25 ἤλθοσαν 58-426-707^s d⁻¹⁰⁶ 130 t⁻⁸⁴ 59 509; -θωσαν 72 392; ἤλθασι 458

50,4 παρηλθοσαν 15'-17-58-135 57' (mg) 129 30'-344 (mg); -θονσαν 72; -θωσαν 376

50,13 ἀνελαβοσαν 15'-135'-707^c; -βωσαν 17-707*

14,10 φρέατα] -τρα 961

15,13 οὐκ] ουχ 961 426* 343

17,20 ἐπήκουσα] -κα 961

18,5 εἶπαν] -πον 961 72' d f^{-246 664*} 134 346' 54 Cyr; -πων 318*

18,7 βόας] βους 961 d s^{-130(mg)} 54

18,24 ἀπολεῖς] -λεσει c. var 961 833 D 15-135-426* (vid)-708 500 b d f 75 t 121-318
54 319

18,28 ἐλαττονωθῶσιν] -νηθωσιν c. var 961 911 833 72 f^{-53'} 318

19,2 εἶπαν] -πον c. var 961 72' d 19^c d f 458 74 318' 54 319 Cyr Dial T A

19,6 προσέφωξεν] προσεξωθεν 961

19,8 μηδέν] -θεν 961 C^{79 408 551'} 129 730

19,8 δοκῶν] νοδων 961* ποδων 961^c

19,9 ἤλθε] -θα c 961

19,15 ἀνομίαις] ανομιμαίς 961

19,17 εἶπαν] -πον 961 17'-72'-135 C^{-25 128} 19^c- B^s d f t 54 Just

19,27 εἰστήκει] ιστ. 961 A M 426 25 129 75 130 54 55 509; ιστηκη 318

20,6 ὑπνον] -νου 961 120'; ὑπνου 44 71; ὑπνον 707

This variant seems to be based on a substitution of καθ ὑπνου for καθ ὑπνον.

20,12 οὐκ] ου 961

20,13 εἴπα] -πον 961 77-739* (vid) *d t* 54 Chr

20,15 οὗ ἐάν] ου αν 961 O⁻¹⁵ 376' 551* *f* 71-121-318 *z* 630

21,7 γήρει] γηρι 961 82 458 799 54

21,21 γῆς] της 961 15-72'-135*-oI C' *b d* 246 *n t* 71-527 55 59

The mistake is probably palaeographical in nature: Γ > T.

21,22 οὗ ἐάν] οὗ αν 961 82 25*-57* *f* 71-121 730

21,26 οὐδὲ ἐγώ] ουδ εγω 961 53'; ουδεπω 17'

22,12 μηδέν] -θεν 961 381' 500-550-cII⁻¹⁸ 313 19-108 *d t* 71-318 31

23,6 δέ] δη 961 128 46^s 59-(cf. following ημων)

23,15 τί] οτι 961

24,3 ἐξορκισ] -κισω 961 D^G 82

24,11 τὸ²⁰] τα 961

24,11 ὁψέ] οψαι 961

24,12 κύριε] κυριος 961 128-569 *n*^{-75°} 318-424-619 31 59 319 (vid) —(cf. κε > κc)

Confusion of ε and c accounts plausibly for this error.

24,14 ταυτήν 962] ταυτη 961 761°

The final consonant disappeared probably owing to its position between two occurrences of similarly written η.

24,16 παρθένος¹ 962] παρθενος 961

24,18 αὐτῆς] εαυτης 961 (vid) 962 O⁻⁷² 376'

24,30 οὕτως 962] -τω 961 17'-376 B^s *d* 53' 127 619 31'

24,39 εἴπα 962] -πον 961 *d* 630

24,45 εἴπα] -πον 961 962 15-oI 78 *d* Chr

24,47 εἴπα 962] -πον 961 82-618*-708 C'' *d f*⁻²⁴⁶ 730

24,50 εἴπαν 962] -πον 961 72'-376 52'-78-551 *b*^{-537*} *d f*^{-129(txt)} 346'

24,53 ἐξενέγκας 962] -κων 961

24,55 εἴπαν] -πον 961 72'-376 78-550° 19° (vid) -B^s *d f*^{-129(txt)}

24,58 εἴπαν 962] -πον 961 376-707 78-551 B^s *d f* 458 *s*^{-344*} 346'

24,60 εἴπαν 962] -πον 961 376 78-551 B^s *d* 53' *t* 527 Chr

25,13 ὀνόματα 962] ονομα 961

25,22 οὕτως] -τω 961 17-135-426 *b d f*^{-56*} *n s* *γ*^{-121 392'} 31' 59 319* 730 Chr Cyr

25,23 μείζων] μεις. 961

25,23 ἐλάσσονι] ελαττ. c. var 961 25*-77 *b* 318 Chr

25,29 ἔψεμα] εψημα 961 L O⁻¹⁷ 135 426 C''^{-128°} *b*^{-314 537} *d* 53' 76* *γ*^{-121 392° 527} *z* 59 319 630

25,30 πυρροῦ] πυρου 961 L M 15'-17-376-oI^{-618°} 73-78*-128 *b d*⁻³⁷⁰ 246 *s*^{-130(mg)} *t* 527-619 *z*⁻³¹ 59 509 630 730; πυρος 71

25,34 ἔψεμα] εψημα 961 L 15°-17-72'-376-708° C''⁻¹²⁸ 108-B^s 125 *d* 53' 799 *γ*^{-424*} 527 *z* 59 319 630

26,19 εὔρον] -ραν 961 911 *s*^{-343°} 730 392* 319* 509

26,20 ποιμένες] -μινες 961 A 18-313°-615' 129 458 799 55

26,20 αὐτῶν] εαυτων 961

This variant may be due to dittography: φασκοντες εαυτων.

- 26,24 ἡλόγηκα] εὐλ. 961 M O'-72' C' (-σα 16-551) $d s t \gamma^{-318} 527 z$
 26,27 τί] εἶτι 961
 26,27 ἡλθατε] -θετε 961 911 M O'-17' 72 82 426 C' b-108 d-106 370* 130-730 $t \gamma^{-527} z$
 55° 509
 26,27 με¹] εἰμε 961 71
 Dittography may be responsible for the reading of 961: $\pi\rho\sigma\epsilon\ \epsilon\mu\epsilon$.
 26,28 εἴπαμεν] -πομεν c. var 961 D O'-72* 78 b d t 527
 27,27 ἡλόγησεν¹] εὐλ. 961 D O' 128-413-739 b-314 d-370 n 130 t-76 $\gamma^{-392'} z$
 27,27 ἡλόγησεν²] εὐλογησε(ν) 961 911 D O' 18-52'-408'-413-615'-739 b 44 f 75 s-30'
 $t \gamma^{-346'} z 509$
 27,29 ἐπικατάρατος] επικαταρος 961
 27,33 εἰσενέγκας] -κων 961 72'-381' d; ενεγκων Phil
 27,33 ἡλόγησα] εὐλ. 961 911 O' (-κα 17'-135) C' b 44-125 f n 730 t-76 $\gamma^{-346} z 319$
 28,6 εὐλόγησεν] ηὐλ. 961 D^G M 15-135' 25°-551' 19 d-44 s-730 71 55 59 319 509
 28,12 ἀνέβαινον] αναιβ. 961
 30,2 ἐστέρησεν] -ρεσεν 961
 30,3 κἀγώ] και εγω 961 D O'-376 118'-537
 30,8 ἡδυσάσθη] εδ. c. var 961 O'-15 C' -52' 57 500 b 56*-246 s-344 59'; εδυνήθη 44-
 370 53
 30,16 με] εἰμε 961 (vid) A M 72 129 s t $\gamma^{-392'} z 55 59' 509 630$ Chr
 30,32 διαχώρισον] -σεν 961; διεχώρησεν 799
 30,33 ὁ ἐάν] ο αν 961 (vid) L M O'-17' 82 135' C' -57 408 422 d 129 75 s-730* 84-134 $\gamma^{-392'}$
 59' 630 Chr Cyr
 30,37 ἔαυτῶ] αυτω 961 A 376-618 79-761 537 d-370* f-246° 75 s-130 730 46 71 z-31 55
 319 509 630
 It is possible to explain this variant on the basis of haplography: $\delta\epsilon\ \epsilon\alpha\upsilon\tau\omega$.
 30,37 περισύρων] -ρας 961 O' (-σηρας 376) $d s^{-30'} t 346 319 630$ Chr
 30,40 ἔαυτῶ] αυτω 961 17'-82-135 f 75 s-344'
 30,41 κατὰ] και 961
 31,11 εἴπα] -πον 961 B^S d f 30' 76 527 319 Chr Just
 31,16 ἀφείλατο] -ετο 961 M 15°-135' C' -128 422 761* B^S 53-664° s-30 343 t z 55° 630°
 Chr
 33,11 εὐλογίας 962] εὐδ. 961 (vid) (Λ > Δ)
 34,3 αὐτῇ] -της 961 15-72 d
 The mistake is probably due to dittography: αυτης ειπε.
 34,8 προείλατο] -λετο c. var 961 135' C' B^S d 53-664° n 730 t 346 z 55° 319*
 34,12 καθότι ἄν] -εαν 961 962 106 f-56* 318-392' 55 319 509
 35,9 ἡλόγησεν] εὐλ. 961 962 O' C' b d f-53' s t 71'-318-424 z 319
 35,10 ἀλλ'] αλλα 961 962 82 118' 129 76* 121
 36,37 τῆς] γης 961 (vid) - (T > Γ)
 38,19 περιείλατο] -λετο 961 135 C' (mlt MSS. -λε by haplography) B^S 106-107 t 318'-
 527 z 55° 630
 38,28 κόκκινον] κοκκον 961
 39,6 καθ' 962] κατ 961 D M 15-376-799 78-79-413-551' f-56 246 s-130 76° 509
 39,6 οὐδέν 962] -θεν 961 56* 127°-343-344
 39,9 οὐδέν] -θεν 961 962 D f-53* 130* 59' 509

- 39,23 οὐθέν] -δεν 961 72-426 54-79 19' d^{-125} 75 30' 318 59' Chr
 40,8 εἶδομεν] -δαμεν 961 962
 40,9 μου²] εμου 961
 41,11 αὐτοῦ 962] εαυτου 961 C'-14' 77' 500' 56°-129 30-344' t^{-46} 84
 41,15 ἑώρακα 962] εορ. 961 D M 15*-64 129 n 30 407; εορα D^G
 41,24 εἶπα 962] -πον 961 M 72-799 18 B^S d n (-πων 75) s^{-130} 707^{II}
 41,31 εὐθηνία 962] ευθεια 961
 41,32 ὅτι 962] οτε 961
 41,44 οὐθείς 962] -δεις 961 58-376*-426 79 d 53' n
 42,2 πρίασθε 962 (πρει.)] πριασασθε 961^c b 44-107-125 71'-392; πριασασθαι 610 458
 42,16 ὑγίειαν] υγιαν 961 A F* 17-82-376-400*-707* 19-108 610 f^{-53} 75 30-344* 619
 31-120 319; υγειαν F^c 15-72-135-400°-426-707°-799 18-54-57-78-79-128-500' b^{-19}
 108 d^{-44} 125 610 127-344°-730 t^{-392} 619 122 55 59 509
 42,16 ἡ μὴν] ει μην c. var 961 962 A F M 17'-64 (txt)-135-381'-426-707* 370* 56-129*
 (vid) 75 30 392; ει μη 246 121* (vid) Arm
 42,33 ἀπέλθατε] -θετε 961 962 F^c M 15-64'-135-618 C'-14' 52 54* 77' 413' 500 551 118-
 314°-B^S 53' t 346 z 55° 630; -θεται 314*

It is quite possible that many, and probable that some, of the classical forms in Pap. 961 and 962 (cf. also p. 136) are original readings of the Septuagint Gn which according to traditional dating originated during the first century of the Hellenistic age. Since one cannot with any degree of certainty distinguish between original and secondary forms in this connection, R² has been followed with but few exceptions (cf. Part II, D).

Grammatical variants:

- 13,4 ἐπεκαλέσατο] -λεσεν 961 (vid) 959 15'-135' 130 (mg) t 392 120' 59 509; επεκαλει d
 It seems rather doubtful that Pap. 961 has preserved the original reading here. Nowhere else in Gn does this verb occur in the active voice (cf. 4,26; 12,8; 21,33; 26,25; 33,20; 48,16). In 21,33 Phil reads επεκαλεσε, in 26,25 MS. 376 has εκκαλεσε, and Procop reads εκκαλεσε in 33,20. This is insufficient evidence to establish a definite tendency to replace the middle forms by those in the active voice. The change in Pap. 961+ in 13,4 is probably purely *ad sensum* (cf. το ονομα).
 15,4 εὐθύς] -θυ 961 15 344' 730
 15,6 τῷ θεῷ] εις θν 961 (inc)
 17,20 εὐλόγησα] -κα 961 M O-15 72' 426 C'-550 d^{-107} 370 f^{-53} 75 t^{-76} 71'-318-424 z
 54 (=R¹); γυλογηκα 72'-426 550 370 s 76 121-346-392 59 730; ενευλογηκα 107
 The perfect form has impressive support and may be original here. The aorist could be due to influence from preceding επηκουσα.
 18,5 ποιήσων] -σομεν 961 82 Syh^B Chr Cyr; ποιησωμεν 458 392 31
 18,11 ἐξέλιπεν] -λειπεν c. var 961 A D M 82-376 57'-73 610 56-129 n s^{-130} 346'-392
 120' 55 319

This variant may be no more than an instance of itacism.

- 18,14 τῷ θεῷ] θεου 961 15-376'-708 55; του θεου D^G 82 s^{-130} 392*-527 319

Pap. 961+ has adopted the more common construction of παρὰ followed by the genitive case. (Cf. 23, 11 below; 39,15 p. 122; 40,7 p. 138)

- 18,22 ἀποστρέψαντες] -στραφέντες 961 (vid) $f^{-56(\text{txt})}$ 129 54
 19,7 πρὸς αὐτούς] αὐτοῖς 961 O^{-72} C' b 730 La^s Syh
 19,17 περιβλέψης] -ψη c. var 961 833 DW M O^{-72} 82 C''^{-57} 314-537 f^{-53} 343'-344
 t^{-799} γ^{-346} z 54 55 59 319 730 Or
 The variant in 961+ may be due to haplography (-ψηξ εις), though one must admit that -ψηξ could just as well be the result of dittography, in which case the majority reading (961+) is original.
 22,5 ἀναστρέψωμεν] -ψόμεν 961 M O^{-135} C'^{-500} B^s-314^c-537 56 (ἀποστρ.) s^{-127} t^{-134}
 799 γ^{-121} 392' 31-122^c 59 (-φόμεν) 319 730; ὑποστρεψόμεν 53' Chr Or
 22,6 χεῖρα] -ρας 961 72'-82-376 73-422-551 b d $f^{-56(\text{mg})}$ n 127 46-74-799 γ^{-121} 318 527
 z 59 319 Eth^m Chr
 23,8 τῇ ψυχῇ] τὴν ψυχὴν 961 458
 23,9 αὐτῷ] αὐτοῦ 961 O' b^{-19} d 56-129 t 59; αὐτοῦ post ov 19'
 23,11 ἐμοί] ἐμου 961 C'^{-52} d 664* (vid) n^{-75} 130 76'-799 71-346-392 120* (inc) 319
 23,19 ἔθαψεν] -ψαν 961* 414 (vid)
 24,7 λήμψῃ] -ψεται 961
 24,12 ἔλεος] ἐλεον 961
 24,14 ἔλεος 962] ἐλεον 961 Tht
 24,18 καὶ καθεῖλεν] καθελεῖν c. var 961 (vid) 962 O' d
 24,22 ὀλκή] -κην 961 (-κηην) 962 911 (-κῆ) 72' 392
 24,26 κυρίῳ] τὸν κυρίον 961 962
 The personal object with the verb προσκυνεω occurs regularly in the dative case in Gn (23,7; 24,26.48.52; 27,29 (2x); 37,10; 42,6; 43,26.28; 48,12; 49,8), the sole exception being 37,9 where only three MSS. support μοι (75 59'). It is quite clear from the MSS., however, that the dative was gradually being replaced by an object in the accusative case. This process apparently dates back at least as far as the third century A.D.
 24,56 εὐδόωσεν 962] -κε(ν) c. var 961 551 55 Tht
 24,57 οἱ δὲ εἶπαν] εἶπαν δὲ 961 962 b^{-19c} n 318; εἶπον δὲ 19^c (vid) d ; εἰ δὲ εἶπαν δὲ 911
 25,16 ἔθνη 962] ἐθνος 961 A 17-135 d (pr το 107'-125) f $s^{-130(\text{mg})}$ 344 (mg) t (pr το 799)
 γ^{-392} 31' 730; γενοϛ n
 26,3 τόν] σον 961*
 26,11 θανάτου] -τω 961 911 L M 376'-400 458 s^{-30} t γ^{-71} 318' z
 Since the idiom θανάτου (-τω) ενοχος occurs only here in Gn it is difficult to decide which form is to be regarded as original. θανατω obviously has impressive support and one is tempted to regard it as original, particularly in view of the decline of the dative.
 27,19 ἐποίησα] πεποίηκα 961 911 M O^{-58} 72 C'' (ἐποίηκα 79*) b 129 s t γ^{-318} z 55 59
 319 509
 27,29 σοί³⁰] σε 961 A O^{-58} 72' 82 135 426 d^{-107} 610 s 71-346-392 55 319 Chr—cf. 24,26
 above
 27,37 ἐποίησα²⁰] πεποίηκα 961 (vid) O^{-17} 72' C'^{-413} 500 s t^{-799} γ^{-71} 318 z^{-31} 55 509
 29,8 καὶ ἀποκυλίσωσιν] ἵνα ἀποκυλιώσιν 961
 29,13 αὐτῷ] -του 961 A 72-376* 25-79-500 19' d^{-370} 53' n 30 799
 29,29 αὐτῇ] αὐτῶ 961* 500 318
 30,11 ἐν τύχῃ] τῇ τυχῇ 961 (vid)
 30,37 ταῖς ῥάβδοις] τας ραβδους 961 79* d

- 30,42 δ' ἔν] δε 961 58 16 d 458 t 392°
 30,43 ἐγένετο] -νοντο 961 79 b 106 75 55 Cyr
 31,37 ἡρεύνησας] -κας 961 O'-17' 72 381' b(ἡνευνηκας 19) 509(ἡραυν.)
 31,41 ἀμνάσιν] αμνας 961 f-56(mg) 129
 31,46 τοῦ βουνοῦ] τον βουνον 961 44'-370 53' t
 31,50 γυναικας] -κα 961 17'-72-82-618 79-128 129 s-730 t 346 z 59' Eth
 This variant reading may be due to haplography; -κας εἰπι.
 32,11(10) ἱκανοῦται] -σαι 961 A 17-G 56°-129 458 343-344' 74'-799 392 z-31 55* La^A;
 ικανωσαι 84
 32,27(26) ἐάν] ει 961
 33,4 ἀμφοτέροι 962] -ρος 961
 33,10 εὐρηκα] ευρον 961 O'-17' b d 129 75 s-344(mg) 730 318'; ευρω 17 54* (vid) 458
 33,17 ἀπαίρει] απηρεν 961 370° La^E
 34,7 κατενύχθησαν] -νυγησαν c. var 961 oI C'' 53' 730 84 318-392 z 55 630 Procop
 34,17 περιτέμνεσθαι] -τεμεσθαι 961 962 911 G 318 z-31
 37,35 παρκαλεῖσθαι] -κλγηθηται 961 O'-17' 64(mg) 82 135 C''-128 125 53' 121-318-
 527 Chr
 38,14 θέριστρον] -στρω 961 A O'-17' 72 82 135 56* s-30° 130 71'-392 55* 319 662 (vid)
 707^{III}
 For other occurrences of this idiom see 24,65; 28,20; 38,19.
 38,18 τὴν(ῥάβδον)] τον 961 (vid) 19*
 39,6 ἦσθιεν 962 (-ειεν)] ησθεν 961
 39,11 ἐγένετο] -νηθη 961 O d-125 56* 75
 39,15 ἐμοί] εμου 961 (vid)—see 18,19 and 23,11 above
 41,44 αἰγύπτου 962] αιγυπτω 961
 In this particular construction in Gn apposition is as common as dependence, and no
 pattern emerges from the MS. traditions.
 41,54 ἤρξαντο] -ξατο 961 962 M O'-58 72 426 618 708 799 C''-14' 77' 413 500' b-19' f-53' s
 318' z 630
 42,29 συμβάντα 962] -βεβηκοτα c. var 961 A 77' d n 55 59 76 319
 44,22 εἴπαμεν 962] -πον 961 (vid); ειπα b

Lexical variants:

- 10,18 τοῦτο] ταυτα 961 M C''-57(mg) 550 108 53 n s-130(mg) 343 370 392' 120 55 59 509 Bo
 11,15 (τριακόσια) τριάκοντα] τρια 961 (γ) 458 318 Sa = Sam Pent (M = 403)
 It is of some interest that the reading of 961 is supported by Sam Pent. This may be
 no more than pure coincidence. A development from τριακοντα to τρια, particularly
 in a tradition such as 961 which placed ετη before the numeral (cf. resultant -κοντα
 και), is relatively easy. The possibility exists, however, that τρια is the original reading
 based on a Hebrew text similar to Sam Pent which throughout this chapter is closer
 than M to G (cf. 11,17 p. 151)
 12,19 ἐναντίον] ενωπιον 961 O-72' 426 Chr
 13,12 ἀβραμ δέ] και αβραμ 961 (vid) M 82-135-426 d 53 s t 346 54 55 Arm Chr
 13,12 κατώκησεν¹⁰] παρωκησεν 961 M 426 d 664 343 t 54 Chr

14,15 ἐδίδωξεν] ἐξεδίδωξεν 961 M 17'-135-426 C'-25(txt) 413 s-343 t-799 71-318' 120' 59
730—cf. p. 153

15,4 κυρίου] θεου 961 C'-77 b f 344' 370 318 54 La^E Arm Sa Chr—cf. 18, 19 and 22,11
below

17,19 αὐτοῦ²⁰] τουτου 961* (vid)

18,2 ἀναβλέψας δέ] και αναβλ. 961 d s t-370 346 54 730 La^E Pal

18,5 καθώς] καθα 961 911 (καθ) D M O'-72' 376 dI-78 b d f n s t-74 370 318-392' 120' 54
55 59 319 730

In spite of extensive evidence for καθα R's reading appears to be original. Though καθα is much more common in Gn than καθως, the latter does occur (8,21; 41, 13; 44,12). In 41,13, as in this verse, καθως is used in conjunction with ουτως.

18,6 ἔσπευσεν] εσπουδασεν 961 (vid) d-125 54

18,19 κύριος] ο θεος 961 La; + ο θεος d t 54 Dial AZ Arm Sa^{20ap}

19,8 καθά] καθο 961 833 D O'-72' 376 79 b d t-76 799 527 54 55; -0ω 319*

19,8 σκέπη] στεγην 961 A D M (txt) O'-17' 135 426 C' f 458 γ-318' z 55 59 319 509 730

It is possible that Pap. 961 has preserved the original reading. Whereas σκεπη is a relatively common word in the LXX (occurring at least 30 times, though not in Gn), στεγην is rare. The former may for that reason have replaced the latter in some manuscript traditions.

19,17 συμπαραλημῶθῃς]. υμ περιλημ. . . 961

20,11 ἄρα] μη ποτε 961 O' (-πωτε 376) d f s-130(mg) t (, ποτε 799) 121^c-346-619 z 54
730 Arm Syh Chr Tht

21,7 καὶ εἶπεν] ειπεν δε 961

21,22 ἐγένετο δέ] και εγενετο 961 O' b d-44 s-344(mg) 346 54 319 730

22,8 εἶπεν δέ] και ειπεν 961 (vid) 458 Pal

22,11 κυρίου] του θεου 961

23,11 ἐναντίον] ενωπιον 961 108 d-610 s-130(mg) t 346

23,15 γῆ] γαρ 961 A D O'-72 376' b d f-53 664^c n s t γ-121^c z-31 55 59 319 730; + γαρ

M 72'-376' C'-52 121^c Arab Bo

R's support for reading ακηκοα γη is extremely weak (53-664^c Arm Eth = ⑥). A more probable reconstruction of ⑥ is perhaps ακηκοα γαρ γη (M 72'-376' C'-52 121^c Arab Bo). In some manuscript traditions, including 961, γη may have been omitted by parablepsis (ΓΑΡ ΓΗ).

23,16 ἀπεκατέστησεν] απεστη. . . 961 (parablepsis ε¹ε²?)

24,23 ἀνάγγειλον] απαγγειλον 961 962 O'-72' 135 426 t-370 71-527^s 120' (παγγ. 407) 630

24,37 ὥρκισεν 962] ωρκωσεν c. var 961 O'-72 426

25,28 ἡσαύ] ιακωβ 961*

26,6 καὶ κατώκησεν] κατωκησεν δε c. var 961 D L O' C' b d f s t γ-318 z 55 319 509

(παρωκ.) Chr (= R¹)

With such massive evidence against it, one feels somewhat ill at ease with the reading of R², which, admittedly, is not without impressive support: 911 A M n 318 59. Since it is impossible to control the use of και/δε in Gn no certainty can be attained. κατ. δε may have been introduced secondarily to mark the change in subject more explicitly (cf. v. 5).

26,7 ἄνδρες²⁰] ανθρωποι 961

26,18 ἐπωνόμασεν²⁰] ωνομασεν c. var 961 A b d n 318 619 z-31 (= R¹)

In view of the fact that επωνομασεν occurs earlier in the verse and therefore might easily

have been introduced in the succeeding clause as well, it is tempting, at first sight, to regard *ωνομασεν* as ⑥. Nevertheless, R²'s choice would seem correct since the latter verb appears nowhere else in Gn.

26,19 καὶ ὠρυξαν] ὠρυξαν δε 961 A n 318 Bo (cf. v. 25, and change of subject)

27,2 καὶ εἶπεν] εἶπε(ν) δε 961 72' d f⁻¹²⁹ t (cf. change of subject)

27,17 εἰς] ἐπὶ 961 (vid)

27,18 εἶπεν δέ] καὶ εἶπε(ν) 961 72' b d 53-56*-664^c 392' (cf. continuation of grammatical subject)

27,30 ὥς] ὅσον c. var 961 O^{-72' 82 426} C^{'-25^c 54^c 128(txt) 615^c 44-370 n s⁻⁷³⁰ 318-424 z 55* 509 Phil; ὡς αν 615^c t}

27,33 ἐλθεῖν] εἰσελθεῖν 961 A 58 313 129 n 799 318 z⁻³¹ Quodv

30,10 καὶ συνέλαβεν] συνέλαβε(ν) δε 961 O^{-15 58 72 376} b d^{-106'} 246 30'-130 346 509 La^s (cf. change of subject)

31,36 ἀποκριθεὶς δέ] καὶ ἀποκρ. 961 58 128 b 106-370 t⁻⁷⁹⁹ 318-527 Eth Chr (cf. continuation of subject)

31,37 ἐναντίον] ἐνώπιον 961 O b d 30-130 (txt)-343 t 346* 59'

31,41 ἐγὼ εἶμι] α ἐποίησα ἐγώ 961

31,42 κόπον] πονον c. var 961 911 O^{-72 376} C^{'-25 128} b d⁻¹²⁵ 730 318

πονός occurs twice elsewhere in Gn (34,25 = *k'b*; 41,51 = *ml*), and is the more common word in LXX. 31,42 contains the only occurrence of *κοπος* in Gn (= *ygy'*).

31,43 ὅσα] α 961

32,9(8) εἶπεν] εἶδεν 961* (vid)

35,20 τῆς σήμερον ἡμέρας] τῆς ἡμερας ταυτης 961 L b^{-118'} d f^{-53'} n 318

There is reason to believe that the translator of Gn was in the habit of rendering '*d hywm*' as *εως σημερον ημερας* (19,37.38; 35,20), and '*d hywm hzh*' as *εως τῆς ἡμερας ταυτης* (32,33; 47,26; 48,15). However, in 26,33 the Greek text reads *εως τῆς σημερον ημερας* while ⑥ has '*d hywm hzh*'. With the exception of 35, 20 the Greek MSS. are virtually unanimous in their support of the respective phrases. Since the majority of Greek MSS. support *τῆς σημερον ημερας* and the ⑥ text of 35,20 reads '*d hywm*' one is inclined to regard the variant of Pap. 961 as secondary.

37,11 ἐζήλωσαν δέ] καὶ ἐζήλωσαν 961

37,14 ἀνάγγειλον] ἀπαγ. 961 D^G 17'-58-82-426 19'-108 d n s^{-343' 344(mg)} 318-527 319

37,29 ὁρᾷ] εὐρε(ν) 961 426 b^{-118'} 537 La^{cod} 102 Arm Eth Syh^{ap} Vulg

38,24 ἀπηγγέλη] ἀνηγ. c. var 961 O f 346' 31 509

39,4 τοῦ οἴκου] τῆς οικιας 961 O d n (τὴν οικίαν 458) s^{-343' 344(mg)} t 392 55 59' 509 707^{III}

οικος occurs three times as often in Gn as *οικια*, and is used with the same range of meaning. There seems to be discernible in the Greek MSS. a slight tendency to replace the latter by the former, and for that reason it is possible to argue that Pap. 961 has preserved the original reading.

39,13 καὶ ἐγένετο] ἐγενετο δε 961 962 O d^{-106'} f n 730 Syh (cf. change of subject)

39,14 καὶ ἐκάλεσεν] ἐκαλεσεν δε 961 (cf. change of subject)

40,10 ἀνενηνοχῆ] ἐνηνοχια c. var 961 15-72 d 53' n 71'; ἀνηνοχια M 319

40,17 ἐπάνω²] ἐπὶ 961 58 d 56* n 509 Arab Bo

41,21 καθά 962] καθάπερ 961 f^{-56*}

41,49 ὥσει] ὡς 961 (vid) 962 D^G b d⁻³⁷⁰ 458 71' 59' Chr

The tendency to replace $\omega\sigma\epsilon\iota$ by $\omega\varsigma$ in the process of textual development is slightly more in evidence than the reverse. There is therefore no good reason for departing from R.

43,10 $\epsilon\sigma\tau\epsilon\sigma\tau\epsilon\psi\alpha\mu\epsilon\nu$] $\epsilon\sigma\tau\epsilon\psi\alpha\mu\epsilon\nu$ 961

Variants due to influence from context or parallel passages:

10,19 $\epsilon\lambda\theta\epsilon\iota\nu^{10}$] $\epsilon\iota\sigma\epsilon\lambda\theta\epsilon\iota\nu$ 961 17'-135' C' 108 56 (mg) s^{-343} 370 346-392 120 319 509 730—cf. $\epsilon\iota\varsigma$ $\gamma\epsilon\rho\alpha\rho\alpha$ in the same verse

10,25 $\epsilon\gamma\epsilon\nu\eta\theta\eta\sigma\alpha\nu$] $\epsilon\gamma\epsilon\nu\eta\theta\eta\sigma\alpha\nu$ c. var 961 A M O' C' $b d f n s t \gamma^{-346}$ \approx 54 55 59 509 730

In spite of the fact that the reading of R is supported by only three manuscripts (911 346 319) it is original. The passive of Hebrew yld is translated, in Gn, 15 times by $\gamma\iota\nu\omicron\mu\alpha\iota$, twice by $\tau\iota\kappa\tau\omega$ (pass), but never by $\gamma\epsilon\nu\nu\alpha\omega$. The variant reading in 961+ may have arisen under influence of $\epsilon\gamma\epsilon\nu\eta\sigma\epsilon\nu$, which occurs throughout the passage, or may be due to dittography.

11,31 $\chi\alpha\nu\alpha\nu$] $\tau\omega\nu$ $\chi\alpha\nu\alpha\nu\alpha\iota\omega\nu$ c. var 961 (vid) O 569 d 129-246 n 343 $t \gamma^{-346}$ 392 31' 54 Arm Sa Chr—cf. $\tau\omega\nu$ $\chi\alpha\lambda\delta\alpha\iota\omega\nu$ in the same verse

14,1 $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\varsigma^{10}$] $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\omega\varsigma$ 961 (βεσ.) 135 408 19' 458 343 71' 730—cf. v. 1a

17,19 $\tau\tilde{\omega}^{10}$] $\pi\rho\omicron\varsigma$ 961 17'-135' b 44'-107' $s^{-130(mg)}$ t^{-370} 424-619 \approx 730 (=R¹)

The support for R² is impressive, including the majority of textual families plus 911 A M. One suspects that $\pi\rho\omicron\varsigma$ was carried over from v. 18 where a copyist would just have written $\alpha\beta\rho\alpha\alpha\mu$ $\pi\rho\omicron\varsigma$ $\tau\omicron\nu$ $\theta\epsilon\omicron\nu$.

18,14 $\alpha\nu\alpha\sigma\tau\epsilon\psi\omega$] $\epsilon\pi\alpha\nu\alpha\sigma\tau\epsilon\psi\omega$ 961 72-707 (vid) d 54; $\epsilon\pi\alpha\nu\alpha\sigma\tau\epsilon\psi\omega$ 426 314 $t \gamma^{-121}$ 318 392 31 319—cf. v. 10

19,3 $\tau\eta\nu$ $\omicron\iota\kappa\iota\alpha\nu$] $\tau\omicron\nu$ $\omicron\iota\kappa\omicron\nu$ 961 833 D M C' d 458 $s t \gamma^{-121}$ 318 \approx 54 55 59 319 509 730 Chr—cf. 19,2 as well as the note at 39,4 above

19,17 $\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon\varsigma$] $\alpha\upsilon\tau\omicron\nu$ 961 M O'-72' 135 426 314* s 46 71-346-392 120' 55 59 509 730 La⁸ Arab Bo Eth—cf. $\sigma\omega\zeta\epsilon$ v. 17

21,32 $\delta\rho\kappa\omicron\upsilon$] $\delta\rho\kappa\iota\sigma\mu\omicron\upsilon$ 961 O' $b d f n t^{-370}$ γ^{-392} 54 55 319 630—cf. v. 31

Except for its first occurrence in 21,31 Beer-sheba is consistently rendered $\tau\omicron$ $\delta\rho\epsilon\alpha\rho$ $\tau\omicron\nu$ $\delta\rho\kappa\omicron\upsilon$.

22,12 $\kappa\alpha\iota$ $\epsilon\lambda\pi\epsilon\nu$] \omicron $\delta\epsilon$ $\epsilon\iota\pi\epsilon\nu$ 961; $\epsilon\iota\pi\epsilon$ $\delta\epsilon$ d 54—cf. \omicron $\delta\epsilon$ $\epsilon\iota\pi\epsilon\nu$ v. 11

24,4 $\alpha\lambda\lambda\acute{\alpha}$] $\alpha\lambda\lambda$ η 961 M O'-72' 82 C' 108 d 458 $s t \gamma^{-121}$ 346 \approx 55 59 Chr Cyr

The reading of 961+ comes from the parallel verse 24, 38 where it translates ky 'm. In 24,4 ⑥ has ky .

24,12 $\epsilon\mu\omicron\upsilon$] $\mu\omicron\upsilon$ 961 M 72-426 C'-52 f^{-129} 75 71-318-392 \approx^{-122} 55 59 319 Chr—cf. $\mu\omicron\upsilon$ twice in v. 12

24,13 $\alpha\nu\tau\lambda\eta\sigma\alpha\iota$] $\upsilon\delta\rho\epsilon\nu\sigma\alpha\sigma\theta\alpha\iota$ c. var 961 962 M (mg) 17'-135 (txt) 57 (mg) 59 319—cf. parallel verse 24,43

24,39 $\pi\omicron\rho\epsilon\upsilon\sigma\epsilon\tau\alpha\iota$ η $\gamma\upsilon\nu\eta$ 962] $\beta\omicron\upsilon\lambda\eta\tau\alpha\iota$ η $\gamma\upsilon\nu\eta$ $\pi\omicron\rho\epsilon\nu\theta\eta\nu\alpha\iota$ 961 (vid) 121-619 31' Arab Co Eth—cf. parallel verse 24,5

24,43 $\epsilon\phi\acute{\epsilon}\sigma\tau\eta\kappa\alpha$] $\epsilon\sigma\tau\eta\kappa\alpha$ c. var 961 962 A^c D^c M S O' 57' (txt)—73 (txt)—78-550 $d f n$ $s^{-130(mg)}$ 344 (mg) 318'-392^c-527 Chr—cf. parallel verse 24,13

Hebrew $n\dot{s}b$ (intr) is translated in Gn by $\iota\sigma\tau\eta\mu\iota$ (18,2; 24,13), $\epsilon\phi\iota\sigma\tau\eta\mu\iota$ (24,43; 28,13), $\alpha\nu\iota\sigma\tau\eta\mu\iota$ (37,7), and $\pi\alpha\rho\iota\sigma\tau\eta\mu\iota$ (45,1).

- 24,51 ἀπότρεχε] ἀπελθε c. var 961 962 911 f—cf. ἀπηλθεν 24,61
 25,24 κοιλίᾳ] γαστρι c. var 961 A 414'–551–C1^{-57'(mg)} d 246 n s^{-130(mg)} 344'(mg) 121–
 318'–424 730—cf. v. 23
 31,14 ἀποκριθεῖσα] ἀποκριθῆσαι c. var 961 911 (σᾶ) M O'–72 135 C'–77 78 414' 550 551
 739 b 370–610 129 75 s⁻³⁰ t⁻⁸⁴ γ^{-392 619} 55 59 319 509 630 Arm Bo Eth—cf. ραχὴλ
 καὶ λεία in the same verse
 31,33 ἐν τῷ οἴκῳ] εἰς τὸν οἶκον 961 D O'–58 52' 125 30–343' 799 346' 319—cf. the
 same verse
 34,22 περιτέμνηται 962] περιτεμνηται 961 d⁻¹⁰⁷ 75 55*^{*}; περιτεμνονται 72 25 53' 346
 319 Eth—cf. περιτεμνεσθαι in the same verse
 34,23 μεθ' ἡμῶν] ἐν ἡμῖν c. var 961 962 15'–376 Arm Eth^{-PR} Sa—cf. parallel verse 34,15
 35,14 ᾧ] οὐ 961 962 78 59'—cf. parallel phrase in v. 13
 37,6 ἐνυπνιάσθη] ἐνυπνιασάμην 961 L b d n 318—cf. v. 9
 39,4 εὐηρέσκει] εὐηρεστήσε(ν) 961 D 135–381'–799 16–54–73–131–414'–551* B^S 44–610
 53–664* 130 71'–318 319 Bo—cf. κατεστήσεν in v. 4b
 39,10 ὑπήκουσεν] ὑπηκούεν 961 A 58–381' 79 b⁻¹¹⁸ f⁻¹²⁹ s^{-344*} 121–318 31^c 55 662
 Eth^{-PR}

This variant may be the result of haplography (ξε > ε) or influenced by the imperfect verb in the first clause.

40,5 ἐνύπνιον¹] ἐνυπνια 961 58–376 14'–77'–500'—cf. ἀμφοτεροί in the same verse

41,10 ἀρχιμαγείρου 962] ἀρχιδεσμοφύλακος 961 A f^{-56*} 246 121

Allgeier thinks the change in Pap. 961+ was brought about for the purpose of distinguishing the individual referred to here from Potiphar who in 39,1 is called ἀρχιμαγείρος (p. 43). This conclusion seems forced. Apparently in 40,3 the scribe of 961 felt no need to bring about a change from ἀρχιμαγείρος to ἀρχιδεσμοφύλαξ. What we have in the Greek traditions is a confusion of the two terms. This is easy to understand since in 39,21ff. the ἀρχιδεσμοφύλαξ is associated with the δεσμωτηριον, in 40,3 the ἀρχιμαγείρος (cf. p. 154 below) has to do with the φυλακή as well as the δεσμωτηριον, and in 41,10 only the φυλακή is mentioned in connection with the ἀρχιμαγείρος. The reading of Pap. 961+ in 41,10 arose probably under influence of 39,21ff.

44,22 παιδίον] παιδαριον 961 D^G M O'–58 14'–77'–500' b d 56* n s t γ⁻¹²¹ 318' 31 55 59
 319 509 (=R¹)—cf. 44,30.31

The relationship of Pap. 961 to the major papyri, uncials, and the textual families of Gn is as follows: 962 9%; 911 12%; A 12%; M 13%; O 20%; C 17%; b 20%; d 32%; f 20%; n 14%; s 21%; t 21%; γ 11%; z 13%; unique 21%. A fact to be kept in mind in connection with these statistics is that 962 911 M are fragmentary. Their *pro rata* figures are approximately: 962 31%; 911 19%; M 15%.

It is quite clear that Allgeier's attempt to make the text of Pap. 961 a precursor of a so-called A recension must be considered a failure. Not only is Pap. 961 not closely related to MS. A, but it has just as little in common with the textual families with which A has the greatest affinity (γ z).

For additional deviations from ⑥ see Part II, D and E.

II, D

10,14 χαφθοριείμ] καφθ. 143
 10,19 ἐγένετο] εγενοντο 150
 11,9 κύριος²⁰] + ο θεος 147
 14,2 βάλα] βαλακ 143
 14,8 βάλα] βαλακ 143
 25,2 ζεμβράν] -βραμ 144
 25,4 γαιφάρ] γαρφάρ 144
 26,32 καί (ἀπήγγειλαν)] 146

27,43 ἀπόδραθι] + εις μεσοποταμian
 148
 32,22(21) παρεπόμετο] προεπ. 150
 36,32 βάλα] βαλακ 143
 36,33 βάλα] βαλακ 143
 39,23 κύριον] pr τον 149
 41,26 εἰσίν(2x)] εστιν (2x) 151

II, E

9,2 φόβος] + υμων 159
 9,18 ἰάφεθ] pr και 159
 10,22 καὶ καινάν] 161
 10,24 ἐγέννησεν²⁰ - καινάν²⁰] 161
 12,16 παῖδες] pr και 159
 12,16 ἡμίονοι] pr και 159
 13,9 ἐγώ²⁰] + δε 159
 14,1.4.5.17 χοδολλογόμορ] -λ(λ)αγομορ
 157
 14,2 βάρα] βαρακ 158
 14,11 τὴν ἱππον πᾶσαν τήν] πασαν την
 ἱππον 165
 18,22 ἔτι] tr post ην 159
 19,6 λώτ] tr post αυτους 164
 19,9 ἐκεῖ] + και ειπον 159
 19,17 σφζων] 161
 20,2 ἐφοβήθη - fin] 157
 21,6 μοι] tr post εποιησεν 164
 21,19 ὕδατος ζῶντος] υδωρ 162

23,11 πάντων] 162
 24,35 ἀργύριον] pr και 160
 24,36 ἔνα] 162
 24,46 μου] 162
 25,24 ἡμέραι] + αυτης 160
 26,28 μετὰ σου] tr post διαθηκηγν 164
 27,13 μήτηρ] + αυτου 160
 28,15 πάντα] 163
 30,3 εἶπεν δέ] + αυτω 163
 31,28 οὐκ] pr και 160
 32,28(27) ἐστιν] 163
 34,30 ἐκτριβήσομαι] pr εκτριβη 160
 35,16 ἰακώβ] 164
 36,18(2x) ἐλιβέμας] -βαμας 158
 36,24 αἰαμίν] αιδμειν 158
 36,25 ἐλιβέμα] -βαμα 158
 36,31 ἐν] + γη 160
 36,39 ἀδάδ] αδαθ 158
 40,5 ἀμφότεροι] tr post ενυπνιον 165

C. DEVIATIONS FROM © IN PAP. 962

As in the case of Pap. 961 (cf. Part II, B.) the classifications in this chapter are merely intended to call attention to the kinds of variant readings supplied by the papyrus under examination.

Proper Nouns

Vocalic changes:

- 25,3 λατουσειίμ 961 (-σειιν)] λατουσεειμ 962
 25,4 ἐνώχ 961 (ενωκ)] αινωχ 962 15
 25,4 ἀβιρά] αβειρα 962 961 911 (vid) M O'-72' 376'
 25,18 εὐιλάτ] ευειλατ 962 961 A D^G 15'-17-376 s⁻³⁰ (=R¹); ευειλα 426 30
 33,14 σήιρ] σηειρ 962 961 911 A M O' b 106-370 f⁻⁵³ 664* n s⁻¹²⁷ γ⁻³¹⁸ z 55 509
 (=R¹); σειρ C'-16 73 128 550 44-107-125-610° 53 75 730 319 630
 33,16 σήιρ] σηειρ 962 961 A M O' 73-77-550 b 106'-370 f⁻⁵³ 458 s⁻⁷³⁰ γ⁻³¹⁸ z⁻¹²²
 55 509 (=R¹); σειρ C'-73 77 128 550 44-107' 53-664° 75 730 319 630
 34,13 δίναν] δειναν 962 961 A O'-72 426(txt) d⁻³⁷⁰ f⁻⁵³ 664° s⁻⁷³⁰ γ⁻³¹⁸ 527 z 55 319
 509 (=R¹); τειναν 911; δεινα 72 n
 34,14 λειύ] λειυει 962 961 911 G-82 129* s⁻¹³⁰ 730 z⁻⁴⁰⁷
 34,25 λειύ] λειυει 962 911 D^G G 30-343-344' z 319° (vid)
 34,25 δίνας] δεινας 962 A O' C'-54 78 128' 551' (λειας 646) d⁻⁴⁴ 370° 129-246-664* 75
 s⁻¹³⁰ γ⁻³¹⁸ 527 z 55 319 509 (=R¹)
 34,26 δίναν] δειναν 962 961 (-νιαν) 911 O'-72 C'-16 25 78 128 500 551' 56-129 s⁻¹²⁷ γ⁻³¹⁸
 527 319 509; δεινα A 72 16-25-500 d⁻⁴⁴ 370° 664* 75 (=R¹)
 34,27 δίναν] δειναν 962 961 911 A 15-376-G-oI C'-25 78 128 551' d⁻⁴⁴ 370° f⁻⁵³ s⁻¹³⁰
 346-392 z 55 319 509 630 (=R¹); δεινα 25-761 71'
 42,4 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A D M O'-15' 135 400* 708 56-129*-246° s⁻⁷³⁰ 121-392
 122-407 319 509 (=R¹)
 42,36 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A D^G M O'-15' 135 426 708 56-129* s⁻³⁰ 130* 121-392
 122*-407 509 (=R¹)
 43,14 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A D F M 17-64*-72'-376-381'-400* 56-129*-246° s⁻⁷³⁰
 121-392 407 319* 509 (=R¹)
 43,15 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-64*-72'-376-381'-400* 56*-129*-246 s⁻⁷³⁰
 121-392 407 319* 509 (=R¹)
 43,16 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-29-64*-72'-376-381'-400* C'-313 413 56'-
 129* s⁻¹²⁷ 730 121-392 407 76* 319* 509 (=R¹); -μειμ 118'
 43,29 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-72'-376-400*-oI⁻⁶⁴* 56*-129*-246 s⁻⁷³⁰
 121-392 407 319 509 (=R¹); -μειμ 118'
 44,12 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-29-58-64*-72'-376-381'-400* 56*-129* s⁻⁷³⁰
 121-392 407 319 509 (=R¹); -μειμ 118-314°
 45,12 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-29-58-64*-72'-376-381'-400* 56'-129*
 s⁻⁷³⁰ 121-392 407 319 509 (=R¹); -μειμ 118'

- 45,14 βενιαμίν¹] βενιαμειν 962 A F M 17-29-58-64*-72-376-381'-400* 56'-129* s⁻⁷³⁰
121-392 407 319 509 (=R¹); -μειμ 118'
- 45,22 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A F M 17-29-58-64*-72-376-381'-400* 56'-129* s⁻⁷³⁰
121-392 407 319 509 (=R¹); -μειμ 118'
- 46,15 δίναν] δειναν 962 A O' C'-52 78 128 414* 551 d⁻⁴⁴ 370 f⁻¹²⁹ n s γ⁻⁵²⁷ z 55 319
630 (=R¹)
- 46,16 άγγίς] αγγεις 962 A D^G O⁻²⁹ 72 82 400° 54 b^{-B⁵f⁻⁵³ 129} n s (=R¹)
- 46,16 σαυνίς] σαυνεις 962 D^G O⁻⁷² 135 b f⁻⁵³ 75 s⁻⁷³⁰ 55
- 46,17 μελχιήλ] μελχειηλ 962 D^G 58
- 46,19 βενιαμίν] βενιαμειν 962 A M 17-29-58-64*-72'-376-381'-400* 129*-246 s⁻⁷³⁰
392 407 (=R¹); -μειμ 121
- 46,20 έφράιμ²] αιφ . . . 962
- 46,21 άγγίς] αγγεις 962 A M 17-58-64 (mg)-82-426-707-799 56-129 343-344' 121-318
(=R¹); αγγειν D^G 64 (txt) 54-C'-16 128' 313 551 246 30'-130 z⁻³¹ 319 Sa; αγγειμ
381' 16-551-cII⁻¹⁸ 54 346 = Sam Pent; λαχεις b(φαχεις 19*) n; αχεις 15 71'; αχειν
55 392; αγγεις 135; ειγγειμ 31; αχειμ 18
- One wonders whether Hebrew *hly* was perhaps transliterated originally as αγγ(ε)ι which subsequently became αγγ(ε)ις on the one hand and αγγ(ε)ιν on the other.
- 46, 21 όφειμίν] οφειμ . . . 962; οφειμειμ 346 z; οφειμειμ 71
- 46,24 νεφθαλί] νεφθαλει 962 M 64*; -λειμ O'-17 799 C'-128 (νεφθαλ. 761) b d⁻⁴⁴ f⁻²⁴⁶*
s 46 71'-527 55 59 319
- Virtually all variants in this category are instances of the itacism ι > ει: ι > ει = 27;
ε > αι = 2; ιει > εει = 1.

Consonantal changes:

- 46,11 καάθ] γααθ 962
- 46,12 άσρών] ασρωμ 962 A 15-17'-72-376 54-73-79-615' d⁻¹²⁵ f⁻⁵³ t⁻⁸⁴ 71'-121 55 59
La^S Arm; εσρωμ 29-58-426 646 b 125 53' 75* 30' 84 Bo
- 46,13 θωλά] θωμα 962 - Λ > Μ
- 46,13 ιασούβ] ιασουμ 962 29 458 527 55; ασουμ 135
- 46,16 θασοβάν] θασοβαμ 962 58 b f⁻⁵³ 129 n 121; σαβωθαμ 76 319; *thausobam* Arm
- ν > μ = 2; β > μ = 1; λ > μ = 1; κ > γ = 1

Abbreviated forms:

- 25,4 έλραγά 961] ραγα 962 19'-108
- 25,13 μασσάμ 961] μασσα 962
- 46,17 ιεούλ] εουλ 962 - haplography: cf. και εουλ
- 46,24 ισσααρ] σαρας 962; σαρης Jos

Expanded forms:

- 25,2 μαδάν 961 (vid)] μαδαιμ 962 A^c-cf. following μαδιαμ
- 25,3 σαβά] σαβαθ 962 t; *sabat* Bo
- 25,14 μασσή] μασσην 962-cf. μασσημ in 961
- Final ν (N) may have arisen under influence of following κ(αι). The two letters are similar in uncial script at times.

- 42,24 συμεών] συμεωνα 962 17-707 30' Chr—inflection: cf. τον συμ.
 43,23 συμεών] συμεωνα 962 17'-135 n(-μαι- 75) 76 319 509—inflection: cf. τον συμ.
 46,17 ιεσουά] ιεσουσουα 962; ιεσουα 17'-82-135 d; ιεσουρ b
 46,17 βαριά¹⁰] αβαρια 962
 46,17 βαριά²⁰] αβαρια 962

Transposition:

- 46,14 σέρεδ] σεδερ 962 O⁻⁴²⁶ (σαδαρ 29) 646 f⁻¹²⁹ n s⁻¹³⁰ 59 La^S; σεδεκ b
 46,20 μαχίρ¹⁰] χαμειρ 962
 46,20 μαχίρ²⁰] χαμειρ 962

Miscellaneous:

- 25,3 λωμίμ] λωμειν 962; λοωμειν A D^G M 82 78 121-318 55 509; λοωμιν 17-135
 527; λωωμιν d; λωωειν f^{-53'}; αθωμιν 15-0I; λωμειν 376; ωμειν n; lomomin La^I
 46,11 μεραρί] νεραρει 962; -ρει A O⁻¹⁵ 17' 29 135; μαραρει 15
 46,13 φουά] φουδ 962 707 b(εφουδ 537) Arm — A > Δ
 46,14 αλοήλ] αιηλ 962 O⁻²⁹ 58 72 82 708 C' b d 127-343-344 (txt) t⁻⁸⁴ 71'-346 z 630;
 εηλ D^G n 130 84 527 Arm Bo^L; ιαηλ 29-58-82 30' 55 La^S; ιεηλ 76 319; ιηλ 708;
 αηλ 72

It is virtually impossible to know which form, αλοηλ or αιηλ, deserves preference as the original reading. **(M)** has γηλ for which one would expect something like ιαηλ. Both forms have impressive and widespread support.

- 46,16 άροηδής] οαροαας 962
 46,21 μαμφίν] .. μφεως 962; μαμφεις c. var f⁻²⁴⁶

Additions

Instances of dittography:

- 25,16 εθνη] pr τα 962 72' C'^{-413(mg)} 761 130 (mg)-344 (mg) 71-527 55 59 630—cf. κατα
 τα εθνη
 39,5 οίκω] + και εν τω 962

Addition of articles:

- 24,27 κύριος²⁰] pr ο 962
 25,10 χέτ] pr του 962 (vid) 961 911 M O⁻¹⁵ 72 376 C'⁻⁵⁴ b-314 537 d-44 125 s t γ⁻¹²¹
 527 z 509 630 730
 25,11 άβραάμ 961] pr τον 962 911 (vid) 128 d⁻⁴⁴ 458
 35,9 ιακώβ 961] pr τω 962 17' 500-761 b^{-19'} d⁻¹²⁵ n 130 t⁻⁴⁶ 318-527 59'
 40,8 ιωσήφ 961] pr ο 962 761—possibly dittography: αυτοι ε ο
 41,16 ιωσήφ 961] pr ο 962—possibly dittography: δε ο
 41,29 γη] pr τη 962 82-799 C'⁻¹²⁸ 53' 31 59'—cf. 11,31 p. 147
 42,5 ισραήλ] pr του 962 d⁻¹²⁵ 56* 344 (mg)
 42,6 άρχων] pr ο 962 b^{-19'} d⁻¹²⁵ 56 n s^{-344'} t^{-46*} 392 55 509
 43,29 βενιαμίν] pr τον 962 619 (τον βεν. post αυτου)
 44,29 προσώπου] pr του 962 M 376 C'⁻⁷⁹ d f⁻⁵³ 56* 127*-130-344 (mg) t γ z 55 59 319
 509 630

Introduced by a preposition *προσωπον* is regularly anarthrous in Gn, the only exceptions being 2,7; 4,14 (*α του* 13 MSS.); and 50,1 though here R¹ quite rightly omits *το* which is supported by a mere 7 MSS. It is clear from the MSS., however, that an article was added on occasion in the process of textual development.

46,3 καταβήναι] *pr του* 962 58 s⁻¹²⁷ 130 344 (txt)—cf. 34,19 p. 112

46,15 μεσοποταμία] *pr τη* 962 (vid) 29-58-72-426 b f⁻¹²⁹

According to available evidence *pdh ym* was rendered in three ways: *η μεσοποταμια* (25,20; 28,2.5); *η μεσοποταμια συριας* 28,6.7; 33,18; *μεσοποταμια της συριας* 35,9.26; 46,15; but not *η μεσοποταμια της συριας*.

Addition of conjunctions:

25,19 ἀβραάμ²⁰ 961] + *δε* 962 128 107' 75

43,21 ἀργύριον²⁰] + *δε* 962 961

46,11 γηρσών] + *και* 962 D^G 15-58-72-376' 500-761 b f⁻¹²⁹ 130 76 319 La^E Arab Arm Syh

Addition of prepositions:

33,13 ἡμέραν] *pr εις* 962 (vid) *d n t* La^{cod 100}

44,20 γήρως] *pr εκ* 962 O^{-15'} (εν 72) b d 56* n 30'-130 t 346 z 630

Addition of possessive, demonstrative, and quantitative pronouns:

30,41 καιρῷ] + *εκεινω* 962 (vid) 961 72 d 53-664^c n t 527 55

33,13 παιδία] + *μου* 962 961 58 569 f^{-56*} Sa

33,14 παιδαρίων] + *ου* 962; + *σου* b; + *μου* 551^c f^{-56*} 129 n 318 Sa

42,21 ἡμᾶς] + *πασα* 962 58 d 56' n t γ⁻¹²¹ 318' 55 59 509 Bo Chr Tht = Sam Pent

42,33 ἐν] + *υμων* 962 961 (vid) 58-135 130 71' 120' 630 Arm Syh; *pr υμων* c. var D^G

F^b 381- O⁻⁵⁸ 135' d f^{-56*} 129 n t 346' 122 76 319 509 La^S Bo Vulg = ⑥

43,16 ἄνθρωποι] + *ουτοι* 962 D L M oI C^{'-128} 19'-108 (mg) 53' 130 76 319 La^S Arm Co Eth

46,17 υἱοὶ δέ] *ουτοι δε υιοι* 962 O^{-707^c} b 56* La^{cod 101} Arm Syh

Addition of expressed subject or object:

24,42 εὐδοῖς 961] + *μοι* 962 Arm Eth

34,7 ἱσραήλ] + *συχεμ* 962 961 17'-135-426 b d n 130 t 318'-527 55 319 Chr; *εν pr συχ.* A f La^S Arab Co Eth

39,7 εἶπεν] + *αυτω* 962 961 (vid) 72 125 f^{-56*} 129* 346' 31 59' La^I Arab Co Eth; + *αυτη* 129*

Additions from context or parallel passages:

24,22 ψέλια] + *χρυσα* 962 961 17'-135 d 664^c t⁻³⁷⁰—cf. the same verse

24,40 κύριος] + *ο θεος* 962 A 15-376'-oI C['] b d f n 121-318-619 z 730 Chr—cf. parallel verse 24,7

24,47 θυγάτηρ 961] + *αναγγελιον μοι* 962 911 A M C['] b f 121 730 Arm Eth—cf. parallel verse 24,23

32,26(25) πλάτους] + *του νευρου* 962—cf. 32,33(32)

34,22 ἄνθρωποι] + *ουτοι* 962 961 b f 130 318-392 Arab Bo Syh; *pr ουτοι* 346 319—cf. v. 21

- 34,23 τετράποδα 961] + αυτων 962 A 15'-17-376 b d n 30-343 t 346' 59' Arab Arm Bo Eth—cf. τα κτηνη αυτων and τα υπαρχοντα αυτων in the same verse
 39,5 αυτω¹] + εδωκεν δια χειρος ιωσηφ 962—cf. 39,4
 39,22 εδωκεν 961] + αυτω 962 458—cf. εδωκεν αυτω in 39,21b
 41,11 ειδομεν 961] + εκατερος 962 oI C'-128 f 344' (mg) Sa; + εκαστος D (vid) 527 319—cf. parallel verse 40,5
 41,20 εκλεκτας 961] pr τας 962 D 58 d-125 f-53' t-84 121-527 55 319—cf. preceding τας καλας, and τας εκλεκτας in 41,4
 41,21 αισχραι 961] + τω ειδει 962—cf. 41,19
 41,33 επι] + ολης 962 82-426 d f-129 n t Arab Eth—cf. εν ολη γη in 41,30
 41,49 σιτον 961] + πολυν 962 56*—cf. πολυν σφοδρα in the same verse
 41,55 δε¹] + πας 962 (vid) A 72 b 30 121-527 319 509 Arm Eth—cf. πασα η γη and πασι τοις αιγυπτιοις in the same verse
 42,35 αργυριου²] + εν τοις μαρσιπποις 962—cf. 43,18.21.22
 43,23 αυτοις] + ο ανθρωπος 962 A M^c b f-129 121 Co Eth—cf. τον ανθρωπον in 43,19
 43,32 αιγυπτιοις²] + πας ποιμην προβατων 962 A 82-oI C' 19'-108 (mg) d f 344 (mg) γ-392 31 59 76 319 509 630 La^B Bo Eth—cf. 46,34
 44,8 αν] pr δ 962 F^c O-15 29 b d 56' n s-130 71' Eth Syh—cf. earlier μεν
 46,25 πασαι] + αι 962 O'-29 58 72 400 C'-128' b d-370 f-129 75 130 346 z-407 76 319 Bo—cf. πασαι αι ψυχαι in 46,15, but this variant can also be explained as the result of dittography
 46,26 ψυχαι¹] pr αι 962 D^G 72-135'-426-oI C' b 44 f-56 129 n 30'-344 (mg) 424' 31 630 Bo—cf. 46,15
 46,26 ψυχαι²] pr αι 962 M O'-29 58 82 707 799 C'-128' b 458 30'-344 (mg) 527 319 (vid) Bo—cf. 46,15 (may be dittography)
 46,27 ψυχαι²] pr αι 962 D^G 72-135'-oI C'-128 b n 30'-343-344 (mg) 71' 76 319 Bo Tht—cf. 46,15 (may be dittography)
 46,27 εισελθοῦσαι] + μετα ιακωβ c. var 962 D^G 29-oI C' b d 56' n 130 t γ-121 527 31 55 319 630 Co Eth^{Lat}: Ambr Aug Cass Hi; + ιακωβ z-31—cf. 46,26

Miscellaneous additions:

- 39,9 υπεξηρηται 961 (vid)] + αυτου 962
 41,54 ησαν] pr ουκ 962* A M 17'-58-707^c-oI-618(txt) C' 314^c f-56* s 46 γ-318 31 55 59' 319 509 630 (cf preceding ου)
 43,12 αποστρέψατε] pr ο 962
 45,9 ουν²] + το ταχος c. var 962 M (mg) 58 f-246 130 71' Eth; με² + το ταχος 246
 45,21 οὔτω] + και 962

Omissions

Instances of parablepsis and haplography:

- 24,16 και 961 (vid)] , 962 - υδριαν και ανεβη?
 24,48 κυριω και εὐλόγησα 961] , 962
 24,49 ει²-μοι²] , 962 (vid) A D^G 72'-82-426 (txt) d 246 30-346'-619 z-407
 24,62 τη² 961] , 962 15-72-oI b d 318'-527 59* 319 509 730
 31,43 κτηνη² 961] , 962 911 44' n 31 509

- 32,19(18) ἐρεῖς 961] 962 376*—probably occasioned by σου ερεῖς του
 34,14 ἡμῶν 961 (vid)] μων 962—cf. ἀδελφῶν HNH μων (probably omitted due to similarity between η and ν)
 34,18 ἐμῶν καὶ ἐναντίον 961] 962
 34,26 τοῦ²] 962 961 911 (vid) D^G O'-G 15 135 C''-128 d n 730 799 318-527-619 55 319 (cf. pp. 111 and 147)
 35,14 ἐν - στήλην² 961] 962 376
 35,14 καὶ³-fin 961] 962
 39,14 ἴδετε 961] ἴδετ 962
 41,26 τὸ ἐνύπνιον-fin 961] 962 17' 106'-107 509
 41,48 ἐν⁴ 961] 962 82-376-707-799 14'-77'-500' 346 z 509
 43,29 ὁ¹] 962 (cf. οὐτοῦ 9)
 43,32 καὶ³ - ἐαυτοῦ²] 962 19' 53 71' 509
 44,11 ἐπὶ - αὐτοῦ²] 962 72 C' 509 Bo^{VW}
 44,15 ὁ] 962 A F M O'-72 376 799 C''-18 52' 313 408 551 615 b f 75 s γ⁻⁵²⁷ z 630
 45,3-4 ἐγὼ (3) - αὐτοῦ (4)] 962
 45,5 με¹] 962 (cf. ἀπεδοσθε με)
 46,2 ἰακώβ¹-fin] 962 368*
 Apparently Pap. 962 read λεγὼν in place of εἰπας as D^G 58-426 b^{-108*} 118' n 127*-343 (mg) 74 121.
 46,6-7 μετ' αὐτοῦ (6) - σπέμα αὐτοῦ (7)] 962
 46,16 ἀγδὶς καὶ] 962

Omission of articles:

- 24,47 τὰ¹ 961] 962
 25,16 οἱ] 962 M 15-17-708 25-128*-cII⁻⁵⁶⁹ 761° 44'-610 129-246 s^{-130(mg)} 76-799 71-346' 120' 59 319 509 630—cf. 9,19 p. 111
 34,14 οἱ 961] 962 135 54 55 Chr—possibly due to preceding (λεῖ)εἰ
 34,19 τοῦ¹] 962 961 911 422 b 106' 129-246 71'-318 319—cf. 34,19 p. 112.
 41,34 τῆς²] 962 (inc) 135
 41,55 ἡ 961] 962 B^{S*} 44 458 30-130

Omission of conjunctions:

- 24,25 καὶ²] 962 961 14'-77'-500' b 44-125 318 Arab Bo
 25,17 καὶ³ 961] 962
 39,14 καὶ¹] 962 D^G 58-72-426-708° 16-128 d f⁻⁵⁶ 129 458 84 120-122 319 630 Arab Arm Bo Eth Cyr
 The textual tradition of 962+ apparently regarded οτι-εξω (v. 13) as subordinate clause, while 961+ read only οτι - αὐτης (v. 13) as dependent clause and consequently omitted καὶ² (v. 13) (cf. 39,13 p. 112).
 42,12 δέ] 962* Arab Arm
 42,34 ὅτι²] 962 (vid) 381'-799 128 b 75 630 La^S Arm Bo
 43,2 καὶ] 962 L f⁻¹²⁹ 75 527 Arm Bo (cf. ἐγενετο δε ηνικα earlier in the verse)

46,24 καί²⁰] Δ 962 106'
 46,32 δέ] Δ 962 (vid) 953 17' s⁻¹³⁰ 71' 59

Omission of possessive, demonstrative, and quantitative pronouns:

24,27 αὐτοῦ] Δ 962 961 (vid) A 125 γ⁻³⁴⁶ z 55 59 319 630 La^A Chr—cf. αληθειαν in same verse
 24,37 μου¹⁰ 961] Δ 962
 24,46 αὐτῆς] Δ 962 961 911 A 72'-376 C' d f⁻⁵³ n γ⁻³⁴⁶ 392 31' 730
 32,19(18) μου] Δ 962 961 911 L 55
 33,7 αὐτῆς] Δ 962 (vid) 961
 39,12 αὐτοῦ] Δ 962 L 58-135 b d 458 s⁻¹³⁰ t γ⁻³⁴⁶ 55 509 662 Phil GregNys; Syh sub ✕
 —cf. των ματιων earlier in the verse
 39,13 αὐτοῦ 961] Δ 962 135 106' 56* s⁻¹³⁰ 662—cf. 39,12 above
 39,18 αὐτοῦ] Δ 962 961 L 58 128-413 56* γ⁻³⁴⁶ z⁻³¹ 55 630 662—cf. 39,12,13 above
 41,13 μου] Δ 962 O s 318'-392 z⁻³¹ 55 509 La^I Arm Syh
 41,22 μου] Δ 962 O'-58 72' 82 135 C'-414' 551 458 s⁻¹³⁰ 318 z⁻³¹ 630 La^E Arab Arm
 Eth^{-CP} Sa
 41,23 αὐτῶν] Δ 962 Phil
 41,29 πολλή] Δ 962 L
 41,34 πάντα] Δ 962 (vid) 426 56 (txt) 55 Arab Arm Bo Eth^{-M} Syh
 41,35 πάντα] Δ 962 (vid) Jub
 42,20 ὁμῶν¹⁰] Δ 962
 42,25 αὐτοῦ] Δ 962 b 56* La^S
 43,15 ταῦτα] Δ 962 458 Arab Arm Sa²¹ Chr
 45,11 πάντα] Δ 962
 45,14 αὐτοῦ¹⁰] Δ 962
 45,15 αὐτοῦ²⁰] Δ 962 25 118'-537 56*
 45,16 αὐτοῦ] Δ 962
 45,18 ὁμῶν²⁰] Δ 962

Omission of preposition:

39,9 ἀπ' 961] Δ 962 Tht

Omission of expressed object:

24,50 σοί 961] Δ 962 C'-52 537 610 730

Miscellaneous omissions:

24,19 ἔν 961] Δ 962 73
 24,32 νήψασθαι] Δ 962 961 905 A b d (—καί⁴⁰ 106) f⁻²⁴⁶ n 121-318-619 31'—cf. parallel phrase αχυρα και χορτασματα ταις καμηλοις in the same verse, as well as p. 114
 24,65 ἐστιν²⁰ 961] Δ 962 911 (vid) b
 32,10(9) ὁ θεός²⁰—μου²⁰ 961] Δ 962 (inc) 44-125
 34,8 οὖν] Δ 962 961 911 b Eth Sa Chr (=M n)—cf. p. 114
 39,15 ἔφυσεν καί 961 (vid)] Δ 962 619
 39,19 ὅσα—αὐτόν 961] Δ 962 (vid) 56' 458 (cf. λεγουσα > λεγουσης in 962)
 41,19 εἶδον 961] Δ 962 (cf. ουκ tr post τοιαυτας in 962)

- 41,56 ἦν] 962 53*
 42,24 ἀπ' αὐτῶν¹⁰] 962 130 59
 43,31 ἐξελλῶν] 962 128 b^{-19'} 108 (mg) La^{MS}
 44,9 καί] 962 f⁻¹²⁹ Bo
 44,32 πρὸς τὸν πατέρα] 962 (vid) 16 76 319
 46,27 οἴκου ἱακώβ] 962 25 b 56 (txt) La^E Eth Sa

Transpositions

Whether written in full or in signs the numeral consistently precedes ετη in Pap. 962 (cf. 25,7.16.17; 31,41; 41,26(2x).27.28(2x).46; 45,6(2x)). As in the case of Pap. 961 (cf. p. 115), deviations from R² are not listed separately.

24,15 συντελέσαι] tr post αυτον 962 961 D^G O⁻⁴²⁶ f s⁻¹²⁷ 121-318'-527 730—cf. p. 115

24,22 πᾶσαι 961] tr post καμηλοι 962

24,30 τὰ ῥήματα] tr post ρεβεκκας 962 961 54

24,34 ἐγὼ] tr post ειμι 962 961 79 b d 53' n 30 319

24,45 συντελέσαι] tr post με 962 961 C^{'-25} b d f 730 Arm—cf. 24,15 p. 116

25,4 πάντες] tr post ουτοι 962 961 A 569 d f n s 121-318' 59 730^{Lat} Lib geneal—cf. p. 116

25,7 ἡμέρων 961] tr post ζωης 962; της ζωης των ημερων 72' (α των) f^{-246*}

31,34 ἐνέβαλεν αὐτά] tr post καμηλου 962 (vid) 58

35,7 ἡσά 961] tr post αυτου 962 f⁻¹²⁹ La^S Just

35,15 ἐκεῖ] tr post θεος 962 961 82 77 118'-537 44 f^{-53'} 318

39,9 ἀπ' ἐμοῦ] tr post ουδεν 962 (α π) 961 58 d f 75 s⁻¹³⁰ Tht (α π)

40,4 τῷ ἰωσήφ 961 (α τω)] tr post αυτους 962 (vid) 17' f^{-53'} (τω) προς La^S Vulg

41,16 τῷ φαραώ 961] tr post ειπεν 962 128 b d⁻¹²⁵ f n s⁻¹³⁰ La^S Arab Arm Co

41,19 ἐπτα βόες] tr post ετεραι 962 b⁻⁵³⁷ 56 La^E Arm Eth Phil; ετεροι βοες επτα d n; ετεροι επτα βοες 53'

41,19 οὐκ] tr post τοιαυτας 962 (cf. α ειδον in 962)

41,22 καὶ εἶδον] tr post παλιν 962 Eth

41,42 ἐπὶ τὴν χεῖρα] tr post ιωσηφ 962 d 56' 458 30' La^S

41,57 ἀγοράζειν 961] tr post ιωσηφ 962 815 La^M Syh

42,13 οἱ παῖδες σου 961] tr post αδελφοι 962 d⁻⁴⁴ 125 n

42,13 μετὰ — πατρός] tr post ημων 962 16 56*

42,19 εἷς] tr post κατασχεθητω 962 (vid) 799 346 31'

42,22 οὐκ — ὑμῖν] tr post λεγων 962

42,24 ἐκλαυσεν] tr post ιωσηφ 962 72 246 75 130 59 Bo

42,25 τὸ ἀργύριον] tr post εκαστου 962 b d f⁻¹²⁹ n 30' 59 La^E

42,38 αὐτόν] tr post μαλακισθηναι 962 79 b d f⁻¹²⁹ n 30'

43,29 ἐλεήσει] tr post σε 962 82-707 130 509 La^S

44,7 λαλεῖ] tr post κυριος 962

44,14 ἔτι] tr post αυτου²⁰ 962 17'-376'-707 b 56' 458 730 Syh = ⑥

44,29 οὖν] tr post λαβητε 962

45,21 ἰωσήφ] tr post αμαξας 962 f⁻¹²⁹ Eth^{-P}

- 45,23 τῷ πατρὶ αὐτοῦ²⁶] tr post οδον 962 58 *b f*^{-129 246} *n s* La^s
 45,28 ἰωσήφ] tr post μου 962 A 72-426 *b f*⁻²⁴⁶ *n* 30' 71-121 55 La^E Arm Bo^L Phil
 (=R¹)
 45,28 ἀποθανεῖν] tr post με 962 O^{-58 72 426} 25 *b f*^{-129 246} *n* 30; με ἀποθανεῖν με (sic)
 107'—cf. 24,15.45 above, and 24,15 Part II, B p. 115

Other Variants

Orthographical variants:

The same procedure has been followed here as in the case of Pap. 961, i.e., instances of the common itacism *ι* > *ει* and non-assimilation of consonants are excluded.

- 24,18 βραχίονα 961 (-χει-) . . . κιονα 962
 24,18 αὐτῆς] εαυτης 962 961 (vid) O^{-72' 376'}
 24,27 ἀλήθειαν] -θιαν 962 (vid) 458
 24,41 ὁρκισμοῦ 961] ωρκ. 962
 24,45 εἶπα] εἰπον 962 961 15-01 78 *d* Chr
 24,65 πορευόμενος 961] πορευμενος 962
 30,30 ἡυλόγησεν] εὐλ. c. var 962 O⁻⁴⁰⁰ C^{'-77 78 413} *b d f*^{-56 129} 344' *t*⁻⁷⁶ 71' *z* 509
 630
 31,52 με 961] εμε 962 911 945 72 Chr
 32,17(16) διάστημα] διαστεμα 962 392
 32,21(20) προπορευόμενοις 961] -ρευμενοις 962
 33,10 διὰ] δι. 962
 33,17 εαυτῶ 961] αυτω 962 A 17'-135 C^{'-16 128 413 414} 314 *s*^{-30 130} 76 31 55 59'
 34,12 καθότι ἄν] -εαν 962 961 106 *f*^{-56*} 318-392' 55 319 509
 34,15 ὁμοιωθησόμεθα] ομοιωσομεθα 962 761
 35,9 ἡυλόγησεν] εὐλ. 962 961 O' C['] *b d f*^{-53'} *s t* 71'-318-424 *z* 319
 35,10 ἀλλ'] αλλα 962 961 82 118' 129 76* 121
 35,11 αὐξάνου] αυξανου 962
 39,6 ἦδει 961] ειδη 962 55 319
 39,8 οὐδέν] ουθεν 962 D O^{-15 376'} 108 (mg) 56-129 130 527 319
 39,9 οὐδέ 961] ουδ 962 *f*^{-664*}
 39,9 ὑπεξήρηται] υπερεξηρηται 962; υπερεξηρηται 761; υπερεξηται 707^{II}
 39,16 καταλιμπάνει] καταλιμπανι 962 L
 39,16 εαυτῇ] αυτη 962 17'-135 *d* (αυτης 44) *f*^{-56 129} 75 31
 39,23 εὐώδου] ευοδου 962 15-58-64'-135'-400-618* 128-422-615' *f*⁻¹²⁹ 75 *s*⁻¹³⁰ 122^c
 55^c 630; ευοδοι A D 82-426 129 71-121-318 55* 509; ευοδει 799 619
 40,8 εἶδομεν] ειδαμεν 962 961
 41,17 ἐστάναι] εστανε 962
 41,19 ἀγύπτω 961 (vid)] αιπτω 962
 41,21 ὄψεις] οψις 962 54 458
 41,24 στάχυν] σταχυες 962
 41,30 ἀναλώσει] ανηλωσει 962
 41,38 αὐτῶ] αυτω 962 M O^{-58 72' 135'} C^{'-54 128 131* 313* 761} 118' *s*⁻¹³⁰ *t* 121-318-392
^z-31 55 319 630 Arm Chr Or Phil

- 41,49 ἔως 961] ὡς 962 246 71' 55*; ος *b*
 41,53 παρῆλθον 961 (vid)] παρηλθοσαν 962; -θωσαν *f*⁻¹²⁹
 41,55 πορεύεσθε] πορευεσθει 962
 42,10 ἦλθομεν] ἦλθαμεν 962 79 121
 42,15 ὑγίειαν] υγιαν 962 A D F* M 17-82-376-400*-707* 19-108 610 *f*^{-129(txt)} 30-344* 619 31 (ηγίαν)-407 319; υγειαν F^c 15-58-72-135-400^c-426-707^c 18-52'-128-cl 118'-B^s d⁻⁶¹⁰ 127-344^c-730 *t* γ^{-318 392 619} 55 59 509
 42,16 ἡ μὴν] εἰ μὴν 962 961 A F M 17'-64 (txt)-135-381'-426-707* 370* 56-129* (vid) 75(-μιν*) 30 392; εἰ μὴ 246 121* (vid) Arm
 42,19 σιτοδοσίας] σειτοδοτείας 962
 42,25 ἀγγεῖα] ἀγγια 962 A L 82-426 *f*^{-53'} 11 130 392 55 319 509
 42,30 κατασκοπεύοντα] -τες 962*
 42,33 σιτοδοσίας 961] σειτοδοτείας 962
 42,33 ἀπέλθατε] -θετε 962 961 F^c M 15-64'-135-618 C''- 14' 52 54* 77' 413' 500 551 118-314^c-B^s 53' *t* 346 *z* 55^c; -θεται 314*
 42,37 κἀγώ] καὶ ἐγώ 962 *d* 56 30'
 42,38 ἦ] ἦν 962
 43,5 ἦ] ἦν 962
 43,11 τερέμινθον] τερμινθον 962 F* 318*
 Thackeray has expressed the opinion that τερμινθος is the oldest form of the name of this tree (cf. Thack § 7,19). If this is correct Pap. 962 has preserved the original text in 43,11. Thackeray's textual support, however, is not impressive. In 14,6 the following manuscripts read τερμινθου: 15-135' 509; τερμενθου 343 (Pap. 961 has τερεμινθου). In 35,4 all textual witnesses support the longer form. It seems unlikely, therefore, that 962 has in fact preserved ⑥ in 43,11.
 43,16 εἶδεν] ἰδε(ν) 962 A L M 72 129 11 130 121 319 509
 43,22 μεθ' ἐαυτῶν] μετ' αὐτῶν 962
 43,30 ταμειῶν] ταμειον 962 D O^{-15 72 426} C''-16' 128 408 761^c 107' 246 11 46 346-619 31 55 76 319; μειον 59
 43,32 ἐδύναντο] ἠδυναντο 962 799-O^{-15 29 376* 426} 408-414'-551 *d*^{-44 370} *f*^{-246*} *s*⁻¹³⁰ 527 76; ἠδυνοντο 59
 43,33 πρεσβεῖα] πρεσβυτερεια 962
 44,7 εἶπον] εἰπαν 962 F* M 58-64'-426 C''-18 78 79 500 551 19-B^{s(txt)} 610 *f* 458 *s* *t*⁻⁸⁴ 318'-392 *z* 55 59 319
 44,14 ἔπεσον] ἐπεσαν 962 O⁻¹³⁵ 77 *f* 130; περιεπεσαν 75
 44,15 οἰωνεῖται] -τε 962 A 84; -νειτε 56
 44,20 γήρως] γήρους 962 618* C''-128 551' *b d f n s*⁻¹³⁰ *t* 71' 55
 44,26 νεωτέρου] νεωτου 962 (vid)
 44,29 τό] του 962
 44,30 ἦ] ἦν 962
 45,1 ἀλλ'] ἀλλα 962 426-707^s 56'
 45,1 εἶπεν] εἰπεν 962
 45,1 παρειστήκει] παρεστήκει 962 527; παρεστικη 458
 45,5 ἀπέδοσθε] ἀπεδεσθε 962
 45,7 ὑπολείπεσθαι] -θε 962 17-72-400*-707^s 52-313-408-615 106-370* 75* 46-84-799 55; -λιπεσθε 458

- 45,7 κατάλειμμα] καταλιμμα 962 82-426 118' 56^c-129-246 n 130-344' 121-318-392
 z⁻³¹
 45,9 κατάβηθι] -τι 962 (vid)
 45,23 ἡμιόνους] ιμιον. 962*
 45,25 ἤλθον] -θαν 962 344 (mg); -θασιν 458
 46,5 ἄραι] αρας 962
 46,27 οἱ] ο 962—possibly caused by following γ (I Γ)
 46,27 πᾶσαι] απασαι 962—probably an instance of dittography if the *Vorlage* of 962 read εννεα instead of θ.
 46,30 επει] επι 962 376-707* n 30

Grammatical variants:

- 24,18 καὶ καθεῖλεν] καθελειν c. var 962 961 (vid) O' d
 24,25 τοῦ καταλῦσαι] καταλισεως 962; καταλυσεως L 72'—cf. 24,25 p. 112
 24,26 κυρίῳ] τον κυριον 962 961—cf. 24,26 p. 121
 24,27 ἐγκατέλιπεν] -λειπεν c. var 962 940 A M O⁻¹⁵ 135 426 413 129 n s⁻¹²⁷ 318'-392
 55 319—possibly simply a case of itacism (ι > ει)
 24,45 εὐθύς 961] ευθυ 962 15-381' 18-313-C⁻¹²⁸ 422 s⁻¹³⁰ 730
 24,49 ἔλεος] ελεον 962 (vid) 44; ελαιον d⁻⁴⁴
 24,49 δεξιάν] -ια 962 D^G M C' b⁻³¹⁴* 125 f n 370 121^c-392 59 730 Chr
 24,49 ἀριστεράν 961] -ρα 962 D^G M C' b⁻³¹⁴* 125 f n 370 121^c-392' 59 730 Chr
 24,57 οἱ δὲ εἶπαν] ειπαν δε 962 961 b⁻¹⁹ n 318; ειπον δε; 19^c(vid) d; ει δε ειπαν δε 911
 24,63 δέιλος] -λην 962
 25,6 γῆν ἀνατολῶν 961 (vid)] την ανατολην 962
 31,26 ἀπέδρα] απεδρα 962 (vid)
 31,40 παγετῶ] παγετος 962 (vid) D^G 15*-72-82-426 413 (mg) 129 130 (mg) 392 55 509
 32,28(27) σοῦ 961] σοι 962 M O⁻⁷² 376 b 30-344' 71' La^{cod 100} Syh Lat: Hi Quodv Spec
 33,7 προσήγγισεν 961] -σαν 962 72*-82 76
 34,17 περιτέμεσθαι] περιτεμεσθαι 962 961 911 G 318 z⁻³¹
 34,19 ἐνδοξότατος 961 (vid)] ενδοξοτερος 962 La^s
 35,3 ποιήσωμεν] ποιησομεν 962 911 135 739^c 31—possibly a mere confusion of ω and ο
 35,12 δέδωκα¹] εδωκα 962 O⁻¹⁵ 72 376 414'-551-cII⁻⁵⁴ 79 313 b 130 46-799 31 509
 The perfect may have been introduced here secondarily from the following phrase where all MSS. read δεδωκα.
 39,8 ἐμέ] εμου 962 18-551* 246
 39,18 κατέλιπεν . . . καί² 961] καταλιπων c. var 962 L 376 b 30' 346 31'—cf. v. 15
 where the participle is apparently original
 39,19 λέγουσα 961] λεγουσης 962 56'; λαλουσης 458 (cf. οσα - αυτον 962 56' 458)
 40,7 τῷ κυρίῳ] του κυριου 962 D 56^c-129-246 76—cf. 18,14 p. 120; 23,11 p. 121; 39, 15
 p. 122
 41,27 λιμοῦ] λιμος c. var 962 O⁻⁶⁴(mg) 376' C⁻¹²⁸ 56* s⁻¹³⁰ 344(mg) 509 La^E Arm
 Hebrew *šny* (*h*)r[']b was regularly translated as ετη (του) λιμου, but λιμος was at times
 introduced secondarily (cf. 41,30.36.50.54; for original λιμος see 45,6. 11).

- 41,44 ἐξαρεῖ] εξαίρει 962 59'
 41,46 γῆν αἰγυπτου] αἰγυπτον 962 D M O' -58 82 426(mg) 128 b d n s 527 59' 319 Arm Sa
 (=R¹); τῆν αἰγυπτον 82-426(mg) C' -128; γῆν αἰγυπτον 56*
 41,49 ἡδύναντο 961] -νατο c. var 962 A D^G 15-64'-72*-618-799 551* b 44 53* 30'-344
 t 392' 55 509 707^{II}
 41,53 ἐγένοντο 961] ἐγενετο 962 A 17'-72'-82 314 44'-370 458 30-344' 121
 41,54 ἡρξαντο] -ατο 962 961 M O' -58 72 426 618 708 799 C' -14' 77 413 500' b-19' f-53' s 318'
 z 630
 42,6 τῆν γῆν] τῆς γῆς 962 15'-17'-135-426-707 56*
 42,19 βαδίσατε καί] βαδισαντες 962 17' f-129 Bo-vw
 42,20 πιστευθήσονται] -εται c. var 962 F^O O d f-129 n 130 71' 76 319 Chr
 42,25 ἐκάστου] εκαστω c. var 962 L O' -72 376 799 C' -79 b d f n 130 t-84* γ-121 527 z 55
 59 76 319 630 (plausibly an original reading)
 42,38 πορεύθητε] -εσθε c. var 962 A L 17'-376'-707 19 44*-370* n 30-344 121-392 55*
 319
 43,19 ἐλάλησαν] -σεν 962 14*-408 246
 43,23 ἔδωκεν] δεδωκεν 962 76 319
 43,24 ἤνεγκεν] -καν 962 D^G F* 72-426 128 d 56*-129* n-458* s-730 71'-318' z-120 55
 59 509 630 La^S Bo^M
 44,5 συντετέλεσθε] -σται c. var 962 (-τε) 17'-72-376 (mg) 426* (vid) d-125 s-130 121 76
 Syh Chr
 The variant reading in Pap. 962 can also be explained on the basis of θ > τ.
 44,8 εὐρομεν] ευρηκαμεν 962
 44,8 κλέψαιμεν] εκλεψαμεν 962 F 707 (mg) 128 76 319 509
 44,11 ἔσπευσαν καί] σπευσαντες 962 (vid) 19'
 44,15 οἶδατε] ειδητε 962 58; ηδείτε 135'-426-400 Arm^{ap}; ειδειτε 17; ηδεται 707*
 (vid); ηδητε 458; ηδηται 82
 44,17 μοι] μοι 962* 58 78-128 44 458 318 59 630 Bo Syh
 44,25 βαδίσατε] βαδισαντες 962 (vid) 58
 44,27 μοι] μοι 962 58-707^S
 44,28 εἶδον] ειδεν 962—possibly ο > ε
 45,19 γῆς] τῆς 962 17'-707^S (vid) 129 76 319 509 La^S—probably based on confusion of
 Γ and Τ
 45,20 φείσησθε] -σεσθε c. var 962 426 54* 619
 45,21 ἐποίησαν] -σεν 962
 45,26 ἡ] τη 962 F^b O' -82 C' -79 b d n t 346-392' z 59 76 319 509 Arm Bo Chr Phil Lat:
 Ambr—for a similar idiom cf. 42,28
 46,6 εἰσῆλθον] -θεν c. var 962 A 17'-29-72' C' -18 52* 128 408 118' 56* s-130 121 76 319
 509 La^S Eth Sa
 46,18 ψυχάς] ψυχαι 962 D^G n 130 527 319 La^S Eth; *viri* Arab—cf. υιοι earlier in the
 verse
 46,31 οἱ - ἡκασιν] ηκασιν εκ γῆς χαναν 962 953

Lexical variants:

- 24,15 διανοία] καρδια 962
 24,23 ἀνάγγειλον] απαγγ. 962 961 O' -72' 135 426 t-370 71-527^S 120' (παγγ. 407) 630

The plus of *αναγγειλον μοι* from 24,47, in Pap. 962, indirectly confirms the correctness of R's choice.

24,40 καί⁴⁰ 961] η 962 905 Eth

24,42 ἐπ' 961] εις 962 C' d f 730

24,44 ὅτι] διότι 962

25,8 πρεσβύτερος] πρεσβυτερος c. var 962 426 C'-57^c 73^c 413(mg) 739 d s-130(mg) 121-392-424-619 31 730

The reading of 962+ may have been introduced here from 24,1.

31,50 ὅρα 961] αρα 962—cf. Part II, A, p. 101

34,12 τὴν παῖδα ταύτην 961] αὐτήν 962 (vid) 118'-537

34,15 ὡς] καθὼς 962 O' 129 344' (mg)

35,7 ἐπεφάνη] ἐφάνη 962 911 b 527 59' Just (ε¹-ε²?)

35,11 εἶπεν δέ 961 (vid)] καὶ εἶπεν 962 f Syh^B (cf. continuation of grammatical subject)

39,6 ἐπέτρεψεν] -στρεψε(ν) 962 A 17'-72-426-799 18-52-761 b-314^c 537 d-44 56-129 75 130-730 46-74 527 120-122 509

This variant may be due to dittography: εε.

39,13 καὶ ἐγένετο] εγεν. δε 962 961 O d-106' f n 730 Syh (cf. change of subject)

41,17 ὕπνω] ενυπνιω 962^c d 59 Eth

41,37 αὐτοῦ] ὁραω 962 (vid)

41,46 ἐκ] α πο 962 D 376 25* b d f-129 n 527 59' 319 Chr

41,49 ὡσεὶ] ὡς 962 961 (vid) D^G b d-370 458 71' 59' Chr—cf. p. 125

42,22 ἐλάλησα] εἶπον 962 Chr

42,23 ἐρμηνεύτης] -νευς c. var 962 D L O-15' d f-129 n 130 71' 76 319 509

42,24 προσῆλθεν] ἦλθεν 962 458

42,37 ἀνάζω] επαζω 962

42,38 αὐτός] οὗτος 962

43,10 ὑπεστρέψαμεν] επεστρ. c. var 962 82 d 246—cf. 44,13 below

43,27 πρεσβύτερος] πρεσβυτης 962 (vid) F M 135-707-01 C'-16 25 128 500 b 46-74 318'-392 z 59 630 La^E Chr—cf. 25,8 above

Pap. 962+ may have preserved the original reading. While *πρεσβυτης* occurs only once elsewhere in Gn (25,8), *πρεσβυτερος* is used 18 times.

44,3 ἀνθρωποι] ανδρες 962 F^b (mg) d n s-130 344(mg) 318

44,4 ἀνταπεδώκατε] απεδ. 962 O-17' (-ται 376) d n (επεδ. 458)

44,13 ἐπέστρεψαν] υπεστρ. 962 D 82-381'-707 (vid) d f-129 n t 71'-392 55 509—cf. 43,10 above

44,24 ἐγένετο δέ] καὶ εγενετο 962

44,32 ἐναντίον] ενωπιον 962 M O'-17' C'-128 b 130 γ-346'-392

45,11 ἐκθρέψω] θρεψω 962 dII-54 19'

45,17 πορεύα] φορεια c. var 962 17'-58-135-426 b n 127 Arm Chr^{Lat}: Ambr; φορτια d t 76

45,21 ἔδωκεν δέ] καὶ εδωκεν 962 O-58 b f-129 71'-527 Syh

45,21 εἰρημένα] προειρ. 962

46,27 ἐβδομήκοντα πέντε] οδ 962^c 72

Variant readings due to influence from context or parallel passages:

- 24,13 ἀντλήσαι] υδρευσασθαι c. var 962 961 M (mg) 17'-135 (txt) 57' (mg) 59 319—cf. 24,43
- 24,26 εὐδοκῆσας 961] εὐλογῆσας 962—cf. εὐλογῆτος in 24,27, and 24,48
- According to Allgeier εὐδοκεω is not a fitting translation of *qdd* and he therefore suggests that Pap. 962 may well have preserved the original reading. His rejection of εὐδοκεω is perhaps to be understood in the light of his contention that the Greek Genesis is a slavishly literal translation. If such were indeed the case one would expect a more exact equivalent of *qdd* than εὐδοκεω, but Allgeier is clearly engaged in circular reasoning. How can one question the propriety of εὐδοκεω when it occurs in both 24,26 and 24,48 as a translation of *qdd* in (virtually) all textual witnesses?
- 24,35 δέ 961] ο θς 962; δε D^G cII⁻⁵² Eth^{-P}—cf. preceding κυριως
- 24,37 ἐν οἷς 961] μεθ' ὧν 962 C' 730—cf. 24,3
- 24,38 ἀλλ' ἢ 961] ἀλλὰ 962 C' 57* 414 551* 730; ἀλλ' 72' 57*-414-551* b⁻¹⁹ d f 458 799 346—cf. 24,4
- 24,43 τῆς πηγῆς 961] τὴν πηγὴν 962 A 376—cf. ἐπὶ τὴν πηγὴν in v.42
- 24,43 ἐφ' ἑστῆκα] ἐστήκα c. var 962 961 A^o D^G M S O' 57' (txt)-73 (txt)-78-550 d f n s⁻¹³⁰ (mg) 344 (mg) 318'-392'-527 Chr—cf. 24,13
- 24,47 ἡρώτησα 961 (vid)] ἐπηρώτησα c. var 962 M C' f t 71-392 120' 55 319 630 730—cf. 24,23
- 24,47 ἔφη 961] εἶπε(ν) 962 911 72'-376 73-77 b d f^{-246*} n s⁻³⁴⁴ (mg) 134-799 121-527 59 Eth—cf. 24,24
- 24,51 ἀπότρεχε] ἀπελθε c. var 962 961 911 f—cf. ἀπηλθεν in 24,61
- 30,40 ἔστησεν] ἐθήκεν 962 (vid) 911 O' 58 72 426 b d 130 (txt)-343 t Cyr—cf. 30,41
- 33,20 ἔστησεν] ὠκοδομήσεν c. var 962 f^{-56*} 130 Arm Sa—cf. 12,7.8; 13,18; 22,9; 26,25; 35,7
- 34,10 κατοικεῖτε καὶ] καὶ ο ἐὰν εἰπητε δώσωμεν 962 (vid)—cf. 34,11
- Apparently this variant is due to an arrested case of parablepsis (cf. ἐναντίον υμῶν (10) ἐναντίον υμῶν (11)). The intervening material, however, has not been omitted.
- 34,23 μεθ' ἡμῶν] ἐν ἡμῖν c. var 962 961 15'-376 Arm Eth^{-PR} Sa—cf. 34,15
- 35,5 ἰσραήλ¹ 961] ἰακωβ 962 413' (mg) d n 71' 630 Arab Co Eth^R—cf. ἰακωβ throughout this passage
- According to Allgeier (p. 42) the difference between Pap. 961 and 962 at this point can be explained only via Hebrew.
- 35,14 ὅ] οὐ 962 961 78 59'—cf. parallel phrase in v. 13
- 41,9 πρὸς] τῷ 962 128 53' 130 619 630—cf. τῷ φάραῳ in v. 8
- 42,27 μάρσιπον] σακκον 962—cf. 42,25, and 43,21 below
- 42,34 νεώτερον 961] μικρότερον 962—cf. 42,32
- Allgeier (p. 39) regards the reading of 962 as original and νεώτερον as a stylistic variant!
- 43,21 μαρσίππους] σακκους 962—cf. 42,35
- 44,30 παιδάριον] παιδιον 962 F M O' 17' 82 376 C' 14 f s γ^{-71'} z 630—cf. 44,31
- 46,8 εἰσελθόντων] εἰσπορευθέντων 962; εἰσπορευομένων 44'-610 56* n t⁻¹³⁴ 71' 392 55 59; εἰσπορευομένων M (mg) 134*; εἰσπεπορευομένων 64 (mg) 125-370 134^c; εἰσπεπορευομένων 107; πεπορευομένων 344' (mg)—cf. Ex 1,1

The relationship of Pap. 962 to the major papyri, uncials, and the textual families of Gn is: 961 14%; 911 6%; A 13%; M 11%; O 15%; C 15%; b 20%; d 21%; f 22%; n 19%; s 15%; t 9%; γ 5%; z 9%; unique 25%. The *pro rata* figures for the fragmentary texts are: 961 24%; 911 15%; M 12%.

For additional deviations from Ⓞ see Part II, D and E.

II, D

41,26 εἰσίν (2x)] εστίν (2x) 151	42,36 ἐγένετο] εγενοντο 151
41,27 εἰσίν] εστίν 151	43,16 βενιαμίν] pr τον 149
41,29 ἔρχονται] ερχεται 151	45,7 (ὑπολείπεσθαι) ὑμῖν] υμων 155
41,53 ἐγένοντο] εγενετο 151	

II, E

24,16 ἀνὴρ] + δε 167	41,14 ἐξήγαγον] εξηγαγεν 170
24,35 ἀργύριον] pr και 167	42,1 εἶπεν] + ιακωβ 167
24,35 παῖδας] pr και 167	42,7 ἐπέγνω] + αυτους 168
25,3 ἐξάν] ιωξαν 166	42,14 ὅτι] 169
25,6 αὐτοῦ ¹⁹] 170	42,15 ὁ ἀδελφός - νεώτερος] tr post
25,15 χοδδάδ] χοδαρ 166	ελθη 169
34,23 τετράποδα] + αυτων 167	43,29 ὀφθαλμοῖς] + αυτου 171
34,30 ἐκτριβήσομαι] pr εκτριβη 167	45,10 τὰ πρόβατα] pr και 168
35,12 σοὶ ἔσται] 166	45,27 τὰ ῥηθέντα ὑπό] τα ρηματα 171
35,16 ἱακώβ] 169	46,25 ἦ] και 171
39,6 χειρὰς] χειρα 170	46,27 γῆ] 169
39,14 λέγων κοιμήθητι] καθευδειν 170	

D. PROPOSED REVISIONS IN THE RAHLFS TEXT OF GENESIS

As in the preceding chapters, R^2 serves here as the lemma text. Consequently, terms such as "addition," "omission," etc. are employed with reference to this text.

The plural gentile $-ιμ$ of $R^2(R^1 = -ειμ)$ does not make a significant claim to being original. Not only is the formation rather strange, but it also has very weak support in the textual traditions of Gn. Pap. 961 supports $-ειμ$ throughout. No separate entries have therefore been made of the instances involved. From Pap. 962 there are only two instances, $ασσουρειμ$ and $λατουσειμ$ (for $λατουσειμ$) in 25,3.

A careful study of proper nouns in Genesis has produced a number of additional corrections to R^2 . Only those instances in which either papyrus is extant for at least one occurrence of a particular name are included here.

Proper Nouns

$καθορειμ/χαθορειμ - kptym$

10,14 $καθορειμ$ 961] $χαθ.$ A M 246 130 121-392' 122 59 509; $χαθορειν$ 344' 318 730;

$χαθορειμ$ 53; $χαλαθονειμ$ 458

Hebrew k is regularly transliterated as χ in Gn, the only exceptions being: $κιτιοι - ktyim$ 10,4; $σαβακαθα - sbtk$ 10,7; $σαβεκ - sbk$ 22,13; $σικιμα - skm$ 33,18; 35,4.5 (not in \textcircled{M}). Since κ and χ are closely related palaeographically as well as phonetically, the error developed easily. $καθορειμ$ is therefore the better choice as the reading of \textcircled{G} .

$βαλακ/βαλα - bl'$

14,2 $βαλακ$ 961] $-λα$ C'^{-408^c} ($σαλα$ 25) 129 s^{-343} 71 120' 509 730 Eus

14,8 $βαλακ$ 961] $-λα$ C'^{-408^c} ($σαλα$ 25) s^{-343} 71 120' 730

36,32 $βαλακ$ 961] $-λα$ 246

36,33 $βαλακ$ 961] $-λα$ 246

46,21 $βαλακ$ 961] $-λακ$ 29-82-376-707 Bo^L

46,21 $βαλακ$ 961] $-λακ$ 29-82-376-618* (vid); \textcircled{M}

Nowhere else in Gn is $'$ transliterated as κ , rendering $βαλακ$, therefore, rather suspect. The probable origin of $βαλακ$ is the Balaam stories of Nu 22ff. The influence from this passage was particularly strong in Gn 36 where the epithet $βεωρ$ forms a direct link with the Nu story (cf. $βεωρ + βασιλευς μωαβ$ d 458). In Nu, however, $βαλακ$ and not $βαλακ$ is said to be a $υιος$ $βεωρ$.

$φικολ/φιοχολ-pykl$

21,22 $φικολ$] $-χολ$ c. var 961 940 O⁻¹⁵ 82* 135 b d f^{-53'} n s⁻¹³⁰ 343 t⁻⁷⁹⁹ γ^{-71'} 121^c 424

120^c-407 54 55* 319 630; $φιοχολ$ c. var M 15-135-0I 77^c-761^c 53' 799 71'-121^c 31'-

120* 55^c; $φιοχον$ 130; $φιοχολ$ 82*

21,32 $φικολ$] $-χολ$ c. var 961 D^G O⁻¹³⁵ b⁻¹⁰⁸ d f⁻⁵³ 458 344 t⁻⁷⁹⁹ 121*-318'-392 120'

54 55* 319 730; $φιοχολ$ c. var M 135-0I 77^c 108 53 75 127-343 799 γ^{-121*} 318' 392 55^c

59 630; $φιοχολ$ 130; $φιοχολ$ 19'

26,26 $\phi\iota\kappa\acute{o}\lambda$] $-\chi\omicron\lambda$ c. var 961 M O⁻⁷² 135 400 77^c b f⁻⁵³ s⁻³⁴³ t⁻⁷⁶ 799 γ^{-71} 31' 55* 319*
(vid) 509; $\phi\iota\lambda\omicron\chi$ c. var 72'-135-01 d 343 76-799 71; $\phi\iota\chi\omicron\chi$ 82; *pichol* Bo

It is rather surprising to find that R considered $\phi\iota\kappa\omicron\lambda$ to be original, since this form is found only in A supported by D^G in 21,22 and 26,26. Moreover, in view of the fact that Hebrew *k* is regularly transliterated as χ (cf. 10,14 above) in Gn there is no question but that $\phi\iota\chi\omicron\lambda$ rather than $\phi\iota\kappa\omicron\lambda$ constitutes the original reading.

$\tau\alpha\beta\epsilon\kappa/\tau\alpha\beta\epsilon\chi - \text{tblh}$

22,24 $\tau\acute{\alpha}\beta\epsilon\kappa$ 961 ($-\beta\alpha\iota\kappa$) $-\beta\epsilon\chi$ C^{'-18} 79; $-\mu\epsilon\chi$ 18-79; $-\beta\alpha\iota\chi$ 129

Since Hebrew *h* is transliterated as either zero or χ but never as κ in Gn, the majority reading appears to be secondary. The error is traceable to either palaeography or phonetics, influenced, perhaps, by the following κ .

$\zeta\epsilon\mu\rho\alpha\nu/\zeta\epsilon\mu\beta\rho\alpha\nu - \text{zmrm}$

25,2 $\zeta\epsilon\mu\rho\acute{\alpha}\nu$ 911 426] $\zeta\epsilon\mu\beta\rho\alpha\nu$ A^c M O⁻⁸² 376 426 C^{'-14} 77* 131 414' 500 551 739 b 106 246
n s t⁻⁷⁷⁹ γ^{-527} 619 55 Sa³ (vid) Or (=R¹); $\zeta\epsilon\mu\beta\rho\alpha\mu$ 961 82-376 d⁻¹⁰⁶ 610 31; $\zeta\epsilon\mu\beta\rho\alpha$
56-129 Bo; $\zeta\omicron\mu\beta\rho\alpha\nu$ 527-619; $\zeta\alpha\mu\beta\rho\alpha\nu$ 319 Sa⁷; $\zeta\epsilon\beta\rho\alpha\nu$ 14'-77*-131-414'-500'-551
53-664^c 799 59 509; $\zeta\epsilon\beta\rho\alpha\mu$ 610; $\zeta\epsilon\beta\rho\alpha$ A* 664*; *emran* Arm; *sambran* Sa⁷; $\zeta\epsilon\mu\beta\rho\alpha\nu\eta\varsigma$
Jos.

R²'s choice is questionable. The textual support for $\zeta\epsilon\mu\rho\alpha\nu$ is very weak, especially since Pap. 911 was written by a careless scribe. Furthermore, $-\mu\epsilon\beta\rho-$ is usually transliterated in Gn as $-\mu\beta\rho-$ (cf. $\mu\alpha\mu\beta\rho\eta - \text{mmmr}$ 13,18 et passim; $\zeta\alpha\mu\beta\rho\alpha\mu - \text{smrm}$ 46,13; but contrast $\nu\epsilon\beta\rho\omega\delta - \text{nmrd}$ 10,8,9). In the light of both these facts one seems forced to accept $\zeta\epsilon\mu\beta\rho\alpha\nu$ as ㊂. The reading of $\zeta\epsilon\mu\beta\rho\alpha\mu$ in Pap. 961 is the result of the fairly common interchange of ν and μ .

$\gamma\alpha\iota\phi\alpha/\gamma\alpha\iota\phi\alpha\rho - \text{yph}$

25,4 $\gamma\alpha\iota\phi\acute{\alpha}$] $-\phi\alpha\rho$ D^G C^{'-52} 54 78 408 413 s⁻¹³⁰ t⁻⁷⁴ 799 71-318-424 509 Sa (=R¹); $\gamma\epsilon\phi\alpha\rho$
M O⁻¹⁵ 426 52'-54-78-408'-413 19'-108 d f 75 130 74*-799 γ^{-71} 318 424 z 55 59
319 La¹ Arm Bo Or; $\gamma\alpha\phi\alpha\rho$ 458; $\gamma\alpha\rho\phi\alpha\rho$ 961; $\tau\epsilon\phi\alpha\rho$ A 121; $\gamma\epsilon\phi\alpha$ 15-01; $\tau\alpha\iota\phi\alpha$ 426

The only support R² has for $\gamma\alpha\iota\phi\alpha$ is four MSS., all of which belong to the hexaplaric O group: $\gamma\epsilon\phi\alpha$ ($\epsilon < \alpha\iota$) 15-381-708 and $\tau\alpha\iota\phi\alpha$ ($\Gamma < \Gamma$) 426. One cannot but wonder whether his choice is defensible, particularly since no obvious error can account for the final consonant of $\gamma\alpha\iota\phi\alpha\rho$, though assimilation to the following $\alpha\phi\epsilon\rho$ is possible. In his 1926 edition of Gn Rahlfs accepted $\gamma\alpha\iota\phi\alpha\rho$ as ㊂, and in the light of the evidence his earlier conclusion deserves preference. Perhaps the LXX translator misread $\gamma\phi\eta$, or possibly had a Hebrew *Vorlage* which read $\gamma\phi\eta$. $\gamma\alpha\rho\phi\alpha\rho$ of Pap. 961 may be due to assimilation to the final consonant, or based on an ι which was slightly blotted at the top: P < t.

$\epsilon\lambda\iota\phi\alpha\varsigma/\epsilon\lambda\iota\phi\alpha\zeta - \text{lypz}$

36,4 $\epsilon\lambda\iota\phi\acute{\alpha}\varsigma$] $-\phi\alpha\zeta$ c. var O' ($-\beta\alpha\zeta$ 15; $-\phi\alpha\zeta < -\phi\alpha\zeta$ 376) 14-52'-128-551^c-615' b d f⁻¹²⁹
n ($-\beta\alpha\zeta$ 458) 130-730 t⁻³⁷⁰ 318 31 ($-\phi\alpha\zeta < -\phi\alpha\zeta$) 55^c 509; $\alpha\lambda\iota\phi\alpha\zeta\eta\varsigma$ Jos

36,10 $\epsilon\lambda\iota\phi\acute{\alpha}\varsigma$ 961 ($-\epsilon\iota-$) $-\phi\alpha\zeta$ c. var O⁻⁸² ($-\beta\alpha\zeta$ 15) 52'-128-551-615' 106-125^c 53' s⁻¹³⁰
t 318 55^c 509 630 Arm

- 36,11 ἐλιφάζ] -φάζ c. var O'-135' 708 (λιφάζ 400*) 52-128-551-615' 106 53' 30' t 318 31
 (- φάζ < φάζ) 55° 630 Arm
 36,12 ἐλιφάζ¹⁰] -φάζ c. var O' 52'-128-408-551-615' 106 53' n 30' t 318 55° 509 630
 Arm; ἐλφάζ (< -φάζ) d-106
 36,12 ἐλιφάζ²⁰] -φάζ c. var O' 52-551°-615'-646 d 53' n 30' t 318 31 55° 509 630 Arm
 36,15 ἐλιφάζ] -φάζ c. var O'-376 52'-128-551-615' d-125 53' n s t 318-392 55
 36,16 ἐλιφάζ 961 (-λειφ . .)] -φάζ O'-82 78-128-551-cII-18 54 313 569 d 53' n s t 318-
 392 31 55 509 630 Arm

Hebrew *z* is regularly transliterated as *z* in Gn. To this equation, which includes final as well as non-final occurrences, there are only three exceptions: βαυζ - *buvz* 22,21; ουλαμ λους - *wlm luzz* 28,19; χασβι - *kzvb* 38,5. Consequently, ἐλιφάζ makes a better claim to being original than ἐλιφας, in spite of the fact that the earliest textual witnesses read the latter. Devoicing of *z* adequately explains *z*.

γωλων/γολων - *'lwn*

- 36,23 γωλών] γολ. 961 O-58 72 82 d-610 (χολ. 125) n Sa; γολωμ 799 52-78-414'-551-646
 246° (vid) 46-799 318-527 59'; γολομ 739 s-130 619 La¹; τολομ 71; γοιων 72; οδωμ t-46
 In more than 2/3 of the occurrences of ω in Greek proper nouns in Gn, the corresponding Hebrew text has *w* - a fact which gives preference to γολων over γωλων as the reading of ㊂, unless, of course, one posits a *Vorlage* different from ㊂. The latter form, incidentally, is supported only by A, though many MSS. read γωλωμ. The ω in the first syllable may be due to assimilation, either to ω in the final syllable, or perhaps to preceding σωβαλ.

αροηλις/αριηλις - *'rly*

- 46,16 αροηλις] αριηλις 962 376; αριηλις D^G 17'-58-426-707 (vid) 344 (mg) La^S Arm;
 αριηλις 646 527 59 76 319 Jos; αριλλις 72; αρικλις 15; αριηλιος 135; αριειδεις 75;
 αριεις 458; απηδεις (ΑΡΙΗΛΕΙΣ > ΑΠΗΔΕΙΣ?) b
 Seeing that αροηδεις immediately precedes this name, one is rather suspicious of αροηλις. This suspicion is confirmed by the other two occurrences of *'rly* in Nu 26,17 (= 26,26 LXX) where the transliterations are αριηλ and αριηλι. The reading of ㊂ is probably αριηλις.

σουταλααμ/σουθαλααμ - (*šutlā*)

- 46,20 σουτάλααμ¹⁰] σουθαλααμ 962 118' 30' Sa; θουσαλααμ 19'-108; σουθαλααλ 537
 46,20 σουτάλααμ²⁰] σουθαλααμ 962 b-B⁸ 537 30' Sa; θουσαλααμ B⁸; σουθαλααλ 537
 The situation here is somewhat problematic since the Hebrew text has no correspondent to this name. This son of Ephraim, however, is mentioned twice in Nu 26, 35 (= 26,39 LXX), and once in Nu 26,36 (= 26,40 LXX). In that passage the Hebrew form of the name is given as *šutlā*. It seems reasonable to assume that in Gn 46,20 we are dealing with substantially the same name, and one would expect, therefore, θ rather than τ, since *t* is normally transliterated as θ in Gn (exceptions being κτιωι - *ktym* 10,4;

πατροσωνειμ – *ptrsym* 10,14; φυλιστειμ – *plšty* 10,14 et passim; ασταρωθ – *štrt* 14,5; χετ – *ht* 23,3 et passim; τοχος – *thš* 22,24). The reading of ⑥ seems to be σουθαλααμ.

Two additional names should at least be mentioned, though one cannot be certain about their original form.

φάλεκ/φάλεγ – *plg*

10,25 φάλεκ 961] –λεγ 15*–17'–58–72' *t*⁻³⁷⁰ 346–392 54 55* 319

11,16 φάλεκ 961] –λεγ M 15*–17'–135' 128 *d n s*⁻³⁴³ *t*⁻³⁷⁰ 346–392 120' 54 55* 319

11,17.18 φάλεκ 961] –λεγ M 15–17'–135' 128 *d n s*⁻³⁴³ *t*⁻³⁷⁰ 346–392 120' 54 55* 319

11,19 φάλεκ 961] –λεγ M 15–17'–135' 128 *d n s*⁻³⁴³ *t*⁻³⁷⁰ 346 (φάλεγ) – 392 120' 54 55 319

Josephus reads φάλεγος.

σερουχ/σερουγ – *šrwg*

11,20 σερούχ] –ρουγ 128 *s*⁻³⁴³ *t*⁻³⁷⁰ 392 55* 59

11,21.23 σερούχ 961] –ρουγ 128 *s*⁻³⁴³ *t*⁻³⁷⁰ 392 55* 59

11,22 σερούχ 961] –ρουγ *s*⁻³⁴³ *t*⁻³⁷⁰ 392 55* 59; ρουγ 128

Josephus reads σερουγος.

Hebrew *g* is consistently transliterated as γ in Gn—the only exceptions being φάλεκ and σερουχ. The choice between γ and κ/χ in these two cases is difficult to make since there is only one other instance of final *g* in Gn (*mrgw* – μαρωγ 10,2). It is possible that final *g* in *plg* and *šrwg* was originally rendered as κ and χ respectively. φάλεγ may be a hexaplaric correction, though σερουγ is not, apparently. Both forms could be due to dissimilation. One is tempted to think, however, that final γ is original in both names, but through devoicing became κ in one case and χ in the other.

Additions

19,15 συναπλόη] pr και συ 961 M O' 551'–*d*⁻⁷³ *f n s t* γ⁻¹²¹ 318 *z* 55 59 319 509 (= R¹)
The following support the reading of R²: A 73–C'–551' 646 *b d* 121–318 54 = ⑥.
Sheer weight of evidence suggests that 961 has preserved the text of ⑥. The omission in A+ is probably purely *ad sensum*. It is possible, however, that και συ was added to emphasize the innocence of Lot.

24,14 ἐπικλινον] + μοι 961 962 (vid) O'–428 C' (μου 569) *d f* 30 *t* 527 (⑥ = n')

More often than not n' equals zero in the Greek text of Gn. Sometimes it was rendered by αρα, δη, or ουν. In a few instances n' seems to be represented in the Greek by a personal pronoun (εγγισον μοι – *gšh-n'* 27,21.26; αφες αυτοις – *š' n'* 50,17; and possibly αναγγειλον μοι – *hgydh-n'* 32,30). One suspects that μοι in 24,14 is likewise a rendering of this Hebrew particle.

26,32 ἀπήγγειλαν 961] pr και 911 *f*^{-56*} La⁰

In spite of the fact that the great majority of textual witnesses array themselves against 911+, και should be considered original. Many examples of και joining subordinate and main clauses exist in Gn. This construction—the frequency of its occurrence being a Hebraism—often disappeared in the process of textual development (cf. p. 160)

26,33 τοῦτο] + εκαλεσεν το c. var 961 A 17'–135 408 *b d*⁻¹²⁵ *f n t* 121–392* 59 319 509;
+ εκαλεσεν M oI C'–408 *s* γ⁻¹²¹ 392* *z* 55; sed hab ⑥

R's support is 911 O'–17' 135 125 La¹. With such massive evidence for the addition one

can hardly consider it secondary. Moreover, most of R's support comes from the hexaplaric O group. The reading of 911 looks too much like a correction to the Hebrew to receive serious consideration as ⑥. It is therefore suggested that the original text read *τουτο εκαλεσεν* with a secondary addition of *το* in 961+.

31,10 *ὁφθαλμοῖς*] + *μου* 961 M O' C' -14 18 313 *b n s t γ* -71' 120' 55 59' 319 630 (= R¹); + *μοι* 18-313. The support for R² is 911 14 *d* -370^c 56-129 71' 31' 509. There seems little doubt that *μου* is original. The omission in 911+ is purely stylistic in nature.

31,33 *ῥεῦνῃσεν*²⁰ 961] + *εις* A 761 30-343' *t* 71'-346-392 55 509 Unless majority rule be applied in this instance, *εις* should be considered original. In spite of some discrepancies between the Hebrew and Greek texts, it is clear that both occurrences of *εις* following *ερευναω* in this verse represent a concession to Hebrew *b(hl)*, since this verb is normally followed by a direct object. The omission of *εις* in both instances, in some manuscript traditions, is, therefore, quite understandable.

31,33 *ῥαχὴλ*] *pr* τον 961

Admittedly the evidence for *τον* is not impressive, and it is possible to assign its existence to error. However, constructions parallel to *εις τον οικον τον ραχὴλ* do occur in Gn. Thus, for example, in 24,52 and 24,59 we find *τον παιδα τον αβρααμ*. Precisely why the translator should write *εις τον οικον λειας* and *εις τον οικον ιακωβ*, but *εις τον οικον τον ραχὴλ* in 31,33 is not clear. The effect (and perhaps the reason as well) is that special attention is drawn to Laban's entering the 'house of Rachel', in a similar way that *τον παιδα τον αβρααμ* emphasizes that the slave was Abraham's slave, and *τον χιτωνα τον ιωσηφ* (cf. 37,31 below, p. 154) indicates that the cloak was indeed Joseph's cloak. In 43,17 (cf. next entry) *τον οικον τον ιωσηφ* apparently calls special attention to the fact that the brothers entered Joseph's house. An even closer parallel to *εις τον οικον τον ραχὴλ* than the examples given, occurs in 44,12: *εν τω μαρσιππω τω βενιαμιν* (cf. the similarity in climactic function of the two phrases in their respective narrative). In light of the foregoing, it is suggested that the reading of Pap. 961 (*εις τον οικον τον ραχὴλ*) deserves serious consideration as the reading of ⑥. (Some additional examples are: *τα ορη τα αραρατ* 8,4; *εν τη βασιλεια τη αμαρφαλ* 14,1; *εν τω χρονω τω αβρααμ* 26,1; *τω ορει τω γαλααδ* 31,23).

43,17 *ιωσήφ*] *pr* τον 962 D^G F*(vid) L M 118-314* 56*-129 344' 318 (= R¹)—see 31,33 above.

Omissions

11,9 *ὁ θεός* 961] 911 58 25 *b* -108 *f* 121-318-424 31 (mg)-122 Phil = ⑥

Due to the frequent occurrence of *κυριος ο θεος* in Gn *ο θεος* was easily—and often—added secondarily in the process of textual development.

11,31 *την*³⁰] 961 (vid) M 15' 14'-77'-500' *b* -314 (*γγν*) 44 129 *t* -134 370 318'-527 120' 55 59 509 Chr

γη followed by a proper noun is usually anarthrous in Gn (cf. e.g. *εις γην χαναν* 12,6 et passim), but an article was frequently added in textual transmission.

19,15 *σου*²⁰] 961 (vid) D M O' C' *b d* 75 *s* -130 (mg) *t γ* -619 54 55 319 509 (= R¹)

The support for R² is A L 130 (mg) 619 *z* -31 59 730 Arab Arm Co Eth; *θυγατρας pr σου* 458 31. There is little doubt that Pap. 961 has preserved the original reading (see further 24,53 below, p. 148)

22,7 εἴπαζ] 961 D O'-15' 376 708 C'-128 b-19' d n s-127* 344(txt) t γ-318 z 54 59 55
319 La^{cod 111} Arab Arm Co Chr Lat: Ambr^{var} Ruf

R's choice is questionable here. His evidence is: εἴπαζ A M 128 19' 127^c-344(txt) 318' La^I; εἰπων 15'-376-708 730; εἰπον 15 (mg)-82. As is clear the vast majority of manuscripts support the omission. More important, however, is the fact that Hebrew *l'mr* is never translated in Gn by εἴπαζ. In 73 instances λεγων is used, in four no equivalent exists in the Greek text, and twice *l'mr* was translated as ἀποκριθεις . . . εἰπεν (41,16; 42,22). On one occasion *l'mr* equals φασκοντες (26,20). In connection with εἴπαζ in 22,7 R¹ refers to 46,2 where this word is attested by some thirty manuscripts and accepted by R as original. However, in the passage referred to εἴπαζ translates *l'mr* and not *l'mr*. The phraseology of the context in 46,2 is similar to 22,7 (cf. ο δε εἰπεν τι εστιν, and especially the anomalous use of λεγων in both verses), and it may be that the former was at least one source of the addition in the latter. The alternative form, εἰπων, appears to be of hexaplaric origin.

24,7 ἰσαάκ] 961 M S (txt) O' C' b-108 125 n s 71-318'-392 120' 59 319 630 730 La^M
Eth Chr = (M). ἰσαακ probably constitutes an intrusion from the parallel phrase in v. 4, and is consequently not likely original.

24,15 αὐτῆς] 961 962 L M b d 56-129-664* n 121-318 Lat: Ambr

With such impressive support the omission is likely original. Possessive pronouns were frequently added in the process of textual development.

24,53 (μητρι) αὐτῆς] 961 962 M 426 b-108 d-125 f-246 n 318 59 Arm

The suffix of the second noun in a pair was not always translated in Gn. Thus, for example, we find ο τρομος υμων και ο φοβος - *mwr'km wh'km* 9,2; εις τε το μηκος αυτης και εις το πλατος - *l'rkh wlrh'bh* 13,17; τας γυναικας μου και τα παιδια - *l'nh' wlt'yldy* 30,26; and εργαζεσθαι αυτον και φυλασσειν - *l'bdh wlsmrh* 2,15. It is suggested, therefore, that the original text in 24,53 is τω αδελφω αυτης και τη μητρι.

26,21 ἰσαακ] 961 911 (vid) M O b-19' 53' n s-130(mg) 318-619 z Arm Chr

Expressed subjects were frequently added in the course of textual development. ἰσαακ is, therefore, probably secondary.

27,43 εις—μεσοποταμیان 961 (την) 806 911 O-58 127-130(txt)-344(txt)-730 71' 509
Phil Chr Lat: Or Ps-Phil Vulg = (M) (=R¹)

Hebrew influence on 911+ is possible in this instance, particularly in the case of the hexaplaric O group. The originality of εις—μεσοποταμیان is not above suspicion, however, in view of the fact that the phrase occurs several times in this passage (cf. 28,2.5.6.7). Moreover, in 28,2 it stands in a context very similar to 27,43b (cf. αναστας αποδραθι in both verses). It is suggested, therefore, that the former verse is the source of the addition in the latter. The reading of R¹, which omits the phrase, seems preferable to R², in spite of the widespread support for the addition.

29,1 δε] 961 O'-72' b 125 s-130 346 319 509 Sa

Natural accretion adequately accounts for the addition. It is possible that δε was introduced from the parallel phrase in 28,5, though reservations are in order concerning its originality there. Unfortunately Pap. 961 is not extant for the latter verse.

31,2 τοῦ] 962 A M 16-25-422* $df s^{-130} \gamma^{-71' 392}$ 55 319 509 630 (= R¹)

Though articles do occur with proper nouns in Gn, they are relatively infrequent. Secondary articles, on the other hand, are numerous. With the added support of Pap. 962 the text of R¹ is to be preferred over that of R². (Cf. also 43,16 below.)

31,32 αὐτοῦ²⁰] 961 F* L M O' C' $b d f n s t \gamma z$ 55 59' 319 509 630 La^S (= R¹)

R²'s support is 911 A La^X Co. The addition of an expressed object is a common phenomenon, and hence the reading of Pap. 961 deserves preference as the original text. (M lacks an equivalent for the entire phrase καὶ εἰπεν αὐτῷ ἰακωβ.)

37,10 τε] 961 O^{-82 376} f^{-129} 130 319 Phil

One strongly suspects that Pap. 961 has preserved the original text. In at least half a dozen instances τε was added secondarily in similar constructions in a significant number of manuscripts (cf. e.g. 2,4; 24,27; 27,9; 40,2; 43,11; and especially 31,44, and 41,11 below).

39,23 τὸν (κύριον) 961] 962 (inc) M 15'-400-426 (κς) 106' 56* 75 $s^{-30 130}$ 71'-121 55* κύριος as a rendering of the tetragrammaton is treated as a proper noun in Gn and virtually always anarthrous, exceptions being 4,3; 12,8; 18,17; 28,13. As a translation of *dhm* – whether the referent be human or divine – κύριος appears throughout with an article. Proper nouns functioning as subject of an infinitive were often supplied with articles in the process of textual development, and this is what seems to have happened to κύριον in 39,23 in the majority of MSS. It is possible that preceding το was in part responsible for this.

41,11 τε] 961 962 A M 72-426 128 56* $s \gamma^{-527}$ z (= R¹)

Both papyri confirm that τε is secondary, as R¹ judged it to be (cf. 37,10 above).

43,16 τὸν (βενιαμίν) 962] L 72 77 44' f^{-129}

In spite of the slender evidence for the omission, one is inclined to accept the absence of the article as G. The occurrence of an article before a proper noun which has a modifier is very uncommon in Gn, though secondary articles are frequent in such cases.

Transpositions

Two instances of transposition are best explained as readings of G.

31,37 μου²⁰ et σοῦ²⁰] tr 961 962 A M 58-72-ol C' b 44' $f n s t \gamma z$ 55 59' 319 509 630 La^E (= R¹)

With such massive evidence against it, R²'s choice can hardly be justified, especially since much of its textual support comes from the hexaplaric O group: 911 O^{-58 72} 107'-125 La^O Arm. In some of these manuscripts the sequence μου . . . σοῦ may have been carried over from v. 37a.

34,8 ἐμῶν] tr post αὐτοῖς 961 962 (vid) A D 17'-135 $b d$ 129 75 730 74 318-527 55 319 509 630 La^S Arm Chr (= R¹)

With the added support of 961 and 962 R¹ is to be preferred over R².

Other Variants

In connection with neuter plural nouns governing a singular or plural verb a rather interesting situation obtains in Gn. Upon close examination one comes to the conclusion

that the number of the Hebrew verb apparently determined the corresponding construction in Greek. Thus where the Hebrew verb is singular the Greek verb is singular (for example, τα . . . μερη εσται - *hydt yhyh* 47,24), and where the Hebrew verb is plural the Greek verb is plural (for example, ετη επτα . . . και ησαν - *šb' šnym wyhyw* 29,20). When no verb exists in the Hebrew text, the Greek neuter plural noun governs a verb in the singular, for example α ην - *šr* 7,19.

Once this general manner of operation on the part of the translator has been noted, the instances of disagreement between R² and (M) become a matter of considerable interest. The following instances of such disagreement exist:

1,20 ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα - *yšršw hmyw*.

The Greek traditions are unanimous in their support of the singular verb.

1,21 ἐξήγαγεν τὰ ὕδατα - *šršw hmyw*

All Greek traditions support the singular verb.

1,22 τὰ πετεινὰ πληθυνέσθωσαν - *h'wv yrb*

πληθυνέσθωσαν] πληθυνέσθω 17-82-135 C' d 56* 76-134 γ⁻¹²¹ (-νεστω 527) 31-120 54 319 508 730

10,19 ἐγένοντο τὰ ὄρια - *wyhy gbwl*

ἐγένοντο 961] εγενετο O 108 d f s 318' 54 319 730

12,16 ἐγένοντο . . . πρόβατα - *wyhy š'n*

ἐγένοντο] εγενετο 961 833 15'-135' C''-78 79 422 761 f n s⁻³⁴³ 318'-392' 319 730 Chr

25,23 δύο ἔθνη . . . εἰσιν - *šny gwyw*

εἰσιν] εστι(ν) 961 O'-618 d-610 56-129 n Chr Phil

30,42 ἔτεκον τὰ πρόβατα - *(b)h'wv h'sn*

ἔτεκον] ετεκε(ν) 961 M O'-58 72 C''-16 18 n s γ z 59' 319 630; ετικτε(ν) 58 d 53-664^e t Arm Chr

Unfortunately one cannot determine with any degree of certainty, how a Hebrew infinitive was translated when rendered as a finite verb. Only two other instances are of relevance here:

30,41 ἐνεκίσσησεν τὰ πρόβατα - *ghm h'sn*

ἐνεκίσσησεν 961 962] ενεκισσων c. var A M 17'-58 C'' b f n s γ z 55 59' 509 630 Chr Cyr

31,10 ἐνεκίσσων τὰ πρόβατα - *ghm h'sn*

ἐνεκίσσων 961] ενεκισσσε 72

There is obviously no sufficient reason for departing from the reading of R in these three instances.

31,8 καὶ τέξεται τὰ πρόβατα (2x) - *wyldw h'sn* (2x)

In both occurrences the Greek traditions are unanimous in their support for the singular verb.

32,22(21) καὶ παρπορεύοντο τὰ δῶρα - *w'br h'mh*

παρπορεύοντο] παρπορευετο 15'-426^e-G b^{-19'} d (-εται 125; παραπ. 610); προεπορευετο 961 17' (προσπορευετω) -72-135 128 f 318 (προπορευετω) 319; . . . πορευετο 962; προεπορε . . . D

The substitution of προ- for παρ- is no doubt due to the context in which προπορευομαι occurs four times (cf. v. 17(16)ff.).

41,26 αἱ . . . βόες . . . ἐστίν - *prt . . . hnh*

ἐστίν 961 962] εισι(ν) 58-82-0I^{-64(mg)} C'' B^s* 53' 318'-527 31 319

οἱ . . . στάχυες . . . ἐστὶν - *hšblym* . . . *lmh*
 ἐστὶν 961 962] εἰσι(ν) 618-799 C'-128 53' 346'-392 (mg) 31
 41,27 αἱ . . . βόες . . . ἐστὶν - *hprwt* . . . *lmh*
 ἐστὶν 962] εἰσι(ν) 618-799 C'-16 25 54 128 53'

As the text of R stands *ἐστὶν* in 41,26 and 27 appears to be governed by immediately preceding *ἐτη*, though in none of these instances is the latter the subject of the clause. It is of some interest that with each new instance fewer manuscripts read a plural verb, suggesting perhaps that *εἰσιν* was gradually replaced by *ἐστὶν* under the influence of *ἐτη*. The singular verb may of course be original since the logic of all three constructions is one of collectivity, but the point to be made is that as equivalent of the plural pronoun *lmh* - whatever its antecedent - one would expect a plural verb in the Greek (cf. τα . . . κανα . . . εἰσιν - *hslym* . . . *hm* 40,18). A considerable number of manuscripts do in fact have a plural verb.

41,29 ἔτη ἔρχεται - *šnym b'wt*
 ἔρχεται 962] ἐρχονται D 408 *d n t*
 41,30 ἥξει δέ . . . ἔτη - *wyqmwt šny (r'b)*
 All Greek manuscripts read a singular verb.
 41,53 ἄ(i.e. ἐτη) ἐγένοντο - *šr hyl*

ἐγένοντο 961] ἐγενετο 962 A 17'-72'-82 314 44'-370 458 30-344' 121
 According to Kittel³ *hyw* is a well-attested variant (19 MSS. Sam Pent al), and could therefore be the *Vorlage* of LXX, assuming that the plural verb is the reading of ⑥.

42,36 ἐγένετο πάντα ταῦτα - *hyw klnh*
 ἐγένετο 962] ἐγενοντο 376-401-381 C'-128 408 318-392 59 76 319 509 Chr Phil
 43,30 συνεστρέφετο . . . τὰ ἔντερα - *nmrw rhywyw*
 All Greek witnesses support a singular verb.

In 10 of the 16 relevant instances some Greek manuscripts support a verb which agrees in number with the Hebrew text. The general practice of the translator suggests that these are original readings. They include: πληθυνεσθω 1,22; ἐγενετο 10,19; ἐγενετο 12,16; ἐστὶν 25,23; παρεπορευετο 32,22(21); εἰσιν(2x) 41,26; εἰσιν 41,27; ἐρχονται 41,29; ἐγενοντο 42,36.

11,17 τριακόσια ἑβδομήκοντα] διακοσια εβδομήκοντα c. var 961 833 D M 72 C' 129-246 n s-343 t 318'-527 55 59 509 Arm Bo Sa = Sam Pent; διακοσια εννεα (σθ < σσ) 15-17'-135-426 d 392 54; σσ 707 (Ⓜ = 430)

R's choice is supported by the following A b 343 121-424-619 31'. The reading of Pap. 961 lays the better claim to being original. Not only does it have widespread support in the Greek traditions, but it is attested by a non-Greek tradition as well. The reading of R may be based on a confusion of the numerical signs τ and ς, the latter being rather similar to the former in uncial script due to the abbreviation line (τ̄ τ̄), or for that matter δια- and τρια- are sufficiently alike to cause confusion.

17,15 εἶπεν δέ] καὶ εἶπε(ν) 961 M b d s γ-121 318 O' C' t z 54 55 59 319

R's support is A f n 121-318. It is perhaps advisable to adopt the majority reading as ⑥, though a secondary intrusion of καὶ is slightly easier to explain than δε (cf. καὶ εἶπεν in v. 9, and the fact that v. 15 continues God's speech).

17,24 περιέτεμεν] περιτεμετο 961 M 15-426-708 b f-53' t-799 γ-71 346 z 54 55 59 319
 Eth Chr

In the other four occurrences of περιτεμνειν plus τὴν σάρκα (17,11.14.25; 34,24) the

verb is used in the passive voice. As is evident the same construction is well-supported in 17,24, and one suspects that it is original. The use of περιτεμνειν in the active voice, in some manuscript traditions, was probably influenced by περιετεμεν τας ακροβυστιας αυτων of 17,23.

21,16 ἀπελθοῦσα δέ] και ἀπελθοῦσα 961 D O' b d f s t⁻³⁷⁰ 346'-392 54 319 730 Co
The reading of R is supported by 911 A M C' n γ^{-346 392'} z. A choice between these two variant readings is difficult to make. One is inclined, however, to regard και ἀπελθοῦσα as ⑥, since ἀπελθοῦσα δε looks like an intrusion from v. 14b.

24,17 αὐτῆς] αὐτῇ 961 962 17'-135 b⁻⁵³⁷ Phil
Hebrew *lqr't* plus suffix is translated in Gn by εἰς συναντησιν plus an object in the dative case. The phrase occurs nine times, and only in 24,17 did R opt for the genitive. This is erroneous. A tendency to replace the dative by the genitive in this idiom is reflected in the Greek manuscripts (cf. 14,17; 18,2; 19,1; 24,17.65; 29,13; 30,16; 32,7(6); 33,4; 46,28).

24,37 παροικῶ 961] οἰκῶ 962 C' f⁻²⁴⁶ 730; γῆb ⑤
Since παροικῶ translates *gwr* exclusively, there is no reasonable doubt here that Pap. 962 has preserved the reading of ⑥. (See p. 97.)

24,48 μοι] με 962 M O' C' b d f 458 s t 346'-619 z 55 319 730 Chr
The reading of R is supported by 911 A D^G 79* 75 γ^{-346' 619} 59 630. Before the discovery of Pap. 962 R may have been correct in selecting μοι as ⑥, in view of the fact that both 911 and A support this reading. Since Pap. 962 aligns itself with the majority of witnesses reconsideration is in order. The verb εὐδοκῶ is listed in Liddell & Scott as occurring with a personal object in either the accusative or the dative case. In Gn 24,27—the verse parallel to 24,48—we find εμε εὐδοκῶεν. Consequently, it is possible to regard the accusative pronoun in v. 48 as an intrusion from v. 27. What argues against such a conclusion, however, is the fact that when Greek usage allowed more than one possibility the translator was in the habit of favoring the idiom most closely reflecting the Hebrew. Since ⑤ has *lmhny* it is suggested that με is the original reading of LXX. The reading of 911 A+ represents, in that case, an inner Greek development.

24,55 ταῦτα 962] τοῦτο 961 (vid) b 130 346 (mg)
Used adverbially Hebrew *lhr* was apparently translated μετὰ τοῦτο. Thus it occurs in 10,18; 18,5; 30,21; 33,7 (cf. below); 38,30. It is quite clear from the MSS. that μετὰ τοῦτο was losing ground to μετὰ ταῦτα.

27,40 μαχαίρη] -ρη 961 M O'⁻⁵⁸ C' b d f⁻¹²⁹ n s^{-127°} 344 t γ^{-318 392*} z 55° 59 319
Elsewhere in Gn the classical form is used in 31,26; 34,26; 48,22. However in 34,26 -ρης is supported by 55* 509 and in 48, 22 -ρη by A D^G 29*-72-82(-ρει) 121 55* 509. The support for -ρη in 27,40 is 911 A D^G 58 129 127°-344 318(-ρει)-392* 55* 509. Apparently, the Hellenistic form tended to replace the classical. There is good reason, therefore, for regarding -ρη as the original reading in 27,40.

31,22 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ] τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ 961 911 O⁻¹⁵ (γ 135) b^{-B⁸*} d 344' 318 z 630
Virtually without exception in Gn the attributive adjective appears following the noun it modifies, and hence introduced by an article. The preference on the part of the translator for this construction is probably due to Hebrew word order (cf. τῇ ἡμέρᾳ τῇ

τριτη -bywm hšlyšy 22,4; but τη ογδοη ημερα -bn šmnt ymym 21,4). One strongly suspects, therefore, that the reading of R is secondary, τη ημερα τη τριτη being the original translation of bywm hšlyšy.

31,23 ἐδιώξεν] κατεδιώξεν 961 b d t 318

The phrase διώκω οπισω does not occur elsewhere in Gn, and only once in the other books of the Pentateuch (Dt 19,6), where the translation of *rdp ḥry* is regularly καταδιώκω οπισω, while διώκω is reserved for *rdp*. In Gn the situation is somewhat confusing at first sight, since καταδιώκω οπισω = *rdp* occurs in 14,14; διώκω = *rdp* in 14,15; διώκω οπισω = *rdp ḥry* in 31,23; καταδιώκω οπισω = *rdp ḥry* in 35,5; and επιδιώκω οπισω = *rdp ḥry* in 44,4. Upon closer examination, however, the equations καταδιώκω οπισω = *rdp ḥry* and διώκω = *rdp* may hold for Gn as well as for the other books of the Pentateuch. In 14,4 ⑤ attests *rdp ḥry*, and LXX perhaps reflects the same Hebrew text. In 31,23 a well supported variant reads καταδιώκω οπισω for *rdp ḥry*, and επιδιώκω with the connotation of legal prosecution may have seemed more appropriate to the translator than καταδιώκω in 44,4—pointing up something which is evident throughout Gn, namely, that the translation is faithful but not slavish. In the verse under discussion, then, the reading of Pap. 961 lays a strong claim to being original.

31,33 ἐξελθών] ἐξηλθεν 961 M C' -52' 761 19' 56-246 458 s-344' γ-527 z 55 630 (= R¹); (καί) ἐξηλθεν (εκ του οικου λειας) post ευρεν²⁰ D O-58 46 527 319 Arm

Even though R²'s reading of ἐξελθών . . . και is the more unusual construction (supported only by 911 537), the participial form is not likely original but was probably introduced under the influence of εισελθών in v. 33a.

33,7 ταῦτα] τουτο 962 911 58-72-426 b 44'-370 n La⁸—cf. 24,55 above

34,4 παιδίσκην] παιδα 961 (vid) 962 911 O' b 527

Since Hebrew *yldh* occurs only here in Gn, and not at all elsewhere in the Pentateuch, no argument based on general usage can be adduced. παιδίσκη occurs 35 times in Gn, and translates both *šphh* and *mh*. The reading of the three papyri suggests that *yldh* was translated παις (fem). The frequent occurrence of παιδίσκη was probably responsible for the disappearance of παις (fem) from the majority of Greek manuscripts. Perhaps a passage such as 30,1-13 asserted a direct influence.

34,22 κατοικεῖν] οικειν 961 962 (vid) 911 O (οικεια 135*) 569 (vid) b d f n

To make a choice between these variants is obviously difficult, particularly since both occur in Gn as translations of Hebrew *yšb*. However, two considerations favor οικειν as the reading of ⑥: 1. all three major papyri support οικειν; and 2, in eight of the seventeen instances of οικειν, it was replaced in some manuscript tradition by a compound form, κατοικειν, ενοικειν, παροικειν or συνοικειν. This points up a tendency to eliminate the simple form. In 34,22 κατοικειν may have been introduced from v. 15.

34,31 χρήσονται] χρησησονται c. var 961 962 911 O' C' b d 56* n 130-344' (mg)-730 t-134 γ-346 z 55 319 509

The only evidence for the reading of R is A D^α. With the additional support of Pap.

961 and 962 for *χρησονται* R's choice is no longer defensible. The reading of A D^o is probably the result of a confusion of *ο* and *ω*.

37,31 τοῦ ἰωσήφ] τον ἰωσήφ 961 (vid) 64-82 129 30-344' 318-392

It was noted earlier in this section (p. 147) that constructions of the kind τον χιτωνα τον ἰωσήφ occur elsewhere in Gn. The reading of Pap. 961 is probably original.

39,6 ἐαυτόν] αυτον c. var 961 962 M O^{-17'} C' d f n s t γ^{-71' 121} z 55 59 319 509 630 (=R¹)

The support of R² is A 17' b 71'-121. R¹ reads αυτον, and in the light of the overwhelming evidence for this reading, this form makes the better claim to being original. The variant in A+ is an instance of the common phenomenon of non-contraction.

40,3 δεσμοφύλακι] αρχιμαγειρω 961 962 939 O⁻⁵⁸ d n(αρχη.) La^x Arm Bo Syh Phil
The reading of R has the following support: D M 58-01 C⁻¹²⁸ s^{-30'} 318-527 319. Yet another reading, αρχιδεσμοφύλακι, is attested by A f^{-56*} t⁻⁷⁶ 121 55 59' 509, while some manuscripts omit the phrase παρὰ τῷ δεσμοφύλακι: 128 b 56 (txt) 30' 71'-346 z 630. The Hebrew phrase *šr htblhym* occurs six times in Gn. Four times (37,36; 39,1; 41,10.12) it is translated as αρχιμαγειρος, and once (40,4) as αρχιδεσμωτης. Chapter 40,3 contains the sixth occurrence. Of the three choices available in this verse αρχιδεσμοφύλακι is the least likely reading of ⑥, since it was probably introduced in 40,3 from 39,21ff. R's choice, δεσμοφύλακι, also appears to be secondary, and that for two reasons. First, if R were correct, one would have to conclude that *šr* remained untranslated in this instance, even though everywhere else in Gn it is rendered by αρχι—(with the exception of 12,15 where οἱ αρχοντες φαραω translates *šry pr'h*). Secondly, the fact that, in 39,21 ten manuscripts plus Theodoret (d^{-44'} 53' 75 46 59' 509 Tht), and in 39,22 one manuscript (630), read δεσμοφύλαξ for αρχιδεσμοφύλαξ suggests a tendency to replace the longer by the shorter form. Applied to 40,3 this would mean that both αρχιδεσμοφύλαξ and δεσμοφύλαξ come from the same source, namely 39,21ff. Neither is original in 40,3. In the light of these considerations it is suggested that αρχιμαγειρω is the original reading.

41,40 ἐπὶ τῷ οἴκῳ] ἐπὶ τοῦ οἴκου 961 962 939 D M O⁻⁵⁸ 135 426 57 d 246* n 130 59' 319
Hebrew *l* in the sense of 'in charge of' is translated elsewhere in Gn by ἐπὶ plus the genitive case (39,4.5; 41,43; 43,16.19; 44,1). ἐπὶ τῷ στοματι in the second clause of this verse probably gave rise to the dative in the first clause as well.

43,9 πρὸς²⁰] εἰς 962 F L M O⁻⁷² C' b^{-B^s} d f n s t⁻⁴⁶ γ⁻¹²¹ 392* z 59 76 319 509 630 (=R¹); l(k) ⑥

The support of R² is: A 72 B^s 46 121-392* 55. Hebrew *l* is usually translated as εἰς, and the latter was accepted in R¹ as original. The added evidence from Pap. 962 makes it certain that R¹ is to be preferred to R². The reading of A+ arose probably under influence of πρὸς με earlier in v. 9.

44,1 ἐμβάλατε] ἐμβάλετε c. var 962 F M O⁻⁷² 128 19'-537 d f^{-53°} 664 75 s t γ⁻¹²¹ z 55° 59 76 630

R's support is: $\epsilon\mu\beta\alpha\lambda\alpha\tau\alpha\iota$ A 319; $\epsilon\mu\beta\alpha\lambda\alpha\tau\epsilon$ 458 121 55* 509. The added evidence from Pap. 962 for $-\lambda\epsilon\tau\epsilon$ confirms one's suspicion that R was too eager at this point to adopt a Hellenistic form as original. Though no complete certainty can be achieved in matters such as these, it seems advisable to accept $-\lambda\epsilon\tau\epsilon$ as \textcircled{G} .

44,2 $\epsilon\mu\beta\alpha\lambda\alpha\tau\epsilon$] $-\lambda\epsilon\tau\epsilon$ c. var 962 F M O'-72 128 19-537 610 f-53' 75 s t γ^{-121} 527 619
 $\approx 55^{\circ}$ 59 76 630

The following manuscripts support the reading of R: $\epsilon\mu\beta\alpha\lambda\alpha\tau\epsilon$ A D^G 458 121 55* 509; $\epsilon\mu\beta\alpha\lambda\alpha\tau\alpha\iota$ 319. As in the case of the preceding variant the addition of Pap. 962 tips the scales in favor of $-\lambda\epsilon\tau\epsilon$ as the reading of \textcircled{G} .

45,7 ($\epsilon\upsilon\pi\omicron\lambda\epsilon\iota\pi\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$) $\epsilon\mu\omega\upsilon\upsilon$ 962] $\upsilon\mu\iota\upsilon$ c. var D F^b 17'-64-135' C'-14 d f-56^c n s-130
 344 (mg) t 346'-392 ≈ 59 76 319 630 La^s Chr Or (=R¹); lkm \textcircled{M}

The reading of R² has the following support: 962 A F* M O'-17' 64 135' b 130-344 (mg) γ^{-346} 392 55 La^A. In spite of the early evidence for $\upsilon\mu\omega\upsilon\upsilon$, R¹ judged $\upsilon\mu\iota\upsilon$ to be original. The correctness of this judgement is not changed by the evidence to the contrary from Pap. 962. Apparently $\upsilon\mu\iota\upsilon$ (=lkm) came to be read as a possessive pronoun with following $\kappa\alpha\tau\alpha\lambda\epsilon\iota\mu\epsilon\mu\alpha$ in some textual traditions.

For the following additional proposed revisions in R² see Part II, E and Appendix B.

3,9 $\acute{\alpha}\delta\acute{\alpha}\mu^{20}$] \wedge 180
 9,16 $\mu\omicron\upsilon$] \wedge 161
 10,9 $\tau\omicron\upsilon$ $\theta\epsilon\omicron\upsilon$] \wedge 161
 11,9 $\acute{\omicron}$ $\theta\epsilon\acute{\omicron}\varsigma$] \wedge 180
 14,2 $\beta\acute{\alpha}\lambda\lambda\alpha$] $\beta\alpha\rho\alpha$ 158
 17,16 $\alpha\upsilon\tau\acute{\omicron}\nu$] $\alpha\upsilon\tau\eta\upsilon$ 184
 ($\epsilon\zeta$) $\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon$] $\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$ 184
 17,17 $\upsilon\acute{\iota}\acute{\omicron}\varsigma$] \wedge 181
 18,22 $\tilde{\eta}\nu$] pr $\epsilon\tau\iota$ 159
 19,22 $\acute{\epsilon}\kappa\epsilon\acute{\iota}\nu\eta\varsigma$] \wedge 162
 19,29 $\kappa\acute{\upsilon}\rho\iota\omicron\upsilon^{10}$] $\tau\omicron\upsilon\upsilon$ $\theta\epsilon\omicron\upsilon$ 165
 21,13 $\tau\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$] \wedge 162
 21,30 $\acute{\alpha}\beta\rho\alpha\acute{\alpha}\mu$] \wedge 162
 22,9 $\theta\upsilon\sigma\iota\alpha\sigma\tau\acute{\eta}\rho\iota\omicron\upsilon$] pr $\tau\omicron$ 159
 23,15 $\sigma\omicron\upsilon$] pr $\alpha\upsilon\alpha$ $\mu\epsilon\sigma\omicron\upsilon$ 159
 24,52 $\tau\omicron\upsilon\tau\omega\upsilon$] $\alpha\upsilon\tau\omega\upsilon$ 165
 24,52 $\text{pr}\sigma\epsilon\kappa\acute{\upsilon}\nu\eta\sigma\epsilon\upsilon$] pr $\kappa\alpha\iota$ 167
 26,18 $\acute{\alpha}\beta\rho\alpha\acute{\alpha}\mu^{30}$] \wedge 163
 26,32 $\iota\sigma\alpha\acute{\alpha}\kappa$] $+$ $\kappa\alpha\iota$ 183
 27,15 $\acute{\epsilon}\nu\acute{\epsilon}\delta\upsilon\sigma\epsilon\upsilon$] pr $\kappa\alpha\iota$ 160
 27,34 $\acute{\alpha}\nu\epsilon\beta\acute{\omicron}\eta\sigma\epsilon\upsilon$] pr $\kappa\alpha\iota$ 160

28,21 $\mu\omicron\iota$] tr post $\kappa\upsilon\rho\iota\omicron\varsigma$ 164
 30,2 $\alpha\upsilon\tau\tilde{\eta}$] \wedge 163
 30,3 $\acute{\rho}\alpha\chi\acute{\eta}\lambda$] \wedge 163
 30,3 $\tau\tilde{\omicron}$ $\iota\alpha\kappa\acute{\omega}\beta$] \wedge 163
 30,10 $\epsilon\iota\sigma\tilde{\eta}\lambda\theta\epsilon\upsilon$ - $\iota\alpha\kappa\acute{\omega}\beta^{10}$] \wedge 163
 30,13 $\acute{\alpha}\sigma\tilde{\eta}\rho$] $+$ $\pi\lambda\omicron\upsilon\tau\omicron\varsigma$ 183
 32,7(6) $\iota\delta\omicron\upsilon$ $\alpha\upsilon\tau\acute{\omicron}\varsigma$] \wedge 169
 32,9(8) $\acute{\epsilon}\sigma\tau\alpha\iota$] pr $\kappa\alpha\iota$ 160
 32,18(17) $\tau\alpha\upsilon\tau\alpha$ - $\sigma\omicron\upsilon$] $\tau\alpha$ $\text{pr}\omicron\pi.$ $\tau\alpha\upsilon\tau\alpha$
 $\epsilon\mu\text{pr}\omicron\sigma\theta\epsilon\upsilon$ $\sigma\omicron\upsilon$ 164
 34,30 $\tau\omicron\tilde{\iota}\varsigma^{30}$] pr $\epsilon\upsilon$ 183
 35,8 $\iota\alpha\kappa\acute{\omega}\beta$] \wedge 163
 36,23 $\acute{\omega}\mu\acute{\alpha}\nu$] $\omega\upsilon\alpha\mu$ 158
 36,24 $\iota\alpha\mu\acute{\iota}\nu$] $\alpha\iota\alpha\mu\iota\upsilon$ 158
 36,39 $\acute{\alpha}\rho\acute{\alpha}\delta$] $\alpha\delta\alpha\delta$ 158
 37,5 $\alpha\upsilon\tau\acute{\omicron}$] \wedge 164
 40,14 $\acute{\phi}\alpha\rho\alpha\acute{\omega}$] pr $\text{pr}\omicron\varsigma$ 160
 41,6 $\acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron\iota$ $\delta\acute{\epsilon}$] $\kappa\alpha\iota$ $\iota\delta\omicron\upsilon$ 165
 41,18 $\kappa\alpha\lambda\alpha\acute{\iota}$ $\tau\tilde{\omicron}$ $\epsilon\acute{\iota}\delta\epsilon\iota$ $\kappa\alpha\acute{\iota}$] tr post $\kappa\alpha\iota^{30}$
 169

44,9 παῖδες] tr post ημῶν 170

46,9 φαλλοῦς] φάλλου 167

E. THE QUESTION OF HEBREW INFLUENCE IN PAP. 961 AND 962

The detection of Hebrew influence in early manuscripts of the Septuagint is beset with serious difficulties. How does one decide, for example, whether a particular variant is a poorly supported survivor of ⑥, a reading that simply happens to coincide with ⑤, or the result of corrective activity carried out on the basis of a Hebrew text? No general criteria exist. Some uncertainty will, therefore, inevitably remain in many instances.

The mode of operation in this section has been to refrain from positing Hebrew influence unless no other explanation is plausible. Such influence is after all the "unusual" in textual development, and a hasty resorting to it, in the manner of Allgeier, can only hamper a correct understanding of the history of the Septuagint.

PAP. 961

Variant Readings with Hexaplaric Signs

20,2 ἐφοβήθη - αὐτὴν] 961 905 O^{-15(mg)} 72' d 54 Arm Eth Sa = ⑤; Syh sub ÷
Several points are of interest here. The obelus in Syh indicates that Origen had ἐφοβήθη - αὐτὴν before him in the Greek manuscripts he used. The fact that all but two manuscripts of the O group omit the phrase may mean that Origen's obelus was responsible for the omission in these manuscripts. It could also reflect the existence of a text tradition independent of Origen which did not include the phrase in question. Since Pap. 905 (2/3 cent. A.D.) supports the omission, the absence of the phrase antedates Pap. 961 by at least a century, and apparently antedates Origen as well. A further point to be noted is that a phrase similar to ἐφοβήθη - αὐτὴν occurs in the parallel story of Chapter 26 (v. 7). Influence in 20,2 from 26,7 is, therefore, a possibility, though the differences are significant enough to make this problematic. Having weighed the various possibilities, one seems forced to conclude that the omission of ἐφοβήθη - αὐτὴν was probably due to Hebrew influence seemingly independent of Origen.

Proper Nouns

- 14,1 χοδολλογόμερ] -λ(λ)αγ. c. var 961 D M O^{-135' 426} 73-500 129-246 458 54 55 Arm Sa⁸ Eus (txt); χοδολλαγομω 75; kdr̄la^{mr} ⑤
14,4 χοδολλογόμερ] -λ(λ)αγ. c. var 961 M O^{-135'} 129-246 n 54 55 319 Arm^{ap}; χοδολλασομω 343; kdr̄la^{mr} ⑤
14,5 χοδολλογόμερ] -λ(λ)αγ. c. var 961 M O^{-72' 135'} 129-246 n 54 55° 319 Arm; χολλαγομω 343; kdr̄la^{mr} ⑤
14,17 χοδολλογόμερ] -λ(λ)αγ. c. var 961 M O^{-135'} 500 129-246 458 343 54 55° Phil; χοδορλαγ. Oxy²²⁸; codorlamor La¹; kdr̄la^{mr} ⑤

Since the reading of the O group is -λα- it may be that the latter was introduced by Origen as a correction to the Hebrew. Also possible—and of particular relevance for

the manuscripts not belonging to O—is that α is due to a dittography of λ (Λ > ΛΑ). Perhaps least likely in view of the overwhelming support for -λο- is that -λα- is the original reading of ⑥ and -λο- the result of assimilation (cf. *χρδολλογμδρ*). In any case Hebrew influence on Pap. 961 at this point is an improbable conclusion.

14,2 βάλλα] βαρκ 961 82; βαρ 15-72' 77° 246 s 71°-346 55° 319 509 730; βαρε 120'; βαρλα C'-18 77° 500; βαρλαμ 500; βαρλακ 370; βαλακ 17'-135-426 d t-370 Arm Eth Sa Chr; μαλακ 54; br[Ⓜ]

In view of the evidence it appears that R adopted a relatively late form of this name as the original reading. Pap 961 reflects ⑥ in reading ρ instead of λλ, though κ is secondary since nowhere in Gn is transliterated as κ (cf. p. 143 for βαλακ - bl' in 14,2). Some cross fertilization between βαρ and βαλ and probably the famous βαλακ of Nu 22ff. seems to have occurred. Perhaps an additional influence was exerted by βαρκ of Ju. 4f. (cf. 961 82). The textual history of this proper noun seems to be:

βαρ > βαρε/βαρ(κ)/βαρλα(κ) > βαλα(κ) > βαλλα.

36,18 ἐλιβέμας¹⁹] -βας c. var 961 30' Bo; ολιβας 426 Arm; λειβας G; σεβας 318; hlybamh [Ⓜ]

36,18 ἐλιβέμας²⁰] -βας c. var 961 D^g 15'-135 106 53 730 319 Bo; ολιβας G; ελιδας 72; ολιβας 426 Arm; hlybamh [Ⓜ]

36,25 ἐλιβέμα] -βας c. var 961 15 d 75 s-130 Bo; -βαναν 458; ολιβας 426 Arm; ολιβας 72-376; λιβας 135; ολιβ 509; elibathe La¹; hlybamh [Ⓜ]

The reading of Origen's Hexapla was apparently -β- with a further correction of ελ- to ολ-, though the latter has considerable support beyond the hexaplaric O group. The reading of Pap. 961 can at best be called a partial correction to the Hebrew—if it is a correction at all. Perhaps more likely is assimilation to -μας.

36,23 ὠμάν] ωγαμ 961; ωναμ 17' 318 La¹; ωμαμ D^g 130; wmm [Ⓜ]

Unfortunately, the vertical stroke visible on the papyrus can be reconstructed either as M or N. It may be that 961 points to an original ωναμ which by transposition of ν and μ became the present majority reading of ωμαν.

36,24 ἰαμίν] αιδμειν 961; αιμιν c. var 426 d n; εαμιν c. var 15-17' 130 t-46 392 z-31 Bo; ελμειν f-129 246; hymm [Ⓜ]

What R took to be the reading of ⑥ is in fact an abbreviated form. Initial ha was transliterated as α giving an original reading of αιμιν (cf. *ασενναιον* -hsyny in 10,17). A number of developments gave rise to our present variants: αιμιν > ιαμιν/αιδμιν/αιλμιν > ελμιν/εαμιν > ελμιν.

36,39 ἀράδ] αδαθ 961 (vid) Sa (< αδαδ); αδαδ O-72 551 f-53' (αδαδ 129) s-130 318 Arab Arm Syh; αδαλ d 458 (< αδαδ); hdr[Ⓜ]; hdd[Ⓜ] var

The final consonant of this name is not entirely clear from the papyrus. Kenyon transcribed αδαρ but gave αδαθ as an alternative reading. The papyrus suggests αδαθ rather than αδαρ, and as a result one cannot explain the reading of 961 as a simple transposition: αραδ > αδαρ. Hebrew influence is a possibility, but a different explanation appears more natural. If αδαδ instead of αραδ is regarded as ⑥ the variants fall neatly into place. Secondary αραδ appears to be the result of assimilation to following βαραδ (cf. αραδ υιος βαραδ). It is interesting to note in this connection that assimilation not only gave rise, apparently, to αραδ, but further to αραθ and βαραθ in A t 121-527 319.

Additions

9,2 φόβος] + υμων 961 911 O⁻⁵⁸ C' b d f⁻¹²⁹ 75 s t γ^{-424 527} 120' 55 319 509 = (M)
The addition is readily explained as natural accretion, particularly since τρομος υμων precedes.

9,18 ἰάθεθ] pr και 961 Eth Pal Syh^{Lat}: Hi Ps-Phil = (M)
Natural accretion accounts for the additional και.

12,16 παῖδες] pr και 961 O^{-72'} 16-57-551-cII^{-18 313} b d f s t⁻³⁷⁰ 346 54 319 730 La⁰
Arab Co Eth Chr Cyr Or = (M)

12,16 ἡμιονοι] pr και 961 O^{-17' 376} b d f s t⁻³⁷⁰ 346 54 319 730 La^S Co Eth Barh Chr
Cyr Or = (M)

Both variants are adequately explained on the basis of natural accretion. There is a possibility that και in both instances is in fact the original reading. Whatever the case, Hebrew influence appears unlikely.

13,9 ἐγώ²⁰] + δε 961 31 509 = (M)

As in the two previous instances the addition is purely *ad sensum*, and has nothing to do with Hebrew influence.

18,22 ἦν] + ετι 961 72'-135 56-129 527 54 La^A Eth Dial A Z; pr ετι M 833 O^{-17' 72'}
135 C⁻⁴⁰⁸ 458 s 370 γ^{-121 527} z⁻³¹ 55 (mg) 59 730 Pal Sa Phil; 'wdnw (M)

There is good reason for believing that (G) contained ετι, possibly before ἦν with a subsequent stylistic change to ἦν ετι (εστῆκως) in some traditions. The omission of the particle seems to be purely *ad sensum*. There is, after all, no previous mention of Abraham's standing before Yahweh. Hebrew influence is not a live option.

19,9 ἐκεῖ] + και ειπον 961 d^{-44 125} 54; + και ειπαν O^{-17' 82} 664 (mg) s 318 730 La^S
Pal Sa Syh = (M)

It is clear that Origen had the plus in his text, and the conclusion seems almost inescapable that 961 likewise has undergone Hebrew influence. There exists a slight possibility, however, that και ειπαν (-πον) is original but was omitted at an early stage because of its redundancy.

22,9 θυσιαστήριον] pr το 961 426 56-129 s t 346-619 z 59 730 Bo = (M)

A number of explanations for this variant can be adduced. The article may have been added from 22,9b (cf. το θυσιαστήριον), or it may be original but eliminated *ad sensum*, since no altar is mentioned in this passage before v. 9. In other words, το θυσιαστήριον constitutes the *lectio difficilior*. Improbably, though not impossible, the presence of το is due to Hebrew influence. With the important support of 961 the article makes a serious claim to being original.

23,15 σοῦ] pr ανα μεσον 961 D O' d f⁻¹²⁹ t 527 319 Arab Arm Eth; = (M)

If ανα μεσον is secondary—as R. judged it to be before the discovery of 961—the addition may be due to Hebrew influence. The evidence from O' Arm indicates that Origen read ανα μεσον, and from here the plus may have spread to other text traditions. It is further possible that ανα μεσον was introduced *ad sensum* in some manuscripts. On the other hand, it may be argued that ανα μεσον is original and, consequently, was not added by Origen on the basis of (M). The evidence supporting such a conclusion is

considerable, including 961 and D. In the process of textual development *ανα μεσον* must then have been omitted in many manuscripts—perhaps *ad sensum* (cf. preceding *ανα μεσον μου*).

24,35 ἀργύριον] pr και 961 962 A 708 53' 121-619 31' 319 Arab Arm Eth Chr = (M)
The introduction of και is probably due to natural accretion.

25,24 ἡμέραι] + αυτης 961 (vid) O' Arab Bo^{Lat}: Ps-Phil Ruf = (M)
αυτης is clearly hexaplaric, and it is probable that the reading of 961 is likewise due to Hebrew influence, though the addition may possibly be *ad sensum*.

27,13 μητηρ] + αυτου 961 O'-72' 106 f-56* 71'-527 31 Arab Arm Bo La^E = (M)
Natural accretion adequately accounts for this variant.

27,15 ἐνέδυσεν] pr και 961 A O'-17' 82 129-246 s-127 γ-346' 319 730 Bo^W Eth La^E = (M)
On the strength of Pap. 911 R considered και secondary. This is incorrect as is now shown by the reading of 961. Rather frequently in Gn dependent clauses introduced by ἐγενετο ηνικα, εαν, or a participle are joined to the main clause by και. Such constructions are probably Hebraisms. In the process of textual transmission the redundant και was often omitted, with the result that in some cases its presence is witnessed to by a single manuscript. Many instances have no doubt been lost altogether.

27,34 ἀνεβόησεν] pr και 961 911 (vid) O'-72' 376 b 56^c-129-246 n t 318 509 La^S = (M)
The grammatical construction in this verse is ἐγενετο ηνικα . . . και, and is, therefore, very similar to 27,15. και in v. 34 is most likely to be regarded as original.

31,28 ουκ] pr και 961 O'-17' 82 135 344' 318 z 630 Arab Arm Bo Eth = (M)
Natural accretion adequately accounts for the addition of και.

32,9(8) ἔσται] pr και 961 962 (vid) O' d-44 t-799 318 Syh = (M)
The grammatical construction is εαν . . . και. Consequently, και is probably original (cf. 27,15 above).

34,30 ἐκτριβήσομαι] pr εκτριβη 961 962
Our present Hebrew text does not support εκτριβη. It may be original and subsequently omitted by haplography, but equally probable is its addition by dittography. To adduce Hebrew influence as explanation for this variant seems both unnecessary and questionable, though not to be ruled out entirely.

36,31 ἐν] + γη 961 D^G O 128 d n 30' t 318'-527 z 55 319^c 630 Arab Arm Sa Syh = (M)
Two sources of γη seem probable: Origen's Hexapla and 36,30. In the case of Pap. 961 the influence of εν γη εδωμ in the preceding verse is sufficient explanation for the presence of γη in v. 31.

40,14 φαραώ] pr προς 961 L D M 58-72-01 C' b d n 527 319 630 = (M)
Though προς may be secondary, as R thought it was, it is decidedly against the general practice of the translator to employ a proper noun lacking a modifier, which would indicate its grammatical function, without either article or preposition. In view of this, one would expect φαραω in 40,14 to be preceded either by an article or a preposition. The omission of προς in some manuscripts results simply in a variant of the same

idiom, $\phi\alpha\rho\alpha\omega$ no doubt being understood as a dative. Pap. 961 appears to have preserved the original reading, and Hebrew influence is therefore not likely.

Omissions

9,16 $\mu\omicron\upsilon$] Δ 961 D^G M 129-664* 458 344' 71-527 120 730 Bo Sa² = (M)

Rather than a correction to (M), the variant in Pap. 961 would appear to be an original reading. The possessive pronoun was probably introduced from vv. 13,14 (cf. $\tau\omicron\tau\omicron\zeta\omicron\nu\ \mu\omicron\upsilon$).

10,9 $\tau\omicron\upsilon\ \theta\epsilon\omicron\upsilon$] Δ 961 D^G O^{-72' 376'} 129 458 343 318' 54 319^{Lat}: Lib geneal = (M)

Though Hebrew influence may be responsible for this omission, one hesitates to draw such a conclusion since the addition of $\omicron\ \theta\epsilon\omicron\varsigma$ to $\kappa\upsilon\rho\iota\omicron\varsigma$ occurred with great frequency in the course of textual development. Thus for example $\tau\omicron\upsilon\ \theta\epsilon\omicron\upsilon$ was added after $\kappa\upsilon\rho\iota\omicron\upsilon$ ²⁰ (10,9) in all but the following: A 135 664 121-392'-424° 31' 55 59 La^I Bo Eth. Consequently, the reading of 961 makes a strong claim to being original.

10,22 $\kappa\alpha\iota\ \kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$] Δ 961 82-376 53'-56* 318' 319 La^I Arab Arm Eth = (M); $\kappa\alpha\iota$ ⁵⁰ (22)- $\alpha\rho\alpha\mu$ (23) Δ 246 120

For discussion see next variant.

10,24 $\acute{\epsilon}\gamma\acute{\epsilon}\nu\eta\eta\sigma\epsilon\nu$ ¹⁰ - $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ ²⁰] Δ 961 911 833 15'-135' 343 346 120 319 = (M)

The absence of any reference to $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ in 10,22 and 10,24 can be explained in a number of ways, though not all are equally plausible. If both phrases are original, as the evidence seems to suggest, the omission in both instances may be due to parablepsis. That parablepsis played a role is clear from the fact that Pap. 911, for example, lacks the $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ phrase in 10,24 though not in 10,22. If parablepsis is responsible, one has to assume that the omission of $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ in *both* verses is mere coincidence. Unfortunately, Pap. 961 is not extant for 11,12f. so that the fate of $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ there is unknown. A second possibility is that in both verses the omission constitutes a correction on the basis of (M). In favor of this explanation one can argue that it eliminates the necessity for assuming that a mere coincidence is responsible for $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$'s having disappeared from both verses. Furthermore, the presence of O MSS. among the evidence for the omissions suggests that Origen may have dropped both references to $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ —a conclusion supported by the evidence for the omission of $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ in 11,12f. A third possibility is that the absence of $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ in 10,22 and 10,24 reflects (G), though in that case one is immediately faced with the question of the origin of this individual. It is of some interest that the years given for $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ and $\sigma\alpha\lambda\alpha$, his rival for sonship to $\alpha\rho\phi\alpha\zeta\alpha\delta$, are identical, viz., 130 years before begetting a son, and 330 after that event. Another slight peculiarity is that in 10,24 and 11,12f. $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ is the grandson of $\sigma\eta\mu$ whereas 10,22 designates him as one of his sons. Consequently, it may be that the similarity between $\sigma\eta\mu$ and $\sigma\eta\theta$, the well-known grandfather of $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ in Gn 5, was responsible for the intrusion—if such it be—of the second $\kappa\alpha\iota\nu\alpha\nu$ into the Greek tradition. It must be admitted, however, that in light of our present evidence a correction to (M) in Pap. 961 presents itself as the least objectionable solution.

19,17 $\sigma\phi\zeta\omega\nu$] Δ 961 995 (vid) O^{-15° 17' t⁻⁴⁶} 71-318 120' 55 Arm Eth^{CMR} Pal Chr = (M)
One seems forced to conclude that the omission is the result of Hebrew influence.

Apparently, $\sigma\omega\zeta\omega\nu$ was absent from Origen's Hexapla. Whether this was due to a correction by Origen, or because the Greek manuscripts used by him had already omitted it *ad sensum*, is impossible to determine. It should be noted that this kind of omission is not unknown in Pap. 961. A few examples will illustrate this: 9,16 $\zeta\omega\sigma\eta\varsigma$] \wedge 961; 13,18 $\epsilon\lambda\theta\omega\nu$] \wedge 961 Bo; 15,13 $\gamma\nu\omega\sigma\eta$] \wedge 961. It is possible, therefore, that neither the O MSS. nor Pap. 961 have anything to do with Hebrew influence.

19,22 $\epsilon\kappa\epsilon\iota\nu\eta\varsigma$] \wedge 961 D O^{-17' 135} 14 246 343 t 71-392 120' 55 59 319 630 La^{cod 100} Arab Bo Just = (M)

It is rather likely, especially in view of the evidence from 961 and D, that $\epsilon\kappa\epsilon\iota\nu\eta\varsigma$ is secondary. The addition of the demonstrative is easily explained on the basis of natural accretion. In that case the O group, rather than indicating a correction by Origen, simply reflects (G). The possibility is not excluded, however, that an omission of $\epsilon\kappa\epsilon\iota\nu\eta\varsigma$ is to be traced to Hebrew influence.

21,13 $\tau\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$] \wedge 961 15-72'-376-01 b n 318 Arm Eth = (M)

In spite of the fact that $\tau\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$ is very widespread, Pap. 961 would seem to represent (G). Not only was a demonstrative adjective often added in the process of textual transmission, but v. 10 contains $\tau\eta\nu\ \pi\alpha\iota\delta\iota\sigma\kappa\eta\nu\ \tau\alpha\upsilon\tau\eta\nu$ as well as $\tau\eta\varsigma\ \pi\alpha\iota\delta\iota\sigma\kappa\eta\varsigma\ \tau\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$, thus making the addition of $\tau\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$ in 21,13 virtually inevitable.

21,19 $\upsilon\delta\alpha\tau\omicron\varsigma\ \zeta\omega\nu\tau\omicron\varsigma$] \wedge 961; $\upsilon\delta\alpha\tau\omicron\varsigma$ 74; $\mu\gamma\mu$ (M)

The agreement between 961 and (M) is probably no more than coincidence.

21,30 $\alpha\beta\rho\alpha\alpha\mu$] \wedge 961 (vid) O' b Arm La^o = (M); $\alpha\upsilon\tau\omega$ 125

Hebrew influence seems to account best for this omission. In that case Origen instead of inserting an obelus in his text apparently dropped $\alpha\beta\rho\alpha\alpha\mu$, contrary to his professed practice. It is of some interest to note, however, that the absence of $\alpha\beta\rho\alpha\alpha\mu$ leaves the subject of $\epsilon\iota\pi\epsilon\nu$ somewhat in doubt (cf. v. 29), a fact which may point to a widespread addition. The addition of an explicit subject, particularly in such a case, is common.

23,11 $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\omega\nu$] \wedge 961 A 106 n 121-318 122 = (M)

The omission may well be due to Hebrew influence. Parablepsis, though not impossible ($\epsilon\nu\alpha\nu\tau\iota\omicron\nu\ \tau\omega\nu$) seems improbable. Since $\pi\alpha\varsigma$ is one of those words which was frequently added in the process of textual development 961 may have preserved the original reading. Though each variant is naturally a case in its own right, one cannot help wondering why in this same verse a corrector (assuming that the omission is due to Hebrew influence) would fail to add $\delta\epsilon\delta\omega\kappa\alpha\ \sigma\omicron\iota$ (O+ = (M)) after $\alpha\gamma\rho\omicron\nu$ while being concerned about the rather innocuous $\pi\alpha\nu\tau\omega\nu$.

24,36 $\xi\nu\alpha$ 962] \wedge 961 940 D^G M O^{-17' 135} s 76* 71-346'-392 120' 55 59 319 630 Bo = (M)

The omission is purely *ad sensum*, and no Hebrew influence need be posited.

24,46 $\mu\omicron\upsilon$ 962] \wedge 961 C^{'-128} 619 31 730 = (M)

The absence of O MSS. indicates that Origen was apparently not responsible for deleting $\mu\omicron\upsilon$. Hebrew influence may account for its omission, though equally possible is that the reading of 961 is a stylistic variant. It is further not unlikely that papyrus 961 reflects the text of (G), $\mu\omicron\upsilon$ having been added under influence of preceding $\tau\alpha\varsigma\ \kappa\alpha\mu\eta\lambda\omicron\upsilon\varsigma\ \sigma\omicron\upsilon$.

26,18 ἀβραάμ³] 961 911 b 370 n 130 (txt) 318'-619 z⁻³¹ 55 59 319 509 La^I Arab
Bo = (M)

The fact that the absence of ἀβραάμ is supported by both 961 and 911 as well as several text families argues strongly against its being original. The addition of an explicit subject is readily explained on the basis of natural accretion.

28,15 πάντα] 961 Aug = (M)

The omission is probably *ad sensum* (cf. πάντα οσα).

30,2 αὐτῇ] 961 911 D 527 319 509 = (M)

As in some of the preceding instances, the combined witness of 961 and 911 supported here by D and 509+ carries a lot of weight, and makes a strong claim to being original. The widespread support for αὐτῇ does not present a serious problem since additions of pronominal direct and indirect objects are common.

30,3 εἶπεν δὲ ῥαχὴλ τῷ ἰακώβ] -δε αὐτῷ 961 72 d; -δε 911 Eth = (M); -ῥαχὴλ πρὸς ἰακώβ O⁻¹⁵ 72; -δε αὐτῷ ῥαχὴλ 15-0I; -δε ἰακώβ ἡ ῥαχὴλ 422; -ῥαχὴλ ἰακώβ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς 75

The reading of 911 makes for a slightly ambiguous text, but should perhaps for that reason be considered seriously as the text of (G). In support of this it can be argued that all other variants are readily explained on the basis of an original εἶπεν δε. The second best choice for (G) is the reading of Pap. 961, though εἶπεν δε αὐτῷ may have been tailored to καὶ εἶπεν αὐτῇ of v. 2. To invoke Hebrew influence to account for the omission of ῥαχὴλ in 961 is in any case unwarranted.

30,10 εἰσηλθεν δὲ πρὸς αὐτὴν ἰακώβ] 961 O⁻⁵⁸ b 246 n 30'-130 (txt) γ^{-392'} z 59' 509
La^s Arm Eth Sa = (M)

Among the manuscripts which support the inclusion of this phrase is Pap. 911, though the latter has a slightly different version of it (καὶ εἰσηλθεν πρὸς αὐτὴν). This shows that it was in existence, in one form or another, as early as the third century A.D. Whether it is original as R judged it to be is very difficult to say. The fact that Pap. 961, supported by several text families, does not have it may indicate that the phrase was added from v. 4 which is parallel to v. 10 (cf. also v. 3). Hebrew influence may have occurred here, but it is clearly not the only explanation possible. One is inclined to regard the phrase as secondary.

32,28(27) ἐστὶν 962] 961 911 L G-58-426 b 76 Eth Sa Syh Eus = (M)

There is no need here to posit Hebrew influence since the omission can be explained readily as a stylistic variant—in which case agreement with (M) is coincidental. Also not to be excluded is the possibility that 961 has preserved the original reading, a stylistic addition being as likely as an omission. The weight of evidence, however, favors the inclusion of ἐστὶν in the text of (G).

35,8 ἰακώβ] 961 962 L O^{-376'} 25-761 118'-537 318 319 La^x Arab Arm Eth^{CR*} Sa = (M)

Again it is not impossible that Hebrew influence occurred, though a more natural explanation is available. If ἰακώβ is regarded as secondary its addition can readily be explained as natural accretion, particularly since without it the subject of ἐκάλεισεν is not entirely clear.

35,16 $\iota\alpha\kappa\omega\beta$] \wedge 961 962 O 56* 318 Arm Eth^{-R} Sa—cf. (M)

It is difficult to see how this variant could have anything to do with Hebrew influence. V. 16 of LXX corresponds approximately to vv. 16 and 21 of (M). Origen added v. 21 to his Greek text at the appropriate place, but no such verse exists in Pap. 961. If the omission in 961 were due to Hebrew influence we would have to assume that $\iota\alpha\kappa\omega\beta$ was omitted from v. 16 because (M) has no $\gamma\cdot q\bar{b}$ at that point (though the actual correspondent of LXX v. 16a, viz. (M) v. 21, has $\gamma\bar{s}r'l$), while no other changes were introduced. A more natural explanation is that $\iota\alpha\kappa\omega\beta$ was omitted for stylistic reasons, probably due to the fact that v. 15, which stands in direct logical connection with v. 16a, already mentioned him explicitly.

37,5 $\alpha\bar{\upsilon}\tau\bar{\epsilon}$] \wedge 961 D^G O⁻⁸² C' s 134 346 z = (M)

In spite of the fact that many important MSS. such as A L have $\alpha\upsilon\tau\bar{\epsilon}$, it is almost certainly secondary. Rather than Hebrew influence in Pap. 961, we are here dealing with an *ad sensum* addition.

Transpositions

19,6 $\lambda\acute{\omega}\tau$] tr post $\alpha\upsilon\tau\bar{\epsilon}\upsilon\varsigma$ 961 O^{-72'} f La^S Arm Bo Syh = (M)

The textual evidence points very strongly in the direction of Origen's Hexapla as a source of the transposition. Somewhat unusual is the fact that O is supported by all members of the f group. Hebrew influence is perhaps the least objectionable explanation, though the transposition may be no more than a stylistic variant.

21,6 $\mu\bar{\omicron}\iota$] tr post $\epsilon\pi\bar{\omicron}\iota\eta\sigma\epsilon\nu$ 961 D (vid) O⁻¹⁵ 17' 376 107' 75 s⁻¹³⁰ γ ⁻¹²¹ 619 55 59 319 630 Arm Bo Eth Phil = (M)

It is impossible to say whether the transposition is to be regarded as a correction to (M), or as a purely stylistic variant. The latter is certainly an adequate explanation.

26,28 $\mu\epsilon\tau\acute{\alpha}$ σου²] tr post $\delta\iota\alpha\theta\eta\kappa\eta\nu$ 961 (vid) O' 319 Bo Syh Chr = (M)

It is clear from the presence of the entire O group and Syh that Origen read $\delta\iota\alpha\theta\eta\kappa\eta\nu$ $\mu\epsilon\tau\alpha$ σου. Consequently, we may have evidence of Hebrew influence in Pap. 961 as well, at this point, though again the variant may be stylistic in nature: $\delta\iota\alpha\theta\eta\sigma\omicron\mu\epsilon\theta\alpha$ $\mu\epsilon\tau\alpha$ σου $\delta\iota\alpha\theta\eta\kappa\eta\nu$ > $\delta\iota\alpha\theta\eta\sigma\omicron\mu\epsilon\theta\alpha$ $\delta\iota\alpha\theta\eta\kappa\eta\nu$ $\mu\epsilon\tau\alpha$ σου.

28,21 $\mu\bar{\omicron}\iota$] tr post $\kappa\upsilon\bar{\rho}\iota\omicron\varsigma$ c. var 961 911 D O⁻¹⁷ C'⁻⁷⁸ 458 s t γ z 55 319 La^I Chr Phil = (M)

The reading R adopted as (G) is best explained as a stylistic variant. Pap 961 has probably preserved the original reading. No Hebrew influence is likely to have occurred in this instance.

32,18(17) $\tau\alpha\bar{\upsilon}\tau\alpha$ - σου²] $\tau\alpha$ προπ. $\tau\alpha\upsilon\tau\alpha$ εμπροσθεν σου 961 962 ($\tau\alpha\upsilon\tau\alpha$ + $\tau\alpha$) b^{-19'} 108 d; $\tau\alpha\upsilon\tau\alpha$ $\tau\alpha$ προπ. εμπροσθεν σου t 318; $\tau\alpha$ προπ. εμπροσθεν σου 19'-108; $\cdot lh$ $lpnyk$ (M)

The reading of Pap. 961 and 962 is of great interest. Though the possibility of Hebrew influence cannot be ruled out entirely, the variant somehow does not have the appearance of a correction. Would a corrector who objected to the equation $\tau\alpha$ προ πορευομενα

σου = *lphyk* simply have added *εμπροσθεν* and transposed *ταυτα*, leaving the objectionable phrase in the text? A more probable explanation would be that *εμπροσθεν* was added from elsewhere in the story where it occurs a number of times. Why, if such were the case, the transposition of *ταυτα* occurred would be more difficult to explain. Most probable is that the two papyri have preserved the original reading, a conclusion supported on the one hand by the fact that the reading of Pap. 961 and 962+ is more in harmony with the style of the translator than the majority reading, and on the other hand by the fact that the development from ⑥ to our present majority reading can still be traced in the manuscripts: *τα προπ. ταυτα εμπροσθεν σου* 961 962 *b*^{-19'} 108 *d* > *ταυτα τα προπ. εμπροσθεν σου* *t* 318 > *ταυτα τα προπ. σου* *rell.*

40,5 ἀμφοτεροι] *tr post ενυπνιον c. var 961 (-νιχ) O*⁻¹⁵ *f*⁻²⁴⁶ *n* 30' *La*^S *Arm* *Eth* *Syh* = ⑥

Probably to be added to this evidence are *d* and 246 which omit *ἀμφοτεροι* – *εκατερος* due to parablepsis (*ενυπνιον ενυπνιον*) as it seems. It is quite clear that Origen read *ενυπνιον ἀμφοτεροι*, and it may be that the reading of Pap. 961 is likewise due to Hebrew influence. It should be noted, however, that the transposition is adequately explained as a stylistic variant giving rise to the chiasmic construction *ενυπνιον ἀμφοτεροι εκατερος ενυπνιον*.

41,20 αἰσχροὶ καὶ λεπταὶ] *λεπται και αισχραι* 961 962 *D O*^{-72 82} 44'–370 *f*^{-53'} 75 130–730 319 *La*^E *Arm* *Phil* = ⑥

There is little doubt that our two papyri have preserved the reading of ⑥. The subsequent transposition was virtually inevitable due to the fact that elsewhere in this passage the order is *αἰσχροὶ και λεπται* (cf. 41,3.4.14).

42,34 πρὸς με] *tr post νεωτερον 961 962 F^b L O b d f*⁻¹²⁹ *n* 30'–130 = ⑥

With the added support of both papyri there can be little doubt that *νεωτερον προς με* is the reading of ⑥. The subsequent transposition supported by A+ is stylistic in nature placing *προς με* immediately after the imperative *αγαγετε*.

Other Variants

14,11 τὴν ἑπὶ πον πᾶσαν τήν] *πασαν την επ πον* 961 *M O* 44' *s* 346'–392 54 319 730 *Chr* = ⑥; *πασαν την οιστρον* 107–125; *omnem praedam* *Arm*
The transposition and omission in 961 are adequately explained as a stylistic variant.

19,29 κύριον¹⁰] *τον θεον c. var 961 833 O*^{-82 426} *b f La*^{CI} *Pal* = ⑥ *Sam* *Pent*
Since *κυριον* occurs in the parallel phrase later in the verse it seems probable that *τον θεον* rather than *κυριον* is to be considered original here. There is therefore no sufficient reason for positing Hebrew influence in Pap. 961.

24,52 τούτων] *αυτων c. var 961 962 O*^{-72'} *C'* *b d s*^{-30 130(mg)} *γ*^{-121 392} *z* 319 = ⑥
Pap. 961 and 962 represent ⑥. The change *αυτων* > *τουτων* is purely stylistic in nature.

41,6 ἄλλοι δέ] *και ιδου 961 O*^{-58 72 82} *b d*^{-44 125} *n Bo*^L *Eth* *Syh*(txt) = ⑥; *pr et ecce* *Arm Bo*^L *Sa*—(cf. vv. 3.5.23)

Unfortunately no evidence is available for this variant from Pap. 962. There can be

little doubt, however, that Pap. 961 has preserved the reading of **G**. $\alpha\lambda\lambda\omicron\iota \delta\epsilon$ was introduced here from the parallel verse 41,23.

Of the 64 instances examined for possible Hebrew influence 28 are best explained either as close approximations to or actual readings of **G**, while in 7 cases it seems necessary seriously to consider Hebrew influence. The remaining 29 are deviations from **G** of various kinds. The instances of probable Hebrew influence are the following:

- 10,22 $\kappa\alpha\iota \kappa\alpha\iota\acute{\nu}\alpha\nu$] Δ 961 82-376 53'-56* 318' 319 La^I Arab Arm Eth = **(M)**; $\kappa\alpha\iota^{5^{\circ}}$ (22)—
 $\alpha\rho\alpha\mu$ (23) Δ 246 120
 10,24 $\epsilon\gamma\acute{\epsilon}\nu\eta\eta\sigma\epsilon\nu^{1^{\circ}} - \kappa\alpha\iota\acute{\nu}\alpha\nu^{2^{\circ}}$] Δ 961 911 833 15'-135' 343 346 120 319 = **(M)**
 19,6 $\lambda\acute{\omega}\tau$] tr post $\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon\varsigma$ 961 O'-72' fLa^S Arm Bo Syh = **(M)**
 19,9 $\epsilon\kappa\epsilon\tilde{\iota}$] + $\kappa\alpha\iota \epsilon\iota\pi\omicron\nu$ 961 d-44 125 54; + $\kappa\alpha\iota \epsilon\iota\pi\alpha\nu$ O'-17' 82 664 (mg) s 318 730 La^S
 Pal Sa Syh = **(M)**
 20,2 $\epsilon\phi\omicron\beta\eta\theta\eta - \alpha\upsilon\tau\eta\nu$] Δ 961 905 O-15 (mg) 72' d 54 Arm Eth Sa = **(M)**; Syh sub \div
 25,24 $\eta\mu\acute{\epsilon}\rho\alpha\iota$] + $\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$ 961 (vid) O' Arab Bo Lat: Ps-Phil Ruf = **(M)**
 26,28 $\mu\epsilon\tau\acute{\alpha} \sigma\omicron\upsilon$] tr post $\delta\iota\alpha\theta\eta\kappa\eta\nu$ 961 (vid) O' 319 Bo Syh Chr = **(M)**

It should be noted, however, that many—even most, and possibly all—of these instances can be explained without resorting to Hebrew influence.

PAP. 962

Variant Readings with Hexaplaric Signs

- 35,12 $\sigma\omicron\iota \epsilon\sigma\tau\alpha\iota$] Δ 962 A C'-761 118'-537 d-44' 370 30' γ -318 527 z -31 509 630 La^I Arab
 Bo Eth Syh Chr = **(M)** (= R¹); G sub \div
 R¹ did not accept $\sigma\omicron\iota \epsilon\sigma\tau\alpha\iota$ as being original. One is inclined to agree, however, with R² that the phrase does belong in **G**. If not original its presence in the majority of textual witnesses would be difficult to explain, since none of the parallel passages have the phrase, and it can hardly be considered an *ad sensum* addition. On the other hand, if it is assumed that $\sigma\omicron\iota \epsilon\sigma\tau\alpha\iota$ is original its subsequent omission can easily be accounted for—without resorting to Hebrew influence. Not only does the text read more smoothly without the phrase, but its omission also brings this 'promise of land' into line with parallel passages (cf. e.g. 13,15; 17,8; 24,7; 26,3; 28,4,13; 48,4). Hebrew influence, therefore, is improbable.

Proper Nouns

- 25,3 $\iota\epsilon\acute{\zeta}\acute{\alpha}\nu$ 961] $\iota\omega\acute{\zeta}\alpha\nu$ 962; $\gamma oq\acute{s}n$ **(M)**

At first sight it appears likely that the reading of Pap. 962 constitutes a correction on the basis of the Hebrew text. It is of some interest, however, that the same proper noun in v. 2 stands unchanged in our papyrus. Even more significant perhaps is the fact that $\sigma\omega\upsilon\epsilon$ immediately precedes $\iota\omega\acute{\zeta}\alpha\nu$ in v. 3. What we have in Pap. 962 is a simple mistake probably due to assimilation.

- 25,15 $\chi\omicron\delta\delta\acute{\alpha}\delta$] $\chi\omicron\delta\alpha\rho$ 962; hdd **(M)**; hdr **(M)**^{var}

It might appear necessary at first glance to assume Hebrew influence in this case to account for the interchange of δ and ρ ($d > r$). It would seem then that the Hebrew text

on which the correction is based read *hadr*. But it is also possible to explain $\chi\omicron\delta\alpha\rho$ on the basis of an interchange of λ and ρ : $\chi\omicron\delta\alpha\delta > \chi\omicron\delta\alpha\lambda$ (cf. $\chi\omicron\sigma\delta\alpha\lambda$ 72') $> \chi\omicron\delta\alpha\rho$. Evidence of precisely such a change in connection with the first syllable of this proper noun is furnished by *cII* which reads $\chi\omicron\rho\delta\alpha\delta$ while *C'* has $\chi\omicron\lambda\delta\alpha\delta$ (c. var). The question of the double versus the single consonant ($\delta\delta$ vs δ) has probably nothing to do with Hebrew influence even though $\chi\omicron\delta\alpha\delta$ is the reading of *O* (15'-17-135'; $\chi\omicron\sigma\delta\alpha\lambda$ 72' $< \chi\omicron\delta\alpha\lambda$ $< \chi\omicron\delta\alpha\delta$). Omission or addition of Δ next to either Δ or Λ is equally possible.

46,9 $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon\varsigma$] $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon$ 962 b 318 509 = \textcircled{M} ; $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon\delta$ A 129 121

Pap. 962 has here preserved an original reading. In addition to the MSS. which have the same variant, it is supported by A 129 121 since $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon\delta$ is the result of dittography: $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon \alpha\sigma\rho\omega\upsilon\varsigma > \phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon\delta \alpha\sigma\rho\omega\upsilon\varsigma$ ($\Lambda > \Delta\Lambda$). Secondary ς represents an obvious attempt at Hellenizing the non-Hellenic form $\phi\alpha\lambda\lambda\omicron\upsilon$.

Additions

24,16 $\acute{\alpha}\nu\eta\rho$ 961] + $\delta\epsilon$ 962; pr $\kappa\alpha\iota$ 72' Eth^{Lat}: Ruf^{var} = \textcircled{M}

The two *O* MSS. supported by Eth Ruf probably represent the reading of Origen's Hexapla. In the case of Pap. 962 there is no reason for positing Hebrew influence since natural accretion adequately explains the addition.

24,35 $\acute{\alpha}\rho\gamma\acute{\upsilon}\rho\iota\omicron\upsilon\varsigma$] pr $\kappa\alpha\iota$ —cf. discussion on Pap. 961, p. 160

24,35 $\pi\alpha\tilde{\iota}\delta\alpha\varsigma$ 961] pr $\kappa\alpha\iota$ 962 D 72' b 30 Arab Eth^C Chr = \textcircled{M}

Both additions are convincingly explained on the basis of natural accretion.

24,52 $\pi\rho\omicron\sigma\epsilon\kappa\acute{\upsilon}\nu\eta\sigma\epsilon\upsilon\varsigma$ 961] pr $\kappa\alpha\iota$ 962 18-313 = \textcircled{M}

As was pointed out in connection with Pap. 961 at 27,15, dependent and independent clauses are frequently joined by $\kappa\alpha\iota$ in Gn. $\kappa\alpha\iota$ is therefore best considered original here as well as in other instances in which support has dwindled to a few or sometimes only one MS.

32,9(8) $\acute{\epsilon}\sigma\tau\alpha\iota$] pr $\kappa\alpha\iota$ —cf. discussion on Pap. 961, p. 160

34,23 $\tau\epsilon\tau\rho\acute{\alpha}\pi\omicron\delta\alpha$ 961] + $\alpha\upsilon\tau\omega\upsilon\varsigma$ 962 A 15-376 b d n 30-343 t 346' 59' Arab Arm Bo Eth = \textcircled{M} . No doubt some of the support for $\alpha\upsilon\tau\omega\upsilon\varsigma$ comes from Origen's Hexapla. For Pap. 962, however, it is unnecessary to assume Hebrew influence, in view of the preceding $\tau\alpha \kappa\tau\eta\gamma\eta \alpha\upsilon\tau\omega\upsilon\varsigma$ and $\tau\alpha \upsilon\pi\alpha\rho\chi\omicron\upsilon\tau\alpha \alpha\upsilon\tau\omega\upsilon\varsigma$. Natural accretion is an adequate explanation.

34,30 $\acute{\epsilon}\kappa\tau\rho\iota\beta\acute{\eta}\sigma\omicron\mu\alpha\iota$] pr $\epsilon\kappa\tau\rho\iota\beta\eta$ —cf. discussion on Pap. 961 p. 160

42,1 $\epsilon\tilde{\iota}\pi\epsilon\upsilon$ 961] + $\iota\alpha\kappa\omega\beta$ 962 O-17' 72 82 C'-25 128 56' 130 t 71-392-424 Arab Arm Bo = \textcircled{M}

Natural accretion may be responsible for the addition, though the fact that $\iota\alpha\kappa\omega\beta$ already occurs in the first clause perhaps weakens this explanation somewhat. It is possible to assume that $\iota\alpha\kappa\omega\beta$ is original and was subsequently omitted from many manuscripts because of its redundancy. This seems unlikely, however, since on the one hand the vast majority of textual witnesses, including Pap. 961, support its absence, and on the other hand Greek usage would favour the omission of $\iota\alpha\kappa\omega\beta$ from the subordinate rather than from the main clause. A third explanation of this variant, and perhaps the most likely one, is that the addition is due to Hebrew influence.

42,7 ἐπέγνω] + αὐτοὺς 962 (vid) D 58 59' La^{MP} Arab Bo = (M)

If the addition of αὐτοὺς in Pap. 962 is correct—it has been supplied on the basis of the size of the lacuna—we may have here an instance of Hebrew influence, though it should be noted that an object would easily be added *ad sensum*.

45,10 τὰ πρόβατα] pr καὶ 962 F^b O 79 53'–56* n 30' 59 509 Arab Arm Eth Syh = (M)
Especially in a series such as we have in this verse natural accretion adequately accounts for the addition of καὶ.

46,5 Ἰσραήλ] pr ἰακωβ c. var 962 F^b 58–64 (mg) 108–118' 56' n 130 59 La^S Eth^P; *γῆρ' l t-γ'qb* (M)

Now that we have additional evidence from a third century A.D. papyrus, Pap. 962, R's adoption of Ἰσραήλ as being the original reading seems no longer convincing. The complete textual situation is as follows:

1. Ἰσραήλ A M 82–01⁻⁶⁴ (mg) 128 129 s⁻¹³⁰ γ⁻³⁹² z 76 319 509

2. ἰακωβ 72 C^v–128 551 19' 53' 392 55 Bo^w

3. Ἰσραήλ ἰακωβ c. var O^{-58 72 82} 537 d⁻¹⁰⁶ t⁻⁸⁴ Arab Arm Bo^L Syh (txt) Or = (M)

4. ἰακωβ Ἰσραήλ 962 F^b 58–64 (mg) 108–118' 56' n 130 59 La^S Eth^P

To assume that the reading in Pap. 962 is due to Hebrew influence is possible though improbable. We would then have to assume further that the Hebrew text on the basis of which the addition was made differed from (M) in reading *γ'qb t-γῆρ' l*. A second possibility is that the presence of ἰακωβ is due to the context where this name occurs several times. This argument would have more force, however, if a substitution of ἰακωβ for Ἰσραήλ had taken place. Instead we find both in the text of 962. All aspects of the problem fall satisfactorily into place if the reading of Pap. 962 is regarded as being original. The whole clause will then have read καὶ ἀνελάβον οἱ υἱοὶ ἰακωβ Ἰσραήλ τὸν πατέρα αὐτῶν. In this setting it is not difficult to see that either name might easily be omitted. In some traditions ἰακωβ fell out, while in others Ἰσραήλ was omitted. Origen re-introduced the double reading, but as Ἰσραήλ ἰακωβ on the basis of the Hebrew text he used. Not only does this proposed reading do justice to the general textual situation, but it also explains the disagreements among members of the same textual families. The *f* group furnishes perhaps the best example of this: ἰακωβ Ἰσραήλ 56'; Ἰσραήλ 129; ἰακωβ 53'.

46,6 εἰσῆλθον] pr καὶ 962 A M 15–17'–376–707 500 b 106' 129 n s⁻¹³⁰ 121–318 509 La^S = (M)

There is here no question of Hebrew influence. We have in this verse simply another example of the fairly common original construction, participle . . . καὶ (cf. 24,52 above).

Omissions

32,7(6) ἰδοὺ αὐτοὶ] 962 A O⁻⁵⁸ (αὐτοὶ) 610 56 (txt) n s⁻⁷³⁰ 71'–346 Arm Syh Chr Cyr = (M)

Pap. 961 is, unfortunately, not extant for this verse. Among the MSS. opposing the reading of 962 is Pap. 911. If R is correct in regarding ἰδοὺ αὐτοὶ as belonging to (G), we have to assume that Origen, contrary to his own assertions concerning his

general procedure, eliminated the phrase from his text. This is, of course, not an impossible assumption. Pap. 962 may then likewise give evidence of Hebrew influence. It would seem, however, that the variant is more naturally explained if the phrase is taken to be secondary. Its addition in that case is simply *ad sensum*, in a context which lends itself admirably to such a phrase. This conclusion is strengthened by the fact that $\epsilon\delta\omicron\upsilon \alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma$ occurs in v. 19 (18) in a very similar context (cf. further $\epsilon\delta\omicron\upsilon \eta\sigma\alpha\upsilon$ in 33,1).

35,8 $\iota\alpha\kappa\acute{\omega}\beta$] —cf. discussion on Pap. 961, p. 163

35,16 $\iota\alpha\kappa\acute{\omega}\beta$] —cf. discussion on Pap. 961, p. 164

42,14 $\epsilon\tau\iota$] 962 127* 76 319 Eth^P = (M)

The omission of this dispensable particle is no doubt *ad sensum*, and therefore not likely due to Hebrew influence.

43,16 $\tau\omicron\nu \acute{\omicron}\mu\omicron\mu\eta\tau\omicron\iota\omicron\nu$] 962 L 15-29-72'-376 128 $b^{-19'} 108(mg)$ 130 $\gamma^{-121} 392' z$ 630 La^E

Arm Syh; $\tau\omicron\nu^{20} -\acute{\omicron}\mu\omicron\mu\eta\tau\omicron\iota\omicron\nu$ = (M)

That this omission has nothing to do with Hebrew influence is proven by the fact that (M) lacks both phrases modifying $\beta\epsilon\nu\iota\alpha\mu\iota\nu$. Rather, Pap. 962 and its supporters almost certainly represent (G), the phrase $\tau\omicron\nu \acute{\omicron}\mu\omicron\mu\eta\tau\omicron\iota\omicron\nu$ having been added from v. 29.

44,10 $\acute{\omicron} \alpha\nu\theta\rho\omega\pi\omicron\varsigma$] 962 O⁻³⁷⁶ b 53' La^S Arm Eth Syh Chr = (M)

44,10 $\alpha\upsilon\tau\acute{\omicron}\varsigma$] 962 O b 56* La^S Arm Eth Syh = (M)

Though the omissions at first glance seem to constitute a hexaplaric correction, and similarly due to Hebrew influence in Pap. 962, this explanation becomes less convincing once it is realized that the same phrase, with $\acute{\omicron} \alpha\nu\theta\rho\omega\pi\omicron\varsigma$ and $\alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma$, occurs in v. 17. It is therefore probable that both additions are due to the very common error of influence from a parallel passage.

46,27 $\gamma\eta$] 962 52'-73-615' b 106 $f^{-129} 246$ n La^E Arm Co = (M)

The omission is probably *ad sensum*, and may have been influenced by $\epsilon\iota\varsigma \alpha\iota\gamma\upsilon\pi\tau\omicron\nu$ in both this and the preceding verse.

Transpositions

32,18 (17) $\tau\alpha\upsilon\tau\alpha -\sigma\omicron\upsilon$] $\tau\alpha \pi\rho\omicron\pi\omicron\rho. \tau\alpha\upsilon\tau\alpha \epsilon\mu\pi\rho\omicron\sigma\theta\epsilon\nu \sigma\omicron\upsilon$ —cf. discussion on Pap. 961, p. 164

41,18 $\kappa\alpha\lambda\alpha\iota \tau\tilde{\omega} \epsilon\lambda\delta\epsilon\iota \kappa\alpha\iota$] tr post $\kappa\alpha\iota^{30}$ 962 O b d f n 30' = (M)

Even though important manuscripts such as A D M array themselves against 962, the latter has preserved the original word order. The transposition supported by A D M+ arose due to the fact that in three out of four occurrences of the adjectives $\kappa\alpha\lambda\alpha\iota$ and $\alpha\iota\sigma\chi\rho\alpha\iota$ elsewhere in chapter 41 the order is $\kappa\alpha\lambda\alpha\iota \kappa\alpha\iota \alpha\iota\sigma\chi\rho\alpha\iota$ (cf. vv. 2.4.20). Moreover, v. 2 contains an exact and v. 4 a near parallel to the transposed reading in v. 18. Of further interest are $\alpha\iota\sigma\chi\rho\alpha\iota \tau\omega \epsilon\iota\delta\epsilon\iota \kappa\alpha\iota \lambda\epsilon\pi\tau\alpha\iota \tau\alpha\iota\varsigma \sigma\alpha\rho\zeta\iota\nu$ in vv. 3 and 19, and $\alpha\iota \alpha\iota\sigma\chi\rho\alpha\iota \kappa\alpha\iota \lambda\epsilon\pi\tau\alpha\iota \tau\alpha\iota\varsigma \sigma\alpha\rho\zeta\iota\nu$ in v. 4. All of this makes the transposition in v. 18 quite understandable. There is, therefore, no reason to assume Hebrew influence on Pap. 962 to account for its reading.

41,20 $\alpha\iota\sigma\chi\rho\alpha\iota \epsilon\tau \lambda\epsilon\pi\tau\alpha\iota$] tr—cf. discussion on Pap. 961, p. 165

42,15 $\acute{\omicron} \acute{\alpha}\delta\epsilon\lambda\phi\acute{\omicron}\varsigma \acute{\omicron}\mu\acute{\omega}\nu \acute{\omicron} \nu\epsilon\acute{\omega}\tau\epsilon\rho\omicron\varsigma$] tr post $\epsilon\lambda\theta\eta$ 962 O^{-17'} d f^{-129} n 30 La^I Arm Syh; $bbw' \cdot hykm hqtn$ (M)

It is possible, though far from certain, that the transposition in Pap. 962 is due to Hebrew influence. Equally probable is a simple stylistic variant.

42,34 πρὸς με] tr post νεωτερον—cf. discussion on Pap. 961, p. 165

44,9 παῖδες] tr post ημων 962 O b d⁻¹²⁵ f⁻¹²⁹ n s⁻¹³⁰ La^s Arm = (M)

The fact that the reading of Pap. 962 is well supported and that a change from εσομεθα τω κυριω ημων παιδες to εσομεθα παιδες τω κυριω ημων would be a stylistic improvement suggests that the papyrus may well have preserved the original word order. Hebrew influence seems rather doubtful in this case.

Other Variants

24,52 τούτων] αυτων—cf. discussion on Pap. 961, p. 165

25,6 αὐτοῦ¹⁰ 961 (vid)] του αβρααμ 962 911 t Arab Bo; + οσαι του αβρααμ c. var O⁷²

⁸² Arm; ʾšr l-brhm (M)

If the reading of Pap. 962 is due to Hebrew influence it is obviously of different origin from the hexaplaric correction. However, the fact that 962 is closer to (M) than (G) is probably pure coincidence. To regard the variant as an *ad sensum* rendering will adequately account for its existence. With ισακ being referred to in the preceding verse the antecedent of αὐτοῦ¹⁰ is somewhat ambiguous.

39,6 χειρας 961] χειρα 962 Eth; γδ (M)

There is no sufficient reason for positing Hebrew influence in this instance. The mistake in 962 may be due to the fact that the singular of χειρ occurs twice in the immediate context (cf. vv. 1.4).

39,14 λέγων κοιμήθητι 961] καθευδειν 962 d(καθευδην 370*) n = (M)

It is possible that Pap. 962 has preserved the original reading, though this seems unlikely in view of the overwhelming support for R's choice. A second possibility is that the reading of Pap. 962 is a stylistic variant, which obviously improves the verse as a whole. Perhaps, in that case, καθευδειν was introduced under the influence of 39,10. Similar stylistic variants occur in our papyrus, a good example being 39,19: οσα ελαλησεν προς αυτον λεγουσα (G) > λεγουσης 962 (vid) 56'; λαλουσης 458, or again 46,31: οι ησαν εν γη χαναν ηκασιν (G) > ηκασιν εκ γης χαναν 962 953. A third possibility is that the reading of Pap. 962 is due to Hebrew influence. This solution, however, is not without its problems either. Apparently, Origen did not introduce any correction here, since not a single O MS. can be cited in support of Pap. 962. Furthermore, καθευδειν is a relatively rare word in LXX in comparison with the very widely used κοιμαν. This is particularly true for the Pentateuch where the former occurs only twice (Gn 28,13; 39,10). As far as "the three" are concerned Hatch and Redpath list only one occurrence of καθευδειν for Symmachus and none for the other two, while κοιμαν is well attested for all three. Unfortunately no evidence from "the three" is available for our verse. Though the foregoing does not preclude the possibility of Hebrew influence in this instance, it is improbable. The reading of Pap. 962 is probably a stylistic variant influenced by καθευδειν of v. 10.

41,14 ἐξηγαγον] εξηγαγεν 962 A 17-58-72-135-426*-oI C⁷-128 b 458 30' 84-134 121-424 59' 319 Arab Co Chr ^{Lat}: Jub; wryr(hv) (M)

This variant reading in Pap. 962 which at first glance might possibly be considered a correction to the Hebrew text (unpointed) is more easily explained either palaeographically ($\sigma > \epsilon$) or as an *ad sensum* rendering following $\epsilon\kappa\alpha\lambda\epsilon\sigma\epsilon\nu$. The latter seems the more probable.

43,29 τοῖς ὁφθαλμοῖς ἰωσήφ] τ. οφ. αὐτοῦ 962 O^{-17' 82} 135 d⁻¹²⁵ f^{-56(mg)} 129 (+καὶ 246) 75; τ. οφ. αὐτοῦ ἰωσ. C^{'-77 128 550} 56 (mg)-129 La^S Bo; τ. οφ. D^G 17'-135 b La^S Arab Eth^{-C}; ἰωσ. τ. οφ. αὐτοῦ 77 527 509 (οφ. > ἀδελφοίς) La^{cod} 100^e; ἰωσ. τ. οφ. 59 76 319; ἰωσ. τ. οφ. αὐτοῦ ἰωσ. 54; γηγιν (M)

If R is correct in adopting the reading of A+ as (G), the variant in Pap. 962 may represent a correction to the Hebrew text. A simpler explanation is possible, however. If ἰωσήφ is taken to be secondary all variants fall into place. Its widespread support presents no problem since the addition of an expressed subject (cf. εἶδεν) is common in textual development. In this verse such an addition is particularly easy to explain seeing that ἰωσήφ has not been mentioned explicitly since v. 26. The textual development was probably as follows: zero < $\begin{matrix} + \text{ἰωσήφ} \\ + \text{αὐτοῦ} \end{matrix}$ > αὐτοῦ ἰωσήφ/ἰωσήφ . . . αὐτοῦ.

Consequently, the agreement between 962 and (M) appears to be a coincidence.

45,27 τὰ ῥηθέντα ὑπὸ] τα ρηματα 962 d t (134° . . . υπο) 71'-121 La^S Arab; pr τα ρηματα 56* (+ταυτα) 346 z 76 319 509 630; τα ρηματα τα λαληθεντα υπο 128; dbry (M)

The most plausible explanation of this variant in Pap. 962 is that it is due to Hebrew influence. The possibility cannot be discounted, however, that Pap. 962 has preserved the original reading. In the other six instances of the identical Hebrew construction the translator used τα ρηματα . . . (cf. 24,30; 27,34; 27,42; 31,1; 39,9; 44,24). In view of its widespread support one would then have to assume that the present majority reading arose at an early stage in the history of textual development.

46,25 ἦ] καὶ 962 O^{-58 82} 56* n 130 La^E Arm Eth^{-P} Syh = (M)

Pap. 962 may have preserved the original reading, though it is of some significance that in v. 18 ἦ and not καὶ is used in an identical phrase. Hebrew influence is a possibility, but equally likely is that the reading of Pap. 962 constitutes a stylistic variant (cf. v. 18 where MS. 78 reads καὶ instead of ἦ).

Of the 38 instances examined in Pap. 962 16 turned out to be readings of (G), 3 may be cases of Hebrew influence, with the remaining 19 being either mistakes or *ad sensum* renderings. The 3 instances of probable Hebrew influence bear repeating here:

42,1 εἶπεν] + ιακωβ 962 O^{-17' 72 82} C^{'-25 128} 56' 130 t 71-392-424 Arab Arm Bo = (M)

42,15 ὁ ἀδελφὸς ὡμῶν ὁ νεώτερος] tr post ελθη 962 O^{-17'} d f⁻¹²⁹ n 30 La^I Arm Syh; bbw' ḥykm hqtn (M)

45,27 τὰ ῥηθέντα ὑπὸ] τα ρηματα 962 d t (134° . . . υπο) 71'-121 La^S Arab; pr τα ρηματα 56* (+ταυτα) 346 z 76 319 509 630; τα ρηματα τα λαληθεντα υπο 128; dbry (M)

One cannot help but be unimpressed with this assortment. The support for Hebrew influence on the text of Pap. 962 is even more shaky than in the case of Pap. 961.

We might expect to find, in our papyri, at least some sizable additions of the kind

that are so common in the hexaplaric *O* group, if corrective activity did indeed occur, but it is precisely these that are conspicuous by their absence.

On the whole one must conclude that if there was any Hebrew influence on these texts it was only minimal, but in order to maintain a proper perspective it should at the same time be remembered that a number of variant readings are difficult to explain unless one assumes such influence.

F. CONCLUSION

Placing the statistics of Pap. 961 and 962 side by side will provide a useful review of the textual relationships of the two papyri to each other as well as to other textual witnesses:

Pap. 961		Pap. 962	
32%	<i>d</i>	24%	961 <i>pro rata</i>
31%	962 <i>pro rata</i>	22%	<i>f</i>
21%	<i>s</i>	21%	<i>d</i>
21%	<i>t</i>	20%	<i>b</i>
20%	<i>O</i>	19%	<i>n</i>
20%	<i>b</i>	15%	911 <i>pro rata</i>
20%	<i>f</i>	15%	<i>O</i>
19%	911 <i>pro rata</i>	15%	<i>C</i>
17%	<i>C</i>	15%	<i>s</i>
15%	<i>M pro rata</i>	13%	<i>A</i>
14%	<i>n</i>	12%	<i>M pro rata</i>
13%	<i>z</i>	9%	<i>t</i>
12%	<i>A</i>	9%	<i>z</i>
11%	<i>γ</i>	5%	<i>γ</i>
21%	unique	25%	unique

The statistics show that both papyri contain a "mixed" text, a fact which caused Allgeier to comment,

Weder P. 961, noch P. 962 neigen auch nur einigermaßen entschieden nach der sog. lukianischen oder origenistischen Seite, sondern scheinen eklektisch bald hierhin, bald dorthin zu schwanken. Versucht man, mit den Hypothesen über die Gruppen *a c k m o s x c₂* [= *O s*] *e g j* [= *C*], *d n p t* [= *d n t*] u.a. vorwärts zu kommen, so sieht man sich nach kurzen in einer Sackgasse und verliert jeden Boden unter den Füßen (p. 25).

To regard either papyrus as a member of one or other medieval textual family is obviously out of the question. According to our present evidence no *b d* etc. families existed in the third and fourth century A.D., only some variant readings which, together with others, found their way into, or gave rise to, our present textual families of Gn.

Papyrus 962, like 961, has little in common with *A* and its most closely related families *γ* and *z*. Families *b d f* figure prominently in connection with both papyri, while *t*—a sister group of *d*—is high on the list of Pap. 961 but not on that of Pap. 962 which has greater affinity with *n*, a close relative of both *d* and *b*.

Among our most ancient textual witnesses (uncials and papyri) Pap. 961 and 962 are clearly more closely related to each other than to any other manuscript.

As far as Hebrew influence in Pap. 961 and 962 is concerned, the textual evidence examined in Part II, E suggests minimal influence. Only a few variants are better explained on such a basis than on any other.

The contribution of our two papyri to the restoration of ⑥ is invaluable. Even though (virtually) uniquely preserved original readings are rare in Pap. 961 and 962, there are many instances in which the papyri furnish support for otherwise poorly supported readings of ⑥ (cf. Part II, D). Perhaps more than anything else they show how mistaken Allgeier was in paying only lip service to the importance of the textual evidence supplied by our cursive manuscripts. Pap. 961 and 962 underline the importance of the cursives.

Proportionately, both the total number of variants and the number of unique readings is greater in Pap. 962 than in Pap. 961, indicating that the latter papyrus contains, *generally* speaking, the better text.

APPENDIX A: NEW FRAGMENTS OF PAPYRUS 962

Four frames of papyrus fragments belonging in the main to Pap. 962 were not included in the original publication.¹ These are also referred to by Dr. R. J. Hayes of the Chester Beatty Library in his preface to the volume of Plates covering Fascicles V and VI.²

As Kenyon already indicated, many of the fragments are very small and difficult to identify. I have placed as many as are reasonably certain and incorporated them in the new edition of the text. I have felt it advisable, however, to retain the folio numbers assigned by Kenyon so as not to destroy the correspondence between text and plates (cf. folio 7a).

A few pieces in the frames do not belong to Pap. 962, two of which call for special mention. One fragment contains three words of Job 9,2 (Plate 4(2)) on the *verso* side and a small part of Job 9,12-13 (Plate 3(2)) on the *recto* side:

Job 9,2 οιδα] οτι ουτω[ς
δικαιω[ς] βροτος π[αρα]

Job 9,12-13 εποιη]σας αυτος γα[ρ
υπ]ο αυτου εκα[μψθησαν]

I see no good reason for dating the Job fragment later than the time of Pap. 962, namely III century A.D. Obviously one does not have much to go on!

The second stray fragment of interest is Plate 5(5) with the reverse on Plate 6(5). The hand appears remarkably like that of the Enoch and Melito manuscript (Pap. XII) and hence IV century A.D. The fragment may in fact belong to Pap. XII but no satisfactory place has as yet been found for it.

Plate 5(5)]δω
(recto)]υμ
]γται ουαι[
]..οι ουαι[

Plate 6(5)]αιηεπ[
(verso)]γακκα[
]οωωδυν[
]ματορητοβ[
]αντατα[

¹ Cf. Frederic G. Kenyon, *The Chester Beatty Biblical Papyri*. Fasc. IV. Text. p. vii, note.

² Dublin, Hodges Figgis & Co. Ltd. 1958.

Identification

Plate 1 (recto)	Plate 2 (verso)	Plate 3 (recto)	Plate 4 (verso)
(1) Gn 31,12-13	(1) Gn 31,1-3	(1) Gn 32,20	(1) Gn 32,30
(2) 33,3-4	(2) 33,13	(2) Job 9,13	(2) Job 9,2
(3) 32,20	(3) 32,30	(3) Gn 31,34-5	(3) Gn 31,26
(4) 31,34	(4) 31,26	(4) 32,4-5	(4) 32,13
(5) 31,5-6	(5) 30,38	(5) Not of 962	(5) Not of 962
(6) 32,1-2	(6) 32,10	(6) 31,53-4	(6) 32,7
(7) 32,20	(7) 32, 29-30	(7)	(7)
(8)	(8)	(8) Upside down	(8) Upside down
(9) 31,33	(9) 31,24-5	(9) 34,3	(9) 34,12
(10) 34,2-4	(10) 34,11-12	(10) 32,20	(10) 32,29
(11) 31,29-30	(11) 31,19	(11) 34,2-3	(11) 34,11-12
(12) 32,3-4	(12) 32,12-13	(12) 31,29	(12) 31,18
(13) Upside down	(13) Upside down	(13) Upside down	(13) Upside down
(14)	(14)	(14) 32,1-2	(14) 32,11
(15) 31,42	(15) 31,49-50	(15) 31,36	(15) 31,44
(16) 40,1-2	(16) 40,9-11	(16) 33,5	(16) 33,14
(17) 9,1-2	(17) 8,17	(17)	(17)
(18)	(18)	(18) Upside down	(18) Upside down
(19) 40,3-4	(19) 40,12	(19) 39,21	(19) 40,7
(20) 31,35-6	(20) 31,43	(20)	(20)

Plate 5 (recto)	Plate 6 (verso)	Plate 7 (recto)	Plate 8 (verso)
(1) Gn 30,31-2	(1) Gn 30,20	(1)	(1)
(2) 30,36-7	(2) 30,28-30	(2)	(2)
(3) 31,10-12	(3) 30,40-1	(3)	(3)
(4) 33,4-6	(4) 33,14-15	(4) Gn 32,19	(4) Gn 32,29
(5) Not of 962	(5) Not of 962	(5)	(5) 31,17-18?
(6) 31,9-10	(6) 30,41	(6) 32,19	(6) 32,29
(7) 30,37	(7) 30,29-30	(7)	(7)
(8)	(8)	(8) Not of 962	(8) Not of 962
(9)	(9)	(9)-(28)	(9)-(28)
(10)	(10) 32,31?		
(11)	(11)		
(12)	(12)		
(13) Not of 962	(13) Not of 962		
(14)	(14)		
(15) Upside down	(15) Upside down		
(16)	(16)		
(17)	(17)		
(18) Upside down	(18) Upside down		
(19)	(19)		
(20)	(20)		

Index of Genesis Passages

8,17 Pl. 2(17)	31,12-13 Pl. 1(1)	31,44 Pl. 4(15)	32,20 Pl. 1(7)	33,14 Pl. 4(16)
9,1-2 1(17)	31,17-18? 8(5)	31,49-50 2(15)	32,20 3(1)	33,14-15 6(4)
30,20 6(1)	31,18 4(12)	31,53-4 3(6)	32,20 3(10)	34,2-3 3(11)
30,28-30 6(2)	31,19 2(11)	32,1-2 1(6)	32,28 8(6)	34,2-4 1(10)
30,29-30 6(7)	31,24-5 2(9)	32,1-2 3(14)	32,29 4(10)	34,3 3(9)
30,31-2 5(1)	31,26 4(4)	32,3-4 1(12)	32,29 8(4)	34,11-12 2(10)
30,36-7 5(2)	31,29 3(12)	32,4-5 3(4)	32,29-30 2(7)	34,11-12 4(11)
30,37 5(7)	31,29-30 1(11)	32,7 4(6)	32,30 2(3)	34,12 4(9)
30,38 2(5)	31,33 1(9)	32,10 2(6)	32,30 4(1)	39,21 3(19)
30,40-1 6(3)	31,34 1(4)	32,11 4(14)	32,31? 6(10)	40,1-2 1(16)
30,41 6(6)	31,34-5 3(3)	32,12-13 2(12)	33,3-4 1(2)	40,3-4 1(19)
31,1-3 2(1)	31,35-6 1(20)	32,14 4(4)	33,4-6 5(4)	40,7 4(19)
31,5-6 1(5)	31,36 3(15)	32,19 7(4)	33,5 3(16)	40,9-12 (16)
31,9-10 5(6)	31,42 1(15)	32,19 7(6)	33,13 2(2)	40,12 2(19)
31,10-12 5(3)	31,43 2(20)	32,20 1(3)		

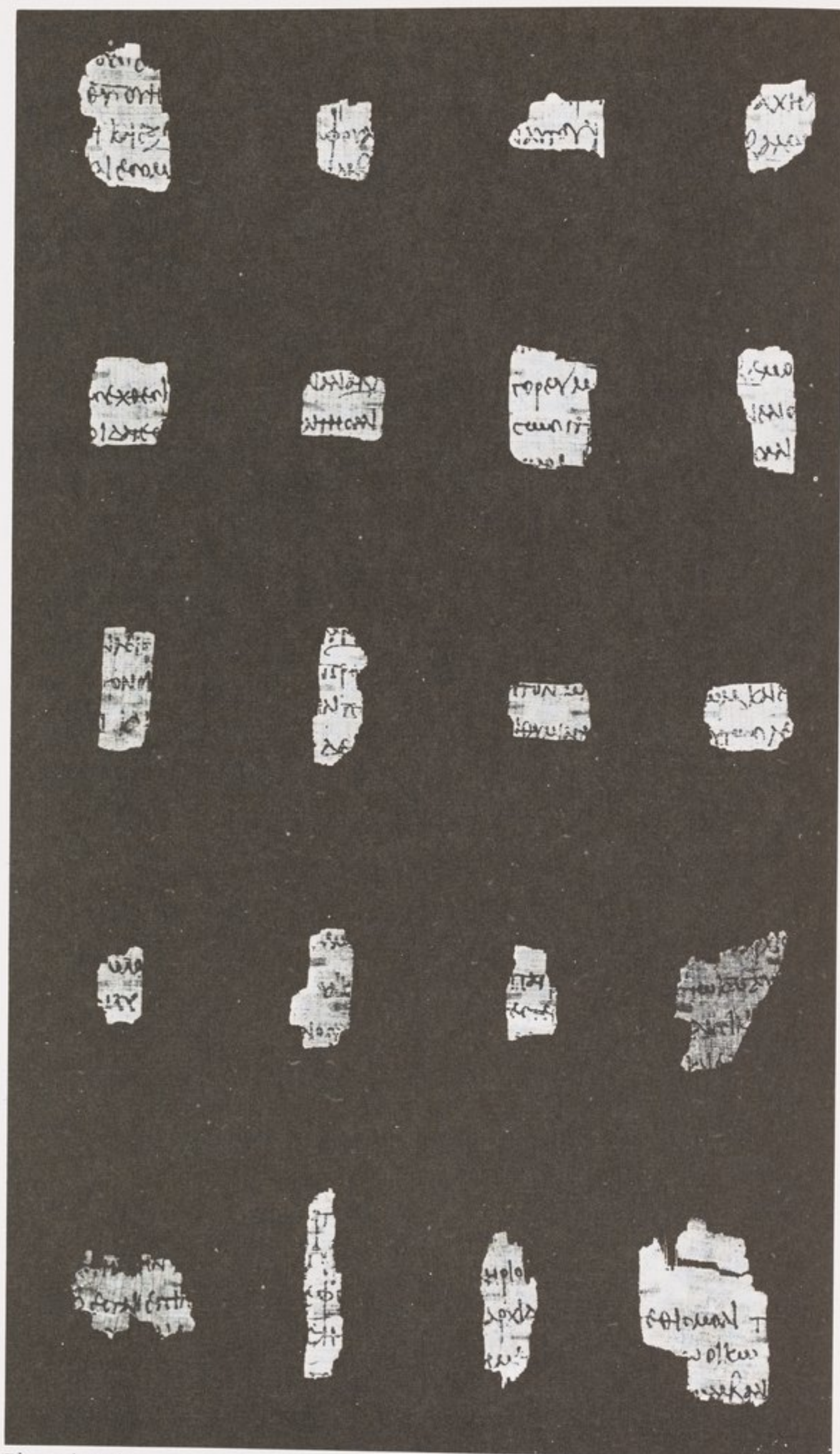

Plate I (recto)

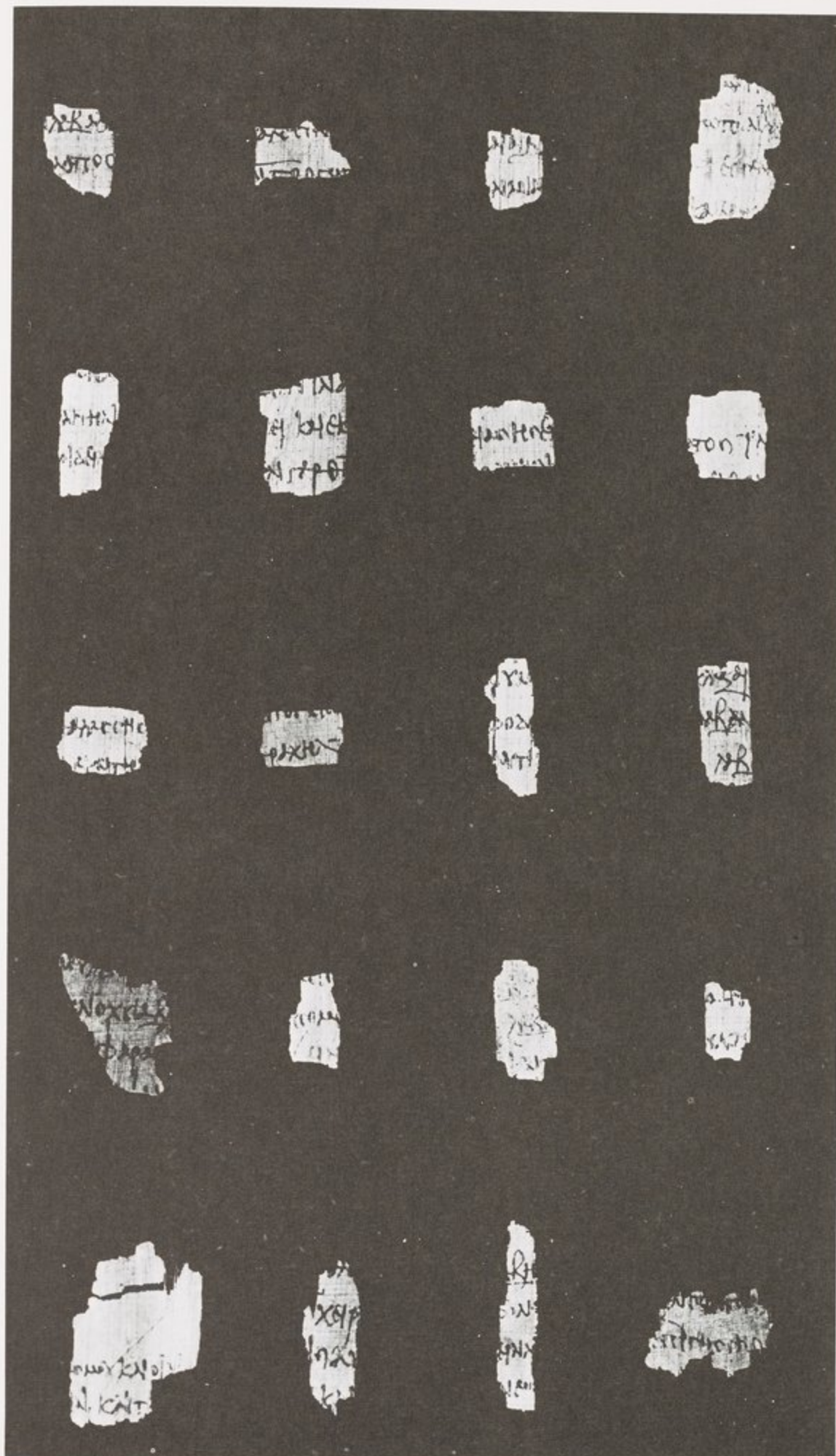

Plate 2 (verso)

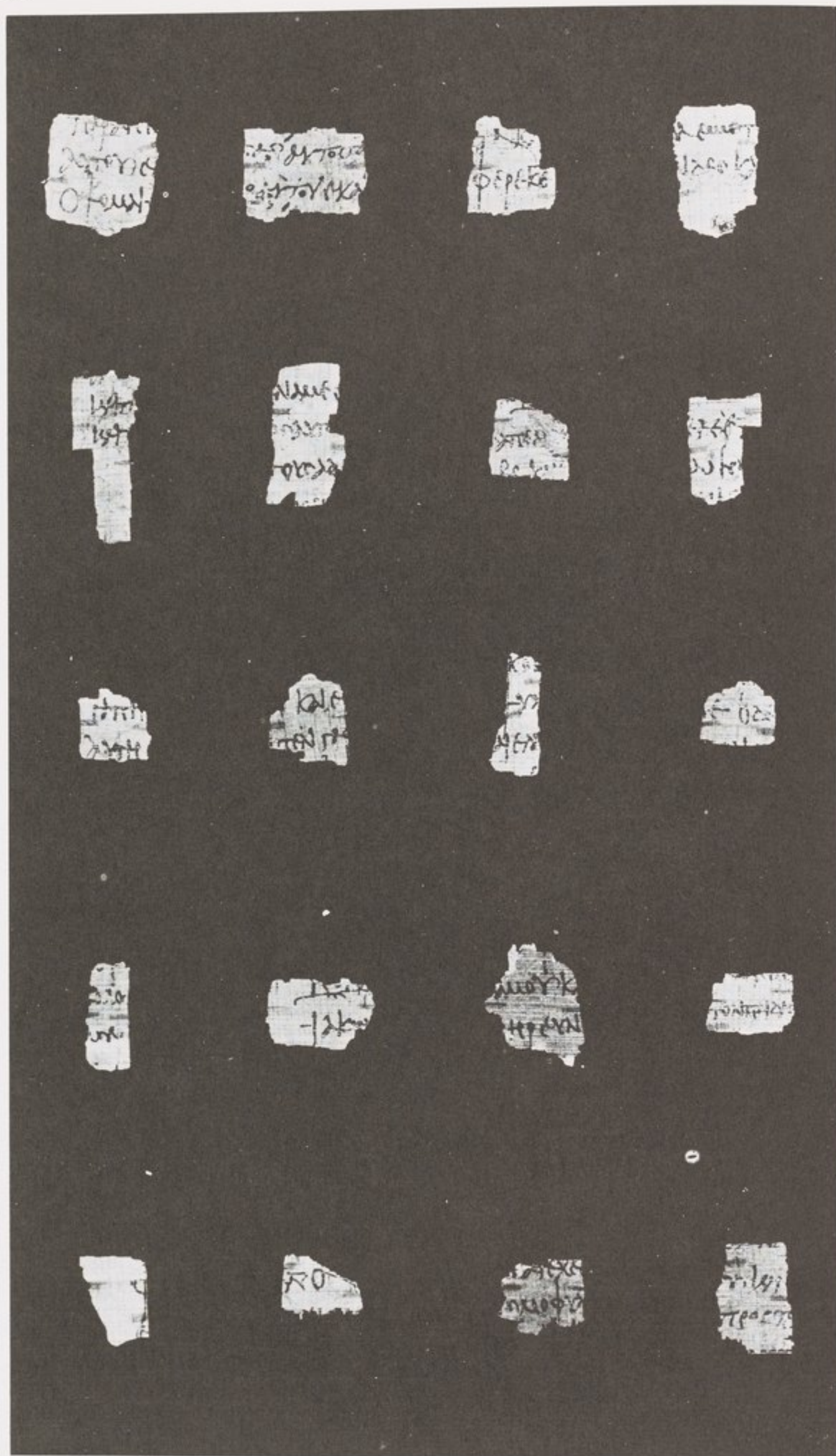

Plate 3 (recto)

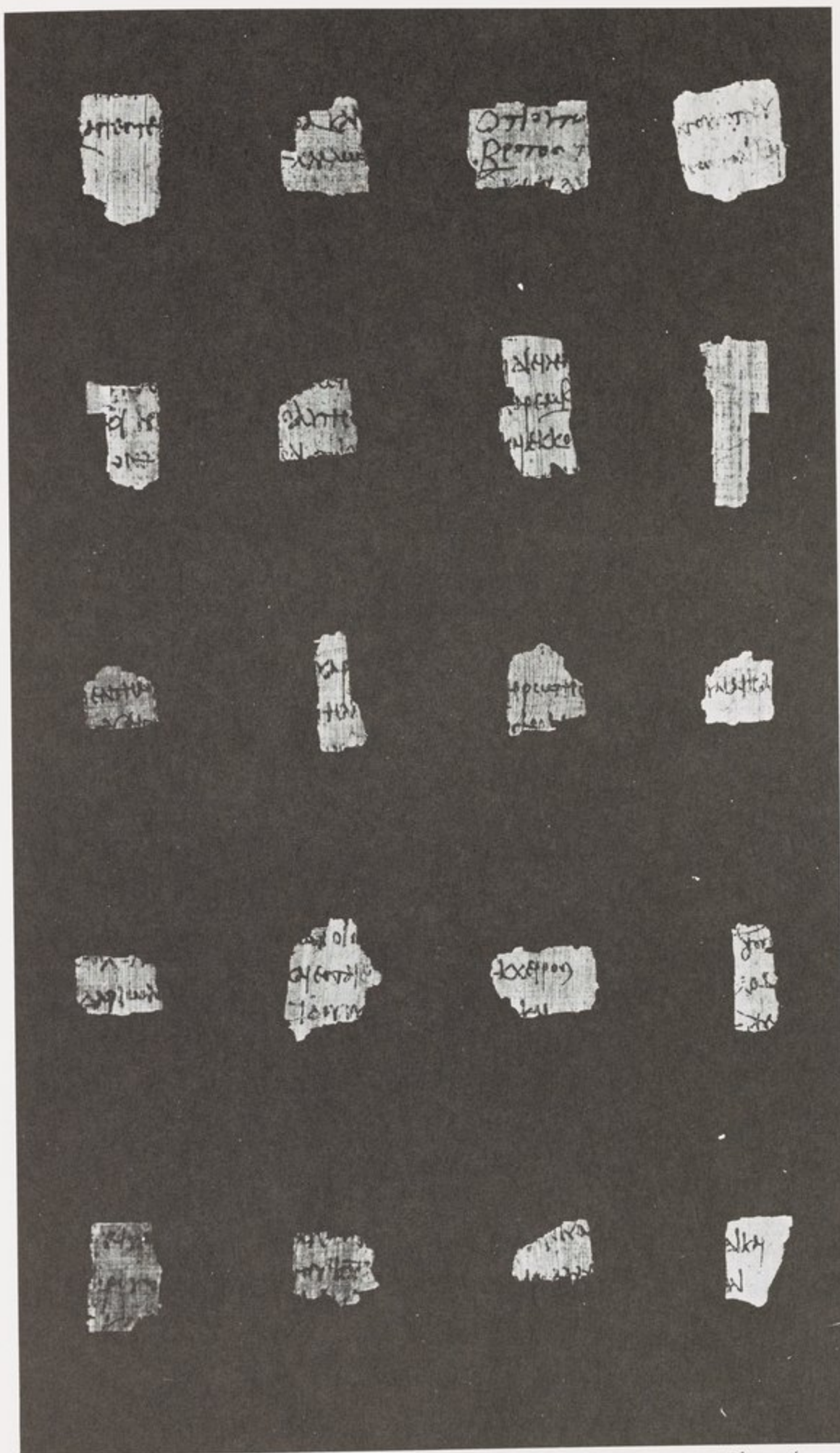

Plate 4 (verso)

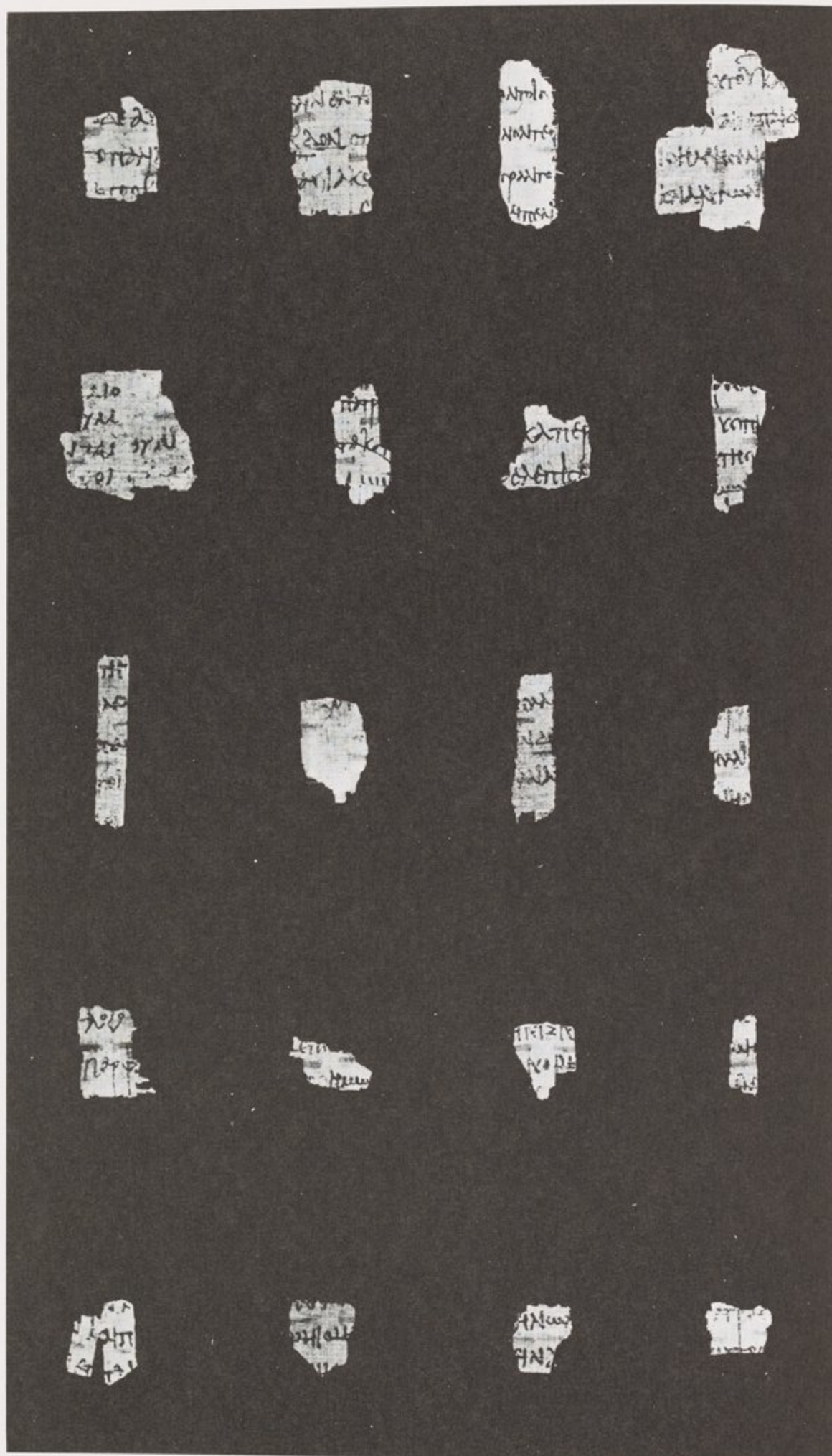

Plate 5 (recto)

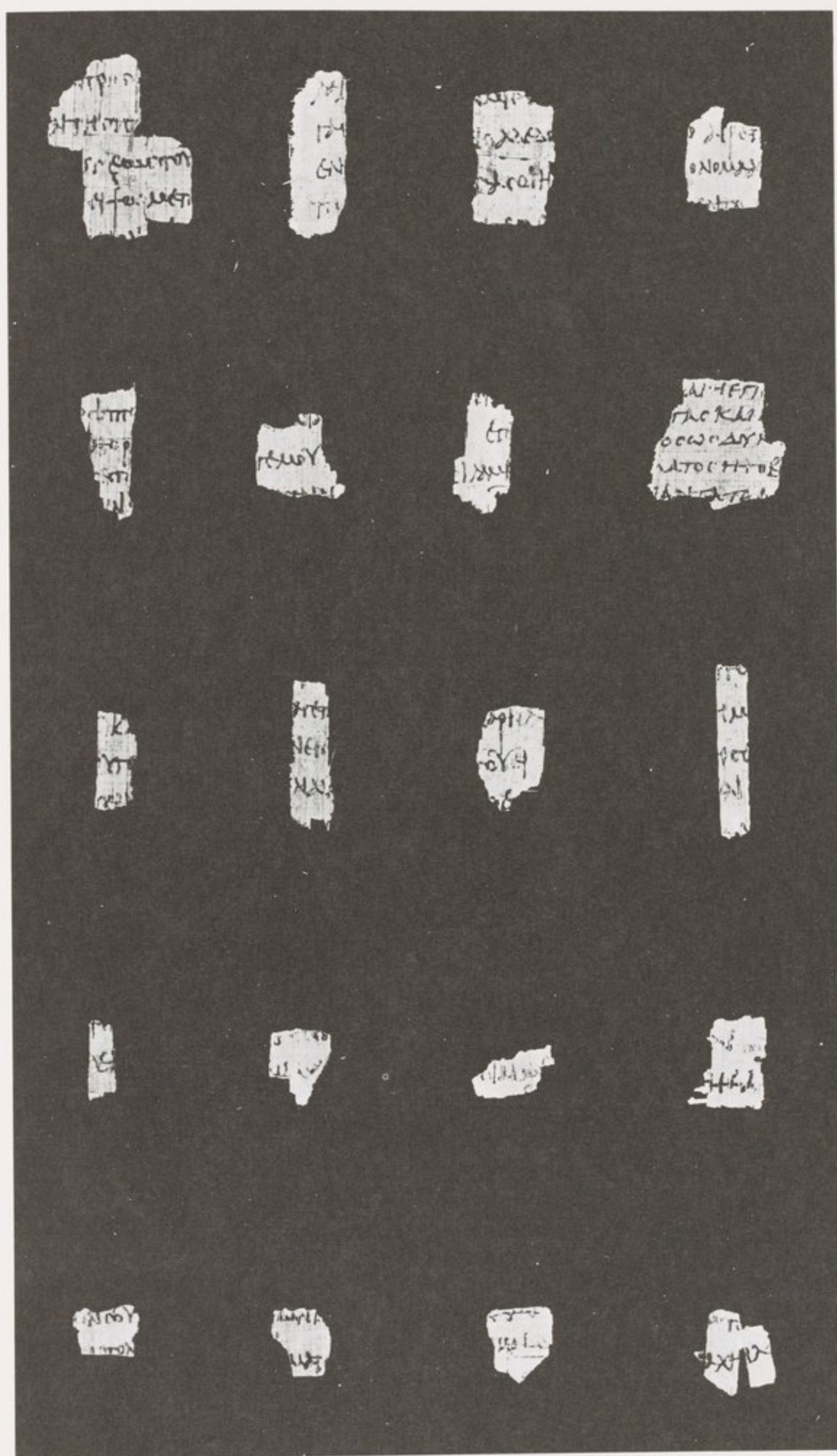

Plate 6 (verso)

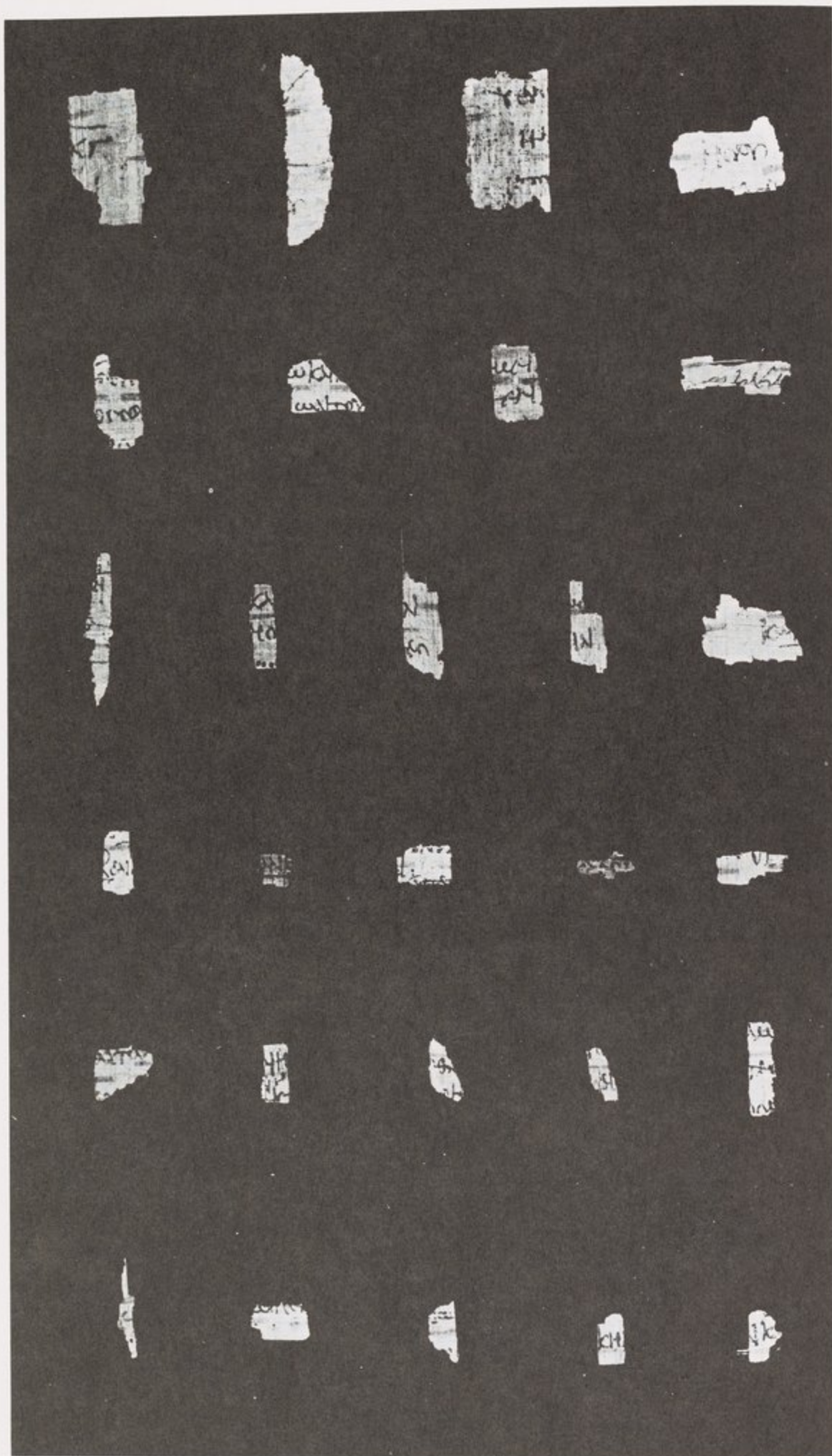

Plate 7 (recto)

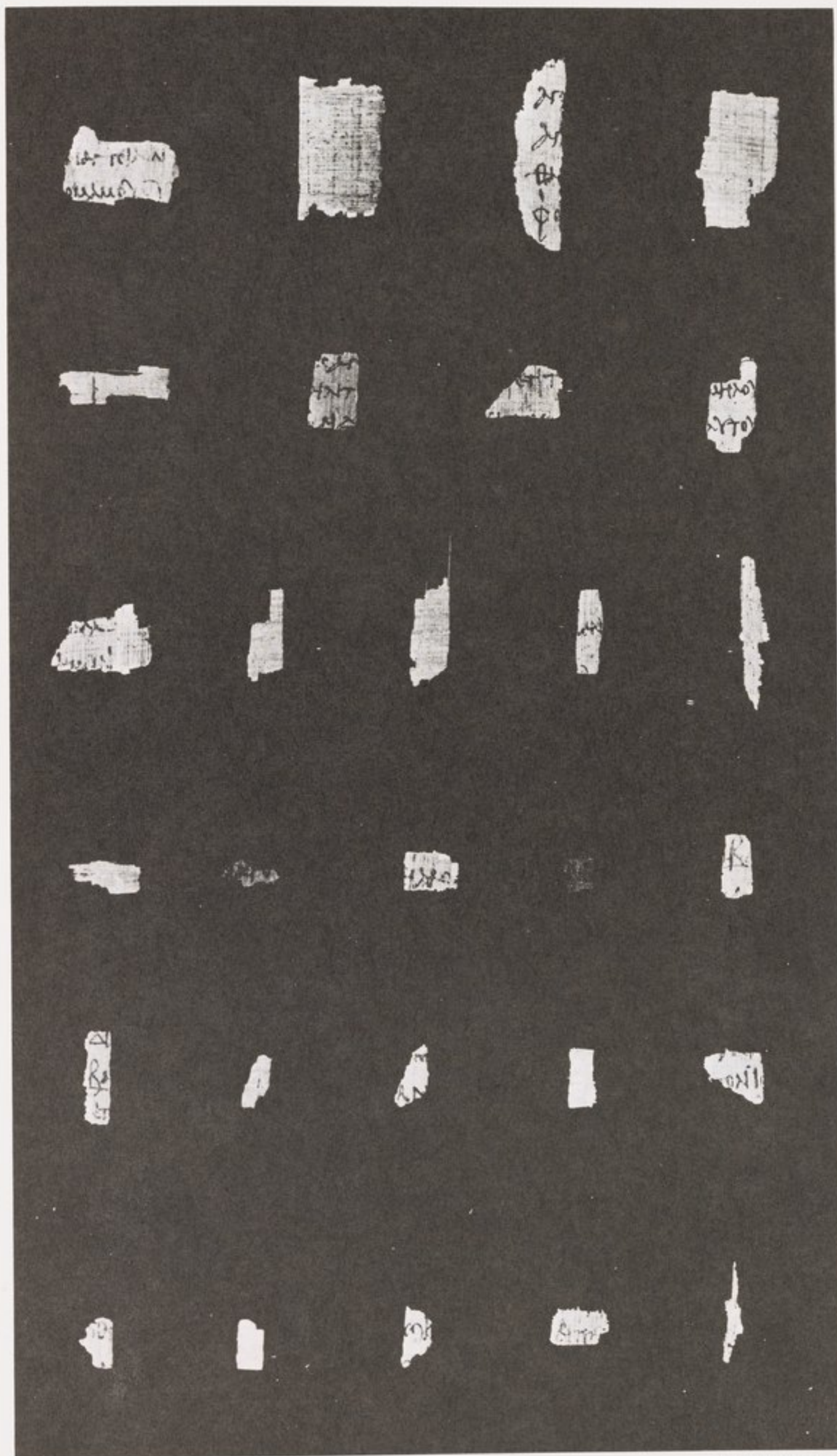

Plate 8 (verso)

APPENDIX B: INSTANCES OF POSSIBLE HEBREW INFLUENCE IN PAPYRUS 911

It is clear from the discussion in Part II, E of the preceding study that, as far as Genesis is concerned, the matter of prehexaplaric corrections of Septuagint manuscripts on the basis of some Hebrew text is still largely an open question. Because of this unsatisfactory state of affairs it may be useful to survey in the following pages the relevant evidence furnished by the only other sizeable papyrus fragment for Genesis, namely Pap. 911¹ (3rd cent. A.D.).

As in the preceding study, R² serves as the lemma text unless indicated otherwise. For the sake of interest the witness of Pap. 961 and 962 is cited wherever extant, either before or after the square bracket. This will indicate the precise relationship among our chief papyri for Genesis.

Variant Readings with Hexaplaric Signs

With obelus:

8,7 τοῦ¹—ὁδωρ¹] 911 58 Arm^{Lat}: Hi = (M); Syh sub ÷

The possibility exists that Pap. 911 is a poorly supported representative of (G), since the phrase may have been added here from the following verse where it occurs (minus τοῦ) in a similar context. It seems more likely, however, that it is original since it has virtually universal support in the Greek manuscript traditions. What is further of considerable interest is the fact that all textual evidence supporting 911 comes from usually hexaplaric witnesses. All in all, the omission appears best explained in terms of Hebrew influence.

9,2 γῆς 911 961 = (M) + καὶ ἐπὶ πασιν τοῖς κτηνεσιν c. var D^G M 58-64 (mg) C'
f⁻¹²⁹ n s 46 71-346' 120 54 55 59 509 730 Cyr Syh(sub ÷) (=R¹)

According to Syh Origen found the phrase in his Greek manuscripts and obelized it because of its absence from the Hebrew text. But there is little doubt that the two papyri represent (G). The addition is readily explained in light of the fact that θηρία and κτηνή usually occur together in Genesis (cf. 2,20; 3,14; 6,19; 7,14; 7,21; 8, 1; 8,19; 9,10). A second though less likely possibility is that the phrase was omitted from (G) by parablepsis.

32,3 (2) (τόπου) ἐκείνου 961 = (M) 911 D^G 53-664* Cyr; G sub ÷ (vid)

If MS. G represents the hexaplaric recension, Origen must have had before him a Hebrew text which lacked *hhuw*. The omission in 911 is probably a simple instance of parablepsis.

32,14 (13) καὶ ἐξέπεστελεν 961] 911 L 56(mg)-129 La^S Eth = (M); G sub ÷

No mechanical error seems to have been responsible for the omission, though it may be

¹ Henry A. Sanders and Carl Schmidt, *The Minor Prophets in the Freer Collection and the Berlin Fragment of Genesis*, New York, 1927.

a mistake nevertheless. To regard 911 as ⑥ at this point would be highly questionable. The omission is therefore, probably due to Hebrew influence.

34,15 καὶ¹—ὁμῶν² 962] 911 799 = ⑥; G sub ÷

No further explanation is needed than that the omission was caused by parablepsis.

34,16 γυναικας 961 962] 911 b = ⑥; G sub ÷

It is perhaps of some interest that the omission in 911 not only leaves the sense in tact, but produces a more exact parallel to the first clause of this verse. The omission may, therefore, be purely stylistic in nature. On the other hand, 911 may be giving evidence of Hebrew influence at this point.

With asterisk:

7,14 γένος¹] + αὐτων 911(?) 82 t Arab Sa¹⁹ Syh (sub ✕); + αὐτου 376 319 = ⑥

Whether 911 supports the singular or the plural pronoun cannot be determined since it is part of a reconstruction. The addition may be an instance of Hebrew influence, though natural accretion can equally well account for it and is an adequate explanation.

9,10 ἀπό³ 961] pr πασι τοις ζωοις της γης c. var s 346 730

9,10 κιβωτοῦ 961] + πασι ζωοις της γης c. var 911 17'-82-135 319 Arm Syh (sub ✕) = ⑥

The conclusion seems inescapable that this addition is due to Hebrew influence. Origen apparently added the phrase in its proper place, but it was subsequently placed earlier in the verse to improve its logical sequence in s, a textual family which shows considerable influence from the Hexapla. This is not to say, of course, that 911 was influenced by Origen's work, but it makes Hebrew influence on the papyrus likely.

13,17 πλάτος 961] + αὐτης 911 D^G M O C' d f⁻¹²⁹ n s t 346' 120' 509 730 Arm (sub ✕) Jub = ⑥

Though in the hexaplaric tradition the addition may be due to Hebrew influence (cf. Arm), for 911 natural accretion is adequate explanation, especially since το μήκος αὐτης occurs just prior (cf. also 24,53 p. 148 above).

16,4 κυρία] + αὐτης 911 O^{-17' 72 135} C' 370 319 La^M Arab Arm (sub ✕) Bo Eth Sa¹⁸ Syh (sub ✕) Or = ⑥

As in the preceding instance, the asterisks in the hexaplaric tradition do not necessarily indicate Hebrew influence on 911 as well. Possessive pronouns were often added in the process of textual development and natural accretion is therefore adequate explanation. However, neither in this verse nor in 13,17 is the possibility of Hebrew influence excluded.

29,10 καὶ¹—αὐτοῦ² 911 + = ⑥] A 72-135 C'^{-57 413(mg)} b f^{-53 246} n 30'-130 (txt) t γ⁻³⁹² 55 59' 319 509 Arab Eth^{-P} Cyr^{Lat}: Aug; Arm (sub ✕)

Of interest is the fact that according to the evidence from Arm Origen was responsible for adding the phrase to his Greek text on the basis of the Hebrew. One naturally wonders whether its presence in 911 may also be due to Hebrew influence instead of being an original reading as Rahlfs judged it to be. The number of witnesses supporting

the omission is obviously considerable though parablepsis may in part be responsible for this.

33,1 $\lambda\alpha\kappa\omega\beta$ 961 962] + τοὺς οὐθαλμοὺς 911 53-664^c; + τοὺς οὐθαλμοὺς αὐτοῦ M O'-58
(G sub ✕) C'-128 130-730 46 424' 319 Eth^c Arm Syh (sub ✕) = (M)

In Genesis the Hebrew phrase *nš' yhyw* is rendered frequently, though by no means consistently, as *αναβλεπειν τοὺς οὐθαλμοὺς (αὐτοῦ)*. What may have been at work in 911, therefore, is influence from parallel constructions. If Hebrew influence is responsible for the addition in the papyrus one would perhaps expect a possessive pronoun as well (*αὐτοῦ*). However, of considerable interest is the fact that 53 and 664—a pair of MSS. which especially in that combination, viz. 53 plus the corrector of 664, frequently testifies to readings corrected on the basis of a Hebrew text—share the reading of 911. Hebrew influence on Pap. 911 at this point is, consequently, very much a live option.

Agreements with (M) without Hexaplaric Signs

Omissions:

3,9 $\alpha\delta\alpha\mu^2$] 911 (vid) L O-72' 426 18 b d 129 344' (txt) t-46 318-527 120 54 55* 319
Arm Bo^L Eth Pal Phil^{Lat}: Aug Chr Iren Ruf Vulg = (M)

In the context, an addition appears more likely than an omission. Consequently, 911 is best considered to have preserved the original text. To posit Hebrew influence for this variant would be highly questionable.

10,24 $\tau\omicron\nu^3$ - $\epsilon\gamma\epsilon\nu\eta\sigma\epsilon\nu^2$] 911 961 833 15'-135' 343 346 120 319 = (M)
Parablepsis adequately accounts for this variant (see above p. 161)

11,9 $\theta\epsilon\acute{o}\varsigma$ 961] 911 58 25 b-108 f 121-318-424 31 (mg)-122 Phil = (M)
The reading of 911 is probably original (see above p. 147)

12,6 $\epsilon\iota\varsigma$ - $\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$ 961] 911 D (vid) 15-17'-135' b 527 120' 319 La^M Eth Phil = (M)
There is little question about the correctness of Rahlfs' judgment at this point. The real problem is whether the omission of the phrase is to be ascribed to Hebrew influence. Two considerations detract from the plausibility of this. On the one hand, the omission can be accounted for on the basis of a mechanical error, namely, parablepsis ($\epsilon\iota\varsigma$ $\epsilon\omega\varsigma$), and on the other, the phrase is quite dispensable as far as the meaning of the verse is concerned. Philo's early witness appears to be of doubtful value since his quotation is not verbatim. He reads: *διοδευσαι την γην εως - υψηλην*, commenting at length on *διοδευσαι*. It seems probable he simply omitted the phrase because of its irrelevancy for his purpose. Hebrew influence may have been at work in this verse but such a conclusion is clearly not the most plausible one.

12,19 $\epsilon\tau\iota^1$ 961] 911 833 376 C'-25 77 78 413 370 318-392' 509 La^S Eth Tht = (M)
The omission is probably purely *ad sensum*, and not likely due to Hebrew influence.

14,14 $\lambda\acute{\omega}\tau$] 911 = (M) Sam Pent

The trend in manuscript traditions is to render the text more explicit, and on that basis it would be possible to argue that 911 contains a lone survivor of (G). However, the evidence for such a conclusion is so meagre as to render it virtually indefensible. The omission, therefore, may be due to Hebrew influence.

14,14 δπελω αὐτῶν 961] 911 (vid) *b* = (M) Sam Pent

Though this omission may be due to simple abbreviation of the text—a phenomenon not unknown elsewhere in the *b* family—it is perhaps better to explain it as an instance of Hebrew influence.

15,21 καί³⁰—εὐαλοῦς] 911 M O⁻¹⁵⁰ dII *b* d f⁻²⁴⁶ 343 319 Arm Bo Eth Sa¹⁸ = (M)

As in many instances discussed in the preceding more than one explanation is possible for this variant. Paralepsis may have been responsible for the omission in 911, and in that case agreement with (M) is purely coincidental. On the other hand, Hebrew influence accounts equally well for the absence of the phrase from the papyrus.

17,17 υἱός R¹] 911 O s^{-130(mg)} t⁻⁴⁶ 370 120' 55 59 730 La^s Phil = (M) (= R²)

A number of facts argue in favor of accepting the reading of 911 as original, in agreement with R²: 1. in 10,21 where an identical construction occurs the translator rendered *yld* (passive) by ἐγενήθη but did not add υἱός; 2. the immediate context is conducive to an *ad sensum* addition of υἱός; 3. except in 10,21, γινόμεναι (= *yld*) occurs in Gn with an explicit subject, enhancing the probability of an addition in 17,17. Though Hebrew influence is a possibility, it is not likely.

18,5 εἰς—ὁμῶν¹⁰ 961] 911 (vid) D 15'-72'-708 71-392 55 319 La^E Bo Syh^B Chr = (M)

Apparently, either Origen omitted the phrase or else it dropped out of some O manuscripts due to his obelus. One is inclined to ascribe its omission in 911 likewise to Hebrew influence though stylistic variation may account for it.

23,10 εἰπεν] 911 106' Eth = (M)

In the context εἰπεν is dispensable, but in the case of 911 one suspects an instance of Hebrew influence.

26,18 ἀβραάμ³⁰] 911 961 *b* 370 n 130 (txt) 318'-619 z⁻³¹ 55 59 319 509 La^I Arab Bo = (M)

The two papyri (911 961+) have probably preserved an original reading (see above p. 163).

28,19 ἦν 961] 911 = (M)

Since addition and omission of "to be" is rather flexible, it may be pure coincidence that 911 agrees with (M). It is of some interest, however, that 911 contains two more instances of the same kind (29,16; 31,10). It is not improbable, therefore, that Hebrew influence rather than inner Greek stylistic variation accounts for the omissions in 911.

29,7 ἰακώβ] 911 La^s Eth = (M)

The omission is too poorly supported to be considered original. The variant can be explained in terms of stylistic variation. The possibility of Hebrew influence is not excluded but not the most plausible.

30,3 ῥαχήλ] 911 961 *d* 72 Eth = (M)

τῷ ἰακώβ] 911 Eth = (M)

For both variants see above p. 163

30,15 σοι 961] 911 C⁻²⁵ 128 424 Bo = (M)

The most natural explanation of the omission would seem to be to regard it as a stylistic variant. To posit Hebrew influence is both unnecessary and forced.

31,10 ἦσαν 961] 911 17'-82-135 b 344 ≈ 630 Just = (M)—see 28,19 above.

31,23 πάντας 961] 911 O⁻⁵⁸ b La^S Arm = (M)

The support of *b* is of questionable value in this instance since in place of πάντας it reads τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ. Of some significance is the fact that what remains of the evidence, after *b* has been eliminated, is solidly hexaplaric. Furthermore, generally speaking, πας is much more frequently added than omitted in the process of textual development. Consequently, one is inclined to regard the omission as an instance of Hebrew influence.

Additions:

10,19 ἀδάμα 961] pr καὶ 911 (vid) 17'-135 La⁰ Arab Arm Eth = (M)

Rahlfs is certainly correct in regarding καὶ as secondary, the more since his conclusion is now supported by Pap. 961. Either natural accretion or Hebrew influence will adequately explain the addition. Though in the case of the O MSS. the variant is to be traced, in all probability, to Origen's corrective activity, 911 is more ambiguous. Natural accretion is perhaps the better way to account for the reading of the papyrus.

13,8 σοῦ] pr ἀνα μέσον 911 (vid) t 392 55 Arm Co Eth^{-P} Chr^{Lat}: Ambr = (M)

In cases where the Hebrew text has *byn* twice or more times in succession (G) is not consistent. Second (and third etc.) *byn* was sometimes translated by ἀνα μέσον, but at other times no explicit equivalent was given in the Greek text. In the process of textual development this inconsistency naturally led to confusion, ἀνα μέσον at times being omitted secondarily but at other times being introduced into the text. One is tempted to regard the addition in 13,8 as an instance of Hebrew influence, but certainty in this regard is obviously out of the question.

22,1 ταῦτα 961] + καὶ 911 54 Pal = (M)

In Genesis—as elsewhere in LXX—a finite verb following ἐγένετο is found either with or without καὶ. The apparently secondary introduction of the conjunction in this verse may be due to Hebrew influence but is more plausibly explained as a stylistic variant.

22,2 ἀγαπήτόν 961 (vid)] + σοῦ 911 Arab = (M); *unicum tuum* Syh^B

The fact that τὸν υἱὸν σοῦ immediately precedes τὸν ἀγαπητόν makes natural accretion more plausible as an explanation of the reading of 911 than Hebrew influence.

25,33 πρωτότοκία 961] + αὐτοῦ 911 O^{-17 72' 82'} 551' b d t 59 La^K Arab Arm Bo^W Lat:
Aug = (M)

Once again natural accretion adequately accounts for the presence of αὐτοῦ.

26,15 χρόνῳ 961] + ἀβρααμ 911 O⁻⁷² 44'-370 527 Arm = (M)

Two facts are reasonably clear: ἀβρααμ is not original, and Origen introduced the addition into his text on the basis of the Hebrew. One strongly suspects that Pap. 911 has likewise undergone Hebrew influence at this point.

26,32 ἰσάκ 961] + καὶ 911 f^{-56*} La⁰ = (M)

More plausible than either Hebrew influence or natural accretion is the assumption that καὶ is original. Its omission in the majority of manuscripts is easily explained on stylistic grounds (cf. παραγενομένοι). It is of some interest that Origen apparently felt no need to make an addition.

26,33 τοῦτο 911 O¹⁷ 135 La¹ = (M) + εκαλεσεν 961 rell—cf. p. 146.

27,8 οὗ 961 (vid)] + μου 911 72'-376 25 B^s z Arab Arm Bo Syh = (M)

The agreement between Pap. 911 and (M) is probably a coincidence, the addition being a stylistic variant.

28,7 πατρός 961] + αὐτοῦ 911 D^G 72' 56'-129 509 La^B Arab Co = (M)

There is no good reason for positing Hebrew influence to account for the addition in 911 since natural accretion adequately explains αὐτοῦ (cf. τῆς μητρος αὐτοῦ in the same verse).

29,16 λαβάν 911 15-426 = (M) + ἦσαν 961 rell—cf. p. 111 as well as 28,19 and 31,10 above.

30,13 ἀσὴρ] + πλουτος 911 135 (mg)-426 57 (mg) 135 (mg)-426 d⁻³⁷⁰ 318 509 Arm (txt); + ο εστιν πλουτος 58 f La^E Arab Arm^{ap} Sa

The situation here is problematic. At first glance the addition—which is based on a confusion of יֶשֶׁר and יֵשֶׁר (cf. Gn 31,16)—is best explained as an instance of Hebrew influence. One source of the addition may, in that case, have been the Hexapla, though the evidence for this is ambiguous. Why Origen should want to create a doublet in his Greek text is not at all clear. (In the case of ἰσραήλ - μισθός in 30,18 it can be argued that Origen eliminated the doublet since 15-17'-82-135-376 omit μισθός). Of further interest is the fact that πλουτος is found in a considerable number of textual witnesses outside of the O family, its presence in the f family being of special significance since hexaplaric readings are rarely supported by the unanimous witness of this group. The most natural explanation of the addition would seem to be that it is original (cf. 30,18 for another instance of the same phenomenon). The reading of (G) appears to be ἀσὴρ πλουτος with a subsequent addition of ο εστιν (cf. ο εστιν in 30,18). That πλουτος should have been omitted *occasionally* in the process of textual development is understandable. The *extent* of the omission, however, is the only unsatisfactory aspect of the proposed solution.

31,35 κύριε] + οτι 911 f⁻⁵⁶ La^S Eth = (M)

Though the possibility of Hebrew influence is not excluded stylistic variation accounts more plausibly for the reading of 911.

34,30 τοῦ 961 962 (vid)] pr εν 911 b 370 f n t⁻⁷⁹⁹ Syh = (M)

In spite of the fact that the vast majority of MSS. omits the preposition, one is inclined to consider it original rather than due to Hebrew influence. Even Origen apparently felt no need to insert it into his Greek text. Moreover, not only would the preposition be dispensable in the context but its omission would constitute a stylistic improvement; hence its absence from the majority of textual traditions. The possibility cannot wholly be discounted that the preposition was introduced secondarily under influence of εν of the preceding phrase.

Transpositions:

24,47 τίνος εἰ θυγατὴρ 961 962] θυγατὴρ τίνος εἰ 911 M s⁻³⁰ t γ⁻³¹⁸ z 55 59 319 630 = (M)

Apparently the translator rendered *bi my 't* as τίνος εἰ θυγατὴρ in 24,47 but as θυγατὴρ τίνος εἰ in 24,23. The reading of 911+ in the former verse is probably due to influence from its parallel, 24,23.

31,37 μου² et σου² 911 O^{-58 72} 107'-125 La⁰ Arm = (M) | tr 961 962 rell (= R¹)

The text of R¹ is to be preferred to R² as the reading of (G) (cf. p. 149). Whether the reading of Pap. 911 is due to Hebrew influence or influence from v. 37a is difficult to determine. In favour of the former it can be argued that Origen corrected his text in conformity with the Hebrew, a fact which enhances the possibility that the reading of 911 is likewise due to Hebrew influence.

32,8(7) καὶ τοὺς βόας 961 962 | tr post προβατα 911 O⁻⁵⁸ La⁸ Arab Bo Eth Syh = (M)

There is here no reasonable doubt about the reading of (G). It is further clear that Origen introduced a transposition in order to bring his Greek text into line with the Hebrew. It is therefore probable that the reading of 911 is similarly due to Hebrew influence, though the possibility exists that it was influenced by the fact that when βοες and προβατα occur together in Gn the order is virtually always προβατα βοες.

Other variants:

11,31 ἤλθεν] -θον 911 b 44 343 Arab Arm Eth = (M)

An *ad sensum* change from the singular to the plural verb is adequate explanation for the reading of 911 and supporting witnesses (cf. κατωκησεν > και ωκησαν in b Arm Eth)

17,16 αὐτόν 961 | αὐτήν 911 17'-72' 413* Phil = (M)

(ἐξ) αὐτοῦ] αὐτῆς 911 72' Eth^{CR*} Phil^{Lat}: Hi = (M)

Since these two variants are closely related they are discussed together. It is clear, that, if it were not for the support of Philo there would be little hesitation in regarding both variants as instances of Hebrew influence since Pap. 911, as has been shown, gives evidence of such influence elsewhere, and the remaining witnesses point in the direction of Origen's Hexapla. If the reading of 911 in both instances is secondary, as Rahlfs thought, we have to conclude not only that 911 was corrected, but also that Philo must have used an earlier text which contained the same correction. This is, of course, possible, though it should not be overlooked that the feminine pronoun in each case clearly constitutes the *lectio difficilior*, and, therefore, may well be original. The logical change to the masculine/neuter pronoun must then have arisen at an early stage of textual development. Until it can be shown that Philo did indeed use a corrected text, it would seem best to regard the feminine pronouns as original.

25,2 ζεμράν 911 | ζεμβραν (G) (= R¹); zmrn (M)—cf. p. 144

25,6 (παλλακῶν) αὐτοῦ 961 | του αβρααμ 911 962 t Arab Bo; 'šr l-brhm (M)—see above p. 170

25,30 ἐκλήθη 961 | ἐκαλεσεν 911; qṛ (qal) (M)

One suspects that the reading of 911 is no more than an *ad sensum* rendering taking ιακωβ as subject.

26,11 ἡ 961 | και 911 b d Bo^w; w(b'stū) (M)

Significantly, no O MSS. support και, which indicates that Origen felt no need to introduce any change. A second point to be noted is that the context lends itself admirably to και > η, a fact which would argue for the originality of και. However, the least objectionable solution is to regard η as (G) and και as a stylistic variant. To posit Hebrew influence is in any case unnecessary.

26,31 μετὰ σωτηρίας 961 | μετ εἰρηνης 911; bšlwm (M)

At first glance it seems probable that μετ εἰρηνης is a re-translation of the Hebrew

phrase. This becomes doubtful, however, once it is realized that the copyist had just written μετ ειρηνης in 26,29, and, consequently, wrote the same in v. 31 by mistake.

30,40 καθ' εαυτόν 961] κατα μονας 911; *lbdw* (M)

It seems difficult to escape the conclusion that the variant reading in 911 was introduced for the purpose of reflecting the Hebrew text more accurately. Chapter 32, 17(16) contains the only other occurrence of κατα μονας in Gn but influence from that passage on 30, 40 seems unlikely.

35,3 θυσιαστήριον 961 962] + τον βωμον 911; βωμον 56*; *mzbh* (M)

Though it is not certain that we are faced here with an instance of corrective activity on the basis of a Hebrew text, a correction of some kind was apparently intended. Both θυσιαστήριον and βωμος are used in the Septuagint to translate *mzbh* though βωμος does not occur in Gn.

Of the 58 variants discussed 11 are best explained as readings of (G) (listed in the order of occurrence in the Appendix):

34,30 τοῖς³] pr εν; 3,9 ἀδάμ²] ; 11,9 ὁ θεός] ;
17,17 υἱός] ; 26,18 ἀβραάμ³] ; 30,3 ῥαχήλ] ; 30,3 τῷ ἱακώβ] ;
26,32 ἱσαάκ] + και; 30,13 ἀσθήρ] + πλουτος; 17,16 αὐτόν] αὐτην;
17,16 (εξ) αὐτοῦ] αὐτης.

The instances of probable Hebrew influence are 16 in number.

8,7 τοῦ¹ - ὕδωρ¹] ; 32,14(13) καὶ ἐξέπεστελεν] ;
9,10 κιβωτοῦ] + πασι ζωοις της γης; 33,1 ἱακώβ] + τοις οφθαλμοις;
14,14 λώτ] ; 14,14 ὀπίσω αὐτῶν] ; 18,5 εἰς-ὕμνων¹] ; 23,10 εἶπεν] ;
31,23 πάντα] ; 13,8 σοῦ¹] pr ανα μεσον; 26,15 χρόνῳ] + αβρααμ;
26,33 τοῦτο 911] + ἐκαλεσεν (G); 31,37 μου² et σοῦ² 911] tr (G); 32,8 (7) καὶ
τοὺς βόας] tr post προβατα; 30,40 καθ' εαυτόν] κατα μονας; 35,3 θυσιαστήριον
+ τον βωμον. The remainder (31) constitutes a variety of other deviations from the original Septuagint text.

Even though no absolute certainty can be attained regarding every individual reading there can be little doubt that the text of Pap. 911 gives evidence of Hebrew influence. Our investigation allows us to conclude with greater confidence than was possible on the basis of Pap. 961 and 962 that the text of Genesis underwent (apparently sporadic) revision before the time of Origen in order to make it conform more closely to the *Hebraica veritas*. Whether the immediate source of these corrections was a Hebrew text or some Greek tradition(s) such as "the three" is not certain though the latter appears more probable.

BIBLIOGRAPHY

- Allgeier, A. *Die Chester Beatty-Papyri zum Pentateuch*. (Studien zur Geschichte und Kultur des Altertums, XXI. 2), Paderborn, 1938
- Baob, O. J. 'A Theory of Two Translators for the Greek Genesis', *Journal of Biblical Literature* 52 (1933), pp. 239-43
- Blass, F., and Debrunner, A. *A Greek Grammar of the New Testament and other Early Christian Literature*, trans. and revised from the 9th-10th German ed. by R. W. Funk, Chicago and Cambridge, 1961
- Colwell, E. C. 'Scribal Habits in Early Papyri: A Study in the Corruption of the Text', *The Bible in Modern Scholarship*, ed. J. Philip Hyatt, Nashville, Tenn., 1965, pp. 370-89
- Debrunner, A. 'Zur Übersetzungstechnik der Septuaginta', *Vom Alten Testament (Festschrift Karl Marti)*, (Beiheft zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 41), 1925, pp. 69-78
- Field, F. *Origenis Hexaplorum quae supersunt*, 2 vols., Oxford, 1875. Repr. Hildesheim, 1964
- Fischer, J. *Das Alphabet der LXX-Vorlage im Pentateuch*, Münster, 1924
- Zur Septuaginta-Vorlage im Pentateuch, (Beiheft zur Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft 42), 1926
- Fritsch, C. T. *The Anti-Anthropomorphisms of the Greek Pentateuch*, Princeton, 1943
- Galiano, M. F., and Gil, L. 'Observaciones sobre los papiros Chester Beatty IV y V', *Emérita* 21 (1953), pp. 1-13
- Gehman, H. S. 'The Hebraic Character of Septuagint Greek', *Vetus Testamentum* 1 (1951), pp. 81-90
- 'Hebraisms of the Old Greek Version of Genesis', *Vetus Testamentum* 3 (1953), pp. 141-8
- 'Some Types of Errors of Transmission in the LXX', *Vetus Testamentum* 3 (1953), pp. 397-400
- Gooding, D. W. *Recensions of the Septuagint Pentateuch* (Tyndale Lecture, 1954), London, 1955
- Gottstein, M. H. 'Neue Syrohexaplafragmente', *Biblica* 37 (1956), pp. 162-83
- Hanhart, R. 'Fragen um die Entstehung der LXX', *Vetus Testamentum* 12 (1962), pp. 139-63
- Hatch, E., and Redpath, H. A. *A Concordance to the Septuagint and the other Greek Versions of the Old Testament (including the Apocryphal Books)*, 3 vols., Oxford 1897-1906. Repr. in 2 vols., Graz, 1954
- Hautsch, E. *Der Lukiantext des Oktateuch* (Mitteilungen des Septuaginta-Unternehmens der Akademie der Wissenschaften in Göttingen i. 1), Berlin, 1910
- Jellicoe, S. *The Septuagint and Modern Study*, Oxford, 1968
- Kahle, P. E. 'Untersuchungen zur Geschichte des Pentateuchtextes', *Theologische Studien und Kritiken* 88 (Gotha, 1915), pp. 399-439. Repr. in *Opera Minora* (Leiden, 1956), pp. 3-37
- Katz, P. 'Notes on the Septuagint III: Coincidences between ⓐ and ⓑ in Genesis XV', *Journal of Theological Studies* 47 (1946), pp. 166-8
- Kenyon, F. G. *Our Bible and the Ancient Manuscripts*, 5th ed., revised by A. W. Adams, London, 1958
- The Chester Beatty Biblical Papyri: Genesis (Papyri IV & V): Text*, London, 1934
- The Chester Beatty Biblical Papyri: Genesis (Papyrus IV): Plates*, London, 1935
- The Chester Beatty Biblical Papyri: Genesis (Papyrus V): Plates*, London, 1936
- Kittel, R. (ed.) *Biblia Hebraica*, 3rd ed., Stuttgart, 1937
- Klyn, A. F. J. 'The Letter of Aristeas and the Greek Translation of the Pentateuch in Egypt', *New Testament Studies* 11 (1964-5), pp. 154-8
- Kraft, R. A. 'A Note on the Oracle of Rebecca (Gen. XXV. 23)', *Journal of Theological Studies* (N.S.) 13 (1962), pp. 318-20
- Liddell, H. G., and Scott, R. *A Greek-English Lexicon*, 9th ed., revised by H. S. Jones, Oxford, 1940
- Mandelkern, S. *Veteris Testamenti Concordantiae Hebraicae atque Chaldaicae*, Leipzig, 1937

- Martin, R. A. 'Some Syntactical Criteria of Translation Greek', *Vetus Testamentum* 10 (1960) pp. 295-310
- Mayser, E. *Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit. Mit Einschluss der gleichzeitigen Ostraka und der in Ägypten verfassten Inschriften*, 2 vols., i. Leipzig, 1906, 2nd ed., Berlin, 1923, revised 1936-38, ii. Berlin, 1926-34
- Nestle, E. (ed.) *Novum Testamentum Graece*, 24th ed., revised by Erwin Nestle and Kurt Aland, Stuttgart, 1960
- Olmstead, A. T. 'The Greek Genesis', *American Journal of Semitic Language and Literatures* 34 (1917-18), pp. 145-69
- Orlinsky, H. M. 'The Chester Beatty Biblical Papyri', *Jewish Quarterly Review* 32 (1941-42), pp. 89-95 (Review of A. Allgeier, *Die Chester Beatty-Papyri zum Pentateuch*)
- 'Critical Notes on Gen. 39,14.17; Jud. 11,37', *Journal of Biblical Literature* 61 (1942), pp. 87-97
- 'On the Present State of Proto-Septuagint Studies', *Journal of the American Oriental Society* 61 (1941), pp. 81-91
- Rahlfs, A. *Verzeichnis der griechischen Handschriften des Alten Testaments* (Mitteilungen des Septuaginta-Unternehmens der Akademie der Wissenschaften in Göttingen ii), Berlin, 1914
- Septuaginta-Studien I-III*, 2nd ed., elaborated by Walter Bauer, Göttingen, 1965
- (ed.) *Septuaginta, I, Genesis*, Stuttgart, 1926
- (ed.) *Septuaginta, id est Vetus Testamentum Graece iuxta LXX Interpretes*, 2 vols., Stuttgart, 1935
- Roberts, B. J. *The Old Testament Text and Versions*, Cardiff, 1951
- Sanders, Henry A., and Schmidt, Carl, *The Minor Prophets in the Freer Collection and the Berlin Fragment of Genesis*, New York, 1927
- Soffer, A. 'The House of God/Lord' in the Septuagint of the Pentateuch', *Journal of Biblical Literature* 75 (1956), pp. 144-5
- Sterenberg, J. *The Use of Conditional Sentences in the Alexandrian Version of the Pentateuch*, Munich, 1908
- Swete, H. B. *An Introduction to the Old Testament in Greek*, 2nd ed., revised by R. R. Ottley, Cambridge, 1914
- Thackeray, H. St. J. *A Grammar of the Old Testament in Greek according to the Septuagint*, vol. I, Cambridge, 1909
- 'The Renderings of the Infinitive Absolute in the LXX', *Journal of Theological Studies* 9 (1907-8), pp. 88-98
- Treu, K. 'Das Berliner Genesis-Fragment P. 17035', *Actes du Xe Congrès Intern. de Papyrologues. 3-9 Sept. 1961* (1964), pp. 209-13
- Turner, N. 'The Unique Character of Biblical Greek', *Vetus Testamentum* 5 (1955), 208-13
- Waddell, W. G. 'The Tetragrammaton in the LXX', *Journal of Theological Studies* 45 (1944), pp. 158-161
- Welles, C. B. 'The Yale Genesis Fragment', *Yale Univ. Library Gazette* 39, 1 (1964), pp. 1-8
- Wevers, J. W. 'Septuaginta-Forschungen', *Theologische Rundschau* 22 (1954), pp. 85-138; 171-90
- 'Septuaginta-Forschungen seit 1954', *Theologische Rundschau* 33 (1968), pp. 18-76

N.Y.U. LIBRARIES

SCRIPTURE INDEX

197

References appearing more than once per page are cited but once

Genesis

1, 20	150	10, 29	103 116
1, 21	150	11, 3	113
1, 22	150 151	11, 9	110 127 147 155 188
2, 4	149	11, 10	115
2, 7	131	11, 11	115
2, 15	148	11, 12	161
2, 20	186	11, 13	115
3, 9	155 188 193	11, 14	115
3, 14	186	11, 15	115 122
4, 3	149	11, 16	108 115 146
4, 14	131	11, 17	115 122 146 151
4, 26	120	11, 18	108 115 146
6, 19	186	11, 19	115 146 193
7, 14	186 187	11, 20	146
7, 19	150	11, 21	115 146
7, 21	186	11, 22	115 146
8, 1	186	11, 23	115 146
8, 4	147	11, 24	106 115
8, 7	186 193	11, 25	106 115 117
8, 19	117 186	11, 26	115
8, 21	123	11, 27	106
9, 2	115 127 148 159 186	11, 29	108
9, 3	117	11, 31	108 125 147 192
9, 10	186 187 193	11, 32	109
9, 11	114 115	12, 4	115
9, 12	113	12, 5	115 117
9, 13	161	12, 6	147 188
9, 14	161	12, 7	141
9, 16	111 155 161 162	12, 8	120 141 149
9, 18	127 159	12, 13	110
9, 19	111 112	12, 15	154
9, 23	117	12, 16	127 150 151 159
10, 2	103 146	12, 17	110
10, 3	103	12, 18	109
10, 4	103 143 145	12, 19	113 122 188
10, 7	103 105 143	12, 20	108
10, 8	144	13, 4	110 120
10, 9	144 155 161	13, 8	190 193
10, 13	108	13, 9	127 159
10, 14	103 127 143 144 146	13, 10	113
10, 15	103	13, 12	122
10, 17	158	13, 15	166
10, 18	103 111 122 152	13, 17	99 111 148 187
10, 19	103 105 125 127 150 151 190	13, 18	114 141 144 162
10, 21	189	14, 1	105 107 125 127 147 157
10, 22	127 161 166	14, 2	107 110 127 143 155 158
10, 24	127 161 166 188	14, 3	116
10, 25	125 146	14, 4	115 127 157
10, 27	103	14, 5	107 127 146 157
10, 28	103	14, 6	103 107 117 137
		14, 7	103 106 108 117

14, 8	104 127 143	19, 8	117 123
14, 9	107	19, 9	117 127 159 166
14, 10	117	19, 15	117 146 147
14, 11	127 165	19, 16	117
14, 12	112	19, 17	117 121 123 125 127 161
14, 14	153 188 189 193	19, 20	110
14, 15	107 114 123 153	19, 22	109 155 162
14, 16	109	19, 23	109
14, 17	107 114 123 153	19, 24	115
14, 18	104	19, 25	99
15, 4	120 123	19, 27	117
15, 5	114	19, 28	111
15, 6	120	19, 29	155 165
15, 7	111	19, 30	110 111
15, 10	116	19, 34	113
15, 13	113 114 115 117 162	19, 37	104 124
15, 21	189	19, 38	104 124
16, 3	114	20, 2	127 157 166
16, 4	187	20, 6	118
17, 7	110 112	20, 8	104
17, 8	166	20, 10	104 108
17, 9	110 112 151	20, 11	111 123
17, 10	110 112	20, 12	118
17, 11	110 151	20, 13	112 118
17, 12	110	20, 14	104
17, 14	151	20, 15	118
17, 15	151	20, 16	115
17, 16	155 192 193	20, 17	104
17, 17	113 155 189 193	20, 18	99
17, 18	125	21, 4	153
17, 19	106 123 125	21, 5	115
17, 20	117 120	21, 6	127 164
17, 21	106	21, 7	112 115 118 123
17, 23	152	21, 9	107
17, 24	115 151	21, 10	106 162
17, 25	115 151	21, 13	155 162
17, 27	108	21, 14	152
18, 2	123 125 152	21, 16	152
18, 4	114	21, 17	110
18, 5	117 120 123 152 189 193	21, 18	109 115
18, 6	123	21, 19	127 162
18, 7	117	21, 20	110
18, 8	117	21, 21	110 111 118
18, 10	115 125	21, 22	104 118 123 143 144
18, 11	120	21, 25	104
18, 14	120 125 138	21, 26	104 118
18, 17	149	21, 27	104
18, 19	109 122 123	21, 29	162
18, 20	110	21, 30	155 162
18, 21	110	21, 31	125
18, 22	121 127 155 159	21, 32	104 125 143
18, 24	117	21, 33	108 120
18, 25	114	22, 1	190
18, 28	111 117	22, 2	190
18, 30	111	22, 4	153
18, 33	108	22, 5	121
19, 1	152	22, 6	106 110 121
19, 2	117 125	22, 7	106 110 148
19, 3	125	22, 8	113 115 123
19, 4	104	22, 9	106 115 141 155 159
19, 6	117 127 164 166	22, 11	123
19, 7	121	22, 12	111 118 125

22, 13	115 143	24, 53	113 118 147 148 187
22, 21	112 145	24, 55	118 152 153
22, 22	107	24, 56	121
22, 24	105 107 115 144 146	24, 57	121 138
23, 1	115	24, 58	118
23, 2	108	24, 59	147
23, 3	146	24, 60	114 118
23, 6	115 118	24, 61	141
23, 7	121	24, 62	132
23, 8	113 121	24, 63	138
23, 9	121	24, 64	106
23, 10	189 193	24, 65	122 134 136 152
23, 11	120 121 122 123 127 138 162	24, 66	113
23, 12	110	25, 2	108 127 129 144 166 192
23, 13	110	25, 3	105 107 128 129 130 142 143 166
23, 15	118 123 155 159	25, 4	104 105 116 127 128 129 135 144
23, 16	123	25, 5	106
23, 19	121	25, 6	106 138 142 170 192
24, 1	140	25, 7	115 135
24, 2	115	25, 8	140
24, 3	118 141	25, 10	108 112 130
24, 4	109 113 125 141 148	25, 11	106 130
24, 5	125	25, 13	105 118 129
24, 7	113 121 131 148 166	25, 14	107 129
24, 11	118	25, 15	142 166
24, 12	118 121 125	25, 16	121 130 133 135
24, 13	125 141	25, 17	115 133 135
24, 14	106 118 121 146	25, 18	104 128
24, 15	135 136 139 148	25, 19	106 109 112 131
24, 16	118 132 142 167	25, 20	106 114 115 131
24, 17	152	25, 21	106
24, 18	118 121 136 138	25, 22	118
24, 19	134	25, 23	118 126 150 151
24, 22	110 121 131 135	25, 24	126 127 160 166
24, 23	123 131 139 141 191	25, 28	123
24, 24	141	25, 29	118
24, 25	112 133 138	25, 30	118 192
24, 26	121 138 141	25, 33	190
24, 27	113 130 134 136 138 141 149 152	25, 34	118
24, 30	115 118 135 171	26, 1	147
24, 31	108	26, 3	111 121 166
24, 32	110 114 134	26, 5	109 123
24, 33	103 110	26, 6	123
24, 34	115 135	26, 7	112 116 123 157
24, 35	115 127 141 142 160 167	26, 8	104 106 114
24, 36	127 162	26, 9	104 106
24, 37	97 123 134 141 152	26, 10	104 111
24, 38	113 125 141	26, 11	121 192
24, 39	118 125	26, 12	106 108
24, 40	131 140	26, 14	104
24, 41	136	26, 15	111 190 193
24, 42	131 140 141	26, 17	110
24, 43	125 141	26, 18	123 155 163 189 193
24, 44	140	26, 19	106 110 118 124
24, 45	109 116 118 135 136 138	26, 20	106 118 148
24, 46	113 127 134 162	26, 21	148
24, 47	109 118 131 133 141 191	26, 24	119
24, 48	121 132 141 152	26, 25	106 110 120 141
24, 49	132 138	26, 26	104 106 144
24, 50	118 134	26, 27	106 119
24, 51	126 141	26, 28	119 127 164 166
24, 52	108 121 147 155 165 167 168 170 26, 29	26, 29	193

26, 31	106 113 115 192	29, 30	109 114
26, 32	106 127 146 155 190 193	29, 31	108
26, 33	124 146 191 193	29, 32	108
26, 34	104 107	29, 33	108
27, 1	113	29, 35	98 107
27, 2	109 124	30, 1	110 112 153
27, 4	113	30, 2	119 155 163
27, 5	106	30, 3	119 127 155 163 189 193
27, 8	191	30, 4	114 163
27, 9	149	30, 7	116
27, 12	113	30, 8	107 110 119
27, 13	109 127 160	30, 9	114
27, 15	155 160 167	30, 10	124 155 163
27, 17	124	30, 11	121
27, 18	124	30, 13	155 191 193
27, 19	113 121	30, 14	110 112
27, 21	106 146	30, 15	189
27, 22	106 114	30, 16	116 119 152
27, 26	106 146	30, 18	109 191
27, 27	119	30, 20	116
27, 29	111 112 119 121	30, 21	98 104 152
27, 30	106 108 124	30, 26	148
27, 33	119 124	30, 30	136
27, 34	112 155 160 171	30, 32	108 119
27, 37	121	30, 33	119
27, 39	106	30, 37	119 121
27, 40	152	30, 40	119 141 193
27, 42	171	30, 41	109 119 131 141 150
27, 43	114 127 148	30, 42	122 150
27, 45	108	30, 43	122
27, 46	111	31, 1	171
28, 2	109 114 116 131 148	31, 2	149
28, 4	166	31, 4	116
28, 5	114 131 148	31, 8	150
28, 6	119 131 148	31, 10	147 150 190 191
28, 7	114 131 148 191	31, 11	119
28, 8	106	31, 14	116 126
28, 9	113	31, 16	109 119 191
28, 12	119	31, 17	110
28, 13	106 125 149 166 170	31, 21	116
28, 14	114	31, 22	152
28, 15	127 163	31, 23	112 147 153 193
28, 19	145 189 191	31, 26	138
28, 20	122	31, 28	113 127 160
28, 21	155 164	31, 32	99 149
29, 1	112 148	31, 33	99 100 110 114 126 147 153
29, 2	112	31, 34	135
29, 6	98 110	31, 35	191
29, 7	189	31, 36	116 124 152
29, 8	121	31, 37	122 124 149 192 193
29, 9	98 110	31, 38	115
29, 10	187	31, 40	138
29, 13	121 152	31, 41	114 115 116 122 124 135
29, 15	109	31, 42	106 116 124
29, 16	111 191	31, 43	124 132
29, 18	115	31, 44	149
29, 19	111 116	31, 46	122
29, 20	150	31, 50	101 122 140
29, 23	111	31, 52	136
29, 25	113 114	32, 3(2)	186
29, 28	114	32, 4(3)	104
29, 29	121	32, 7(6)	152 155 168

32, 8(7)	192 193	35, 16	127 142 164 169
32, 9(8)	124 155 160 167	35, 18	105
32, 10(9)	106 134	35, 19	108
32, 11(10)	122	35, 20	124
32, 14(13)	193	35, 21	164
32, 17(16)	136 150 193	35, 22(23)	109 111 112
32, 18(17)	155 164 169	35, 26	131
32, 19(18)	113 133 134 169	35, 27	106 116
32, 21(20)	136	35, 28	106 115
32, 22(21)	127 150 151	36, 4	111 144
32, 26(25)	131	36, 5	105 108 111
32, 27(26)	122	36, 9	105
32, 28(26)	112 127 138 163	36, 10	105 144
32, 29(28)	110 116	36, 11	107 109 145
32, 30(29)	110 146	36, 12	145
32, 33(32)	124 131	36, 13	105
33, 1	169 188 193	36, 15	107 116 145
33, 4	122 152	36, 16	105 108 111 116 145
33, 7	113 134 138 152	36, 17	107
33, 10	122 136	36, 18	127 158
33, 11	119	36, 23	145 155 158
33, 13	109 131	36, 24	107 127 155 158
33, 14	104 128 131	36, 25	105 127 158
33, 16	104 128	36, 26	105 111
33, 17	108 122 136	36, 27	105 107
33, 18	131 143	36, 30	160
33, 20	120 141	36, 31	127 160
34, 3	104 119	36, 32	105 112 127 143
34, 4	114 153	36, 33	112 127 143
34, 7	109 122 131	36, 37	119
34, 8	114 119 134 149	36, 38	105
34, 10	141	36, 39	105 127 155 158
34, 11	141	37, 2	109 114 115 116
34, 12	109 114 119 136 140	37, 4	110
34, 13	104 108 116 128	37, 5	155 164
34, 14	99 104 128 133	37, 6	126
34, 15	136 140 141 153 187	37, 7	125
34, 16	187	37, 9	121 126
34, 17	116 122 138	37, 10	121 149
34, 18	133	37, 11	124
34, 19	112 131 133 138	37, 14	112 124
34, 21	110 113 131	37, 15	114
34, 22	110 112 126 131 153	37, 25	105
34, 23	126 132 141 142 167	37, 29	124
34, 24	151	37, 31	147 154
34, 25	124 128	37, 35	122
34, 26	104 111 128 133 152	37, 36	154
34, 27	104 117 128	38, 4	105
34, 30	127 142 155 160 167 191 193	38, 5	105 145
34, 31	153	38, 8	105
35, 3	138 193	38, 9	105
35, 4	137 143	38, 11	105 111
35, 5	141 143 153	38, 14	105 114 122
35, 7	135 140 141	38, 18	122
35, 8	155 163 169	38, 19	119 122
35, 9	119 130 131 136	38, 20	114
35, 10	114 116 119 136	38, 22	116
35, 11	136 140	38, 24	112 124
35, 12	138 142 166	38, 28	119
35, 13	114 116 126 141	38, 29	112
35, 14	126 133 141	38, 30	152
35, 15	116 135 164	39, 1	154 170

39, 3	114	41, 36	115 138
39, 4	113 124 125 126 132 154 170	41, 37	140
39, 5	130 132 154	41, 38	136
39, 6	119 122 136 140 142 154 170	41, 39	116
39, 7	109 131	41, 40	154
39, 8	136 138	41, 42	135
39, 9	116 119 132 134 135 136 171	41, 43	154
39, 10	126 170	41, 44	120 122 139
39, 11	122	41, 45	114
39, 12	134	41, 46	135 139 140
39, 13	112 124 133 134 140	41, 48	130
39, 14	124 133 142 170	41, 49	124 132 137 139 140
39, 15	114 120 122 134 138	41, 50	138
39, 16	136	41, 51	124
39, 18	113 134 138	41, 53	115 117 137 139 142 151
39, 19	102 134 138 170	41, 54	108 112 115 122 132 138 139
39, 21	100 126 132 154	41, 55	132 133 137
39, 22	100 132	41, 56	135
39, 23	100 120 127 136 149	41, 57	135
40, 2	149	42, 1	142 167 171
40, 3	126 154	42, 2	120
40, 4	112 135 154	42, 4	128
40, 5	126 127 132 165	42, 5	130
40, 7	120 138	42, 6	121 130 139
40, 8	120 130 136	42, 7	142 168
40, 9	120	42, 10	137
40, 10	124	42, 12	133
40, 14	155 160	42, 13	135
40, 17	124	42, 14	142 169
40, 18	151	42, 15	137 142 169 171
41, 2	169	42, 16	120 137
41, 3	165 169	42, 19	135 137 139
41, 4	165 169	42, 20	134 139
41, 6	111 155 165	42, 21	131
41, 7	111	42, 22	135 140
41, 8	141	42, 23	140
41, 9	141	42, 24	130 135 140
41, 10	126 154	42, 25	134 135 137 139 141
41, 11	120 132 134 149	42, 27	141 171
41, 12	154	42, 28	112
41, 13	123 134	42, 29	122
41, 14	142 165 170	42, 30	137
41, 15	120	42, 32	141
41, 16	130 135 148	42, 33	109 120 131 137
41, 17	136 140	42, 34	133 141 156 165 170
41, 18	100 155 169	42, 35	132 141
41, 19	100 111 132 134 135 136 169	42, 36	128 142 151
41, 20	132 156 165 169	42, 37	137 140
41, 21	117 124 132 136	42, 38	135 137 139 140
41, 22	134 135 148	43, 2	133
41, 23	134 166	43, 5	137
41, 24	120 136	43, 9	154
41, 26	115 127 133 135 142 150 151	43, 10	125 140
41, 27	110 115 135 138 142 151	43, 11	137 149
41, 28	135	43, 12	132
41, 29	130 134 142 151	43, 14	128
41, 30	132 136 138 151	43, 15	128 134
41, 31	120	43, 16	128 131 137 142 149 154 156 169
41, 32	120	43, 17	147
41, 33	132	43, 18	132
41, 34	133 134	43, 19	132 139 154
41, 35	100 115 134	43, 21	109 131 132 141

43, 22	132 137	46, 2	133 148
43, 23	130 132 139	46, 3	131
43, 24	139	46, 5	138 156 168
43, 25	108	46, 6	133 139 156 168
43, 26	116 121 171	46, 7	133
43, 27	140	46, 8	141
43, 28	121	46, 9	156 167
43, 29	128 130 133 135 142 156 169 171	46, 11	129 130 131
43, 30	137 151	46, 12	129
43, 31	135	46, 13	129 130 144
43, 32	132 133 137	46, 14	130
43, 33	137	46, 15	129 131 132
44, 1	154	46, 16	129 130 133 145
44, 2	155	46, 17	129 130 131
44, 3	140	46, 18	139 171
44, 4	140 153	46, 19	129
44, 5	139	46, 20	129 130 145
44, 7	100 135 137	46, 21	129 130 143
44, 8	132 139	46, 24	129 134
44, 9	135 156 170	46, 25	132 142 171
44, 10	156 169	46, 26	132
44, 11	133 139	46, 27	132 135 138 140 142 169
44, 12	123 128 147	46, 28	152
44, 13	140	46, 30	138
44, 14	135 137	46, 31	139 170
44, 15	133 137 139	46, 32	134
44, 17	139 169	46, 34	132
44, 20	100 131 137	47, 24	150
44, 22	122 126	47, 26	124
44, 24	140 171	48, 1	112
44, 25	139	48, 2	112
44, 26	137	48, 4	166
44, 27	139	48, 12	121
44, 28	101 139	48, 15	124
44, 29	130 135 137	48, 16	120
44, 30	126 137 141	48, 22	152
44, 31	126 141	49, 8	121
44, 32	135 140	49, 28	116
45, 1	125 137	50, 1	131
45, 3	98 133	50, 4	117
45, 4	98 133	50, 13	117
45, 5	133 137	50, 17	146
45, 6	135 138		
45, 7	137 138 142 155	Exodus	
45, 9	132 138	1, 1	141
45, 10	142 168	4, 20	110
45, 11	134 138 140		
45, 12	128	Numbers	
45, 14	129 134	22	143 158
45, 15	134	26, 26 (MT 26, 17)	145
45, 16	134	26, 39 (MT 26, 35)	145
45, 17	140	26, 40 (MT 26, 36)	145
45, 18	134		
45, 19	139	Deuteronomy	
45, 20	139	19, 6	153
45, 21	132 135 139 140		
45, 22	129	Judges	
45, 23	136 138	4	158
45, 25	117 138		
45, 26	139	Job	
45, 27	142 171	9, 2	175
45, 28	136 139	9, 12-13	175

PLATE I.

New York University
Bobst Library
70 Washington Square South
New York, NY 10012-1091

Phone Renewal:
212-998-2482
Web Renewal:
www.bobcatplus.nyu.edu

DUE DATE	DUE DATE	DUE DATE
ALL LOAN ITEMS ARE SUBJECT TO RECALL		
PHONE/WEB RENEWAL DATE		

N.Y.U. LIBRARIES